Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

VOLUMUL II

GA 103

Ciclu de 12 conferințe ținut la Hamburg între 18 și 31 mai 1908

Traducere de Adriana ONOFREI și Adrian ILIESCU

Rudolf Steiner, *Das Johannes-Evangelium*
Dornach/Elvetia, 1955

© Toate drepturile pentru traducerea în limba română
sunt rezervate Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIC GOLD
București 2009

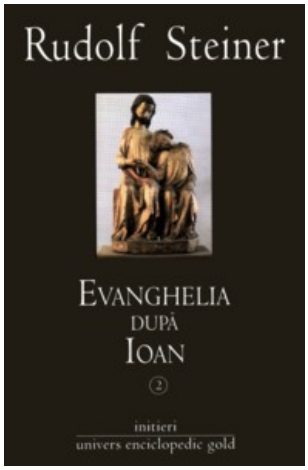

COLECȚIA INIȚIERI
Seria Biblioteca antroposofică

Coordonatorul colecției: biolog dr. PETRE PAPACOSTEA
Redactor: MARIA STANCIU
Tehnoredactor: MIHAELA TUDOR
Coperta: SILVIU IORDACHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
STEINER, RUDOLF
Evanghelia după Ioan / Rudolf Steiner; trad.: Adrian Iliescu şi Adriana Onofrei. - Bucureşti: Univers Enciclopedic Gold, 2009
3 vol.
ISBN 978-606-92265-4-4
Vol. 2. - ISBN 978-606-92265-1-3

I. Iliescu, Adrian (trad.)
II. Onofrei, Adriana (trad.)

226.5.07

Societatea antroposofică din România
Strada Vișinilor nr. 17, sector 2, București
Tel.: 021 323 20 57
www.antroposofie.ro
email: romantrop@yahoo.com

ISBN 978-606-92265-4 4
978-606-92265-1-3

COPERTA IV

După cum spune chiar Rudolf Steiner, prezentul ciclu de conferinţe nu constituie un simplu comentariu al textului „evangheliei esoterice", ci are ca scop pe de o parte aprofundarea noţiunilor antroposofice, iar pe de altă parte înţelegerea mai clară a importantului document cu ajutorul reprezentărilor obţinute prin abordarea antroposofică.

Căile pe care autorul le deschide gândirii într-un moment în care materia părea să fi învins definitiv spiritul, la începutul secolului al XX-lea, permit abordarea şi reactualizarea pe un plan superior a cunoaşterii rostului omului şi Universului. Conştientizarea sensurilor fundamentale ale coborârii lui Dumnezeu printre oameni, prin jertfa, unică în istorie, făcută de Christos prin moartea pe cruce în beneficiul tuturor oamenilor, deschide căi noi pentru reunificarea ştiinţei, artei şi religiei, pentru trezirea în eul uman a conştienţei de sine şi a apartenenţei sale la întregul Univers.

Toate aceste scopuri pot fi atinse numai prin fortificarea omului care se pătrunde de Impulsul lui Christos.

biolog dr. Petre PAPACOSTEA

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea)

În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner

Din Prefața Mariei Steiner la ediția a patra

CONFERINŢA I — *Hamburg, 18 mai 1908* — Doctrina Logosului

CONFERINŢA a II-a — *Hamburg, 19 mai 1908* — Esoterismul creştin

CONFERINŢA a III-a — *Hamburg, 20 mai 1908* — Misiunea Pământului

CONFERINŢA a IV-a — *Hamburg, 22 mai 1908* — Învierea tui Lazăr

CONFERINŢA a V-a — *Hamburg, 23 mai 1908* — Cele şapte grade ale iniţierii răsăritene. Intervenţia puterilor şi forțelor divin-spirituale în corpul fizic şi în cel eteric al omului în timpul somnului

CONFERINŢA a VI-a — *Hamburg, 25 mai 1908* — „Eu sunt”-ul

CONFERINŢA a VII-a — *Hamburg, 26 mai 1908* — Misteriul de pe Golgota. Christos, Spiritul Pământului. Christos şi legea karmei

CONFERINŢA a VIII-a — *Hamburg, 27 mai 1908* — Evoluţia omului legată de principiul christic

CONFERINŢA a IX-a — *Hamburg, 29 mai 1908* — Profetismul şi naşterea creştinismului

CONFERINŢA a X-a — *Hamburg, 30 mai 1908* — Acțiunea impulsului lui Christos în cadrul omenirii

CONFERINŢA a XI-a — *Hamburg, 30 mai 1908* — Inițierea creştină

CONFERINŢA a XII-a — *Hamburg, 31 mai 1908* — Natura „Fecioarei Sophia” şi a Duhului Sfânt

---

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

TREPTELE ADEVĂRULUI

Antroposofia este un curent spiritual modern, fundamentat de austriacul Rudolf Steiner (1861–1925), personalitate complexă, dotată cu capacitatea de a dezvolta în mod consecvent şi interactiv atât mistica înaltă bazată pe experienţe interioare care l-au condus la cercetări aprofundate în lumea spirituală, cât şi gândirea riguros ştiinţifică despre spirit, prin opoziţie cu tendinţele materialismului dominant în secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea. Materialismul urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaştere prin contestarea existenţei acestuia în Univers, ceea ce l-a îndreptăţit pe R. Steiner să afirme: „Tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înţelege ce este materia".

Pentru a sintetiza conţinutul de idei al antroposofiei sau ştiinţei despre spirit vom porni de la un principiu de bază formulat chiar de Rudolf Steiner: „Oricărei realităţi materiale din Univers îi corespunde ceva spiritual şi orice realitate spirituală din Univers primeşte la un moment dat expresie în lumea materială". Întreaga evoluţie, mai întâi biologică şi apoi social-istorică, a umanităţii este o ilustrare vie a acestui principiu. Cunoaşterea directă a resorturilor spirituale ale umanităţii, ca şi cunoaşterea exterioară a materiei, se obţine numai prin eforturi susţinute de perfecţionare a structurilor noastre sufleteşti şi spirituale, pentru a deveni apţi şi demni de dezvoltarea conştientă şi responsabilă a relaţiei omului cu lumea spirituală în toată puritatea indispensabilă acestui scop. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei constă în deschiderea căilor cunoaşterii de sine, fapt necesar pentru evoluţia viitoare a omenirii. Atât cunoaşterea de sine cât şi înţelegerea coerentă a lumii interioare şi a ambianţei telurice şi cosmice se pot dobândi prin studiul scrierilor antroposofice, întrucât logica riguroasă a expunerilor oferă gândirii posibilitatea aprecierii valorii acestora, chiar şi în lipsa accesului personal direct la lumile spirituale. Omul apare astfel ca o fiinţă dublă, cu problematică cosmică şi problematică terestră, având sarcina realizării sintezei superioare a acestora.

În consecinţă, antroposofia este ştiinţa despre spirit care ne dă posibilitatea înţelegerii *raţiunii de a fi* a structurilor şi evenimentelor aparţinând lumii sensibile, precum şi a înlănţuirii acestora în timp şi spaţiu. Ea nu este o fundamentare teoretică pusă la îndemâna unei „secte religioase", cum încearcă să denigreze unele scrieri mişcarea antroposofică, ci reprezintă calea spirituală de valorificare concretă a forţelor de iubire aduse de Hristos pe Pământ, atât de necesară într-o perioadă în care dezbinarea între oameni se manifestă în toate relaţiile individuale şi de grup. Există, în prezent, antroposofi aparţinând celor mai diferite confesiuni religioase care consideră că au găsit, în sfârşit, în antroposofia lui R. Steiner un limbaj comun capabil să creeze baza pentru o nouă deschidere spirituală către lume, prin înţelegerea corectă a momentului-cheie pentru întreaga evoluţie cosmică pe care l-a reprezentat Evenimentul de pe Golgota de acum 2000 de ani.

Antroposofia nu este teorie, ci cunoaştere vie, ceea ce se reflectă în faptul că a pus toate premisele şi a elaborat soluţii valoroase în diferitele domenii aplicative marcate de consecinţele tuturor situaţiilor de criză caracteristice lumii actuale pe care Rudolf Steiner le-a prevăzut cu 8-9 decenii în urmă. Astfel, pe baza cunoaşterii aprofundate a omului (antropologia antroposofică), Rudolf Steiner, colaboratorii şi urmaşii săi au elaborat principiile şi metodele terapeutice ale medicinii antroposofice, ale agriculturii biodinamice, ale sistemului pedagogic Waldorf, ale tripartiţiei sociale, au dat naştere unui impuls original în arhitectură etc. Putem conchide că antroposofia este totodată o cale de cunoaştere obiectivă, o cale de autocunoaştere şi o cale de viaţă. Ea este prelungirea în Eul omului actual a activităţii lui Hristos, a Logosului care a acţionat de la începutul existenţei Universului.

Mişcarea antroposofică, care s-a separat din mişcarea teosofică, s-a dezvoltat independent, şi numai în mod eronat sau abuziv este asociată cu alte curente şi organizaţii actuale. Ea deschide perspective luminoase educaţiei pentru libertate, iubirii dintre oameni şi colaborării cu natura, iar spiritualitatea românească, constitutiv creştină şi cu o largă deschidere spre înţelegerea integrării omului în Cosmos, este o matrice gata pregătită pentru receptarea şi dezvoltarea acestor imperative ale mileniului III.

biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza ştiinţei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise şi publicate de Rudolf Steiner (1861–1925). Pe lângă aceasta, el a ţinut, între 1900–1924, numeroase conferinţe şi cursuri, atât în faţa unui public larg, cât şi pentru membrii Societăţii teosofice, mai târziu ai Societăţii antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuşi a dorit iniţial ca aceste conferinţe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului". După ce însă s-au finalizat şi răspândit tot mai numeroase variante incomplete şi eronate după stenogramele şi notiţele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Şi a încredinţat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferinţele, de a asigura administrarea stenogramelor şi revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuşi textele, decât în cazuri foarte rare, în privinţa tuturor conferinţelor publicate trebuie să se ţină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greşeli".

În legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, şi cărţile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner îşi exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică ***Mein Lebensgang*** (***Viaţa mea***), capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce priveşte cursurile ţinute, care se adresau unui cerc restrâns de participanţi, familiarizat cu bazele ştiinţei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867–1948) s-a trecut, conform indicaţiilor sale, la tipărirea unei ediţii a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner – Gesamtausgabe, GA). Volumul de faţă constituie o parte a acestei ediţii.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

DIN PREFAȚA MARIEI STEINER LA EDIȚIA A PATRA

Cu această carte noi pătrundem în structura cea mai intimă a activităţii lui Rudolf Steiner, care avea ca ţel să netezească lumii calea care duce la Christos. În epoca raționalismului şi materialismului noi L-am pierdut pe Christos...

Din vechile religii mai răzbătea o oarecare adiere care avea substanță. Când mergeai pe urma ei puteai să observi o ascensiune, mai întâi de la o conştienţă înăbuşită, surdă, spre sfere din ce în ce mai clare. Marile culturi şi-au avut izvorul în aceste religii, din ele au acţionat imaginaţiuni puternice până în epoca actuală; în sânul lor s-au dezvoltat arta şi ştiinţa, care au lăsat în urmă monumente grandioase. Era un fir ce trebuia urmat, ce trebuia derulat dintr-o necesitate spirituală.

El se pierde însă de fiecare dată într-un întuneric misterios; se cufundă în lăcaşuri ale templelor, în faţa cărora stăteau paznici severi, care interziceau sub ameninţarea morţii orice răspuns la întrebările care se ridicau; te întâmpinau cuvinte misterioase ce culminau în cele din urmă cu acea chemare: „Cunoaşte-te pe tine însuţi!" Acea cărare, acel fir trebuia din nou descoperit şi scos la lumină. Cum să-l găseşti însă?

Din ascunsele lăcaşuri ale templelor, la care uşa era zăvorâtă, răzbăteau afară unele ecouri. Înțelesul acestor ecouri se descoperă în civilizații din ce în ce mai evoluate, care au cuprins grupuri tot, mai mari de oameni, până ce din acestea a apărut, în final, omul ca personalitate. Nu mai avem un lider inspirat de Dumnezeu, un învăţător sau un domnitor şi lângă el poporul apatic, amorf, ci un om individual, personalitatea care a devenit individualitate prin intermediul aptitudinilor sale deosebite. Acest lucru s-a produs în modul cel mai luminos în civilizaţia greacă, care a apropiat om şi Dumnezeu unul de celălalt, a contopit suprasenzorialul şi senzorialul în artă.

Personalitatea individuală a devenit matură; Misteriile însă s-au retras, s-au ascuns mai profund. Menirea lor, care înainte era una tainică, dar mai sigură şi mai neafectată de îndoieli, s-a diminuat.

Gândul omenesc a luat traiectoria sa proprie. Au luat fiinţă şcoli filosofice; scepticii şi necredincioşii şi-au făcut auzită vocea; prin aceasta a dispărut treptat măreția acelui popor care a etalat personalitatea întemeiată pe ea însăşi. El şi-a pierdut valenţa sa proprie, ancora sa fermă, şi a început să-l aştepte pe „Dumnezeul necunoscut."

Dumnezeul necunoscut era însă acela care prin jertfa Sa a făcut ca personalitatea omenească să se autodepăşească, astfel ca, în final, după un drum de cunoaştere plin de realizări făcut în lumea senzorială fenomenologică, în lumea aparenţelor, să regăsească drumul spre origini, cu conştienţa deplin trează, adăugând astfel la forţele primordiale un element nou, cucerit în lupta aprigă cu cea mai densă materialitate.

Şi acest drum a fost pregătit într-o profundă izolare, în sânul unui popor cu totul aparte, popor care a cunoscut o evoluţie paralelă cu civilizația greacă. Acest popor a avut misiunea să-L aducă omenirii pe Dumnezeul unic, pe Dumnezeul-Eu în carne şi în adevăr.

Când, după subjugarea şi declinul poporului grec, care au urmat la puţin timp după campaniile de cucerire ale lui Alexandru Macedon, lupoaica cezarismului roman îşi etala orgiile în serbări prin care îl ridica la rangul de zeu pe cezarul cuprins de mania grandorii, înălţându-i altare şi silindu-i pe supuşi să i se închine, undeva departe, în sânul unui popor mic şi izolat, s-a petrecut un eveniment care prin impactul său a salvat omenirea de la iminenta ei scufundare. Este vorba de fapta de jertfă petrecută pe Golgota. Ea a distrus puterea lupoaicei romane, simbolul vieţii instinctuale şi opresive. Roma s-a prăbuşit; peste imperiul aflat în putrefacţie s-au năpustit popoare noi; o substanță etnică nouă a preluat ceea ce a condus mai târziu la o nouă configurație sufletească a omenirii.

Noul spirit a fost infestat însă de toate reziduurile sferei de putere care se dezvoltaseră în civilizaţia romană. Materialul spiritual nou, încă firav, ele l-au întreţesut cu personalitatea şi dorinţa de putere care puseseră stăpânire pe formele preponderente în ultima vreme.

Aceste forme au fost în mare parte preluate însă cu toată încărcătura spirituală care le străbătuse, aflată deja în decandență, şi cu sâmburele de descompunere care aici ar fi trebuit să fie biruit, şi nu a fost.

Fazele acestei lupte între noua spiritualitate şi resturile celei vechi care au fost preluate formează istoria Evului Mediu şi a epocii moderne; ele pot fi urmărite în alcătuirea Bisericii, în frăţiile secrete, în ordinele călugăreşti şi cavalereşti, în aşa-numitele societăţi eretice, în curentul umanist, în Reformă.

Apoi a apărut noua cunoaştere a naturii, ştiinţele naturale, interpretarea mecanicistă a lumii, limitele cunoaşterii, *Ignorabimus*-ul. În filosofie o subiectivitate searbădă, ruperea de Totul universal: reprezentarea subiectivă; psihologia fără cunoaşterea sufletului şi a spiritului, ba chiar cu negarea lor, deoarece materia devenise punctul de plecare pentru cercetarea lor.

Materia a învins pe toată linia, iar haosul spiritual, care în zilele noastre a atins punctul culminant, care a antrenat omenirea în vâltoarea lui, până s-a ajuns la catastrofa mondială pe care am cunoscut-o şi în consecințele căreia încă trăim, a început. Am ajuns în acest punct al istoriei omenirii şi spiritele noastre luminate profetizează apusul Occidentului.

În această lume a întunericului care ne înconjoară radiază o lumină... A fost aici un ştiutor şi a putut să devină un jalon. La început cu reținere, mai apoi însă călăuzindu-ne în sfere de înţelepciune şi înţelegere profundă şi pătrunzând nestăvilit mai departe, aşa cum o poruncea vocea timpului. Noi nu am fost maturi pentru ceea ce am căpătat; am ascultat însă cu atenţie, am adunat şi am aşternut pe hârtie cele spuse de el, ştiind că va veni un timp în care va trebui să transmitem mai departe ceea ce ne-a fost dat cu atâta generozitate, timp care va şti să ne mulţumească pentru asta. Este ceea ce o omenire maturizată în suferință şi încercări are nevoie, spre salvarea şi înălţarea

ei.

Clipa în care avem de îndeplinit această sarcină a sosit. De aceea nu trebuie să mai avem nicio reținere.

Rudolf Steiner a deschis lumii din nou drumurile spre Christos... Într-o osteneală fără răgaz, adunând una peste alta piatră după piatră, Rudolf Steiner a creat fundamentul necesar unei înţelegeri a realităţilor lumii şi omenirii din ce în ce mai subtile, a construcțiilor conceptuale tot mai fine. Niciodată el nu s-a sfiit într-o conferinţă publică să edifice iarăşi de la început acest fundament şi, după aceea, cu următorul prilej, să meargă mai departe pe drumul care conduce la cunoaşterea sănătoasă a spiritului. Niciodată nu şi-a permis să arunce o vorbă spre a face senzaţie, niciodată nu a vrut să copleşească un suflet. Fiecare conferinţă era o construcţie organică ce îşi întindea adânc rădăcinile în pământ, care absorbea forţe ale pământului, care se cufunda în irizația de culori a lumilor eterice revărsate în valuri, în aceea a spritualităţii vii; însă inflorescenţa strălucitoare a noii bogăţii de reprezentări descoperite o supunea unei legităţi interioare din care ele creşteau într-un organism conceptual bine închegat. Fiecare construcţie de idei reprezintă o forţă în formare şi o operă de artă acţionând creator... Te cutremurai de perfecţiunea acestui edificiu de gânduri; însă faţă de el rămâneai degajat, mirându-te de măreţia şi frumuseţea celor ivite în faţa ochiului interior cu o necesitate evidentă.

Acum, iată, la început de secol, din ţinuturile învecinate ale lumii spirituale ce pulsează în jurul nostru de cultura noastră materialistă se apropie cu zgomot asurzitor o mulţime de acţiuni haotice. Să pui ordine în tot acest vacarm, să iei asupra ta riscul de a fi făcut părtaş şi tu la toată această dezordine, la încâlceala ce bântuie în jur sau, cum este cazul în curentele neoorientale, la modul anacronic al acestora de a interveni, pentru aceasta era nevoie de curaj, un infinit curaj şi necesitate de destin.

În prag de secol XX, destinul a acţionat poruncitor şi a pretins fapta cea mai energică: biruirea demonului materialismului, care s-a încolăcit în jurul lumii noastre şi ameninţă deja să o sugrume. Cum a vuit însă Pământul din toate încheieturile lui, crezute a fi foarte stabile... Războiul mondial şi războaiele civile sunt o dovadă grăitoare şi îngrozitoare a acestui lucru.

Prin aducerea aici jos, în lumea noastră de noţiuni şi reprezentări ale cunoştinţelor şi percepţiilor suprasensibile, prin metamorfozarea lor în forme conceptuale ce pot energiza activitatea conştienței noastre, prin această fină alchimie s-a creat o nouă substanță sufletească ce poate acţiona însufleţitor asupra organelor noastre spirtuale mortificate. Forţa pentru această revigorare vine din Misteriul de pe Golgota; omul are însă datoria ca printr-o muncă asiduă să crească în direcţia acestei forţe şi să se deschidă prin raţiune. Rudolf Steiner a acţionat printre noi pentru ca acest lucru să fie posibil. Tot ceea ce el a creat, a scris şi a gândit a slujit unei singure cauze, şi anume aceea de a însufleți iarăşi lumea noastră de idei şi sentimente pentru ca ea să se poată deschide din nou, cu mai multă putere, impulsului lui Christos; de a activa lumea noastră voliţională în aşa fel încât ea să se poată lega realmente cu El.

Avem în faţă o operă de o viață aproape imposibil de cuprins cu privirea, dedicată acestui ţel, o operă ce este o îmbrăţişare, o sinteză a celorlalte ţeluri: al reunirii şi întrepătrunderii reciproce a celorlalte trei domenii, aflate cândva într-o strânsă armonie, dar acum acţionând separat, ştiinţa, arta şi religia; al pătrunderii sensului spiritual pe care îl ascund idealurile de libertate, egalitate şi fraternitate; al deşteptării Eului din om la o deplină conştienţă de sine şi la sentimentul apartenenţei lui la lume.

Toate aceste ţeluri se pot atinge doar printr-o impregnare a omului cu forţa impulsului lui Christos.

Pentru a înţelege acest Misteriu, cel mai mare dintre toate câte pot exista, trebuie antrenată întreaga înţelepciune a lumii. Celelalte Misterii au fost o pregătire a acestuia. Rudolf Steiner ne-a introdus, treptat şi continuu, în esenţa acestuia şi în semnificaţia lui; toate indică spre ceea ce s-a întâmplat pe Golgota. Pas cu pas, el ne-a adus mai aproape de această înţelegere; cosmogonia, teogonia, antropologia, geologia şi ştiințele răsărite de curând în viaţa de reprezentare a omului şi-au adus şi ele contribuţia lor.

Aceste conferinţe din 1908 despre Evanghelia după Ioan au fost luate dintr-o stenogramă foarte deficitară, din păcate. Există atâtea cereri pentru aceste conferințe, iar acestea s-au multiplicat în atâtea locuri, încât nu ne vom mai împiedica de un atare inconvenient şi nu ne vom mai reţine de la a le da publicităţii. Substanţa lor compensează şi biruie precaritatea transcrierii, iar deasupra lor mai suflă încă o adiere din lumea din care ele provin. Omenirea are nevoie de ele şi de substanța aceasta.

...Când în 1908 în Hamburg, de Rusalii, s-a făcut această inițiere în Evanghelia esoterică, precedată pentru prima dată de un ciclu asemănător ţinut la Basel, prin sufletele celor care au audiat conferinţele a răzbătut un foc asemănător celui de Rusalii şi o boare asemănătoare unei primăveri galileene. Rusaliile s-au apropiat de noi şi însoţesc şi apariţia acestei cărți. Fie ca ea să fie de bun augur.

Rusaliile sunt sărbătoarea Duhului Sfant, care acţionează în inimile oamenilor. Fie ca spiritul care domneşte în această carte să găsească drumul spre sufletele oamenilor ce însetează după adevăr şi sunt animaţi de bunăvoinţă.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA I

Hamburg, 18 mai 1908

Aceste conferinţe privind Evanghelia după Ioan au un dublu scop: primul este acela de a aprofunda şi a extinde în câteva direcţii noţiunile spiritual-ştiinţifice ca atare; al doilea este tocmai de a ne face, prin reprezentările ce ne vor sta în faţa sufletului, să pătrundem mai bine însuşi documentul capital care este Evanghelia după Ioan. Vă rog să reţineţi că aceste conferinţe sunt orientate în aceste două direcţii. Fiindcă, pentru noi, nu este vorba să dăm pur şi simplu o explicaţie a Evangheliei după Ioan ci, prin ea, să pătrundem adâncul mister al existenţei, şi este esenţial să stabilim cum trebuie întocmit modul spiritual-ştiinţific de a privi atunci când el are în vedere unul dintre aceste mari documente istorice pe care religiile le-au dat lumii.

S-ar putea crede, îndeosebi când reprezentanţii ştiinţei spiritului vorbesc despre Evanghelia după Ioan, că ei ar vrea să facă acest lucru aşa cum se procedează de obicei: se ia de bază un astfel de document pentru a extrage acele adevăruri de care ai nevoie şi se prezintă apoi aceste adevăruri pe baza autorităţii documentelor religioase. Nu asta va putea fi vreodată sarcina modului spiritual-ştiinţific de a privi lumea, ci cu totul alta. Dacă ştiința spiritului vrea într-adevăr să îşi facă datoria faţă de spiritul uman modern, ea trebuie să arate că omul poate pătrunde în tainele existenţei, în ceea ce stă ascuns în spatele lumii senzoriale, în lumile spirituale, doar dacă el învaţă să se slujească de forţele sale lăuntrice, de forţele şi facultăţile de percepţie spirituală. Omenirea modernă trebuie să ajungă tot mai mult la conştiența faptului că omul, prin exersarea facultăţilor sale interioare, poate atinge tainele existenţei, poate ajunge prin puterea sa de cunoaştere la forţele şi entităţile creatoare ale Universului.

Putem afirma că tainele Evangheliei după Ioan pot fi descoperite independent de orice tradiţie şi orice document istoric. Pentru a face de înţeles acest lucru, să îl ducem până la un caz extrem. Să presupunem că, urmare a unei întâmplări oarecare, toate documentele religioase ale omenirii ar dispărea şi că fiinţa umană ar păstra doar facultăţile pe care le are acum; în ciuda acestui fapt – numai să-şi fi păstrat facultăţile pe care le-a avut – ea s-ar putea adânci în tainele existenţei şi ar putea atinge forţele şi entităţile divin-spirituale creatoare care se află în spatele planului fizic. Tocmai pe aceste surse de cunoaştere independente de orice documente trebuie să se clădească ştiinţa spiritului. Când deci ai lucrat astfel cu toată independenţa şi ai scrutat tainele divin-spirituale ale lumii independent de orice document, poţi să mergi apoi către documentele religioase. Căci atunci eşti într-un anume fel liber şi independent de ele. Abia atunci poţi aprecia întreaga lor valoare. Atunci poţi recunoaşte în ele ceea ce ai găsit deja prin tine însuţi. Fiţi sigur că, pentru cel ce le abordează pe asemenea cale, aceste documente religioase nu-şi vor putea pierde niciodată din valoare; veneraţia pe care ele o pot inspira nu va putea dispărea vreodată. O comparaţie ne va face să înţelegem mai bine acest lucru.

Cineva ar putea spune: Euclid, geometrul din Antichitate, a pus bazele geometriei pe care o învaţă astăzi oricare elev. Dar studiul geometriei este el cu totul obligatoriu legat de cartea lui Euclid? Dintre cei care învaţă astăzi geometria elementară câţi nu o fac fără să aibă cea mai mică idee despre cartea în care Euclid a expus cele mai elementare lucruri despre geometrie? Ei învaţă geometria fără să cunoască cartea lui Euclid pentru că geometria este produsul natural al unei facultăţi a spiritului omenese. Când înveţi geometria din sine însăşi şi iei apoi cartea lui Euclid, ajungi chiar să îl apreciezi corect; căci abia atunci găseşti cunoştinţele dobândite de tine şi poţi aprecia forma sub care au apărut pentru prima dată acestea. Astfel, marile fapte cosmice ale Evangheliei după Ioan pot fi regăsite prin forţele latente ale omului, fără ca el să ştie ceva de această Evanghelie, aşa cum elevul învaţă geometrie fără să aibă cea mai mică idee despre primele cărţi ale lui Euclid.

Când abordezi Evanghelia după Ioan înarmat cu cunoştinţele despre lumile superioare te poţi întreba: Ce am în faţă din istoria spirituală a omenirii? Într-o singură carte sunt date omenirii misterele cele mai adânci ale lumilor spirituale. Şi fiindcă noi ştim ce înseamnă adevărurile despre lumile divin-spirituale, recunoaştem în sensul just caracterul divin-spiritual al Evangheliei după Ioan; şi acesta este de fapt şi modul corect de a te apropia de astfel de texte care vorbesc despre lumile spirituale. De altminteri, aşa şi trebuie, într-un mod mai general, să abordezi textele vechi care vorbesc despre lucruri spirtuale.

Când nişte oameni se apropie de astfel de texte ce tratează despre lucruri spirituale, ei înţelegând foarte bine din punct de vedere lingvistic tot ce e scris acolo, ca de pildă în Evanghelia după Ioan, deci nişte puri filologi – şi chiar şi cercetătorii teologi de azi de un anumit tip sunt de fapt doar filologi în raport cu conţinutul unor astfel de cărţi –, cum se situează reprezentantul ştiinţei spiritului faţă de astfel de cercetări?

Să reluăm comparaţia cu geometria lui Euclid. Cine va comenta cel mai bine? Cel care poate să traducă în felul său cuvintele, dar nu are nicio idee despre principiile geometrice? Va rezulta ceva foarte straniu când un astfel de om care nu ştie mai dinainte nimic despre geometrie vrea să se ocupe de geometria lui Euclid! Luaţi însă un traducător care nu are nicio pregătire filologică, dar care înțelege bine geometria. El va putea aprecia în mod corect cartea. La fel se comportă şi reprezentanţii ştiinţei spiritului, comparativ cu alţi cercetători, în ce priveşte Evanghelia după Ioan. Dar ştiinţa spiritului nu comentează, ci aduce din ea însăşi cunoştinţele despre lumile spirituale. Poziţia cercetătorului spiritului faţă de Evanghelia după Ioan este aceeaşi cu a geometrului faţă de Euclid: el aduce deja cu sine ceea ce poate găsi în Evanghelia după Ioan.

Nu e nevoie să zăbovim asupra obiecţiei că în felul acesta multe se văd în document. Vom vedea în curând că cel care le înţelege conţinutul nu are nevoie să introducă ceva în Evanghelie, ceva ce nu se află acolo. Cine înţelege natura explicaţiilor ştiinţei spiritului nu zăboveşte asupra acestei obiecţii. După cum alte texte nu pierd nimic din valoarea şi respectul pe care îl trezese atunci când se recunoaşte conţinutul lor adevărat, tot astfel stau lucrurile şi cu Evanghelia după Ioan. Celui care a sondat misterele lumii ea îi apare ca fiind unul din textele esenţiale ale vieţii spirituale a omenirii.

Ne putem întreba: Cum se face că acest document care îi apare atât de important ocultistului este tot mai mult împins în planul secund faţă

de celelalte Evanghelii de către teologii care ar trebui totuşi să aibă toată competenţa în această materie? Trebuie răspuns la această întrebare înainte să abordăm însăşi Evanghelia după Ioan.

Dumneavoastră ştiţi cu toţii câte păreri stranii au apărut cu privire la Evanghelia după Ioan. Această Evanghelie a fost odinioară venerată ca unul dintre documentele profunde pe care le-am putea avea privitor la natura şi sensul acţiunii lui Christos Iisus pe Pământ.

Şi nu i-ar fi venit nimănui ideea, în timpurile mai vechi ale creştinismului, să se îndoiască de faptul că această Evanghelie reprezintă un document istoric important pentru evenimentele din Palestina. Lucrurile s-au schimbat în timpurile moderne, iar cei care cred că se menţin cel mai solid pe terenul investigaţiilor ştiinţifice au contribuit cel mai mult la subminarea vechiului mod de a vedea Evanghelia după Ioan. De un timp, care poate deja să fie evaluat în secole, s-a început să se dea atenţie neconcordanţelor care se găsesc în Evanghelii şi, după multe ezitări, teologii au ajuns la următoarea concluzie. S-a spus: În Evanghelii există multe contradicţii; ele prezintă în patru moduri diferite evenimentele din Palestina, ceea ce nu poate fi de înţeles. S-a spus: Dacă luăm toate descrierile după Matei, Marcu, Luca şi Ioan, avem atâtea date diferite despre un lucru sau altul încât este imposibil să crezi că ele toate concordă cu faptele istorice. Aceasta a devenit treptat concepţia celor care au cercetat aceste lucruri.

Iată punctul de vedere care a fost adoptat treptat, iar mai recent a mai apărut opinia că ai putea să afli o anumită concordanţă între primele trei Evanghelii în ce priveşte descrierea evenimentelor din Palestina; dar că cea a lui Ioan se îndepărtează foarte mult de descrierea pe care o dau celelalte. Deci că în ce privesc faptele istorice poţi crede mai mult primele trei Evanghelii, iar Evanghelia după Ioan ar avea mai puţină credibilitate istorică. S-a afirmat chiar, treptat, că Evanghelia după Ioan nu a fost scrisă în acelaşi scop ca primele trei. Acestea nu voiseră decât să relateze ceea ce se petrecuse, în timp ce autorul Evangheliei după Ioan ar fi avut o intenţie diferită şi, din diverse motive, sprijinindu-se pe anumite raţionamente, s-a emis părerea că Evanghelia după Ioan ar fi fost redactată relativ târziu. Vom reveni asupra acestor probleme. Mulţi cercetători gândesc că redactarea Evangheliei după Ioan nu ar fi fost făcută decât între anii 130-140 după Christos – cel mult 120; şi ei conchid de aici că această Evanghelie a fost redactată într-o epocă în care creştinismul luase o anumită formă, se răspândise deja şi avea probabil şi adversari. Ar fi apărut mai mulţi sau mai puţini adversari ai creştinismului; iar cei ce au presupus asta şi-au spus: În autorul Evangheliei după Ioan avem un om preocupat în special să scrie o operă didactică, un fel de apoteoză, un fel de apărare a creştinismului împotriva curentelor care i se opuneau. Intenţia autorului nu ar fi fost deci să descrie fidel faptele istorice, ci să stabilească poziţia sa personală faţă de Christosul său. Aşa se face că mulţi nu văd în această Evanghelie decât un fel de epopee lirică impregnată religios, în care autorul ar fi transpus starea sa sufletească cu scopul de a entuziasma pe alţii şi a-i transpune în aceeaşi dispoziţie cu a sa. Probabil că nu peste tot se folosesc aceste cuvinte extreme, dar dacă studiaţi literatura de specialitate veţi găsi că acest mod de a vedea este foarte răspândit şi că mulţi dintre contemporani îl acceptă bucuroşi, venindu-i chiar în întâmpinare.

De câteva secole de când omenirea s-a dăruit tot mai mult materialismului ea a manifestat o anumită aversiune faţă de o astfel de concepţie a devenirii istorice precum cea care ne întâmpină în primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan. Gândiți-vă că aceste cuvinte nu pot avea decât un singur sens, şi anume că în personalitatea lui Iisus din Nazaret care a trăit la începutul erei noastre a fost întrupată o entitate spirituală de cel mai înalt grad. Este propriu naturii evanghelistului Ioan să introducă de la început ceea ce el numeşte „Cuvântul" sau „Logosul", pentru a vorbi despre Iisus. El spune: „La început era Cuvântul şi toate prin El s-au făcut!" Sau prin „Logos". Dacă luăm acest cuvânt în deplina lui semnificaţie, atunci vom spune: Autorul acestei Evanghelii se vede constrâns să numească Logos acest Principiu al lumii, punctul suprem la care se poate ridica spiritul uman, şi să spună: „Toate lucrurile au fost făcute prin acest Logos, temelia lucrurilor!" Apoi el continuă şi spune: „Şi Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi." Asta nu înseamnă decât: Voi L-aţi văzut pe cel care a locuit printre noi, voi nu-L puteţi înțelege decât dacă admiteţi că în El rămâne acelaşi principiu prin care a fost făcut tot ceea ce ne înconjoară, plante, animale şi oameni. Dacă nu interpretezi acest pasaj într-un mod forţat, trebuie să recunoşti că, după acest document, există un principiu care este de esenţă supremă şi care odată a luat trup de carne. Să comparăm efortul pe care o astfel de concepţie îl cere inimii omului cu ceea ce spun mulţi dintre teologii moderni. Puteți citi astăzi în operele teologice şi în conferinţe, în cel mai divers mod: Noi nu vom mai apela – spun ei – la un principiu suprasensibil; noi îl preferăm pe Iisus pe care ni-L descriu cele trei Evanghelii sinoptice, căci acesta este „omul simplu din Nazaret", *care este asemănător celorlalți oameni*.

Iată ce a devenit un fel de ideal pentru mulţi teologi; oamenii au tendinţa ca tot ce a devenit istorie să fie pe cât se poate adus la nivelul lucrurilor omeneşti obişnuite. Pe oameni îi deranjează când ceva măreţ iese în evidenţă, precum Christosul Evangheliei după Ioan. De aceea ei vorbesc despre El ca despre apoteoza lui Iisus, a omului simplu din Nazaret, care place atât de mult epocii lor pentru că îngăduie să se spună: Există şi un Socrate, şi alte mari spirite. El se deosebeşte de aceşti alţii, însă ei au totuşi o anumită ierarhie de omenesc banal dacă pot vorbi de „omul simplu din Nazaret". Această concepţie de „om simplu din Nazaret" pe care o găsim azi în multe lucrări teologice şi lucrări teologico-academice, aşa-zisa „teologie luminată", este în strânsă legătură cu simţul materialist al omenirii, care de secole n-a încetat să crească; pentru acest simț nu poate exista decât fizic-senzorialul, sau numai acesta ar putea avea importanţă.

În epocile în care privirea omenirii se ridica încă până în sferele suprasenzoriale, omul putea spune: Exterior, ca apariţie exterioară, o personalitate istorică sau alta poate, fără îndoială, să fie comparată cu omul simplu din Nazaret, dar sub aspectul naturii sale spirituale şi invizibile acest Iisus din Nazaret este unic! Când s-a pierdut privirea şi vederea în luminile suprasenzoriale şi invizibile s-a pierdut şi măsura a tot ce depăşea nivelul mediu al omenirii; este tocmai ceea ce s-a văzut în concepţia religioasă a vieţii. N-ar trebui să te iluzionezi asupra acestui subiect! Materialismul a pătruns mai întâi în viaţa religioasă. Materialismul este infinit mai puţin periculos pentru evoluţia spirituală a omenirii dacă îl întâlneşti în fenomenele exterioare naturalist-ştiinţifice decât dacă îl afli în concepţia misterelor religioase.

În cursul acestor conferinţe vom avea de vorbit – ca un exemplu – despre adevărata interpretare spirituală a Cinei cea de taină, a transsubstanţierii pâinii şi a vinului în carne şi în sânge, şi nu numai că nu vom pierde nimic prin aceasta din sensul profund al Cinei, dar ea va fi chiar o interpretare spirituală pe care o vom cunoaşte. Ea era şi în vechea concepţie creştină, când omenirea mai avea un simţ spiritual, în prima jumătate a Evului Mediu. Mulţi erau cei pentru care cuvintele: „Acesta este trupul meu", „Acesta este sângele meu" aveau încă sensul pe care îl vom cunoaşte aici. Dar această concepţie spirituală s-a pierdut fatalmente în cursul secolelor. Vom vedea de ce. A existat în Evul Mediu un curent foarte curios care a pătruns în suflete mai adânc decât aţi crede, căci aşa cum s-au dezvoltat şi cum au vieţuit ele pe parcurs dumneavoastră puteţi afla prea puţin din istoria care se învaţă astăzi. Către mijlocul Evului Mediu în sufletele creştine ale Europei a existat un curent de profunzime, căci sensul spiritual de odinioară al Cinei cea de taină s-a transformat într-unul materialist datorită unei atitudini autoritare. Cuvintele: „Acesta este trupul meu", „Acesta este sângele meu" nu mai evocau decât un fenomen material, o transformare materială a pâinii în carne şi a vinului în sânge. Ceea ce înainte era gândit a fi spiritual a început să fie reprezentat în sens vulgar – material. Materialismul s-a furişat astfel în viaţa religioasă cu mult timp înainte ca el să fi cuprins ştiinţele naturii.

Şi un alt exemplu, nu mai puţin semnificativ. Să nu credeţi că în Evul Mediu în vreuna din explicaţiile mai importante s-ar fi atribuit celor şase zile ale Creaţiei valoarea a şase zile de 24 de ore; niciunui teolog mai important nu i-ar fi trecut prin minte aşa ceva; el ar fi înţeles lucrurile aşa cum erau în text şi ar fi dat încă adevăratul sens cuvintelor Bibliei. Are oare vreun sens să vorbeşti, chiar în ce priveşte textul Creaţiei, despre zile ale Creaţiei de 24 de ore în sensul în care vorbim azi? Căci ce este o zi? Este ceea ce rezultă din rotaţia Pământului în jurul Soarelui. Nu putem vorbi deci despre zi în sensul de azi decât cu condiţia să ne imaginăm raporturile dintre Soare şi Pământ şi mişcarea lor

aşa cum sunt ele astăzi. Or, în Geneză nu se face aluzie la un raport între Pământ şi Soare în sensul de azi decât pornind din a patra perioadă sau a patra „zi" a Creaţiei. Înaintea acestei perioade nu are niciun sens să ţi le reprezinţi aşa cum le înţelegem astăzi. Abia în a patra zi se instalează condiţiile prin care devin posibile ziua şi noaptea; mai înainte nu putea fi vorba de zile în sensul de azi! Dar a venit timpul în care nu s-a mai ştiut că această trecere se referea la semnificaţia spirituală a zilei şi a nopţii, oamenii nu îşi puteau reprezenta altceva decât zilele fizice. Tocmai de aceea, pentru un om care gândea materialist, chiar pentru un teolog, „ziua" Creaţiei a devenit identică cu ziua actuală, pentru că el nu o cunoştea decât pe aceasta.

Un teolog din vechile timpuri comenta altfel aceste lucruri. El îşi spunea înainte de toate că în punctele importante din vechile texte religioase nimic nu este de prisos în literatura sacră. Să urmărim pentru aceasta încă un paragraf. În capitolul doi din prima carte a lui Moise, versetul 21, se spune: „Domnul Dumnezeu a făcut să cadă peste Adam un somn profund, şi el a adormit." Vechii exegeţi dădeau acestui pasaj o importanţă cu totul deosebită. Cei care deja s-au ocupat puţin de evoluţia forţelor şi facultărilor spirituale ale omului vor şti că există diferite feluri de conştienţă, că ce noi numim azi la omul obişnuit „somn" este numai o stare de conştienţă trecătoare, care în viitor se va transforma – cum este deja cazul astăzi pentru iniţiaţi – într-o altă stare de conştienţă în care omul eliberat de corpul său va vedea lumea spirituală. De aceea comentatorul spunea: Dumnezeu a făcut ca Adam să cadă într-un somn adânc, şi el a putut atunci să perceapă ceea ce nu putea percepe cu ajutorul instrumentelor senzoriale fizice. Este vorba de un somn clarvăzător, iar ceea ce se spune apoi este ceea ce afli într-o stare de conştienţă superioară; iată de ce Adam cade „într-un somn". Asta era vechea explicaţie; şi se spunea că un documerit religios nici nu ar menţiona faptul că „Dumnezeu a făcut să cadă un somn adânc peste om", dacă omul ar fi cunoscut şi înainte somnul. Deci ne este indicat că este primul somn și că înainte omul fusese în stări de conştienţă în care mai putea percepe permanent lucruri spirituale. Asta li se spunea oamenilor.

Noi am vrea să se înțeleagă că odinioară au existat explicaţii cu totul spirituale ale documentelor biblice, şi că spiritul materialist, atunci când a apărut, a introdus ceea ce astăzi combat oamenii luminaţi. Materialismul a creat el însuşi ceea ce combate astăzi. Vedeţi astfel cum, de fapt, în omenire s-a ridicat spiritul materialist şi a distrus înţelegerea adevărată, veridică a textelor sacre. Şi dacă ştiinţa spiritului îşi va împlini misiunea în omenire şi îi va arăta omului care sunt tainele din spatele existenţei fzice, atunci vom înțelege şi cum sunt zugrăvite aceste taine în documentele religioase. Materialismul exterior vulgar pe care astăzi oamenii iluminaţi îl consideră atât de periculos este doar ultima fază a materialismului despre care tocmai v-am vorbit. Dacă n-ar fi existat niciodată un om care să interpreteze materialist Biblia, n-ar fi existat nici în ştiinţa exterioară un Haeckel care să explice natura în mod materialist; iar germenul depus în secolele al XIV lea şi al XV-lea sub aspect religios şi-a adus roadele în ştiinţele naturii în secolul al XIX-lea; iar aceasta a făcut imposibil să se înțeleagă Evanghelia după Ioan. Poţi subaprecia valoarea Evangheliei după Ioan doar dacă nu o înţelegi. Şi pentru că cei care nu au înțeles-o erau contaminaţi de materialism, ea le apărea chiar în lumina pe care v-am prezentat-o înainte.

O comparaţie foarte simplă va arăta prin ce diferă această Evanghelie de celelalte trei.

Să presupunem că aveam în faţă un munte pe versanţii căruia stau, la înălţimi diferite, trei oameni şi aceştia desenează ceea ce văd sub ei. Desenele diferă după locul ocupat de ei şi, desigur, fiecare din aceste trei desene este fidel punctului de vedere din care a fost privit. Cel care stă în vârf şi care descrie ceea ce este jos va avea o altă perspectivă pe care o va zugrăvi. Aşa este şi punctul de vedere al celor trei evanghelişti sinoptici, Matei, Marcu, Luca, în raport cu Ioan, care descrie lucrurile dintr-un alt punct de vedere. Ce explicaţii nu au introdus exegeţii la această Evanghelie după Ioan pentru a o face inteligibilă! Câteodată trebuie într-adevăr să te minunezi de toate cele spuse de cercetătorii riguroşi, care ar f fost atât de uşor de înțeles dacă epoca noastră n-ar fi o epocă a credinţei celei mai mari în autoritate pe care ţi-o poți imagina. Credința în ştiinţa infailibilă şi-a atins apogeul în zilele noastre!

Astfel, începutul Evangheliei după Ioan provoacă greutăți teologului atins de materialism. Doctrina Logosului, a Cuvântului, a adus oamenilor foarte mari dificultăţi. Ei îşi spun: Ne-ar plăcea atât de mult ca totul să fie simplu, firesc şi naiv, şi vine acum Evanghelia după Ioan şi vorbeşte de concepte sofisticate atât de înalte precum Logos, Viaţă, Lumină! Filologul este totdeauna obişnuit să întrebe de unde provine ceva; tot aşa face şi cu operele moderne. Citiţi ce s-a publicat privitor la *Faustul* lui Goethe; peste tot sunt indicate izvoarele cutărui sau cutărui motiv; s-au răsfoit, de pildă, cărţi vechi de mai multe secole pentru a găsi de unde a luat Goethe cuvântul „*Wurm*" (balaur, zmeu, vierme – *n. t.*). Tot aşa se întreabă de unde a luat Ioan ideea de „Logos". Ceilalţi evanghelişti care au vorbit raţiunii omeneşti simple şi fireşti nu s-au exprimat cu atâta personalitate. Şi se spunea mai departe că autorul Evangheliei după Ioan ar fi fost de formaţie greacă, şi se mai spune că grecii au în Filon din Alexandria un scriitor care vorbeşte şi el despre Logos. S-a conchis că în mediile foarte cultivate din Grecia, când voiai să vorbeşti de un principiu elevat, înalt, se vorbea de Logos şi că din acest motiv a adoptat Ioan această expresie. Se ia acest lucru drept o dovadă că autorul Evangheliei după Ioan nu se bazează pe aceleaşi tradiţii pe care s-au bazat ceilalţi evanghelişti, ci – se spune – el a fost de formaţie greacă, ceea ce l-a făcut să interpreteze altfel faptele. Aceste cuvinte de început ale Evangheliei după Ioan: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul" demonstrează exact faptul că noţiunea de Logos a lui Filon a pătruns în spiritul lui Ioan Şi l-a influenţat!!

Ai vrea să poţi opune acestor oameni începutul Evangheliei după Luca:

„După ce mulţi au încercat să alcătuiască o relatare a lucrurilor care s-au petrecut printre noi, după cum ni le-au transmis cei care le-au văzut de la început cu ochii lor, şi care au ajuns slujitorii «Cuvântului», am găsit cu cale şi eu, după ce m-am informat cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârşia lor, să ţi le expun, preaalesule Teophilus."

De la început se spune clar că ceea ce va povesti a fost transmis de către cei care au fost martori oculari şi „slujitori ai «Cuvântului»". Ar fi bizar ca Ioan să fi primit aceasta de la formaţia sa greacească iar Luca, cel care trecea drept un om simplu şi naiv, să vorbească şi el de Logos! Aceste lucruri ar trebui să atragă atenţia celor care au o credință oarbă în autoritate şi să le arate că nu sunt motive reale care să ducă la rezultatele obținute de ei ci prejudecăţi; lentilele materialismului sunt cele care deformează Evanghelia după Ioan, în loc să îi asigure alături de celelalte Evanghelii acest loc mai înalt – de care am vorbit când m-am referit la diferitele niveluri de la care se contemplă lucrurile –, ceea ce putem uşor deduce prin faptul că şi în Evanghelia după Luca este vorba despre asta. Ceea ce se spune despre cei care ar fi fost martori oculari şi slujitori ai Logosului denotă că în timpurile vechi se vorbea despre Logos ca despre ceva cunoscut de oameni şi cu care ei erau familiarizaţi. Şi tocmai aceasta trebuie să studiem acum pentru a putea pătrunde mai adânc în primele propoziţii paradigmatice ale Evangheliei după Ioan. Ce se desemna pe atunci, în sensul nostru, când se folosea termenul „Logos" sau termenul „Cuvânt"? Despre ce se vorbea?

Nu explicaţii tereotice, analize intelectuale abstracte vă vor face să ajungeţi la o înţelegere a Logosului. Dumneavoastră trebuie să intraţi prin inimă în întreaga viaţă de sentiment a tuturor celor ce au vorbit astfel despre Logos. Şi ei au văzut ca şi noi lucrurile din jur; dar nu este destul să vezi lucrurile din jurul tău; ceea ce contează sunt sentimentele inimii şi sufletului pe care le legăm de ele, valoarea pe care o dăm lucrurilor în funcţie de ceea ce vedem în ele. Ceea ce ne înconjoară astăzi sunt mineralele, plantele, animalele; numim omul creatura cea mai perfectă, iar mineralul cea mai puţin perfectă. Iar în sânul regnurilor naturii distingem iarăşi fiinţe mai mult sau mai puţin dezvoltate. Dar aceste lucruri oamenii le simţeau cu totul diferit în diferite epoci. Cei care vorbeau în sensul Evangheliei după Ioan simţeau ca fiind foarte important un anume lucru: se privea în jos la regnul animal de dedesubt şi se arunca apoi privirea în sus până la om şi se urmărea ceva

foarte precis în această direcţie a evoluţiei. Şi un adept al teoriei Logosului ar fi spus: Vedeţi animalul inferior; el este mut; nu îşi exprimă nici durerea nici bucuria. Luaţi fiinţele inferioare: ele ciripesc sau produc alte sunete; acestea nu reprezintă decât o frecare exterioară a organelor fizice, cum ar face-o şi un rac. Cu cât urcăm, cu atât viaţa interioară, ceea ce vieţuieşte sufletul, ajunge să se comunice prin sunet. Iată de ce, se spunea, omul se află deasupra celorlalte fiinţe; nu numai pentru că el este în stare să-şi exprime în cuvinte bucuria şi supărarea, ci şi pentru că poate să exprime prin gândurile şi cuvintele sale ceea ce depăşeşte viaţa sa personală, ceea ce este de natură spirituală, nepersonală. Şi printre aceşti adepţi ai teoriei Logosului se spunea apoi: A fost un timp în care omul nu a avut forma pe care o are astăzi şi care îi permite să facă să răsune în afară, în cuvintele sale, ceea ce trăieşte în forul său interior. Epoca noastră a fost precedată de altele. A trebuit mult timp pentru ca Pământul nostru să se dezvolte până la forma actuală. Vom vedea mai târziu cum a evoluat acest Pământ. Dacă examinăm aceste faze anterioare, încă nu vedem în ele omul sub aspectul lui actual şi nicio fiinţă care să poată exprima dinăuntru spre afară ceea ce resimţea. Lumea noastră începe cu fiinţe mute şi numai treptat apar fiinţele în stare să exprime cele mai intime vieţuiri, capabile să rostească cuvinte. Totodată, îşi spuneau adepţii doctrinei Logosului, ceea ce iese la lumină cel mai târziu din om exista în lume înainte de orice. Noi ne închipuim că omul, în stările timpurii ale Pământului, încă nu exista în forma pe care o are azi; el a existat însă sub o formă imperfectă, mută, şi s-a dezvoltat puţin câte puţin până la fiinţa dotată cu Logos sau Cuvânt. Dacă a putut să o facă este pentru că principiul creator apărut în ultimul rând la el a existat într-o realitate superioară de la început. Ceea ce exală din suflet era la început Principiul creator divin. Cuvântul care răsună din suflet, Logosul, a fost de la început acolo şi el a condus evoluţia în aşa fel încât în final a luat naştere fiinţa în care şi El a putut să apară. Ceea ce apare deci în ultimul rând în timp şi în spaţiu a existat mai întâi în spirit. Dacă vreţi o comparaţie care să vă redea mai clar faptul, puteţi spune oarecum astfel: Am în faţa mea o floare; această corolă, acest clopoţel, ce era acum câtva timp? O mică sămânţă. Această corolă albă era conţinută ca posibilitate în sământă. Altfel ea nu s-ar fi putut naşte. Şi de unde vine, la rândul ei, sămânţa? Vine de la alt clopoţel, asemănător. Floarea precede sămânţa; şi aşa cum floarea precede fructului, tot aşa sămânţa din care a ieşit această floare se naşte dintr-o plantă asemănătoare. Aşa îl vedea adeptul doctrinei Logosului pe om, şi spunea: Dacă ne întoarcem prin evoluţie găsim în perioade trecute că omul, mut încă, nu era în stare să rostească Cuvântul; dar aşa cum sămânţa s-a născut din floare, tot astfel şi sămânţa mută de om provine din Dumnezeul cuvântător dotat cu Cuvânt de la începuturi. Lăcrămioara produce sămânţa, care la rândul ei va da lăcrămioară; tot astfel Cuvântul divin şi creator a produs germenele uman mut; dar când acest Cuvânt creator divin a pătruns în germenele uman mut a răsunat Cuvântul creator divin originar. La începutul evoluţiei omul este o fiinţă incompletă, dar sensul întregii evoluţii este ca la sfârşit să apară floarea Logos, sau Cuvântul care dezvăluie interiorul sufletului. La început apare omul mut din obârşii, ca sămânţă a omului dotat cu Logos, iar acesta provine din Dumnezeul dotat cu Logos. Omul provine din omul mut nedotat cu cuvânt, însă de fapt *la început era Logosul* sau *Cuvântul*. Astfel că atunci când cunoşti doctrina Logosului în sensul vechi ajungi la Cuvântul divin creator care constituie obârşia existenţei şi despre care vorbeşte evanghelistul Ioan când spune: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul.”

Dar un adept al teoriei Logosului, un credincios din aceste vechi timpuri, ar spune: Unde este azi Cuvântul? El este azi aici – Cuvântul este la om! Şi un omenesc este Cuvântul. Autorul leagă astfel omul de Dumnezeu, şi noi auzim cu adevărat răsunând la începutul acestei Evanghelii după Ioan o învăţătură uşor accesibilă oricărei inimi omeneşti.

În această conferinţă de introducere n-am vrut decât să descriu, mai curând ca sentiment, cum resimţeau adepţii doctrinei Logosului aceste cuvinte ale Evangheliei după Ioan. Şi după ce ne-am pătruns de dispoziţia care domnea când aceste cuvinte au fost auzite pentru prima dată ne va fi cu atât mai uşor să pătrundem sensul profund care stă la baza acestei Evanghelii.

Vom vedea în continuare cum ceea ce numim ştiinţă a spiritului este o redare veridică a Evangheliei după Ioan şi că ştiinţa spiritului ne conduce la a înţelege cu atât mai temeinic Evanghelia după Ioan.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a II-a

Hamburg, 19 mai 1908

Primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan se referă la cele mai adânci taine ale Universului. Îţi dai seama de acest lucru când vezi care sunt adevărurile spirituale care stau la baza lor şi trebuie să pătrunzi adânc în cunoaşterea spirituală ca să înţelegi aceste prime cuvinte ale Evangheliei în adevărata lor lumină. Multe aspecte bine cunoscute de acei dintre dumneavoastră care s-au preocupat de concepţia antroposofică despre lume vă vor fi aduse în faţa memoriei. Va trebui însă să pătrundem astăzi dintr-o perspectivă mai largă anumite adevăruri elementare ale concepţiei antroposofice despre lume privind anumite taine cosmice importante.

Să rezumăm deci la început natura omului aşa cum ne-a prezentat-o concepţia spiritual-ştiinţifică mai întâi pentru perioada zilei, adică de dimineaţă, când omul se trezeşte, până seara, când se cufundă în somn. Ştim că omul este alcătuit din corp fizic, corp eteric sau al vieţii, corp astral şi Eu. Aceste patru elemente ale naturii umane, în raportul pe care îl cunoaştem, sunt numai în starea de veghe. În special este important să îţi aduci aminte că în timpul somnului, noaptea, omul este o fiinţă cu totul diferită; căci atunci aceste patru elemente sunt îmbinate între ele într-un cu totul alt mod decât în timpul zilei. Când omul doarme, corpul fizic şi corpul eteric rămân întinse în pat; corpul astral şi Eul sunt eliberate într-un anumit fel de legătura care le unea cu corpul fizic şi cu corpul eteric; deci, dacă nu luăm acest cuvânt într-un sens pur spaţial ci într-un sens spiritual, ele sunt ca ieşite din corpul fizic şi eteric. Aşadar, în timpul nopţii, fiinţa umană este o entitate alcătuită din două părţi: cea care a rămas întinsă în pat şi cea care s-a desprins din corpul fizic şi corpul eteric. Or, ceea ce trebuie de înţeles înainte de toate este că noaptea, în timpul somnului, dacă corpul fizic şi corpul eteric ar fi complet părăsite de corpul astral şi de Eu, care le străbat cu totul în timpul zilei, ele n-ar mai putea să subziste deloc. Tocmai aici trebuie să intrăm puţin mai adânc în tainele lumii.

Observând corpul fizic, să ne aducem aminte că acest corp pe care îl văd ochii, pe care îl ating mâinile noastre are în spatele lui o lungă evoluţie. El a străbătut-o în decursul întregii evoluţii a planetei noastre. Ştiţi că Pământul nostru a trecut prin stări anterioare. Aşa cum omul trece din încarnare în încarnare parcurgând vieţi pământeşti repetate, tot astfel şi Pământul nostru, înainte de a atinge starea în care se află astăzi, a suferit metamorfoze. O planetă are întrupări succesive, ca şi o fiinţă umană. În macrocosmos, ca şi în microcosmos, totul este supus legii reîntrupării. Şi planeta noastră, înainte de a fi Pământul actual, a traversat o stare pe care noi o numim „vechea Lună", căci luna actuală nu este decât o bucată desprinsă din această veche planetă; deci nu despre Luna actuală vorbim când spunem „vechea Lună", ci despre o planetă aşa cum este Pământul actual – or, aşa cum între o încarnare şi o nouă naştere se scurge un interval de timp, tot astfel există un interval între încarnarea planetei noastre Pământ şi cea pe care o numim vechea Lună. Şi tot aşa este cu starea planetei noastre pe care o numim „Soare". Stării „Lună" a planetei noastre i-a premers o stare pe care o numim „Soare", iar stării Soare i-a precedat o alta, numită „Saturn". Putem astfel privi planeta noastră în trei stadii anterioare ale sale de încorporare. Primul rudiment al corpului nostru fizic datează din vechiul Saturn. Desigur, el era cu totul diferit de cel care este acest corp fizic astăzi. În afară de corpul fizic, nu exista pe vechiul Saturn încă nimic din ce are omul astăzi. Abia când acesta s-a transformat în Soare, deci în a doua încorporare a planetei noastre Pământ, corpul eteric s-a adăugat corpului fizic şi l-a impregnat. Care a fost consecinţa? Faptul că corpul fizic a suferit o transformare şi a fost replăsmuit; el a ajuns la un alt tip şi mod de existenţă. În timpul încorporării solare a Pământului nostru, corpul fizic este deci pe a doua treaptă de existenţă. Cum a atins-o? Devenind pe Soare un corp dotat cu viaţă interioară, în timp ce pe vechiul Saturn el era mişcat din afară, automat. Corpul eteric, pătrunzându-l, l-a transformat. Pe Lună, corpul astral s-a infiltrat în acest compus de fizic şi eteric. Corpul fizic suferă atunci o a treia transformare, iar corpul eteric o a doua. În sfârşit, pe Pământ, Eul s-a adăugat corpurilor fizic, eterie şi astral şi a transformat a patra oară corpul fizic, care devine astfel acest compus complicat de astăzi. Astfel, acest corp fizic omenesc, aşa cum îl vedeţi astăzi, este o fiinţă ce a suferit multe transformări şi a devenit atât de complex doar pentru că a trebuit să treacă prin patru stări de evoluţie.

Când spunem despre corpul fizic că este alcătuit din aceleaşi elemente fizice şi chimice ca mineralele din Cosmos, să ne dăm bine seama că între acest corp fizic omenesc şi mineral există totuşi o imensă diferenţă. În mare, putem caracteriza diferenţa dintre corpul fizic omenesc şi corpul fizic al unui mineral sau al unui cristal de stâncă prin aceea că cristalul, dacă nu este distrus printr-o cauză exterioară, îşi păstrează forma. În ceea ce priveşte corpul fizic al omului, el nu-şi poate păstra de la sine forma pe care o are; el o datorează corpului eteric, corpului astral şi Eului; el nu o păstrează decât atât timp cât acestea sunt în el. În momentul în care ele se desprind de el, corpul fizic începe să devină cu totul altceva decât a fost între naştere şi moarte; el suportă legea elementelor şi forţelor fizice şi chimice, se dezagregă, în timp ce corpul fizic al mineralelor se menţine.

Corpul eteric suferă oarecum ceva analog. După moarte, după ce corpul eteric, corpul astral şi Eul se despart de corpul fizic, după un anumit timp corpul eteric rupe la rândul său legătura care îl ţine înlănţuit de corpul astral şi de Eu şi se dizolvă în eterul cosmic, aşa cum o face corpul fizic în pământ. Atunci nu mai rămâne din corpul eteric decât un extract, despre care am vorbit adesea, şi care rămâne unit cu omul. Putem spune deci că corpul fizic al omului are în mod cert, sub anumite raporturi, aceeaşi valoare ca regnul mineral care ne înconjoară; dar nu trebuie să uităm marea diferenţă care le separă. S-ar putea face următoarea obiecţie: Tocmai ne-aţi spus că pe Saturn corpul nostru fizic încă nu era pătruns de un corp astral şi nici de un Eu, pentru că acestea nu au apărut decât pe Soare, pe Lună şi pe Pământ; acest corp fizic al omului ar putea fi considerat a fi de valoarea unui mineral. Dar noi am arătat că această veche stare a corpului fizic din timpul existenţei saturniene a cunoscut ulterior trei transformări. Şi mineralul actual, sub forma neanimată pe care o vedem, n-ar putea nici el să subziste dacă ar fi alcătuit doar din corp fizic. Daţi-vă bine seama că, pentru această lume a noastră fizică, este corect să spui că mineralul nu are decât un corp fizic. Aici, în această lume, este adevărat, dar nu este adevărat într-un mod absolut. Exact aşa cum corpul fizic al omului pe care îl vedem poartă în el un corp eteric, un corp astral şi un Eu, mineralul are şi el un corp eteric, un corp astral şi un Eu, pe lângă corpul fizic. Numai că aceste părţi ale fiinţei sale se află în lumi superioare. Corpul eteric al mineralelor se află în ceea ce noi numim lumea astrală; corpul său astral se află în ceea ce numim lumea devachanică sau cerească; el are şi un Eu, numai că acesta se află într-o lume spirituală mai înaltă, lumea spirituală propriu-zisă. Corpul fizic al omului diferă deci de cel al unui mineral prin aceea că în starea de veghe el

are în sine însuşi, în lumea fizică, corpul său eteric, corpul său astral şi Eul său, în timp ce mineralul nu le are în el însuşi. Căci noi ştim că în afară de lumea noastră există şi altele. Această lume pe care o percepem în mod obişnuit cu simţurile noastre este străbătută de lumea astrală, iar aceasta, la rândul ei, de cea devachanică, care se desparte în Devachan inferior şi Devachan superior.

Omul este deci o fiinţă privilegiată faţă de mineral pentru că în starea de veghe are în el celelalte trei elemente ale sale. Mineralul nu are în sine aceste trei componente, ci trebuie să ne reprezentăm că mineralul este incomplet pe planul fizic. Reprezentaţi-vă o unghie omenească: veţi fi de acord că nu poţi găsi nicăieri în natură o unghie în stare liberă, independentă; căci, pentru a putea creşte, ea presupune existenţa restului organismului omenesc. Imaginaţi-vă acum că o fiinţă ar avea ochi doar pentru a vedea unghiile de la mâinile dumneavoastră, fără să vadă restul organismului. Ea nu ar vedea decât aceste unghii; tot restul spaţiului este pentru ea transparent; aşa sunt mineralele aici, precum unghiile unui organism pe care nu îl vezi complet decât când te ridici în lumile superioare; acolo îşi au ele corpul lor eterie, corpul lor astral ş.a.m.d.; aici nu au decât corpul lor fizic. Să reţinem bine acest fapt, pentru a înţelege că într-o realitate spirituală mai înaltă nu pot exista fiinţe care să nu aibă sub o formă anume corp eteric, corp astral şi Eu. Nicio fiinţă fizică nu poate subzista fără aceste elemente.

Dar din ce am spus se desprinde un fel de contradicţie. – S-a spus că noaptea, când omul doarme, el este cu totul diferit de ceea ce este ziua, când se află în stare de veghe. Ziua, această fiinţă omenească ne este cu totul explicabilă: ea stă aici ca o entitate cvadripartită. Să ne apropiem acum de omul care doarme şi să-l privim sub aspectul entităţii sale fizice. Aici avem un corp fizic şi un corp eteric întinse în pat, avem un corp astral şi un Eu afară. Contradicţia ce apare este că am avea o fiinţă care ar fi fost părăsită de corpul astral şi de Eu. Piatra nu doarme; corpul său eteric, corpul său astral şi Eul său nu o impregnează deloc, însă rămân în permamenţă în legătură cu ea. La om, corpul astral şi Eul se despart în fiecare noapte de celelalte corpuri; părăsesc corpul fizic şi eteric, nu se mai îngrijesc de ele, le lasă în voia lor. Nu totdeauna gândeşti destul de exact acest lucru. În fiecare noapte are loc această metamorfoză; fiinţa propriu-zis spirituală îşi ia rămas bun de la corpurile sale fizic şi eteric, pe care le lasă în voia lor. Or, acestea nu pot subzista singure; niciun corp fizic şi niciun corp eteric nu pot rezista singure; chiar piatra trebuie să fe impregnată de elementele sale superioare. Veți înțelege ușor că este imposibil corpului fizic şi eteric să rămână în pat în timpul nopţii dacă nu au în ele un corp astral şi un Eu. Ce se petrece deci în timp ce dormim? Corpul astral şi Eul au părăsit corpurile fizic şi eteric, dar ele sunt înlocuite printr-un alt Eu şi un alt corp astral! *Acesta este momentul în care dumneavoastră sunteți direcționați din punctul de vedere al ocultismului spre entități spirituale superioare.* În timp ce noaptea corpul nostru astral şi Eul nostru părăsesc corpurile noastre fizic şi eteric, în ele, în corpul eteric şi corpul fizic, coboară entități divin-superioare. Şi iată de ce anume ține acest lucru:

Dacă luaţi în seamă întregul şir al evoluţiei omeneşti de la vechiul Saturn, trecând prin fazele Soare şi Lună până la Pământ, remarcaţi că pe Saturn nu exista decât corpul fizic omenesc; acolo, în corpul fizic, nu exista nici corp eteric, nici corp astral şi niciun Eu omenesc. Dar corpul fizic nu mai putea exista prin el însuşi, aşa cum nu poate piatra astăzi; el nu putea să existe decât pentru că corpul eteric, corpul astral şi Eul entităţilor divine îl străbăteau şi au rămas să locuiască cu el. Şi când un corp eteric personal, propriu, a pătruns în corpul fizic, în etapa solară, acest corp eteric uman mai mic s-a amestecat cu corpul eteric al entităţilor superioare. Tot aşa fusese pe Saturn; corpul fizic a fost străbătut de entităţi divin-spirituale. Dacă ne-am dat seama de acest lucru vom putea înţelege mai profund omul actual şi vom înţelege mai bine şi ceea ce esoterismul creştin a spus totdeauna cu privire la acest subiect.

Acest esoterism creştin n-a încetat niciodată să fie cultivat alături de învățământul exoteric creştin. Am spus adesea că marele apostol al creştinismului, Pavel, a folosit darul său de puternic orator, care înflăcăra popoarele, pentru a propovădui creştinismul, dar că el a fondat şi o şcoală esoterică, al cărei şef a fost Dionisie Areopogitul, care este menţionat în Faptele apostolilor (17, 34). În această şcoală de esoterism creştin din Atena, fondată de însuşi Pavel, a fost învăţată cea mai pură ştiinţă a spiritului. Să ne întoarcem acum către aceste învăţături după ce am adunat materialele necesare pentru a le înțelege.

Această şcoală spunea şi ea: Dacă ai în vedere omul în starea sa de veghe, îl percepi alcătuit dintr-un corp fizic, unul eteric, unul astral şi un Eu – nu erau folosiţi aceeaşi termeni, dar acum nu acest lucru contează. Se indica, de asemenea, la ce punct al evoluţiei sale se află omul. Omul, alcătuit din aceste patru principii diferite, nu a fost totdeauna aşa cum ne apare. Dacă vrem să-l privim pe om alcătuit exclusiv din aceste patru principii, nu trebuie să ne oprim la a-l vedea aşa cum este astăzi, ci să urcăm în evoluţie până la epoca lemuriană. Atunci s-a adăugat Eul celor trei corpuri anterioare. Poţi într-adevăr să spui la propriu că fiinţa umană consta atunci din corp fizic, din corp eteric, din corp astral şi din Eu. De atunci, fiecare om a trecut prin mai multe încorporări. Or, care este sensul acestei evoluţii prin încarnări succesive? Sensul acestei evoluții de-a lungul încarnărilor este că Eul lucrează asupra sa şi transformă cele trei elemente ale ființei sale. El începe întâi cu metamorfozarea corpului său astral. La niciun om normal din ziua de astăzi corpul astral nu este așa cum era el înainte ca Eul să fi lucrat asupra acestuia din prima încarnare pământească. Atunci Eul a transformat dinăuntru anumite reprezentări, simțiri şi pasiuni, care îi fuseseră date omului la obârşii; şi din încarnare în încarnare sunt tot mai mult transformate prin munca Eului. Așa încât putem spune: Astăzi omul nu are doar cele patru elemente – corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu –, ci el are prin munca Eului înăuntrul corpului astral o parte, care este creaţia Eului însuşi. Și la orice om, corpul astral actual se împarte în două părţi: o parte transformată de Eul şi o parte netransformată de Eu. Și această metamorfoză continuă neîncetat. Pentru fiecare om va veni o zi în care întregul său corp astral va fi o creație a Eului său. În înțelepciunea orientală era obișnuit să se numească *Manas* partea corpului astral deja transformată de Eu; în terminologia noastră: Sine spirituală. Prin aceasta omul actual încă constă din cele patru elemente ale sale, însă acum noi putem deosebi cinci părţi: corp fizic, corp eteric, corp astral, Eu și ca a cincea parte, partea corpului astral transformat, Manas-ul sau Sinea spirituală. Astfel încât putem spune: Pentru fiecare om, corpul astral este astfel alcătuit încât conține Manas-ul sau Sinea spirituală; acesta este o operă a Eului, un produs al muncii Eului. Omul lucrează în continuare asupra sa. Pământul va trece prin alte încarnări. Omul va dobândi treptat facultatea care astăzi deja poate fi atinsă de inițiați: aceea de a lucra și asupra corpului său eteric. Da, omul obişnuit deja lucrează la aceasta în ziua de astăzi; în măsura în care din corp eteric s-a transformat într-un produs al Eului, îl numim *Budhi* sau Spiritul vieții. Și în cele din urmă omul va ajunge ca din Eu să transforme trupul său fizic; și în măsura în care a transformat din Eu corpul fizic, îl numim pe acesta *Atma* sau Om-spirit.

Să ne adâncim privirile către un viitor foarte îndepărtat când Pământul va fi trecut prin alte forme planetare, alte încorporări, şi va fi atins ceea ce în ocultism se numeşte starea Jupiter, apoi starea Venus şi, în fine, cea de Vulcan. Atunci omul va sta pe o treaptă cu mult mai înaltă. Atunci corpul astral va fi transformat în întregime în Manas sau Sine spirituală, întregul corp eteric va fi transformat în Budhi sau Spirit al vieţii şi întregul său corp fizic în Atma sau Om-spirit.

Să comparăm această fiinţă de la sfârşitul evoluţiei noastre pământeşti cu omul de la obârşii. Atunci din acest om exista, era creat doar corpul fizic. Acest corp fizic era străbătut de corp eteric, de corp astral şi de un Eu, dar ele aparţineau entităţilor divine superioare; ele doar locuiau în el. La sfârşitul evoluţiei pământeşti fiinţa umană va fi străbătută de Eul său; iar acest Eu va locui el însuşi în corpul astral când va fi făcut din acesta un Manas sau Sine spirituală; acest Eu va impregna atunci corpul eteric, corpul eteric va fi străbătut complet de către Budhi sau Spiritul vieţii, iar corpul fizic va fi străbătut complet de Atma sau Omul-spirit, produsele Eului. – Omul obârşiilor este total diferit de cel al sfârşitului evoluţiei! Şi dacă vom aduce în faţa sufletelor noastre această deosebire, ni se va lămuri ceea ce intenţionat am prezentat ca o contradicţie, starea de somn.

Însăşi forma prin care creştinismul esoteric explică aceasta lămureşte totul. Trebuie să ne fie clar: Ce va fi corpul fizic când Pământul îşi va fi atins ţelul evoluţiei sale? Va fi cel de astăzi? Sigur nu! Va fi ceea ce Eul a făcut din el. Acest corp fizic va fi complet spiritualizat, ca şi corpul eteric şi corpul astral. Ele au fost însă spiritualizate şi înainte ca omul să le fi spiritualizat prin Eul său. Piatra însăşi, am spus, este astăzi spiritualizată printr-un corp eteric, un corp astral şi un Eu care îi aparţin şi trăiesc în lumile spirituale superioare. Înțelegem deci că esoterismul creştin are dreptate să spună: Ceea ce avem astăzi drept corp fizic, omul încă nu îl poate stăpâni, căci el nu a atins încă sfârşitul evoluţiei sale, timpul în care acţiunea Eului se va face simţită până în corpul fizic. El nu poate stăpâni nici ce are în corpul eteric; nu va putea face asta decât când Pământul va trece în starea Venus. Omul încă nu poate stăpâni cu Eul său corpurile fizic şi corpul eteric decât când va fi elaborat Budhi şi Atma. Însă un astfel de corp fizic şi eteric trebuie stăpânite în mod spiritual. Ceea ce omul va putea să dea într-o zi corpurilor fizic şi eteric trebuie să existe deja în ele de pe acum. Părţile spirituale pe care Eul le poate da cândva lor trebuie să existe deja astăzi în corpul eteric şi în corpul fizic. Aceşti germeni au existat deja în corpul fizic când el se afla pe Saturn şi, tot astfel, când a fost pe Soare; şi aceşti germeni au rămas în el. Esoterismul creştin spune deci pe bună dreptate: În corpul fizic al omului se găseşte deja astăzi ceea ce va exista cândva, când omul va fi atins vârful evoluţiei sale; însă el va fi Atma divin, o entitate divin-spirituală; în corpul eteric deja se află Budhi, dar el este Spirit al vieţii divin. În ce priveşte corpul astral al omului, am văzut că el ar consta din două părți: una pe care omul o stăpâneşte şi una pe care încă nu o stăpâneşte. Ce se află în aceasta din urmă, pe care nu o stăpâneşte? Tot o Sine spirituală, însă Sine spirituală divină! Viaţa spirituală propriu-zisă a omului există doar în această parte a corpului astral în care Eul a acţionat deja de la prima încarnare. Aşa stau lucrurile cu omul.

Să observăm acum starea lui de veghe. Corpul fizic, aşa cum ne apare aici, este aspectul exterior; interior, el este ceea ce se numeşte entitate atmică, este de natură divin-spirituală; este străbătut de o entitate divin-spirituală superioară. Şi tot aşa este pentru corpul eteric. Exterior, el este ceea ce menţine coeziunea corpului fizie; interior, el este Spirit al vieții divin. Corpul astral însuşi este pătruns de o Sine spirituală divină. Doar partea corpului astral metamorfozată este ceva ce Eul a cucerit din tot acest ansamblu.

Să observăm acum omul adormit. Aici această contradicție încetează imediat. Ne apropiem de omul care doarme; vedem că omul – ca Eu şi corp astral – este în afară. Omul părăseşte în fiecare noapte, liniştit, corpul său fizic şi corpul său eteric. Dacă ar părăsi corpul fizic şi pe cel eteric fără ca un principiu divin să îl ia în grija sa, dimineaţa el ar regăsi acest corp fizic distrus. Dar în corpurile fizic şi eteric adormite subzistă un element fizic-divin spiritual şi un element eteric-divin spiritual cât timp corpul fizic şi corpul eteric stau în pat, iar Eul şi corpul astral sunt în afară. Corpul fizic şi corpul eteric sunt pătrunse de o fiinţă divin-atmică şi de o fiinţă divin-budhică.

Să ne întoarcem acum la începutul evoluţiei pământeşti, când în om nu fusese încă nimic cucerit de către Eu. Când omul se afla la pragul primei sale încarnări, Eul încă nu era unit cu celelalte trei mădulare: corp fizic, corp eteric şi corp astral. Ele au venit pe Pământ din evoluţia lunară şi abia pe Pământ a intrat în ele Eul. Însă în ele trăia Eul divin; ele nu ar fi putut exista dacă acest Eu divin nu le-ar fi impregnat total. Corpul astral era străbătut de o Sine spirituală divină, corpul eteric de un Spirit al vieţii divin, iar corpul fizic de un Atma divin sau Om-spirit. Şi acum să privim mai departe în urmă evoluţiile lunară, solară şi saturniană. Pe Saturn, Spiritul vieţii divin, care rămâne încă în om când acesta doarme noaptea, era de aşa natură încât el a format corpul omenesc – şi anume corpul fizic – ca ceva mineral. Pe Soare, el l-a format ca ceva vegetal; pe Lună l-a putut forma ca ceva ce putea resimţi bucurie şi durere, însă încă neputincios să îşi spună sieşi „Eu”. El a parcurs cele mai inferioare trepte.

Să trecem acum în întruparea pământească propriu-zisă. Aici, trupul fizic al omului ar trebui să devină mai desăvârşit decât înainte, printr-o metamorfozare care urmează să o parcurgă. Ce posibilitate îi lipsise înainte? Ce anume reţinuse Spiritul divin, ce anume încă nu-i fusese încredinţat corpului omenese? Facultatea de a face să răsune sufletul său dinăuntru către în afară! Acest trup omenesc, aflat pe Lună pe treapta de animal, era mut. Facultatea de a exprima în afară ceea ce el resimţea în interior era la Dumnezeu. Ea nu îi fusese încredințată propriei sale ființe. Există desigur animale care produc astăzi sunete; dar este altceva. Ele emit sunete, dar divinitatea este cea care răsună în ele. Darul de a exprima în cuvinte viaţa sufletească interioară nu i-a fost dat omului decât pe Pământ. Înainte oamenii erau muți. Acest dar este legat deci de existenţa pământească.

Dacă recapitulăm tot ce am spus astăzi vom spune: Întreaga evoluţie a fost condusă în aşa fel încât facultatea de a vorbi, Cuvântul, a fost la obârşii la Dumnezeu, iar Dumnezeu a creat condiţiile pentru ca aparatul fizic să capete însuşirea de a face să răsune acest Cuvânt din interior. Totul a fost condus în acest sens. Precum floarea în sămânţa sa, tot astfel omul, articulând sunete şi cuvinte, omul dotat cu Cuvânt şi Logos, era deja în germene pe Saturn. Dar sunetul era ascuns în sămânţă, în germene; el s-a dezvoltat întâi din germene aşa cum planta întreagă este ascunsă în sămânţă şi se dezvoltă din ea.

Să privim acum corpul fizic al omului aşa cum era pe Saturn şi să ne întrebăm: De unde vine acest corp fizic al omului? Care este obârşia sa? Care este condiţia indispensabilă fără de care n-ar fi existat pentru el evoluţie? El vine din Logos sau din Cuvânt. Căci încă din epoca Saturn el a fost condus spre a fi într-o zi un trup vorbitor, un martor pentru Logos. Dacă corpul dumneavoastră are astăzi forma pe care o are este pentru că la originea întregului plan al evoluţiei pământeşti era „Cuvântul”. Întregul corp omenesc este aşezat pe „Cuvânt”, şi el este astfel construit de la început încât în cele din urmă să poată ţâşni din el Cuvântul. Şi de aceea creştinul esoteric priveşte corpul fizic omenesc şi întreabă: Care este arhetipul său, care este prototipul său originar? Acest corp fizic omenesc îşi are originea în Cuvânt sau Logos; Logosul sau Cuvântul a acţionat de la început în corpul fizic omenesc. Logosul acţionează încă şi astăzi: atunci când corpul fizic omenesc se odihneşte în pat şi este părăsit de Eul său, Logosul divin acţionează în mădularele ființiale părăsite de om. Originea primară a corpului fizic este Logosul sau Cuvântul.

Şi acum să mergem mai departe în evoluţie. Saturn a trecut în starea de Soare; corpul vital sau eteric a fost adăugat corpului fizic; dar ce trebuia pentru ca această evoluţie să se poată produce aşa cum a avut loc?

În timp ce pe Saturn corpul fizic fusese un fel de maşină, un fel de automat, străbătut însă şi susţinut de Logos, pe Soare i s-a adăugat corpul eteric şi în el acţiona Spiritul vieţii divin. Pe Saturn, corpul omenesc este o expresie a Logosului. Saturn trece; acest corp omenesc se încorporează din nou în faza Soare; acolo corpului fizic i se încorporează corpul eteric străbătut de Spiritul vieţii. Logosul era viaţă în faza Soare şi l-a dus pe om pe o treaptă superioară. *Logosul a devenit viaţă pe Soare!* Şi acum să mergem mai departe. Pe Lună, ființei umane i se adaugă corpul astral. Ce este corpul astral? Conştienţei clarvăzătoare el încă îi apare astăzi ca o aură care îl învăluie pe om. Este un corp de lumină care doar în conştienţa actuală nu poate fi văzut; pentru conştienţa clarvăzătoare însă el este lumină, lumină spirituală, în timp ce lumina fizică nu este decât o lumină spirituală modificată. Lumina fizică a Soarelui este încorporarea luminii divin-spirituale aurice a Cosmosului. Aceasta stă la baza ei. Există în Universul nostru actual o lumină care coboară din Soare către om. Dar există şi o alta care iradiază din interiorul său. Pe Lună, corpul astral al omului lumina încă pentru ființele aflate în jurul lui. Astfel, pe Lună, corpului de lumină astral al omului s-a adăugat corpului fizic şi eteric.

Şi să privim acum întregul curs al evoluţiei. Pe Saturn, corpul fizic este expresia Logosului, pe Soare i se adaugă corpul eteric ca expresie a Spiritului vieţii: „Şi Cuvântul a devenit Viaţă.” Pe Lună i se adaugă corpul de lumină: „Şi Viaţa a devenit *Lumină*!” Asta este genealogia corpului uman. Când omul a venit pe Pământ, el era o creatură a entităţilor divin-spirituale. Atunci el exista prin faptul că în corpul său fizic, în corpul său eteric şi în corpul său astral trăia Logosul care era Viaţă şi care a devenit Lumină. Şi acum, ce s-a petrecut pe Pământ? Pentru

în corpul său astral şi în corpul său astral trăia Logosul care era Viaţa şi care a devenit Lumina şi, astăzi, se a pogorât pe Pământ. Pentru om şi în om vine să i se adauge Eul. Fiinţa umană a putut astfel nu numai să trăiască în Lumină, în Viaţă, ci şi să privească toate acestea din afară, să se situeze în faţa Logosului, a Vieţii, a Luminii. Dar, prin asta, acest Univers a devenit material, a dobândit existenţă materială.

Şi dacă am dus gândul până aici, avem oarecum fixat punctul de la care să pornim data viitoare pentru a arăta cum omul actual, dotat cu Eu, a ieşit în realitate din omul născut din divinitate. Ceea ce l-a precedat este strămoşul său divin. În fiecare noapte, când doarme, el desprinde din corpurile sale fizic şi eteric ceea ce omul şi-a cucerit prin Eul său; ceea ce a fost în el întotdeauna rămâne în el şi are grijă de corpurile fizic şi eteric când omul, infidel, le părăseşte şi nu se mai interesează de ele. În partea rămasă astfel veghează acea entitate divin-spirituală de la origini.

Tot ceea ce am încercat să vă expun acum ca o taină profundă a existenței, slujindu-mă de expresiile esoterismului creştin, şi care era cunoscut de către cei care au fost „slujitorii Logosului" în primele timpuri, este spus în Evanghelia după Ioan în fraze lapidare, fără echivoc. Trebuie numai să traduci aceste prime cuvinte corect. Bine traduse, aceste cuvinte dau starea de fapt pe care tocmai am expus-o. Să o recapitulăm o ultimă dată pentru a-i înțelege bine întreaga valoare.

La început a fost Logosul, ca arhetip al corpului fizic al omului; şi el era fundamentul tuturor lucrurilor. Toate animalele, plantele, mineralele au apărut mai târziu; pe Saturn nu exista din toate acestea în realitate decât omul. Pe Soare i s-a adăugat regnul animal, pe Lună regnul vegetal, iar pe Pământ regnul mineral. Logosul s-a făcut Viaţă pe Soare şi Lumină pe Lună. Când omul a fost dotat cu Eu, acestea toate i-au apărut în faţă. Dar omul trebuia să învețe să recunoască ceea ce era Logosul şi sub ce formă se manifestă în cele din urmă. La început a fost Logosul, apoi Viaţa, apoi Lumina, şi această Lumină trăieşte în corpul astral. În interiorul omului, în întuneric, în necunoaştere a strălucit Lumina. Iar sensul existenţei pământeşti este ca omul să biruie întunericul interior pentru ca să poată recunoaşte lumina Logosului.

Primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan sunt lapidare, greu de înțeles pentru mulţi. Dar trebuia oare exprimat în cuvinte banale ceea ce este lucrul cel mai profund din lume? Nu este o concepţie bizară, un afront la sacralitate atunci când se spune că pentru înţelegerea unui ceas de masă este necesar să pătrunzi adâne cu raţiunea în esenţa problemei, dar că pentru înţelegerea sacrului din lume ar trebui să fie suficientă raţiunea omenească simplă, modestă, cea mai naivă a omului!? Este trist pentru omenirea actuală că celui care indică profunzimea textelor religioase i se răspunde: De ce atâtea explicaţii complicate? Aici totul trebuie să fie simplu! Dar numai cel care are buna intenţie şi buna voință de a se adânci în marile fapte cosmice va pătrunde în sensul profund al cuvintelor de la începutul Evangheliei după Ioan, cele mai profunde din toate Evangheliile. Acest lucru spune în alți termeni ceea ce noi am văzut astăzi.

Şi acum să ne traducem cuvintele de început:

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul.
Acesta era la început la Dumnezeu.
Toate prin El s-au făcut, şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.
În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor.
Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o."

Modul în care întunericul va ajunge treptat să o cuprindă, asta este ceea ce descrie apoi în continuare Evanghelia după Ioan.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a III-a

Hamburg, 20 mai 1908

Am văzut ieri ce sens profund este cuprins în primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan şi putem rezuma consideratiile noastre, spunând: Am văzut că autorul Evangheliei după Ioan ne trimite la devenirea omului primordial dintr-un trecut foarte îndepărtat; ne arată cum, în sensul esoterismului creştin, totul se reduce la Cuvânt sau Logos, care era creator încă în perioada vechiului Saturn, care apoi a devenit Viaţă în perioada solară a globului nostru, şi apoi a devenit Lumină în epoca lunară. Aşadar, ceea ce omul a devenit sub influenţa puterilor şi entităţilor divin-spirituale în cursul celor trei stări planetare a fost pătruns, când Pământul a devenit planeta noastră de azi, de Eul omenesc. Aşa încât putem spune că de pe vechea Lună a ajuns pe Pământ, ca un fel de sământă, o entitate constând din:

– corp fizic provenit din Cuvântul divin;
– corp eteric provenit din Viaţa divină;
– corp astral provenit din Lumina divină.

În timpul existenţei pământeşti, în interiorul acestei fiinţe s-a aprins lumina Eului însăşi. Triplul înveliş a dobândit treptat puterea de a spune „Eu sunt", aşa încât noi putem afirma că evoluţia Pământului este cea a lui „Eu sunt", a conştienţei de sine în om. Acest „Eu sunt", această facultate de a fi conştient de sine însuşi n-a apărut decât foarte lent în cursul evoluţiei omenirii pe Pământ. Trebuie să ne fie foarte clar acest lucru, felul în care Eul, conştienţa deplină de sine, a intrat treptat în existenţă.

Există o epocă a evoluţiei noastre pământeşti pe care o numim epoca lemuriană; este cea mai veche epocă în care se poate distinge în sânul existenţei pământeşti forma omului actual. Atunci, pentru prima dată, Eul, esenţa adevărată a omului, începe să se încorporeze în cele trei corpuri – fizic, eteric şi astral. Vine apoi epoca atlanteeană, în care cea mai mare parte din oameni locuieşte în acest timp, un continent care formează astăzi fundul Oceanului Atlantic, fiind înghiţit de marele potop a cărui amintire s-a păstrat aproape la toate popoarele în legende. După aceea, omul s-a reîncorporat mereu, conform cerinţei celei mai intime a fiinţei sale, până în zilele noastre. Sufletele noastre s-au încorporat într-adevăr pentru prima dată într-o entitate tripartită, constând din corp fizic, corp eteric şi corp astral, în epoca lemuriană. Cele ce s-au petrecut anterior le lăsăm în seama unor consideraţii ulterioare. Trebuie deci să urcăm mult mai departe în urmă pentru a înţelege evoluţia, căci omul se dezvoltă doar încet şi treptat până la starea actuală, care rezumă lunga etapă de evoluţie. Ce numim noi în ocultism, din punctul de vedere al ştiinţei spiritului, „existenţa noastră actuală"?

Este pentru noi starea de conştienţă pe care o avem de dimineaţa până seara, cât timp suntem treji. Atunci percepem cu ajutorul simţurilor exterioare obiectele din jur. De ce? Pentru că, în condiţiile actuale ale evoluţiei, adevărata esenţă umană, deci Eul şi corpul astral, se află unită pe plan fizic, adică în lumea fizică, cu corpurile fizic şi eteric. În acest timp, corpul astral şi Eul se pot sluji de organele senzoriale fizice, pot atunci să perceapă, să audă, să vadă lucrurile fizice. Când omul este adormit, Eul şi corpul astral sunt în afara lumii fizice, se află în planul astral. Ele nu pot percepe ceea ce le înconjoară. Această alternanţă a veghei şi a somnului nu s-a stabilit decât lent, progresiv. Ea nu exista încă în epoca lemuriană, când omul a traversat pentru prima dată o încorporare fizică. Pe atunci Eul şi corpul astral al omului nu erau decât pentru un timp foarte scurt al zilei – în niciun caz atât de mult ca azi – unite cu corpul lui fizic. De aici a rezultat desigur faptul că atunci viaţa era cu totul alta. Starea de inconştienţă totală care este cea a omului în timpul somnului, dacă nu visează, s-a instalat foarte încet. Oamenii epocii lemuriene aveau o cu totul altă conştienţă în timpul zilei decât al nopţii. Aveau cu toţii încă o conştienţă clarvăzătoare confuză. În timpul nopţii, când erau în afara corpului fizic, ei percepeau cu mai puţină claritate decât percepem noi astăzi obiectele fizice ziua. Nu trebuie să compari simplu această percepţie vagă cu visul actual; visul actual nu este decât un ultim rest degenerat al acestei vechi clarvederi. Desigur, ceea ce se percepea atunci se asemăna mult cu imaginile pe care le vedem în vis; dar aceste imagini aveau o semnificaţie reală. Să ne lămurim asupra acestui aspect.

Când odinioară omul trăia în conştienţa de veghe – o parte mult mai scurtă a zilei decât astăzi –, el nu discernea corpurile fizice decât într-un mod vag şi le vedea ca învăluite în ceaţă. Abia foarte încet a ajuns el să vadă obiectele aşa cum le vede astăzi. Primele rudimente de corpuri fizice îi apăreau ziua ca scăldate în ceaţă, aşa cum în serile cu ceaţă vedem reverberaţiile aureolate cu un halou luminos. Iar când omul adormea, el nu îşi pierdea cu totul conştienţa, ci îi apăreau imagini, imagini în culori şi forme. Îl înconjura o lume faţă de care lumea de vis cea mai vie nu este decât un ecou slab, înceţoşat. Aceste imagini semnificau ceva sufletesc şi spiritual.

Când în acea epocă, a primilor săi paşi pe Pământ, omul se apropia, de pildă, în timpul nopţii de o fiinţă dăunătoare, el nu o vedea fizic aşa cum o vedem noi azi. Deci, pe un leu care s-ar fi apropiat nu l-ar fi văzut ca leu, ci ca o formă colorată care l-ar fi avertizat instinctiv că acolo exista pentru el un fel de pericol, că putea fi înghiţit, că trebuia să-l evite. Erau imagini reale ale spiritual-sufletescului care se petrecea în jurul lui. Tot ce era spiritual-sufletesc era văzut în timpul nopţii, şi doar încet, treptat, omul a coborât tot mai mult în corpul său fizic, rămânând mai mult în el. Nopţile se scurtau iar zilele deveneau mai lungi. Pe măsură ce omul se adapta la corpul său fizic, imaginile clarvăzătoare nocturne dispăreau, iar conştienţa pe care o cunoaştem azi se învigora. Nu trebuie însă să uităm că o conştienţă de sine adevărată, reală, aşa cum trebuie să o dobândească omul pe Pământ, o poate obţine doar prin cufundarea în corpul fizic. Odinioară omul nu se simţise niciodată o fiinţă independentă, ci un mădular al entităţilor divin-spirituale din care a ieşit. Aşa cum mâna se simte un mădular al organismului, aşa se simţea omul în timpul acestei clarvederi trecute, ca o parte a conştienţei divin-spirituale, a Eului divin. El n-ar fi putut spune „Eu sunt", ci „Dumnezeu este – şi eu în El".

Or, după evoluţia anterioară prin cele trei trepte pregătitoare – Saturn, Soare, Lună –, Pământului îi era rezervată o misiune specială. Ar fi fals să îţi reprezinţi că aceste etape planetare ar fi avut aceeaşi valoare. În creaţia divină nu a avut niciodată loc simpla reprezentaţie a ceea ce fusese deja. Orice existenţă planetară are un rol bine stabilit. Misiunea Pământului nostru rezidă în aceea că fiinţele care trebuie să se dezvolte pe el trebuie să elaboreze elementul iubirii până la expresia sa ultimă. Iubirea va trebui să impregneze cu totul Pământul atunci

când acesta va fi atins finalul evoluţiei sale. Să explicăm ce înseamnă aceste cuvinte: *Pământul este starea planetară care are ca misiune dezvoltarea Iubirii.*

Ştiința spiritului ne învață că Pământul a fost precedat de vechea Lună. Aceasta şi-a avut şi ea misiunea sa. Ea a avut ca sarcină să fie un Cosmos al Înţelepciunii. Înaintea stării noastre pământeşti, planeta actuală a traversat deci etapa Înţelepciunii. O simplă reflecţie logică vă poate indica acest lucru. Priviţi-vă pe dumneavoastră în natură, printre toate entităţile ei. Şi asta nu numai cu înţelegerea ci şi cu forţele inimii dumneavoastră, cu sentimentele dumneavoastră, şi veţi găsi că natura este impregnată peste tot cu înţelepciune. Această înțelepciune de care vorbim aici este astfel întocmită încât este ca o substanță spirituală care stă la baza tuturor lucrurilor. Examinaţi de pildă femurul; veţi vedea că nu este o structură masivă ci un aranjament de mici grinzi subţiri direcţionate în toate părţile într-un eşafodaj minunat. Legea care a admis această construcţie este cea care permite şi să dezvolte forţă maximă cu un consum minim de material, pentru a susţine partea superioară a trupului omenesc. Arta inginerilor noştri nu este încă atât de avansată încât să construiască cu atâta artă o structură ca cea pe care o datorăm înţelepciunii imanente a naturii. Abia mai târziu va putea omul să dobândească o înţelepciune analoagă. Înţelecpiunea divină străbate întreaga natură; înţelepciunea omenească vine abia mai târziu. În cursul timpurilor, înțelepciunea omenească va ajunge să dobândească lăuntric ceea ce Înţelepciunea divină a sădit tainic în Pământ.

Dar aşa cum pe Lună a fost pregătită înţelepciunea, încât ea se găseşte acum peste tot pe Pământ, acum se pregăteşte Iubirea. Dacă aţi putea privi clarvăzător vechea Lună aţi putea vedea că o astfel de înţelepciune nu era în toate lucrurile; aţi vedea unele lucruri lipsite de înţelepciune. A trebuit întreaga evoluţie lunară pentru a le pătrunde; iar când Luna şi-a încheiat evoluţia, totul a fost saturat de Înțelepciune.

În ce priveşte înţelepciunea interioară, ea pătrunde pe Pământ prin om, odată cu Eul. Dar ea încă trebuie să fie dezvoltată. Aşa cum Înţelepciunea s-a dezvoltat pe Lună, încât acum ea se află în lucruri, tot astfel se dezvoltă Iubirea. Ea a apărut mai întâi sub forma cea mai joasă, cea mai senzuală, în epoca lemuriană. Dar în cursul existenţei pământeşti ea se spiritualizează progresiv, iar la sfârşitul evolutiei pământeşti existenţa întreagă va fi pătrunsă de iubire – aşa cum astăzi este străbătută de înţelepciune – dacă oamenii vor fi ştiut să îşi împlinească misiunea lor.

Pământul va putea atunci să treacă la etapa următoare, pe care o numim Jupiter. Pe Jupiter oamenii vor simţi forţa iubirii emanând din toate fiinţele, aşa cum astăzi găsesc în toate lucrurile înţelepciune. Această iubire va fi rezultatul muncii loc din timpul existenţei pământeşti. Atunci oamenii vor dezvolta din interiorul lor iubirea, aşa cum astăzi ei dezvoltă treptat înţelepciunea. Marea Iubire universală care şi-a început existenţa odată cu Pământul va străbate atunci toate lucrurile.

Ştiința materialistă nu crede în Înţelepciunea cosmică, ci doar în înţelepciunea omenească. Dacă analizaţi fără părtinire cursul evoluţiei, veţi vedea că toată Înţelepciunea cosmică era la început atât de avansată precum va fi înţelepciunea omenească abia la sfârşitul Pământului. În timpuri în care în denumiri exista mai multă precizie decât astăzi, înţelepciunea subiectivă care acţiona în om era numită inteligenţă, prin opoziţie cu Înţelepciunea cosmică. Noi nu ne dăm seama că ceea ce descoperim în cursul vieţii pământeşti entităţile divin-spirituale au dobândit deja în timpul existenţei lunare şi au încorporat aceasta Pământului. Iată un exemplu.

Copiii învaţă că inventarea hârtiei a făcut să se împlinească un mare progres în evoluţie. Or, de multe mii de ani, viespile fabrică hârtia; căci substanţa din care îşi construiesc cuiburile este identică cu cea din care oamenii îşi fabrică hârtia, în afară de faptul că în primul caz este un produs al vieţii. Spiritul viespilor, sufletul-grup al lor, care este o parte a substanţei divin-spirituale, a fost inventatorul hârtiei cu mult timp înaintea omului. Omul bâjbâie, tatonează întotdeauna în urma înțelepciunii lumii. În principiu, tot ceea ce omul descoperă se află deja în natură; dar ceea ce va da el cu adevărat Pământului este iubirea, această forţă care trebuie să evolueze de la formele cele mai grosiere până la cele mai spirituale. Asta este sarcina evoluţiei pământeşti. Pământul este Cosmosul Iubirii.

Ce îi este deci necesar iubirii? Ce trebuie pentru ca o finţă să o poată iubi pe alta? Trebuie ca această fiinţă să fie deplin conştientă de sine însăşi, să fie independentă. Nicio fiinţă nu poate iubi pe o alta în sensul deplin al cuvântului dacă această iubire nu este un dar liber făcut celuilalt. Mâna mea nu iubeşte organismul meu. Numai o fiinţă independentă de altă fiinţă o poate iubi pe aceasta. Pentru asta a trebuit ca omul să devină o fiinţă-Eu; Eul a trebuit să fie implantat în corporalitatea triplă a omului, corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral, pentru ca Pământul să îşi îndeplinească misiunea iubirii prin intermediul oamenilor. Prin aceasta înţelegeţi de ce esoterismul creştin ne învaţă că aşa cum alte forţe – înţelepciunea, în cele din urmă, în timpul existenţei lunare – au fost revărsate de zei tot astfel iubirea pătrunde, străbate evoluţia pământească; iar purtătorul iubirii poate fi doar un Eu independent, care se dezvoltă treptat-treptat în cursul evoluţiei pământeşti. Dar omul trebuie pregătit treptat pentru toate lucrurile, chiar şi pentru starea sa actuală de conştienţă. Să presupunem că el s-ar fi adâncit în corpul său fizic în vechile timpuri lemuriene, ar fi perceput de pe atunci pe de-a-ntregul realitatea exterioară. Dar rapiditatea acestei evoluţii n-ar fi îngăduit iubirii să se implanteze în el! El a trebuit să fie adus întâi puţin câte puţin la misiunea sa pământească. Fără să fi ajuns întâi la deplina conştienţă de sine, fără să fi ajuns atât de avansat încât să perceapă în conştienţa clară de zi obiectele din jur, lui i-a fost dată în conştienţa obscură, inconştient, prima lecţie de iubire.

Vedem astfel că în timpul în care omul avea vechea clarvedere de vis – deci când sufletul stătea mult timp în afara trupului – iubirea cobora în el într-o stare nebuloasă, încă neconştientă de sine. Să ne reprezentăm bine acest om de altădată, care nu ajunsese încă la deplina conştienţă de sine.

Când adormea, nu exista trecere bruscă de la veghe la somn. Apăreau imagini vii, însă aveau o relaţie vie cu lumea spirituală. Asta înseamnă că omul se obişnuia în cursul adormirii cu lumea spirituală. Spiritul divin revărsa atunci în el, picătură cu picătură, în această stare de conştienţă obscură, primii germeni ai iubirii. Ceea ce urmează să se reveleze ca iubire în cursul evoluţiei pământeşti este revărsat întâi în om în timpul nopţii. Dumnezeu, care aduce adevărata misiune a Pământului, se revelează mai întâi vechii conştienţe confuze în timpul nopţii, înainte de a se revela conştienței de veghe. Apoi, încet, progresiv, vin timpurile în care omul rămâne din ce în ce mai puţin în această stare de clarvederea obscură; conştienţa de veghe se prelungeşte, aura care scaldă lucrurile se diminuează, lăsând să se reveleze contururi mai desluşite. Înainte, Soarele, Luna apăreau înconjurate de un mare halou, totul ca într-o mare de ceaţă. Abia treptat priveliştea se limpezeşte, obiectele se delimitează. La această stare omul a ajuns treptat. Ceea ce vede în afară în timp ce Soarele luminează Pământul şi îi revelează prin lumina vizibilă întreaga viaţă pământească a mineralelor, a plantelor, a animalelor, acest lucru omul îl resimte ca fiind revelaţiile divinului în exterior.

În sensul esoterismului creştin, ce este deci ceea ce, din cuprinsul larg pământesc, devine vizibil în conştienţa clară de zi? Este o revelaţie a forţelor divine, o revelaţie materială exterioară a spiritualului interior! Când vă întoarceţi privirea spre Soare sau către obiectele pământeşti, ceea ce dumneavoastră contemplaţi este o revelaţie a divin-spiritualului. Acest divin-spiritual aflat la baza tuturor lucrurilor şi care apare conştienței clare de zi, lumea invizibilă din spatele întregii lumi vizibile diurne, esoterismul creştin îl numeşte „Logosul”, „Cuvântul”. Căci aşa cum omul în cele din urmă poate exprima din sine însuşi Cuvântul, tot atât de adevărat este că regnul animal, regnul vegetal, regnul mineral s-au născut întâi din Logos. Totul este o încorporare a Logosului, şi aşa cum sufletul domneşte invizibil în interiorul dumneavoastră şi îşi creează în exterior un corp, tot astfel orice sufletesc îşi creează corpul exterior potrivit lui şi se revelează prin ceva fizic.

Unde este deci corpul fizic al Logosului despre care vorbeşte Evanghelia după Ioan? Unde este trupul fizic al Logosului pe care astăzi vrem să ni-l facem tot mai conştient? Sub forma sa cea mai pură el apare în primul rând în lumina exterioară a Soarelui. Pentru contemplarea spirituală, aceasta nu este numai lumină materială, ci este un veşmânt al Logosului, aşa cum corpul dumneavoastră fizic este veşmântul sufletului dumneavoastră. Dacă aţi sta faţă de o fiinţă umană aşa cum stau majoritatea oamenilor astăzi faţă de Soare, n-aţi putea cunoaşte mare lucru despre aceasta; în faţa unui astfel de om care este o fiinţă gânditoare, simţitoare şi voitoare n-aţi bănui că în el se află un spiritual-sufletese, ci aţi percepe doar un corp fizic şi aţi crede că ar putea fi făcut şi din mucava. Pentru a pătrunde până la principiul spiritual al luminii solare trebuie să o abordezi aşa cum faci cu o fiinţă umană când de la latura ei trupească ajungi să îi cunoşti interiorul. Lumina solară este pentru Logos ceea ce este corpul pentru dumneavoastră, pentru sufletul dumneavoastră. Prin ea se revarsă pe Pământ un spiritual. Dacă suntem în stare să cuprindem, să înţelegem nu numai trupul Soarelui ci şi spiritul Soarelui, vedem că acest spiritual este iubirea care se revarsă pe Pământ. Lumina fizică nu aduce numai plantelor viaţă, încât dacă această lumină nu ar acţiona asupra lor ele ar muri; lumina fizică a Soarelui revarsă pe Pământ, odată cu ea, iubirea caldă a divinităţii; iar oamenii sunt aici pentru a primi această iubire caldă a divinităţii, a o dezvolta şi a-i răspunde. Dar nu o pot face decât devenind fiinţe conştiente. Numai atunci pot ei răspunde iubirii. Când oamenii, în primele timpuri, rămâneau doar puţin timp în viaţa de zi, ei nu puteau percepe nimic din lumina care aprindea în acelaşi timp iubirea. Lumina strălucea în întunecimi, dar întunecimile nu puteau încă să cuprindă nimic din lumină; şi dacă această lumină care este în acelaşi timp iubirea Logosului ar fi continuat să se reveleze omului doar în puţinele ore din zi, el nu ar fi înţeles această lumină a iubirii. Totuşi în acele timpuri vechi iubirea s-a revărsat în conştienţa clarvăzătoare de vis confuză. Şi acum să privim în existenţă un mister important al lumii, al Pământului nostru.

Trebuie să înţelegem că pentru un timp, pentru Pământul nostru, conducerea Cosmosului – să zicem aşa – i-a revărsat omului, în starea sa de conştienţă clarvăzătoare obscură, iubirea şi l-a pregătit interior pentru primirea iubirii în deplina conştienţă clară de zi. Am văzut că Pământul nostru a devenit treptat Cosmosul care are de împlinit misiunea iubirii. Pământul este luminat de Soarele actual. Aşa cum omul locuieşte Pământul şi îşi însuşeşte treptat iubirea, tot astfel alte fiinţe, superioare, locuiesc Soarele, pentru că Soarele a ajuns pe o treaptă superioară a existenţei. Omul este locuitorul Pământului, iar a fi un locuitor al Pământului înseamnă să fii o fiinţă care îşi însuşeşte iubirea în timpul epocii pământeşti. A fi un locuitor al Soarelui în epoca noastră înseamnă a fi o fiinţă care poate aprinde iubirea, care poate revărsa iubirea pe Pământ. Locuitorii Pământului nu ar putea dezvolta iubirea, nu ar putea să o primească dacă locuitorii Soarelui nu le-ar trimite înţelepciunea matură odată cu razele de lumină. În timp ce lumina Soarelui se revarsă pe Pământ, se dezvoltă iubirea. Acesta este un adevăr întru totul real. Entităţile care sunt atât de sus încât pot revărsa iubirea în afară şi-au făcut din Soare scena lor de acţiune.

Când Luna şi-a încheiat evoluţia, acolo se aflau şapte entităţi principale de acest fel care erau atât de avansate încât puteau revărsa iubire. Atingem aici o taină profundă pe care o dezvăluie ştiinţa spiritului; acolo, la începutul evoluţiei pământeşti, avem omul în stadiul copilăriei, care urma să primească în el iubirea şi era pregătit să primească Eul, şi, pe de altă parte, avem Soarele, care s-a scindat şi s-a ridicat la o existenţă superioară. Pe acest Soare s-au putut dezvolta şapte spirite principale ale Luminii, care erau în acelaşi timp spiritele dătătoare de lumină. Doar şase dintre ele şi-au stabilit locuinţa pe Soare; iar ceea ce vine spre noi în lumina fizică a Soarelui conţine în sine forţele spirituale de iubire ale acestor şase Spirite ale Luminii – sau cei şase Elohini, cum sunt numiţi în Biblie. Unul s-a desprins şi a apucat alt drum, spre mântuirea omului; el nu şi-a ales Soarele ca loc de reşedinţă, ci Luna. Acest Spirit al Luminii care a renunţat de bună voie la existenţa solară şi a ales Luna este unul şi acelaşi cu cel pe care Vechiul Testament îl numeşte „Iahve" sau „Iehova". Acest spirit care şi-a ales ca reşedinţă Luna este cel care, de pe Lună, a revărsat înţelepciunea matură pe Pământ şi a pregătit prin aceasta iubirea.

Priviţi acum acest mister aflat în spatele lucrurilor. Noaptea ţine de Lună, şi ea ţinea într-o măsură şi mai mare de Lună în acea epocă veche când omul încă nu putuse primi de la Soare forţa iubirii, în care încă nu putuse primi această forţă a iubirii prin lumina directă. Atunci el primea forţa reflectată a înţelepciunii mature de la lumina Lunii. Ea venea spre el de la lumina Lunii în perioada conştienţei de noapte. De aceea regentul nopţii, care l-a pregătit pe om pentru iubirea care urma să se nască mai târziu în timpul deplinei conştienţe de zi, se numeşte Iahve. Să privim înapoi la epoca veche a omenirii în care procesul se petrecea spiritual; prin corpurile cereşti, unde de o parte avem Soarele iar de cealaltă parte avem Luna, acest proces este doar simbolizat.

În timpul nopţii, în anumite perioade, Luna ne trimite forţa solară reflectată. Este aceeaşi lumină care ne vine şi dinspre Soare. În timpurile vechi, Iahve sau Iehova reflecta forţa înţelepciunii mature, forţa celor şase Elohimi, iar această forţă el o revărsa în oameni în timpul somnului de noapte şi îi pregătea astfel încât să devină în stare să primească mai târziu şi forţa iubirii, în mod treptat, în timpul conştienţei de zi.

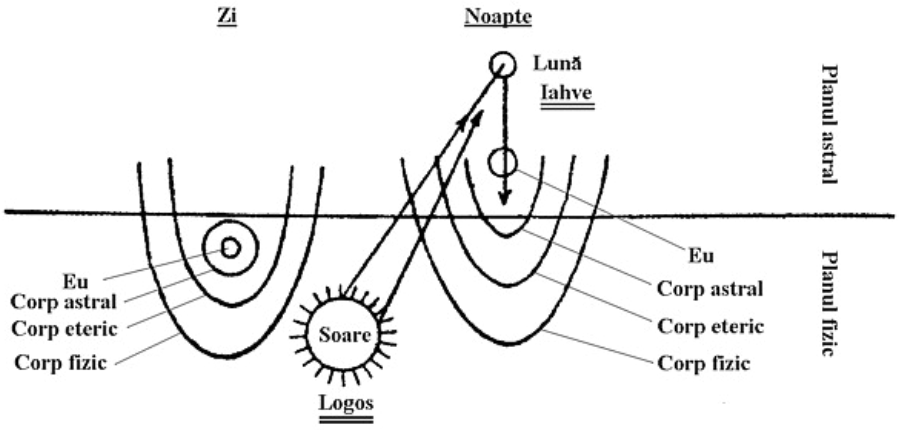

Desenul vrea să indice simbolic omul aflat în stare trează în timpul zilei, când corpul fizic şi cel eteric sunt dependente de divinitate, iar Eul şi corpul astral se găsesc, pe plan fizic, în corpul fizic şi în corpul eteric; întregul sistem al omului este luminat din afară de Soare. În timpul nopţii, care atunci era mult mai lungă şi mai activă, corpul astral şi Eul sunt desprinse de corpul fizic şi de cel eteric; Eul este în întregime în lumea astrală, iar corpul astral este coborât din afară în corpul fizic, astfel încât, conform întregii sale entităţi, el este totuşi înglobat în spiritual-divin. Soarele nu poate lumina direct corpul astral al omului şi să aprindă în el forţa iubirii. Atunci acţionează Luna, care reflectă lumina solară prin Iahve sau Iehova. Luna este simbolul pentru Iahve sau Iehova, iar Soarele nu este altceva decât simbolul Logosului, care este suma celorlalţi şase Elohimi. Desenul, pe care îl puteţi studia, vrea să indice acest lucru. Iar dacă meditaţi asupra acestor lucruri veţi afla ce mistere profunde sunt exprimate aici: faptul că mult timp forţa iubirii i-a fost inoculată omului prin conştienţa nocturnă, prin Iahve, în mod inconştient. Astfel, omul a fost pregătit să poată primi treptat însuşi Logosul, forţa iubirii sale. Cum a fost posibil aceasta? Acum

ajungem la cealaltă faţă a misterului.

Pentru ca omul să poată deveni pe Pământ un purtător conştient de sine al iubirii, îi trebuia un ghid în timpul conştienţei clare diurne, un maestru care să îi stea în aşa fel în faţă încât să îl poată percepe. Lui i-a putut fi sădită iubirea doar în timpul nopţii, într-o conştienţă neclară. Treptat-treptat a trebuit însă să intervină ceva cu toată obiectivitatea care să-i dea posibilitatea omului să vadă el însuşi în exterior, fizic, fiinţa iubirii. Prin ce se putea face asta? Aceasta s-a putut întâmpla doar prin faphil că Fiinţa iubirii divine a devenit o fiinţă pe Pământ – o fiinţă de carne, aşa cum a putut-o percepe omul prin simţurile sale. Drumul omenirii angajându-se în câmpul percepţiilor senzoriale, Logosul a trebuit el însuşi să se facă sensibil, să apară într-un trup de carne. Este ceea ce s-a petrecut când s-a încarnat Christos Iisus, iar apariţia istorică a lui Christos Iisus nu înseamnă altceva decât că forţele celor şase Elohimi sau ale Logosului s-au încorporat în Iisus din Nazaret la începutul erei noastre, au căpătat realitate în El, în lumea vizibilului. Despre asta este vorba. Forţa interioară a Soarelui, forţa de iubire a Logosului au luat formă umană în trupul lui Iisus din Nazaret. Căci Dumnezeu a trebuit să se înfăţişeze omului pe Pământ – pentru conştienţa lui senzorială – în formă trupească, ca orice alt obiect, ca orice altă fiinţă. Entitatea care coboară în corpul lui Iisus la începutul erei noastre este cu adevărat încorporarea Logosului, a celor şase Elohimi, cărora le-a premers cel de al şaptelea, Dumnezeul Iahve, pentru a pregăti venirea. Şi această figură unică a lui Iisus din Nazaret, în care s-a încarnat Christos sau Logosul, aduce până în viaţa omenească, în însăşi istoria omenirii, forţa care nu făcuse până atunci decât să se reverse din Soare pe Pământ prin lumina solară: „Cuvântul s-a făcut carne”! iată faptul căruia Evanghelia după Ioan îi dă cea mai mare valoare.

Şi cel care a scris această Evanghelie trebuia să insiste înainte de toate asupra acestui fapt. Căci un lucru este cert: când câţiva discipoli ai lui Christos au înţeles despre ce este vorba, au venit şi alţii care au putut să înţeleagă în întregime acest lucru – desigur, ei înţelegeau că sufletesc-spiritualul era baza oricărei substanţe, a oricărui lucru material, dar ceea ce ei nu puteau concepe era faptul că Logosul însuşi se încarnează o dată pentru lumea fizic-senzorială, vizibil fizic, într-o fiinţă umană unică. Este ceea ce deosebeşte „gnoza” primelor secole creştine de adevăratul creştinism esoteric. Autorul Evangheliei după Ioan afirmă cu tărie: Nu, nu trebuie să-L consideraţi pe Christos o fiinţă care rămâne suprasensibilă, invizibilă în spatele oricărei substanţe, ci trebuie să vă legaţi de faptul că Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi! iată nuanţa fină care deosebşte creştinismul esoteric de gnoza primitivă. Ea cunoaşte la fel de bine pe Christos ca şi creştinismul esoteric, dar vede în El numai entitatea spirituală, iar în Iisus din Nazaret vede cel mult un vestitor omenesc legat de această entitate spirituală. Ea rămâne aici la Christosul invizibil. Creştinismul esoteric, dimpotrivă; el a fost totdeauna cel al Evangheliei după Ioan, care stă pe acest sol ferm al Cuvântului: „Şi Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi.”

Cel care a venit în lumea vizibilă a fost o adevărată încarnare a celor şase Elohimi, a Logosului! Prin aceasta, misiunea Pământului, tot ce trebuia să devină Pământul prin evenimentul din Palestina, a coborât întâi, a intrat efectiv în Pământ. Tot ce a precedat nu a fost decât o pregătire. Christos care a locuit în trupul lui Iisus din Nazaret drept ce trebuia El să se desemneze cu precădere pe sine însuşi? El trebuia să se desemneze pe sine cu precădere drept marele aducător şi însufleţitor al fiinţei omeneşti libere şi conştiente de sine.

Să rezumăm această învăţătură vie a lui Christos în câteva fraze lapidare: Pământul are ca scop să îi dea omului deplina conştienţă de sine, „Eu sunt”-ul. Tot ce a fost înainte de aceasta a fost pregătire în acest scop, iar Christos a dat impulsul necesar pentru ca fiecare fiinţă umană să poată ajunge la acest „Eu sunt”. Abia acum a fost dat puternicul impuls care îi face pe oameni să realizeze cel mai mare progres. Resimţi aceasta când compari creştinismul cu ceea ce ne învaţă Vechiul Testament. În acesta, omul încă nu simţea deplin „Eu sunt”-ul în fiinţa sa proprie. El avea încă un rest din vechea conştienţă de vis, din timpurile în care omul nu se simţea ca un Eu, ci ca o parte a entităţii divine, aşa cum este astăzi animalul o parte a sufletului-grup. Şi oamenii au început de la un „suflet-grup” şi au evoluat către existenţa individuală independentă în care „Eu sunt”-ul era resimţit de fiecare. Christos este forţa care i-a condus pe oameni la această conştinenţă liberă a „Eu sunt”-ului. Să înţelegem faptul în întreaga semnificaţie interioară.

Adeptul Vechiului Testament încă nu se simţea atât de închis în personalitatea sa individuală precum adeptul Noului Testament. Adeptul Vechiului Testament nu îşi spunea încă în personalitatea sa: Eu sunt un Eu. El simţea că făcea parte din întregul vechi popor iudeu şi ceea ce resimţea era „Eul-grup al poporului”. Dar intraţi puţin în mod viu în conştienţa unui astfel de adept al Vechiului Testament. Aşa cum adevăratul creştin simte „Eu sunt”-ul şi treptat va învăţa să îl resimtă tot mai mult, tot astfel şi adeptul Vechiului Testament se simţea un mădular al întregului popor şi privea în sus la sufletul-grup, iar când voia să exprime aceasta spunea: Conştienţa mea urcă până la Tatăl întregului popor, până la Avraam; Noi – eu şi Tatăl Avraam – suntem una. Un Eu comun ne înglobează pe toţi; şi eu nu mă simt sălăşuind în substanţialitatea spirituală a lumii decât când mă simt în sânul spiritului poporului meu. În venele mele curge acelaşi sânge ca în venele Tatălui Avraam. Iar pe Tatăl Avraam îl simţea ca pe rădăcina din care a provenit ca mădular fiecare abrahamit.

Or, Christos Iisus vine şi spune ucenicilor Săi, celor mai apropiaţi iniţiaţi: Până acum oamenii nu au judecat decât după carne, după consangvinitate; aceasta era pentru ei conştienţa că aparţin unei comunităţi superioare invizibile. Dar voi, voi trebuie să credeţi într-o comunitate mult mai spirituală decât cea a consangvinităţii. Voi trebuie să credeţi într-un Tată-fundament spiritual, în care îşi are rădăcinile Eul, care este mai spiritual decât acel fundament ce uneşte poporul iudeu ca suflet-grup. Voi trebuie să credeţi în ceea ce sălăşluieşte în mine ca şi în orice om, şi asta nu este unit numai cu Avraam ci şi cu fundamentul divin al lumii! De aceea Christos Iisus insistă, în sensul Evangheliei după Ioan: „Înainte să fi fost Tatăl Avraam a fost «Eu sunt»-ul. Eul meu primordial nu urcă în urmă numai până la principiul patern care se întinde până la Avraam, ci el este unit cu ceea ce animă Cosmosul întreg; până acolo se întinde spiritualitatea mea.

„Eu şi Tatăl Avraam suntem una!”

Iată cuvântul important pe care trebuie să-l simţim; atunci se va înţelege impulsul pe care l-au primit oamenii şi care a împins inainte evoluţia umană sub influenţa lui Christos Iisus, care a dat viaţă „Eu sunt”-ului.

Să încercăm acum să înţelegem ceea ce spuneau iniţiaţii cei mai apropiaţi de Christos, cum traduceau adevărurile care se revelau în ei. Ei spuneau: Până acum n-a existat nicio fiinţă umană de carne care să îşi alăture acest nume de „Eu sunt”, nimeni în afară de cel care a adus primul în lume întreaga semnificaţie a lui „Eu sunt”. De aceea ei au făcut din „Eu sunt” însuşi *numele* lui Christos. Ei se simţeau uniţi între ei în acest nume, în numele pe care îl înţelegeau, numele „Eu sunt”.

Şi tocmai astfel trebuie să vă adânciţi în capitolele cele mai importante ale Evangheliei după Ioan. Citiţi capitolul care conţine aceste cuvinte: „Eu sunt Lumina lumii” şi luaţi aceste cuvinte cu totul literal. Ce este „Eu sunt”-ul care se încarnează pentru prima dată? El este asemănător cu forţa Logosului din lumina Soarelui care radiază pe Pământ. În întreg capitolul 8, pornind de la versetul 12, care în mod obişnuit este intitulat „Iisus, Lumina lumii”, veţi găsi exprimate aceste adevăruri profunde cuprinzând sensul „Eu sunt”-ului. Trebuie să citiţi capitolul în aşa fel încât de fiecare dată când apare „Eu” sau „Eu sunt” să vedeţi numele prin care iniţiaţii se simţeau uniţi. Şi atunci înţelegeţi capitolul care ar trebui citit cam în felul următor:

„Iisus le-a vorbit ucenicilor şi le-a spus: Ceea ce îşi poate spune sieşi «Eu sunt» este forţa luminii lumii; şi cine mă urmează va vedea în deplină şi luminoasă conştienţă de veghe ceea ce nu văd cei care merg în întunecime.”

Dar cei care rămâneau legaţi de vechile credinţe, după care lumina iubirii nu poate fi depusă în om decât într-un fel nocturn, cei care erau

numiți „farisei”, i-au răspuns: „Tu te referi la «Eu sunt»-ul Tău; dar noi, noi ne referim la Tatăl nostru Avraam. Acolo simţim noi forţa care ne dă dreptul să apărem ca ființe conştiente de sine; noi ne simţim puternici când ne adâncim în Eul-fundament comun care urcă până la Tatăl Avraam.”

„Iisus spune: Când se vorbeşte despre Eu în sensul în care vorbesc eu despre el, atunci mărturia mea este adevărată; fiindcă eu ştiu că acest Eu vine de la Tatăl, de la fundamentul originar comun al Universului şi la care se reîntoarce!”

Iar în capitolul 8, versetul 15, vine această frază importantă pe care o traducem textual astfel: „Voi judecaţi orice lucru după carne. Eu însă nu judec deşertăciunea care este în carne. Și când eu judec, judecata mea este adevărată. Căci atunci Eul nu este doar pentru sine, ci este unit cu Tatăl din care provine.”

Acesta este sensul pasajului. Vedeţi că peste tot se face referire la Tatăl comun şi noi ne vom putea aduce în faţa sufletului şi mai exact nopunea de Tatăl. – Vedeţi astfel cum cuvintele: Înainte să fi fost Tatăl Avraam era „Eu sunt”-ul, conţin chintesenţa vie a învățăturii lui Christos.

Am pătruns astăzi în cuvintele Evangheliei după Ioan mai mult decât am fi putut să o facem dacă am fi interpretat-o în mod exterior. Am extras aceste cuvinte din înţelepciunea spirituală, prin referire la câteva cuvinte importante ale Evangheliei după Ioan care cuprind chiar esenţa creştinismului. Vom vedea cum, cu cât vom înţelege mai mult aceste cuvinte originare, cuvinte-sâmbure ale Evangheliei, cu atât mai mult vom proiecta asupra ei lumină şi claritate.

Luaţi toate acestea drept ceva ce a fost predat în şcoala esoterismului creştin, pe care autorul Evangheliei după Ioan le-a consemnat într-o scriere pentru a le trimite celor care vor veni şi vor căuta sincer să le pătrundă sensul.

Cum putem adânci acest lucru vom vedea în conferinţa următoare.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a IV-a

Hamburg, 22 mai 1908

Din tot ce s-a spus până acum reiese că în Evanghelia după Ioan poţi găsi mereu cele mai adânci adevăruri ale ştiinţei spiritului, dar cu condiţia să cântăreşti într-adevăr fiecare cuvânt pe cântarul de aur. Când este vorba de un document religios este într-adevăr esenţial să înţelegi complet sensul adevărat al textului. Căci în aceste texte – aşa cum vom mai arăta – totul este de cea mai profundă însemnătate. Nu este vorba doar de a analiza o frază sau alta; trebuie să ții seama şi de construcția şi compoziția acestui document. Omul de astăzi nu mai are un simț sănătos pentru astfel de lucruri. Şi totuşi operele vechilor autori conţin infinit mai multă structură arhitecturală interioară decât se crede de obicei. Aduceţi-vă aminte de un poem relativ recent, *Divina comedie*, al lui Dante, şi studiați-l în construcția sa arhitecturală; veți vedea că este construit pe baza lui 3 şi nu degeaba fiecare parte a acestei opere se încheie cu cuvântul „stele”. Nu este decât un exemplu al modului în care vechii autori îşi construiau operele; mai ales în documentele religioase nu trebuie niciodată să pierzi din vedere această construcție, fiindcă în anumite cazuri ea poate avea o foarte mare semnificaţie. Dar trebuie mai întâi să o găseşti.

Către sfârşitul capitolului 10 al Evangheliei după Ioan, în versetul 41 citim: „Şi mulți au venit la El şi ziceau: Ioan nu a făcut nicio minune, dar tot ce Ioan a spus despre Acesta este adevărat.”

Găsim aici confirmarea că mărturia lui Ioan cu privire la Christos este adevărată; printr-un cuvânt anume este exprimat faptul că această mărturie este adevărată. Iar la sfârşitul acestei Evanghelii, în capitolul 21, versetul 24, se spune: „Acesta este ucenicul care mărturiseşte despre aceste lucruri şi care le-a scris; şi noi ştim că mărturia sa este adevărată!”

Aşadar, la sfârşitul Evangheliei avem indicaţia că mărturia celui care relatează faptele este adevărată. Astfel de congruenţe şi armonii, faptul că într-un loc sau altul un cuvânt exprimă ceva deosebit nu sunt niciodată lipsite de importanţă în scrierile vechi; în spatele acestei congruenţe se ascunde ceva deosebit. Şi vom aşeza consideraţiile noastre în adevărata lumină dacă vom arăta ce stă la baza lor.

Unul din aceste fapte, care dă cheia întregii Evanghelii după Ioan, are o importanţă capitală. Cuvintele care confirmă veracitatea mărturiei sunt imediat urmate de capitolul care povesteşte învierea lui Lazăr. Acest capitol împarte Evanghelia în două părți. Cuvintele cu care se încheie prima parte indică faptul că pentru tot ce a fost spus înainte privitor la Christos Iisus este valabilă mărturia lui Ioan Botezătorul; iar la sfârşit, după capitolul învierii lui Lazăr, se arată că mărturia care trebuie să conteze este cea a ucenicului despre care s-a spus adesea că „Domnul îl iubea”. Care este deci semnificaţia acestei învieri a lui Lazăr?

Aduceţi-vă aminte fraza, aparent enigmatică, ce urmează după povestirea învierii lui Lazăr şi reprezentaţi-vă bine situaţia: Christos Iisus înfăptuieşte ceea ce în genere se numeşte o minune, ceea ce lumea numeşte un „semn”: învierea lui Lazăr. Urmează mai multe fraze care înseamnă: Acest om face multe „semne” şi tot ce urmează indică faptul că acuzatorii nu vor să aibă nicio legătură cu El din cauza acestor semne. Dacă citiţi aceste cuvinte, oricum ar fi ele traduse – în cartea mea ***Creştinismul ca fapt mistic*** am indicat şi eu acest lucru –, vă veţi întreba în mod firesc ce înseamnă ele. Tocmai învierea unui om îi determină pe adversari să se ridice împotriva lui Christos Iisus. De ce tocmai învierea lui Lazăr îi incită pe adversari? Cine ştie să citească aceste cuvinte înţelege că ele reflectă o taină adâncă, care nu este altceva decât înştiinţarea privitoare la adevăratul autor al Evangheliei după Ioan. Dar pentru a putea să înţelegem aceasta trebuie să aruncăm o privire peste ceea ce se numeşte „iniţierea” în vechile Misterii. În ce consta această initiere?

Prin ea, un om putea el însuşi să aibă nişte vieţuiri, să aibă anumite experienţe în lumile spirituale, încât el putea deveni un martor al lumilor spirituale. Cei care fuseseră recunoscuţi a fi maturi pentru iniţiere erau instruiți în Misterii. Aceste Misterii au existat peste tot, în Grecia, în Caldeea, în Egipt, în India. Oamenii care erau destinaţi iniţierii erau mult timp instruiţi în cunoştinţe care nu sunt deloc străine, căci ele sunt aproape cele pe care le dă astăzi ştiinţa spiritului; când această instruire era considerată suficientă, ea era urmată de anumite experienţe care deschideau neofitului calea viziunilor proprii. Dar, odinioară, pentru a ajunge aici trebuia ca cele patru mădulare, corpul fizic, cel eteric, cel astral şi Eul, să fie aduse într-o stare cu totul deosebită. Cel care iniţia, care cunoştea lucrurile, îl adâncea pe neoft timp de trei zile şi jumătate într-o stare asemănătoare morţii. Acest fapt îşi avea următorul rost. Când noi dormim, la treapta actuală a evoluţiei noastre, Eul şi corpul astral sunt despărţite de corpul fizic şi de cel eteric. Nu putem percepe niciunul din faptele spirituale care se petrec în jurul nostru pentru că corpul nostru astral nu este încă dotat cu organe de simţ spirituale care să îi permită să le perceapă. Numai când Eul şi corpul astral se reintegrează învelişului fizic şi eteric, când se slujesc deci de ochii şi urechile fizice, atunci putem percepe din nou lumea fizică, adică o lume înconjurătoare. Cei care se pregăteau pentru iniţiere erau în stare, ca urmare a antrenamentului lor, să dezvolte organele spirituale ale corpului astral. Când corpul astral reuşea să dezvolte aceste organe trebuia avut grijă ca tot ce a perceput corpul astral să poată fi imprimat în corpul eteric precum cuvintele unei peceți în ceară. Astfel, a te pregăti pentru iniţiere însemna a trece printr-un anumit antrenament interior care transforma organizarea corpului astral. A fost un timp în care corpul fizic nu avea nici el ochi şi urechi ca astăzi; în locul acestora el nu avea decât organe insensibile – cum este cazul la anumite animale care, nefiind niciodată expuse la lumină, nu au ochi; lumina formează ochiul, sunetul formează urechea. Activitatea care se desfăşoară în meditaţie, concentrare, într-un cuvânt experienţele interioare, acţionează ca lumina asupra ochiului, ca sunetul asupra urechii; ea transformă corpul astral şi prin aceasta se dezvoltă şi organele de cunoaştere pentru a putea privi în lumea astrală, în lumea spirituală. Dar ele nu sunt încă destul de înrădăcinate în corpul eteric. Pentru a se imprima acolo trebuie mai întâi ca ceea ce s-a format în corpul astral să se imprime în corpul eteric. Or, atât timp cât corpul eteric rămâne strâns legat de corpul fizic nu este posibil ca ceea ce s-a obţinut prin exerciții să se şi imprime cu adevărat în corpul eteric. În acest scop, odinioară trebuia să desprinzi corpul eteric de corpul fizic. Dacă deci în cele trei zile şi jumătate de somn asemănător morţii corpul eteric era retras din corpul fizic, în el, în corpul eteric, se grava tot ce fusese pregătit în corpul astral. Omul vieţuia lumea spirituală. Când apoi el era rechemat în corpul fizic de către hierofant, el aducea o mărturie personală despre ce se petrecea în lumile spirituale.

Or, tocmai acest procedeu a devenit inutil prin venirea lui Christos pe Pământ. De acum încolo acest somn asemănător morţii, care dura trei zile şi jumătate, poate fi înlocuit prin forţa care emană din Christos. Căci vom vedea imediat că în Evanghelia după Ioan se află aceste forţe puternice, încât astăzi corpul astral are puterea, ca ceea ce a fost pregătit dinainte în el, să imprime în corpul eteric, chiar dacă corpul eteric se află în corpul fizic. Dar pentru acest lucru trebuia întâi ca Christos să fie aici. Înainte, oamenii nu erau la stadiul în care ceea ce era modelat în corpul astral prin meditaţie şi concentrare să poată fi imprimat în corpul eteric fără procedeul pe care l-am caracterizat. – Acesta era un proces care a avut loc de multe ori în vechile Misterii: magistrul îl adâncea pe discipol într-un somn asemănător morţii, apoi acesta era condus prin lumile superioare şi rechemat apoi, de către preot, în corpul său fizic; el devenea atunci, prin experienţa personală, un martor al lumilor spirituale.

Iniţierea avea loc întotdeauna în cea mai adâncă taină şi nimic din ce se petrecea în vechile Misterii nu răzbătea în lumea exterioară. Vom vorbi şi despre forţele prin care Christos Iisus urma să pună în locul vechii iniţieri una nouă. Trebuia să se pună capăt acestui vechi procedeu al iniţierii. Însă era necesară o tranziţie de la timpurile trecute la cele noi! Pentru asta trebuia ca cineva să fie iniţiat încă o dată după vechea metodă, însă în esoterismul creştin. Numai Christos Iisus putea face asta – şi cel care urma să fie iniţiat trebuia să fie cel care este numit acolo Lazăr. Este spus: „Această boală nu este spre moarte.” Este somnul de trei zile şi jumătate asemănător morţii. Indicaţia este clară. Găseşti aici, deşi foarte voalată, descrierea unei iniţieri.

Individualitatea lui Lazăr trebuia să fie iniţiată, aşa încât să devină un martor al lumilor spirituale. Găsim aici un cuvânt care are o mare semnificaţie în limbajul Misteriilor. Se spune că „Domnul îl iubea pe Lazăr”. În limbajul Misteriilor, „a iubi” exprimă raportul discipolului faţă de maestru. „Cel pe care Domnul îl iubea” înseamnă discipolul cel mai intim, cel mai iniţiat. Domnul însuşi l-a iniţiat pe Lazăr care, iniţiat, iese din mormânt, din locul iniţierii sale. Şi aceleaşi cuvinte, „pe care Domnul îl iubea”, ne sunt mereu repetate mai târziu de către Ioan – sau mai bine spus de autorul Evangheliei după Ioan –, căci numele de Ioan nu este rostit; acesta este tocmai discipolul iubit căruia i se datorează Evanghelia după Ioan. Acest discipol iubit este însuşi Lazăr cel înviat; autorul Evangheliei după Ioan vrea deci să facă să se înţeleagă: Ceea ce spun aici spun în virtutea iniţierii pe care Domnul însuşi mi-a conferit-o. Tocmai de aceea el distinge clar ceea ce s-a petrecut *înaintea* învierii lui Lazăr de ceea ce s-a petrecut *după* aceea. Înaintea învierii este raportată mărturia unui vechi iniţiat, a unui om care s-a ridicat la cunoaşterea spiritului, şi el insistă asupra acestui fapt, anume că mărturia lui este adevărată: Cu privire la ceea ce trebuie spus despre lucrurile cele mai profunde, despre misterul din Palestina, eu însumi sunt cel care vorbesc, eu, înviatul; dar nu am putut vorbi despre ele decât după ce am fost înviat. – Prima parte a Evangheliei este mărturia *vechiului* Ioan, a doua parte este mărturia *noului* Ioan, pe care Domnul însuşi l-a iniţiat. Căci el este Lazăr cel înviat. Numai acum cuprindem sensul adevărat al acestui capitol şi a ceea ce Ioan a vrut să spună: Eu fac apel pentru asta la mărturia percepţiilor mele suprasensibile, nu la percepţia mea în lumea fizică; eu vă povestesc ce am văzut în lumea spiritului unde am pătruns datorită iniţierii pe care mi-a conferit-o Domnul.

Deci caracterizarea lui Christos Iisus dată în primele capitole ale Evangheliei după Ioan până la sfârşitul capitolului 10 se referă la cunoaşterea pe care putea să o aibă şi unul care nu fusese iniţiat, în sensul cel mai profund, prin Christos Iisus însuşi.

Dar dumneavoastră veţi spune: Da, dar chiar în aceste conferinţe noi am auzit totuşi cuvinte profunde despre Christos Iisus ca Logosul încarnat, ca Lumina lumii ete. Nu este de mirare că aceste cuvinte profunde despre Christos Iisus sunt rostite chiar în primele capitole, căci Christos Iisus, adică Christos care urma să apară în lume, nu era necunoscut în vechile Misterii. Toate Misteriile indicau spre Cel ce urma să vină. Tocmai de aceea vechii iniţiaţi se numeau „profeţi”, fiindcă ei au prezis ceea ce urma să vină. Şi însuşi scopul iniţierilor era de a aduce viziunea clară despre entitatea lui Christos care urma să se reveleze în viitor omenirii.

Astfel, lui Ioan Botezătorul, din cele ce el deja ştia pe atunci, i-a fost clar adevărul pe care l-a profeţit, faptul că cel despre care vorbiseră Misteriile se afla în Christos Iisus care era în faţa sa. Vom înţelege şi mai bine relaţia lui Ioan Botezătorul cu Christos Iisus dacă vom răspunde mai întâi la două întrebări. Una este: Care este locul lui Ioan Botezătorul în epoca sa? Iar a doua se referă la unele fapte de la începutul Evangheliei după Ioan.

Care este locul lui loan Botezătorul în epoca sa? Ce reprezintă de fapt Botezătorul? Este un om care, ca toţi cei care trecuseră într-o anumnită măsură printr-o iniţiere, fusese instruit cu privire la Christos ce trebuia să vină. Dar el este singurul căruia, aflat în faţa lui Christos Iisus, i se revelează adevărata taină: că Cel apărut este tocmai Christos. Dar cei care sunt numiţi „farisei” sau altfel văd în Christos Iisus un om care combate anticele lor principii de iniţiere, ceea ce spiritul lor conservator nu putea admite, fiindcă ei voiau să păstreze cu orice preţ aceste vechi principii de iniţiere. Iar această contradicţie, de a vorbi fără încetare despre Christos care trebuie să vină şi a nu fixa niciodată un timp pentru această apariţie, este chiar ceea ce stă la baza acestui conservatorism al lor. De aceea ei nu văd, fatalmente, în iniţierea lui Lazăr decât o ruptură de anticele tradiţii misteriale. „Acest om face multe minuni!”; noi nu putem avea nicio legătură cu El! După ei, El a trădat Misteriile, a făcut public ceea ce trebuia să rămână în adâncimile tainice ale Misteriilor. Se înţelege că ei văd în asta o trădare şi un motiv pentru a-L acuza pe Christos şi tocmai de aceea are loc o schimbare bruscă şi începe persecuţia.

Cum ne apare Botezătorul în primele capitole ale Evangheliei după Ioan?

Mai întâi ca un om care cunoştea în amănunt adevărul misterial despre Christos ce urma să vină; îl cunoaştea atât de bine încât autorul Evangheliei după Ioan, el însuşi, poate repeta ceea ce Botezătorul a putut deja să ştie şi despre care s-a convins într-un mod pe care îl vom studia mai departe.

Am văzut ce înseamnă primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan. Să vedem acum ce este spus despre Ioan Botezătorul însuşi. Dar avem datoria să traducem cât se poate de exact. Până aici n-am auzit decât primele cuvinte.

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul.
Acesta era la început la Dumnezeu.
Toate prin El s-au făcut fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.
În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor.
Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o.
Fost-a un om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan.
Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, că toţi să creadă prin el.
Nu era el Lumina, ci un mărturisitor al Luminii.
Căci adevărata Lumină care îi luminează pe toţi oamenii trebuia să vină în lume.
Cuvântul era în lume şi lumea a fost făcută prin El, dar lumea nu L-a recunoscut.
El a venit în fiecare om (a venit până la omul-Eu), dar ei toți (oamenii-Eu) nu L-au primit.
Celor ce L-au primit însă le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu.
Cei care au crezut în numele Său nu sunt născuţi din sânge, nici din voinţa cărnii, nici din voință omenească, ci de la Dumnezeu s-au născut.
Şi Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi, şi noi am auzit învăţătura Sa, învăţătura singurului Fiu al Tatălui, plin de har şi de adevăr.
Ioan dă mărturie pentru El şi vesteşte clar: Iată pe Cel despre care am spus. După mine va veni Cel care a fost înaintea mea: Căci El a fost

înaintea mea.
Căci din plinătatea Sa am luat noi toţi har după har.
Căci legea a fost dată prin Moise. Dar harul şi adevărul sunt venite prin Iisus Christos.
Până acum nimeni n-a văzut cu ochii lui pe Dumnezeu. Fiul unic, care era în sânul Tatălui cosmic, El a devenit conducătorul spre această vedere."

Acestea sunt cuvintele care redau aproximativ sensul acestor prime fraze ale Evangheliei după Ioan. Înainte de a începe să le explicăm trebuie să ne oprim asupra unui lucru. Ce spune Ioan despre sine? Vă aduceţi aminte că i s-au trimis preoţi şi leviţi pentru a-l întreba cine este el. De ce se dă un anumit răspuns vom vedea mai apoi. Acum să ne oprim la ce spune el despre sine.

El spune: „Eu sunt glasul celui ce strigă în singurătate." Aceste cuvinte sunt spuse acolo: „Eu sunt glasul celui ce strigă în singurătate!" Se spune textual: „în singurătate"; aşa este scris acolo. În greceşte aceasta înseamnă „eremit", „singuraticul". Acum veţi înţelege că este mai corect să spui: „Eu sunt glasul celui ce strigă în singurătate" decât: „Eu sunt glasul unui predicator în pustiu." Şi vom înţelege mai bine cele spuse în cuvintele de la începutul Evangheliei după Ioan dacă vom evoca această caracterizare a lui Ioan. De ce se numeşte el „glasul celui ce strigă în singurătate"?

Ştim că adevărata misiune a Pământului în cadrul evoluţiei este dezvoltarea iubirii, dar că pe aceasta nu ne-o putem imagina decât ca un dar liber al unor oameni conştienţi de sine şi că omul îşi dobândeşte treptat Eul său, că Eul coboară treptat în natura umană. Ştim că animalele nu au un Eu individual. Dacă un leu ar putea să vorbească şi să spună „Eu", el nu ar exprima prin aceasta un animal separat, ci Eul-grup din lumea astrală; în acelaşi fel, toţi leii din grup ar spune „Eu". Astfel, grupuri întregi de animale de acelaşi tip ar spune „Eu" Eului-grup perceptibil suprasenzorial în lumea astrală. Marea superioritate a omului faţă de animale este faptul că omul este un Eu individual, dar acesta nu se dezvoltă decât încet. Omul a început şi el printr-un Eu-grup, un Eu care aparţinea unei colectivităţi de oameni.

Dacă mergem înapoi până la vechile popoare, la rasele vechi, găsim că la început popoarele au format mici comunități. Pentru popoarele germanice nu este nevoie să mergi prea departe. Tacit spune clar că germanul luat separat ţinea mai mult la rasa sa decât la individualitatea sa. La fel, cheruscii şi sigambii (vechi popoare germanice). De aceea un membru al rasei reprezintă întreaga rasă. Şi când i se aduce unui membru o injurie este vizat destinul întregului neam; tot astfel, puţin contează cine din neam o răzbună, numai să fie răzbunată. Cu timpul s-a întâmplat ca indivizii să se separe de comunitate, încât rasele se fărâmiţează, nu mai rămân compacte. Omul a ieşit şi el din sufletul-grup şi s-a ridicat treptat până la a resimţi Eul în personalitatea individuală.

Nu poţi înţelege anumite lucruri, în special textele religioase, decât dacă cunoşti această taină a sufletelor-grup, a Eurilor-grup. La popoarele care ajunseseră să aibă deja o anumită percepţie a propriului Eu mai continua să existe un Eu care nu se extindea doar la grupuri spaţiale ce trăiau în acelaşi timp ci şi peste grupuri temporale. Astăzi memoria omului este astfel structurată, încât el nu îşi aminteşte decât cele petrecute în tinereţe. Era însă o vreme în care exista şi o altă memorie, în care omul nu îşi amintea doar faptele sale ci îşi amintea şi faptele tatălui şi ale bunicului, ca şi când ar fi fost ale sale. Memoria se întindea departe în rudenia de sânge a strămoşilor, până la strămoşul originar al cărui sânge curgea prin generaţii. Memoria a fost astfel unită timp de secole cu sângele raselor; un vlăstar al unui trib referindu-se la faptele, la gândurile strămoşilor săi spunea „Eu" ca şi referindu-se la el însuşi. El nu se simţea limitat între naştere şi moarte, ci se simţea ca un mădular al şirului de generaţii al cărui centru era străbunul. Căci aceasta înseamnă coeziunea Eului, tocmai faptul că îşi amintea acţiunile tatălui, bunicului etc. În timpurile străvechi era exprimat acest lucru în modul de a da numele. Memoria urca foarte departe prin generaţii. Tot ce cuprindea așa o memorie se numeau „Noe", se numea „Adam". Prin aceasta nu se înţelegeau oamenii individuali, ci Eurile care îşi păstrau memoria sute de ani. Aceeaşi taină se află în spatele numelor patriarhilor. De ce au ajuns ei atât de bătrâni? Iată ce explică faptul: nimeni nu ar fi gândit în acele vechi timpuri să dea unui copil un nume personal. Adam s-a păstrat timp de secole în memorie, şi asta tocmai pentru că limitele spaţiului şi ale timpului nu au jucat în vechime niciun rol în darea numelui.

Deci Eul individual omenesc s-a desprins treptat de sufletul-grup, de Eul-grup; omul a ajuns treptat-treptat la conştienţa Eului său unic. Anterior, el simţea Eul său ţinând de trib, de grupul de oameni cu care avea o înrudire de sânge, fie în spaţiu fie în timp; de unde şi cuvintele: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una!" – asta înseamnă *un singur* Eu. individul se simţea atunci oblăduit într-un întreg, fiindcă acelaşi sânge curgea prin toate venele poporului respectiv. Cu timpul însă a venit momentul în care chiar în popoarele de atunci oamenii începeau să resimtă Eul lor individual.

Să le dea posibilitatea de a se simţi întăriţi în acest Eu individual unic, asta a fost misiunea lui Christos. Şi acesta este şi sensul pe care trebuie să-l dăm acestor cuvinte, care sunt înţelese atât de greşit: „Cel care nu îşi va lăsa soţia şi copilul, tatăl şi mama, fratele şi sora nu poate să îmi fie discipol". Aceste cuvinte nu trebuie luate literar şi să crezi că ele recomandă părăsirea familiei; iată ce înseamnă ele: Trebuie să simţiţi că fiecare din voi are un Eu individual legat direct de Tatăl spiritual care curge prin lume. Odinioară, în Vechiul Testament se spunea: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una", pentru că Eul simţea că se sprijină pe legăturile de sânge. Acum trebuia să apară sentimentul uniunii cu solul spiritual patern. Ceea ce ne dă garanţia că facem parte dintr-un tot nu mai este înrudirea prin sânge, ci conştienţa principiului patern pur spiritual cu care toţi suntem una.

Evanghelia după Ioan ne face astfel să vedem în Christos pe dătătorul marelui impuls pentru ceea ce are trebuinţă omul ca să se simtă veşnic în Eul său individual. Aceasta este marea cotitură de la vechiul legământ la cel nou, faptul că legământul vechi are totdeauna ceva din caracterul apartenenţei la sufletul-grup, în care un Eu se simte unit cu alte Euri şi nu simte de fapt nici Eul propriu nici alte Euri, în schimb simte elementul în care ele toate sunt oblăduite, adică Eul poporului sau Eul tribului.

Or, ce putea să resimtă un Eu destul de matur pentru a se elibera de legătura care îl unea de celelalte personalităţi individuale ale sufletului-grup? Ce putea să simtă el într-o epocă în care exista conştienţa că timpul sufletelor-grup a trecut, dar încă nu a sosit momentul care îi va da sufletului pâinea spirituală a vieţii prin care Eul individual îşi primeşte hrana? Eul individual trebuia să se simtă izolat, în singurătate; şi înţelegem că precursorul lui Christos trebuia să spună: Eu sunt un Eu care s-a desprins, care se simte singur. Şi tocmai pentru că am învăţat să mă simt singur pot să fiu un profet căruia Eul îi conferă în singurătate adevărata hrană spirituală. Tocmai de aceea vestitorul se desemnează pe sine ca o voce care strigă în singurătate; asta înseamnă un Eu deja izolat, izolat de sufletul-grup, şi care cheamă pe cel ce va putea să îi dea Eului său hrană. „Eu sunt glasul celui ce strigă în singurătate." Percepem adâncul adevăr care este exprimat aici: Orice Eu individual omenesc se sprijină în întregime pe sine însuşi; eu sunt vocea Eului care s-a desprins şi care caută solul pe care va putea să stea ca Eu desprins. Acum înţelegem acest pasaj: „Eu sunt glasul celui ce strigă în singurătate."

Pentru a înţelege exact aceste cuvinte ale Evangheliei este important să ne fi familiarizat cu modul în care se puneau nume la acea epocă, cum se desemnau fiinţele, ceea ce nu se făcea într-un mod atât de abstract şi superfcial ca astăzi. Dacă comentatorii textelor biblice ar vrea să cugete puţin la cât de mult se spunea prin punerea numelor, multe din comentariile triviale nu ar mai vedea lumina zilei. Am văzut deja că atunci când Christos rosteşte: „Eu sunt Lumina lumii" El vrea să spună prin asta că a fost primul care a dat expresie şi impuls pentru „Eu sunt". Tocmai de aceea în primele capitole trebuie în mod deosebit să fii atent la locurile unde găseşti acest „Eu sunt". Numele și apelativele din vechile timpuri trebuie să fie luate într-un sens foarte real – și, în acelaşi timp, profund simbolic. Adesea, în această privinţă se comit

două feluri de erori grave. Dintr-un punct de vedere superficial se poate spune: Da, după voi multe sunt simboluri şi la o astfel de interpretare, în care totul este considerat simbolic, noi nu marşăm, fiindcă voi faceţi să dispară evenimentele biblice istorice! Iar cei care nu pricep nimic din evenimentele istorice pot spune: Toate astea sunt doar simboluri. Însă cei care vorbesc astfel nu înţeleg chiar nimic din Evanghelie. Printr-o interpretare simbolică nu se contestă realitatea istorică; trebuie subliniat că explicaţia esoterică le uneşte pe ambele: conceperea faptelor ca fiind istorice – şi tocmai pentru că sunt istorice ele au totodată semnificaţia pe care le-o atribuim. Desigur, cine nu vrea să vadă decât faptul exterior brut, anume că un om s-a născut undeva, într-o anumită epocă, nu va înţelege că el este şi altceva decât un individ cu numele respectiv, a cărei biografie poate fi scrisă. Dar când cunoşti corelaţia spirituală a lucrurilor înţelegi că dacă un anumit om s-a născut într-un anumit loc el poate să fie considerat şi ca simbol pentru epoca sa, şi chiar numele său poate exprima ce rol joacă el în evoluţia omenirii.

Simbol şi istorie se întâlnesc, şi iată într-adevăr de ce anume trebuie să ţii cont pentru orice explicaţie adevărată a Evangheliilor. În aproape toate evenimentele pe care Ioan, sau mai curând autorul Evangheliei după Ioan, le-a perceput spiritual există în acelaşi timp evenimentele şi revelaţia adevărurilor spirituale profunde: el are în vedere statura istorică a Botezătorului, dar în acelaşi timp această statură istorică reală este simbolul tuturor oamenilor care în vechile timpuri erau în stare să îşi implanteze deja în ei Eul, care însă erau doar pe cale de a face acest lucru, pentru care începea deja să strălucească lumina lumii în Eul individual – nu însă pentru cei care încă nu erau în stare să cuprindă Lumina lumii în întunericul lor. Viaţa, Lumina şi Logosul apărute în Christos Iisus au luminat totdeauna în lume, dar nu au fost recunoscute de cei care nu erau deloc maturi pentru asta. Lumina a existat dintotdeauna, căci fără ea germenele Eului nu s-ar fi putut naşte niciodată. Pe vechea Lună încă nu exista din omul actual decât corpurile fizie, eteric şi astral, în care nu exista Eu. Pentru că lumina s-a transformat şi a luat aspectul pe care îl are astăzi pe Pământ, ea a căpătat forţa de a aprinde Eurile individuale şi a le duce încet spre maturizare. „Lumina a strălucit în întuneric, dar întunericul nu a cupris-o." „Ea a venit în fiecare om" – până la oamenii-Eu, căci oamenii-Eu nu s-ar fi putut naşte dacă ea n-ar fi revărsată în ei prin Logos. „Însă oamenii nu au primit-o." Numai unii au primit-o: iniţiaţii. Ei s-au ridicat până în lumile spirituale; ei au fost totdeauna numiţi „copii ai lui Dumnezeu" pentru că deţineau cunoaşterea Logosului, a Luminii şi a Vieţii şi puteau să dea întotdeauna mărturie despre acestea. Totdeauna au existat unii care cunoaşteau lumile spirituale prin vechile Misterii. Ce trăia deci în ei? Ceea ce în om este veşnic. Ei presimţeau deja marele cuvânt: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una", adică Eul şi principiul fundamental al oricărui lucru, noi suntem una. Şi ceea ce ei purtau mai profund în conştienţa lor, Eul lor propriu, ei nu îl primiseră de la tată şi de la mamă ci îl datorau iniţierii în lumea spirituală. Acest Eu nu venea din sânge, nici din carne, nici de la voinţa unui tată sau a unei mame, ci de la Dumnezeu, adică din lumea spirituală. Aveţi aici explicaţia pentru care marea masă a oamenilor, deşi era pe care de a deveni om-Eu, nu a primit lumina; ea a coborât până la Eul-grup, dar indivizii nu au primit-o. Cei care însă au primit-o – au fost puţin numeroşi – s-au făcut prin aceasta copii ai lui Dumnezeu; cei care au crezut în ea s-au născut din Dumnezeu, prin iniţiere. Dar pentru ca toţi oamenii să poată recunoaşte cu simţurile pământeşti pe Dumnezeul coborât în existenţă trebuia ca El să apară pe Pământ într-un fel în care să poată fi văzut cu ochii trupeşti, adică a trebuit să primească un trup de carne, singurul pe care îl puteau vedea cu ochii trupeşti. Înainte, doar iniţiaţii Îl putuseră contempla, în Misteriile lor. Acum El îmbracă o formă carnală pentru mântuirea tuturor: „Cuvântul sau Logosul s-a făcut carne." Autorul Evangheliei după Ioan leagă astfel apariţia istorică a lui Christos Iisus de întreaga evoluţie. „Noi am auzit învăţătura Lui – învăţătura unuia născut al Tatălui." Ce fel de învățătură este aceasta? Cum sunt născuţi ceilalti oameni?

În timpurile vechi în care s-au redactat Evangheliile, cei născuţi din carne se numeau „născuţi din doi". Se numeau astfel pentru că ei erau născuţi din amestecul sângelui tatălui şi al mamei. Cel ce nu este născut din carne, din acestea amestec de sânge, este „născut din Dumnezeu". El este „unul născut". Cei care înainte erau numiţi copii ai lui Dumnezeu fuseseră totdeauna într-un anume fel „monogeni"; iar doctrina despre Fiul lui Dumnezeu este doctrina „monogenului". Omul fizic este „născut din doi", omul spiritual este cel „unul născut". Asta nu trebuie să o înţelegeți ca şi când ar însemna „înnăscut", ci „unul născut", ca opus lui „născut din doi". Acest cuvânt indică deci că, în afară de naşterea fizică, fiinţa umană poate trece şi printr-o naştere spirituală, şi anume unirea cu Spiritul, naştere prin care el este „unul născut", un copil sau fiu al divinităţii. Şi această doctrină nu putea fi auzită întâi decât prin cel ce reprezenta Cuvântul devenit carne. Prin El doctrina despre „Fiul unul născut din Tatăl, plin de har şi adevăr", a devenit generală. „Dăruire" şi nu „har" trebuie tradus aici, fiindcă avem de-a face, de fapt, cu o naştere din divinitate, însă o rămânere alături de ea şi în acelaşi timp o pierdere a oricărei iluzii. Aceasta din urmă vine doar dintr-un a fi „născut din doi" şi îl învăluie pe om cu iluziile simţurilor-în opoziţie cu acea doctrină care aduce adevărul în Christos Iisus, cum se afla şi locuia printre oameni ca Logos încarnat. Ioan însă se numea pe sine, textual, înainte-mergătorul, cel care merge înainte pentru a vesti Eul. Ioan se desemnează pe sine ca cel care de fapt ştia că acest Eu trebuie să se individualizeze în fiecare om, care avea ca misiune să aducă mărturie despre Cel ce va veni să împlinească această operă. El spune clar: Cel care va veni după mine este „Eu sunt"-ul care este veşnic, care poate cu adevărat să spună despre Sine însuşi: Înainte să fi fost Avraam era „Eu sunt". Ioan a putut să spună: El este în acelaşi timp predecesorul meu; cu toate că eu sunt înainte-mergătorul Lui; El este predecesorul meu; eu aduc mărturie despre ceea ce înainte era în fiecare om; „după mine va veni Cel care era înaintea mea".

Iar acum vin aceste cuvinte esenţiale: „Căci noi toţi am primit din plinătatea Lui har după har!"

Pentru mulţi oameni care se numesc creştini, cuvântul „plinătate" nu reprezintă nimic precis. Acest cuvânt înseamnă în greceşte „pleroma". El există şi în Evanghelia după Ioan: „Căci din pleroma noi am primit har după har!" Am spus că este important să gândim asupra fiecărui cuvânt al Evangheliei după Ioan dacă vrem să o înţelegem cu adevărat. Ce este deci *pleroma*, plenitudine? Acest cuvânt avea un sens cu totul precis în vechile Misterii. Căci încă pe atunci se învăţa că pentru prima dată în timpul vechii Luni s-au revelat acele entităţi spirituale care se ridicaseră până la un rang divin, Elohimii; unul din ei s-a despărţit de ceilalţi. El a rămas pe Lună şi reflectă de acolo către Pământ forţa iubirii, aşteptând ca oamenii să fie destul de maturi pentru a primi lumina de la ceilalţi şase Elohimi. Deosebim astfel pe Iahve, Dumnezeul unic, cel care răsfrânge această forţă şi plinătatea, „pleroma", constând din şase Elohimi, care au ca centru Soarele. Or, conştienţa generală a acestui Logos solar se raportează la Christos. Deci la El se făcea aluzie în vechile Misterii când se vorbea de plinătatea divină. Este profundul adevăr cuprins în aceste cuvinte: „Căci din pleroma am primit noi toţi har după har."

Dar să continuăm să ne transpunem în timpul în care oamenii se simţeau încă precum un Eu-grup. Dacă observăm organizarea lor socială vedem în mod evident că fiecare trăieşte desigur, ca om individual, dar prin toți oamenii nu circulă decât un singur Eu-grup. Nepercepându-şi încă individualitatea, ei nu pot nici să resimtă forţa iubirii în plinătatea ei. Se iubesc între ei pentru că sunt rude. Iubirea lor se bazează pe aceste legături. Se iubesc mai întâi prin rudenie, iar din această rudenie de sânge provine şi iubirea, în măsura în care nu este iubire între sexe. Oamenii se eliberează tot mai mult de iubirea născută din sufletul-grup şi merg către iubirea născută ca dar liber al Eului. La sfârşitul evoluţiei pământeşti oamenii vor atinge punctul în care Eul devenit independent va cunoaşte în străfundul lui însuşi un impuls dintr-un spirit de total devotament, de a face ceea ce este drept şi bun. Când iubirea va fi spiritualizată la un astfel de nivel încât numai acest impuls va domni, atunci se va împlini ceea ce a voit Christos să dea lumii. Căci una dintre tainele creştinismului este faptul că el ne învaţă: Contemplați-L pe Christos, umpleţi-vă de forţa care emană din El, siliţi-vă să deveniţi asemenea Lui, să Îl urmaţi; atunci Eul vostru eliberat nu va mai avea nevoie de legi; el va împlini binele, va face ceea ce este drept, ca o fiinţă liberă în ceea ce este mai lăuntric în ea. Astfel, Christos este cel care aduce impulsul libertăţii faţă de lege, care te conduce la a face binele nu din cauza legii, ci sub impulsul iubirii care trăieşte în străfundul fiinţei.

Sigur, întreg restul evolutiei pe Pământ va fi necesar pentru a se dezvolta acest impuls. Christos a făcut începutul si totdeauna El va fi cel

Sigur, întreg restul evoluției pe Pământ va fi necesar pentru a se dezvolta acest impuls. Christos a făcut începutul și totodată El va fi cel care îi va conduce pe oameni către acest ţel. Cât timp ei nu erau maturi să primească un Eu independent, cât timp ei existau doar ca membri ai unui grup trebuiau guvernaţi de o lege socială exterioară. Încă în zilele noastre omul este în multe privinţe un Eu-grup. De câte ori este omul astăzi nu o fiinţă individuală ci o fiinţă-grup ! Omul care ar fi azi deja o ființă liberă – el este numit „apatrid" (*heimatlos*) pe o anumită treaptă a instruirii esoterice – este încă un ideal! Cel care ia parte de bună voie la acţiunea cosmică, acela există individual, el nu este guvernat de legi. În principiul lui Christos avem o depăşire a legii: „căci legea a fost dată prin Moise, dar harul prin Christos". Harul, în sensul creştin, este facultatea sufletului de a face binele dintr-un impuls interior. Harul şi adevărul recunoscut lăuntrie s-au născut prin Christos. Prin aceasta vedeţi cât de profund roditor este acest gând pentru întreaga evoluţie a omenirii.

Odinioară, cei care erau iniţiaţi erau chemaţi să dezvolte organele de percepţie superioară. Nimeni încă nu văzuse cu ochii fizici un Dumnezeu. Fiul „unul născut", care sălăşuieşte în sânul Tatălui, este primul care ne-a condus să Îl vedem pe Dumnezeu aşa cum vedem toate lucrurile de pe Pământ. Înainte Dumnezeu era invizibii. El se revela într-un mod suprasensibil în vis sau în ceremoniile din locurile de inițiere. De acum Dumnezeu a devenit un fapt istoric, sensibil; a luat o formă carnală. Asta înseamnă aceste cuvinte: Până acum nimeni nu a văzut pe Dumnezeu. Fiul unul născut, care era în sânul Tatălui universal, El este călăuza în această contemplare. El îi conduce pe oameni să ÎI vadă pe Dumnezeu cu simțurile lor pământeşti.

Vedem astfel ce forţă şi ce limpezime aduce evanghelistul în descrierea evenimentului istoric din Palestina şi cu ce cuvinte paradigmatice bine conturate, care însă trebuie exact cântărite dacă vrei ca prin ele să pătrunzi sensul creştinismului esoteric. În următoarele conferințe vom vedea cum se dezvoltă această temă şi totodată faptul că Christos nu este numai călăuza celor care făceau parte dintr-un suflet-grup, ci El coboară în fiecare suflet, construieşte prin impulsul Său Eul oricărui individ. Legătura de sânge subzistă, dar i se adaugă aici spiritualitatea iubirii. Şi tocmai asupra acestei iubiri care merge de la un Eu liber la un alt Eu liber acţionează Christos. Pentru cel care înaintează pe calea inițiatică fiecare zi aduce revelarea unui adevăr. A treia zi se revelează totdeauna un adevăr important. Este cel prin care se înţelege deplin că în evoluţia pământească trebuie să vină un moment în care iubirea materială legată de legăturile de sânge se va spiritualiza tot mai mult. Acest eveniment trebuie să arate că iubirea primitivă, de sânge, se transformă în iubire spirituală. La aceasta se face aluzie când Christos spune: Va veni un timp care va fi timpul meu, în care lucrurile cele mai importante vor fi făcute de către oameni care nu vor mai fi uniţi prin legături de sânge, ci prin legături înnodate liber între ei. Acest timp trebuie mai întâi să vină. Christos însuşi, care dă primul impuls pentru aceasta, declară, cu un prilej important, că acest ideal se va realiza o dată, dar că încă nu a venit timpul Său. El face, profetic, o referire la aceasta atunci când mama Sa îl roagă să facă ceva pentru oameni, când ea face o aluzie, să spunem aşa, la faptul că ar avea dreptul să îi ceară să facă o faptă importantă pentru oameni. Atunci El răspunde: Ceea ce noi putem face astăzi ţine încă de legăturile de sânge, de

raporturile care sunt „între mine şi tine"; „ceasul meu încă nu a venit!" Că acest timp va veni, când fiecare trebuie să fie liber în sine însuşi, este spus în istorisirea nunţii din Cana; la remarca mamei Sale: Ei nu mai au vin, Christos răspunde: Este ceva ce nu are de-a face cu mine şi cu tine; timpul meu încă nu a venit! Iată taina la care fac aluzie cuvintele „între mine şi tine" şi „ceasul meu încă nu a venit". Ca multe altele, şi acest pasaj a fost tradus simplist. Aici nu ar trebui tradus: Femeie, ce am eu cu tine?, ci: Asta este în legătură cu rudenia de sânge dintre mine şi tine, care ne uneşte. Aceasta este subtilitatea, finețea textului, faptul că el nu poate fi înţeles decât de cei care vor să îl înţeleagă. Când însă astăzi aceste documente religioase sunt explicate mereu şi mereu de tot felul de oameni, ai vrea totuşi să te întrebi: Cei care îşi spun creştini chiar nu simt în niciun fel că atunci când – într-o traducere incorectă – Îl pun pe Christos să rostească: Femeie, ce am eu cu tine? nu înţeleg absolut nimic?

Pentru multe lucruri care astăzi trec drept creştinism şi pretind că se sprijină pe Evanghelie trebuie să te întrebi: Conţin ele oare învăţătura Evangheliei? Este vorba de a o avea şi, pentru un document atât de important ca Evanghelia după Ioan, e vorba mai întâi de a cântări cu grijă fiecare cuvânt pentru a-i recunoaşte adevărata valoare.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a V-a

Hamburg, 23 mai 1908

Când studiezi Evanghelia după Ioan nu trebuie să pierzi niciodată din vedere poziţia cu totul principială pe care am examinat-o ieri, şi anume că cel care a stat la originea ei este ucenicul preferat, iniţiat de către Christos însuşi. Este firesc să te întrebi dacă n-ai putea să găseşti vreun semn exterior – exceptând datele oculte – prin care autorul Evangheliei după Ioan ne-ar face să ghicim că el a ajuns la această înaltă cunoaştere a lui Christos prin înviere, prin iniţiere, care este zugrăvită în ceea ce se numeşte minunea învierii lui Lazăr. Dacă citiţi cu mare atenţie această Evanghelie veţi remarca un lucru: nicăieri înainte de capitolul care descrie învierea lui Lazăr nu găsim despre ucenic menţiunea „pe care Domnul îl iubea”; autorul Evangheliei după Ioan vrea să spună prin aceasta: Tot ceea ce precede, eu nu ştiu prin iniţiere, până aici trebuie să se facă abstracţie de mine. Abia după aceea se vorbeşte despre ucenicul „pe care Domnul îl iubea”. Acest singur fapt împarte Evanghelia în două părţi principale: într-o primă parte unde încă nu este vorba despre acest ucenic, pentru că el încă nu era iniţiat; el nu va apărea decât în a doua parte, după învierea lui Lazăr. Nu veţi găsi nicăieri ceva care să contrazică ceea ce n-a fost spus în ultimele conferinţe. Acestea sunt lucruri peste care spiritul superficial al zilelor noastre trece uşor, le ignoră; astăzi, când totul este popularizat, când li se oferă oamenilor tot felul de cunoştinţe, ai adesea trăirea ciudată că aceste aşa-zise cunoştinţe sunt dintre cele mai îndoielnice.

Se crede că este bine că printr-o astfel de literatură ieftină cum este „Reclamsche Universal – Bibliothek” sunt colportate tot felul de cunoştinţe în rândul poporului. Or, între ultimele apariţii ale acestei edituri se numără şi un caiet privitor la „originea Bibliei”. Autorul se prezintă ca doctor în teologie, este deci teolog. El este de părere că, începând cu versetul 35 al primului capitol al Evangheliei după Ioan, în toate celelalte capitole autorul se desemnează de fapt pe sine. Când această cărticică mi-a căzut în mână nu îmi credeam ochilor. Îmi spuneam: Aici este ceva cu totul ciudat, care contrazice toate concepţiile oculte de până acum, şi anume că ucenicul preferat nu ar fi fost pomenit înainte de învierea lui Lazăr. Dar, gândeam, un teolog trebuie să cunoască asta. Pentru a nu judeca pripit, luaţi dumneavoastră înşivă Evanghelia după Ioan şi citiţi: „A doua zi acolo erau Ioan şi doi dintre ucenicii săi” (capitolul 1, 35). Este pomenit Ioan, desigur Botezătorul, şi se vorbeşte despre doi dintre ucenicii Săi. Dar, poate, am spune, în favoarea teologului nostru, că el s-a inspirat dintr-o veche tradiţie după care unul din aceşti doi discipoli era apostolul Ioan. Această tradiţie se sprijină pe Evanghelia după Matei, capitolul 4, 21. Dar Evanghelia după Ioan nu se poate explica prin celelalte Evanghelii. Un teolog a găsit deci mijlocul de a introduce în literatura populară o carte care induce în eroare; şi când ştii cât de mult este consumată această literatură poţi să-ţi dai seama ce daune aduce acest fapt. Nu este decât o remarcă făcută în trecere şi pentru a răspunde la obiecţiile care s-ar putea face cu privire la ceea ce discutăm aici.

Dacă ceea ce precede miracolul învierii lui Lazăr este de o extremă importanţă, autorul a rezervat pentru capitolele următoare cele mai adânci adevăruri. El voia să arate că doar cel care a fost iniţiat până la un anumit grad poate înţelege ceea ce cuprinde Evanghelia sa. El indică deci în multe locuri că primele capitole se referă la primele trepte ale iniţierii. În adevăr, sunt mai multe trepte. Într-o anumită formă de iniţiere orientală se deosebeau şapte trepte, cărora li se dădeau tot felul de nume simbolice. Prima treaptă era cea a „Corbului”, a doua cea a „Ocultului”, a treia cea a „Războinicului”, a patra cea a „Leului”. A cincea, la diferitele popoare care încă simţeau o rudenie cu sufletul-grup al lor, era desemnată prin numele poporului; astfel, la perşi, un iniţiat de treapta a cincea poartă numele ocult de „Persanul”. Când vom înţelege sensul acestora vom vedea cum se justifică aceste denumiri.

Iniţiatul de primă treaptă este cel care face legătura între viaţa ocultă şi viaţa exterioară, el circulă de la una la alta. El mai este încă unit cu viaţa din afară, dar ceea ce descoperă acolo trebuie să aducă în locurile de iniţiere. De aceea este vorba de „corb”. Este vorba de „corb” peste tot unde sunt aduse mesaje din exterior. Aduceţi-vă aminte de corbii lui Ilie sau de cei ai lui Wotan, până la corbii legendei lui Barbarossa care trebuiau să anunţe pe rege când va fi venit pentru el momentul să iasă afară. Iniţiatul de treapta a doua era deja iniţiat pe deplin în viaţa ocultă. Pe treapta a treia, el avea dreptul să lupte pentru ocultism. Gradul de luptător nu implica un război, ci desemna pe cel ce se expune pentru învăţăturile oculte, pentru ceea ce poate da viaţa ocultă. „Leul” realizează în el însuşi întreaga viaţă ocultă pe care are dreptul să o reprezinte nu numai în cuvinte ci şi prin fapte; asta înseamnă printr-un fel de fapte magice. A şasea treaptă era cea a „Eroului solar”, iar a şaptea cea a „Tatălui”. Pentru moment să ne ocupăm de treapta a cincea.

Omul de odinioară, chiar când îşi percepea Eul, şe resimţea înainte de toate legat de un suflet-grup. Dar iniţiatul de treapta a cincea împlinise o anumită jertfă; el şi-a diminuat în aşa măsură personalitatea sa încât a primit în locul ei fiinţa poporului. În timp ce celelalte fiinţe îşi percepeau sufletul lor în sufletul poporului, el primea în sine sufletul poporului, fiindcă tot ce era în el personalitate nu era important; important era numai spiritul colectiv al poporului. De aceea acest iniţiat era desemnat cu însuşi numele poporului său. Or, Evanghelia după Ioan ne spune că printre primii discipoli ai lui Christos se află Natanael. El este adus înaintea lui Christos, dar nu este destul de elevat pentru a-L putea recunoaşte. Natanael, un iniţiat de treapta a cincea, este firesc să nu poată să Îl recunoască pe Christos, care este Spiritul înţelepciunii universale. Dar Christos îl recunoaşte pe Natanael. Două fapte demonstrează acest lucru. Cum îl desemnează El însuşi?

„Iată un adevărat israelit!” Aici aveţi desemnarea după numele poporului. După cum la persani un iniţiat de treapta a cincea era numit „Persanul”, tot aşa la iudei un astfel de iniţiat era numit „Israelitul”. Şi apoi, El îi spune: „Înainte ca Filip să te aducă, te-am văzut sub smochin!” Această expresie este desemnarea simbolică a unui iniţiat, la fel ca şederea lui Buddha sub arborele bodhi. Smochinul este un simbol al iniţierii caldeo-egiptene. Prin aceasta Christos vrea să îi spună: O, ştiu bine că într-un anumit sens tu eşti un iniţiat şi că pătrunzi anumite lucruri, căci te-am văzut. Şi acum Natanael Îl recunoaşte: „Doamne, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti rege al lui Israel.”

Cuvântul „rege” înseamnă în context: Tu eşti superior mie, căci altfel Tu nu puteai să îmi spui că „m-ai văzut sub smochin”. Iar Christos îi răspunde: „Tu crezi pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin; lucruri şi mai mari vei vedea.”

Vom reveni asupra expresiei „Adevărat, adevărat”. El spune apoi: „Vă spun că veţi vedea cerul deschizându-se şi pe îngerii lui Dumnezeu

urcând şi coborând peste Fiul omului."

Cei care sunt în stare să-L recunoască pe Christos vor vedea lucruri mai mari decât au văzut până acum. Ce înseamnă acest cuvânt important? Pentru a înţelege, aduceţi-vă aminte ce este omul în realitate. Am spus că el diferă în timpul nopţii de ceea ce este ziua. Ziua, cele patru elemente ale fiinţei umane – corpul fizic, corpul eteric, corpul astral şi Eul – sunt strâns unite între ele. Ele acţionează unul asupra alteia. Putem spune că în starea de veghe spiritualitatea astrală şi spiritualitatea Eului pătrund corpul fizic şi corpul eteric şi le au în grija lor. Dar am arătat că şi altceva trebuie să fie activ în corpul eteric şi în cel fizic pentru ca fiinţa umană să poată subzista în faza actuală de evoluţie. Căci noi am reflectat asupra faptului că în fiecare noapte corpul astral şi Eul care aveau grijă de corpurile fizic şi eteric se retrag, le părăsesc şi le lasă în seama lor. Infideli, dumneavoastră părăsiţi în fiecare noapte corpurile dumneavoastră fizic şi eteric. Recunoaştem astfel că ştiinţa spiritului are dreptate într-un anume fel să spună că în timpul nopţii forţe şi puteri divine străbat corpul fizic şi corpul eteric, în aşa fel încât acestea sunt într-un fel încorporate în timpul nopţii forţelor şi entităţilor divin-spirituale. Am arătat, de asemenea, că odinioară, în timpul pe care l-am numit timpul lui Iahve sau Iehova, când corpul astral şi Eul erau ieşite din corpul fizic şi din cel eteric, acolo se desfăşura activitatea inspiratoare a lui Iehova. Asta este însă Lumina adevărată, plenitudinea divinităţii sau a Elohinilor, pleroma, care totdeauna iradiază în corpurile fizic şi eteric; numai că fiinţa umană nu putea să o recunoască pentru că ea încă nu primise impulsul necesar de la principiul christic înaintea apariţiei acestuia pe Pământ. Principiile, entităţile şi puterile spirituale care acţionează asupra corpului fizic şi eteric îşi au reşedinţa în sferele cereşti superioare în Devachan. Putem spune deci: Asupra corpului fizic lucrează constant entităţi care ţin de regiunile cele mai înalte ale Devachanului, iar asupra corpului eteric entităţi care ţin de regiuni inferioare a Devachanului. Omul nu le poate recunoaşte decât când a primit impulsul lui Christos: Învăţaţi să Îl recunoaşteţi cu adevărat pe Fiul omului şi veţi recunoaşte cum forţele spirituale urcă şi coboară din sferele cereşti asupra omului. Acest lucru vă va fi revelat prin impulsul pe care Christos îl dă Pământului!

Am vorbit deja ieri despre capitolul care urmează. Este vorba de nunta din Cana Galileii, care este adesea numită „prima minune"; s-ar spune mai bine „primul semn" pe care îl face Christos Iisus. Pentru a-i înţelege mai bine sensul adânc trebuie să ne aducem aminte multe noţiuni dobândite în cursul ultimelor conferinţe.

Este vorba aici de o nuntă, dar de ce are ea loc în Galileea? Nu vom înţelege bine ce este o nuntă în Galileea decât dacă ne aducem aminte care este misiunea lui Christos. Ea constă în a face să pătrundă în sufletul omenesc întreaga forţă a Eului, toată independenţa interioară. Fiecare Eu trebuie să se resimtă pe sine în deplină independenţă, în deplină autonomie şi să se adune laolaltă prin iubirea înţeleasă ca un dar liber. Principiul Christos trebuie să aducă Pământului o iubire care să domine tot mai mult asupra materialităţii şi care să urce tot mai mult spre spiritual. Iniţial, iubirea, în forma sa cea mai minoră, a fost legată de senzorial. În timpurile de demult oamenii se iubeau când erau uniţi prin legăturile de sânge, şi se dădea o enormă importanţă faptului ca iubirea să aibă această bază materială a consangvinităţii. Christos a venit să spiritualizeze această iubire, să o smulgă legăturitor de sânge care o ţineau prizonieră şi, pe de altă parte, să le dea oamenilor un impuls care să îi ducă spre iubirea spirituală. În Vechiul Testament găsim exprimată în întregime predominarea sufletului-grup; Eul individului se topeşte în Eul comun. Am văzut că această sentenţă: „Eu şi Tatăl Avraam suntem una" înseamnă ceva anume pentru omul Vechiului Testament; ea denotă conştienţa ascunsă a faptului că acel sânge care a curs în venele Tatălui Avraam a coborât până la el. Atunci el se simţea înglobat într-un întreg; nu recunoşti ca fiind ai tăi decât pe cei care au ieşit din acelaşi sânge. Astfel, în primele timpuri ale evoluţiei căsătoriile nu aveau loc decât în cadrul unor cercuri foarte închise şi între familii strâns înrudite. La începutul evoluţiei omenirii a existat „căsătoria de rudenie". Oamenii se mulţumeau cu cercurile înguste de sânge. Aceste relaţii se lărgesc apoi tot mai mult, oamenii se căsătoresc mai întâi în afara tribului lor, dar nu încă într-un alt popor. Încă se veghea la menţinerea legăturilor de sânge ale poporului.

Un „evreu" este cel care este evreu după sânge. – Christos Iisus nu se adresează acestui principiu; El se adresează celor care rup cu acest principiu al consangvinităţii; şi nu în Iudeea face El primul „semn", ci în Galileea. Acolo unde sângele tuturor popoarelor se amestecase. „Galileean" înseamnă „amestec". Christos merge la galileeni, la cei al căror sânge este cel mai amestecat. Din modul de reproducere bazat pe amestecul sângelui trebuie să iasă iubirea care nu se leagă de materie. De aceea, ceea ce are El de spus se spune la o nuntă. De ce tocmai la o nuntă? Pentru că la nuntă se poate referi la modul de reproducere a omenirii. Iar ceea ce vrea să arate, El nu spune acolo unde căsătoria are loc în cercuri înguste, în cadrul legăturilor de sânge, ci acolo unde ea se petrecea în afara lor. Acesta este motivul pentru care ceea ce are de spus El spune la o nuntă, şi tocmai în Galileea. Şi dacă vrem să înţelegem ce ni se arată aici, trebuie să cuprindem iar cu privirea întreaga evoluţie umană.

Am spus adesea că pentru ocultist nu există ceva exterior, pur material. Tot ce este material este pentru el expresia unui sufletesc-spiritual. Aşa cum chipul dumneavoastră este expresia unui sufletesc-spiritual, lumina Soarelui este expresia unei lumini sufletesc-spirituale; orice eveniment care pare să nu fie decât material este în acelaşi timp expresia unor fenomene spirituale mai profimde. Ocultismul nu neagă deloc materia; pentru el, materia cea mai densă este expresia unui sufletesc-spiritual. Şi astfel, în Cosmos totdeauna există fapte materiale care au loc paralel cu procese de evoluţie spirituală.

Să ne întoarcem în spirit către momentul evoluţiei, când omenirea trăia încă pe continentul atlanteean, situat între Europa şi America. Să trecem apoi iar prin epocile postatlanteene în care se formează diferitele generaţii care au ajuns până la noi. Atunci putem vedea sensul deplin al acestei evoluţii a omenirii de la rasa a patra la a cincea – dacă este să o privim sub aspectul raselor –, faptul că dintr-o omenire atlanteeană cufundată total în sutletul-grup s-a dezvoltat treptat, s-a maturizat încet Eul individual al personalităţii omeneşti din epoca postatlanteeană. Alte impulsuri au trebuit să pregătească lent puternicul aport spiritual pe care avea să îl aducă Christos. Iahve a depus în corpul astral Eul sufletului-grup şi l-a făcut treptat să se maturizeze până la punctul în care să primească „Eu sunt"-ul deplin independent. Dar omul nu putea primi acest „Eu sunt" decât dacă corpul său fizic devenea şi el un instrument corespunzător. Vă puteţi uşor imagina că, şi dacă corpul astral ar fi fost în stare să primească un Eu, dacă corpul fizic nu ar fi un instrument adecvat pentru a primi pe „Eu sunt" şi în conştienţa de veghe, el nu ar putea primi un „Eu sunt". Trebuie ca şi corpul fizic să fie un instrument adecvat pentru ceea ce se manifestă pe Pământ. Aşadar, când corpul astral ajunge la maturitate trebuie ca şi corpul fizic să fie pregătit să devină un instrument pentru „Eu sunt". Este ceea ce s-a petrecut în cursul evoluţiei omeneşti.

Putem urmări procesele prin care trupul fizic a fost pregătit să devină un purtător al omului conştient de sine, al omului dotat cu „Eu sunt". Chiar Biblia ne indică acest lucru: Noe, care într-un anumit sens este străbunul omenirii în timpurile vechi postatlanteene, este primul om care a băut vin; primul care a cunoscut efectul alcoolului. Este un punct care poate să pară şocant unora, dar care are un sens profund. Cultul lui Dionysos era, în epoca postatlanteeană, un cult important. Ştiţi că fiecare substanţă acţionează asupra omului, iar alcoolul are o influenţă cu totul aparte asupra organismului omenesc. Oricât de straniu ar putea să pară, el a avut în timpul evoluţiei misiunea de a pregăti, să zicem aşa, corpul uman pentru ca acesta să se rupă de legătura cu divinul şi să facă posibilă apariţia „Eu sunt"-ului personal. Alcoolul desparte omul de lumea spirituală, de care era primitiv legat. El are încă şi astăzi acest efect. Nu fără motiv a apărut el în omenire. În viitor se va vedea tot mai mult că alcoolul a avut ca misiune să-l facă pe om să coboare în materie pentru a deveni egoist; alcoolul l-a făcut să pretindă numai pentru sine Eul, să nu îl mai pună în slujba întregului popor. Alcoolul deci i-a făcut omului un serviciu opus celui pe care i-l făcuse sufletul-grup. El a luat oamenilor darul de a se simţi una cu un întreg în lumile superioare. De aici s-a născut acest cult al lui Dionysos care stabileşte legături între oameni într-un fel de beţie exterioară. Este o mistuire într-un întreg fără viziunea acestui întreg. Evoluţia postatlanteeană este deci legată de cultul lui Dionysos fiindcă acest cult simbolizează funcţia şi misiunea alcoolului. Dar noi suntem

acum într-un punct în care omenirea se străduie să găsească din nou drumul care va dezvolta Eul până la a-l pune în legătură cu puterile divin-spirituale, punct în care apare o anumită reacţie, la început chiar pornită din inconştient, împotriva alcoolului: Această reacţie provine din faptul că mulţi oameni presimt astăzi că un lucru nu este îndreptăţit veşnic, chiar dacă la un moment dat şi-a avut importanţa sa.

Ceea ce tocmai am spus despre rolul alcoolului n-ar trebui înţeles ca fiind spre lauda sa. Am vrut să arătăm că misiunea alcoolului este acum împlinită, căci pentru epoci diferite se cer lucruri diferite. Dar chiar în epoca în care alcoolul îl face pe om să cadă cel mai adânc în egoism apare şi forţa care îi dă impulsul cel mai puternic pentru a se regăsi unit cu Universul spiritual. Pe de o parte, omul a trebuit să coboare până la treapta cea mai de jos pentru a deveni independent, iar pe de altă parte a trebuit să apară forţa puternică, forţa care să îi dea impulsul de a regăsi drumul spre Întreg.

Este ceea ce arată Christos în primul „semn" întru misiunea Sa. El arată mai întâi că Eul trebuie să devină independent şi pentru asta se adresează celor care sunt deja desprinşi de legăturile de sânge. A trebuit să se adreseze oamenilor aflaţi la o nuntă, ale căror corpuri se aflau sub influenţa alcoolului; căci la această nuntă se bea vin. Şi Christos Iisus arată care este misiunea Sa în raport cu diferitele perioade pământeşti.

Adesea se interpretează într-un mod curios această transformare a apei în vin. Se aude chiar spunându-se de la catedre că faptul acesta înseamnă, simplu, că apa fadă a Vechiului Testament trebuie să fie înlocuită cu vinul viguros al Noului Testament. Fără îndoială, celor care revin mereu la această explicaţie le-a plăcut vînul bun; dar aceste simboluri nu sunt atât de simple. Să reţinem ceea ce spune Christos: Misiunea mea vizează un viitor foarte îndepărtat; este vorba de a aduce oamenilor, ca oameni independenţi, legătura cu divinitatea, iubirea pentru divin, care se naşte ca un dar liber al Eului independent. Această iubire trebuie să lege pe om de divinitate aşa cum odinioară un impuls imperativ interior al sufletului-grup îl integrase acestei divinități.

Să pătrundem acum în dispoziţia vieţuită de omenire. Să ne imaginăm gândurile pe care le avea atunci. S-a spus: Omul a fost odinioară unit cu sufletul-grup şi el simţea legătura sa cu divinitatea. Apoi el a involuat. Acest lucru a fost considerat ca o împotmolire în materie, ca un fel de degenerare, o cădere din divinitate, şi se punea întrebarea: De unde i se trag omului toate cele de care are parte? De unde a căzut el? Cu cât mergem înapoi în evoluţia pământească cu atât găsim că substanţele solide devin tot mai mult lichide sub influența condițiilor mai calde. Știm însă că atunci când Pământul era încă o planetă lichidă omul era deja prezent. Dar pe atunci el era de asemenea mai puţin desprins de divinitate decât mai târziu. În aceeași măsură în care Pământul se solidifica se materializa şi omul. Omul era deja conţinut în apă pe vremea când Pământul era fluid; dar el a putut să meargă numai pe un Pământ care a sedimentat și el o parte solidă. De aceea solidificarea omului se exprima spunând: Omul s-a născut din Pământul care era încă apă; însă acolo el era încă în întregime unit cu divinitatea; tot ce l-a adâncit în materie l-a murdărit. Şi oamenii cărora trebuia să le fie amintită legătura lor originară cu divinul erau botezați cu botezul apei. Acesta trebuia să simbolizeze: Deveniți conștienți de vechea voastră conexiune cu divinitatea şi că sunteți murdăriţi, decăzuți în starea actuală! – Așa boteza și botezătorul, pentru ca în acest fel să-i facă accesibilă omului legătura cu divinitatea. Așa era intenționat botezul în timpurile de demult. Este o exprimare radicală, însă ea ne conştientizează ceea ce vrem să spunem.

Christos Iisus trebuia să boteze cu altceva. El nu trebuia să îi îndrepte pe oameni către trecut, ci către viitor. Spiritul omului trebuia legat cu divinitatea prin intermediul Duhului Sfânt, nepătat. Botezul cu apă era un botez al amintirii; botezul cu „Duh Sfânt" este un botez profetic, ce trimite în viitor. Legătura pe care o amintea botezul cu apă s-a pierdut cu totul, precum cea exprimată prin simbolul vinului, a vinului de jertfă. Dionysos este zeul îmbucătățit care a intrat în sufletele individuale, astfel încât părțile separate nu mai știau nimic unul de altul. Omul este fragmentat în nenumărate bucăţi, este aruncat în materie prin ceea ce a fost adus omenirii prin alcool – simbolul lui Dionysos. Însă în nunta din Cana este consemnat un mare principiu. Este principiul pedagogic al evoluţiei. Există adevăruri absolute, dar ele, desigur, nu pot fi comunicate oamenilor oricând. Fiecare epocă trebuie să aibă sarcinile ei specifice, adevărurile ei proprii.

De ce avem noi dreptul astăzi să vorbim de reîncarnare, să ne adunăm şi să cultivăm ştiinţa spiritului? Pentru că sufletele care sunt acum în noi au fost încarnate succesiv pe Pământ de multe ori. Multe din sufletele care sunt astăzi în dumneavoastră, au trăit odinioară în ţările germanice, unde preoţii druizi instruiau şi aduceau sufletului înţelepciunea spirituală sub formă de mituri şi legende. Și pentru că sufletele au primit pe atunci aceste adevăruri sub această formă, sunt astăzi în stare să le primească într-o altă formă, în formă antroposofică. Atunci în imagine, astăzi sub forma antroposofiei. La acea vreme nu s-ar fi putut expune adevărul în forma actuală. Să nu credeţi că preoţii druizi ar fi putut să propovăduiască adevărul în această formă, cum se face astăzi. Dar antroposofia este acea formă adecvată omului de astăzi sau celui imediat următor. În încarnările ulterioare adevărul va fi dat sub o cu totul altă formă şi se va lucra pentru el într-un mod cu totul diferit; ceea ce se numeşte astăzi „antroposofie" va fi evocat ca o amintire, aşa cum prezinți astăzi poveşti şi legende. Nu trebuie să fii atât de limitat încât să spui că n-ai cunoscut din trecut decât prostii sau credinţe copilăreşti şi că „doar noi suntem atât de avansaţi". Aşa spun, de pildă, cei care se pretind a fi monişti. Noi însă lucrăm în cadrul ştiinţei spiritului pentru a pregăti epoca următoare. Căci dacă epoca noastră nu ar exista, nici cea următoare n-ar putea veni. N-ar trebui nici să scuzi prezentul în numele viitorului. Și cu teoria reîncarnării s-au făcut multe prostii. Am întâlnit persoane care pretindeau că nu au nevoie să fie oameni oneşti în această viaţă; ar avea tot timpul să fie aşa mai târziu. Dar dacă de astăzi nu începi să fii onest, consecintele cad asupra încarnării viitoare!

Trebuie deci să ne fie clar că nu există ceva absolut în formele adevărului, ci de fiecare dată este recunoscut ceea ce corespunde unei anumite epoci. Impulsul cel mai înalt, cel al lui Christos, a trebuit să coboare până în obişnuinţele şi moravurilor timpului Său. Căci a trebuit ca El să îmbrace adevărul cel mai înalt în cuvinte şi fapte care erau pe înţelesul epocii respective. Astfel, Christos, prin această ofrandă dionisiacă sau cu vin, trebuia să spună cum omenirea urma să se ridice spre divin. Nu trebuie să ne întrebăm precum bigoţii: De ce transformă Christos apa în vin? Trebuie să avem în vedere epoca respectivă. Christos trebuia, printr-un fel de ofrandă dionisiacă, să pregătească ce avea să vină. Christos merge la galileeni, amestec de multe naţiuni şi feluri de sânge, şi împlineşte acolo primul semn al misiunii Sale; adoptă obiceiurile de acolo, până la transformarea apei în vin.

Să reţinem ceea ce vrea de fapt să spună aici Christos: Vreau să îi ridic la o legătură spirituală şi pe acei oameni care au căzut până la treapta de materialitate simbolizată prin faptul de a bea vin. El nu vrea să vină doar pentru aceia care se pot ridica prin simbolul botezului cu apă. Ni se spune, şi este foarte important, că există şase vase de purificare, de curăţare. Vom reveni asupra numărului. „Purificarea" este consecinţa botezului. În timpul Evangheliilor se vorbea de „botez" ca despre o purificare. Nu se rostea niciodată cuvântul „botez", ci se spunea „a boteza"; iar consecinţa acestui act se numea „curățire". În Evanghelia după Ioan veţi găsi întotdeauna cuvântul respectiv, deci *baptizin* sub formă de verb. Când este exprimat prin substantiv este vorba de curăţire, de efect, pentru ca omul să îşi amintească starea de curăţenie, de legătura sa cu divinitatea. Astfel, prin vasele simbolice pentru jertfe de purificare, Christos Iisus împlineşte semnul pentru acea epocă, indică cel mai bine misiunea Sa.

Caracterul acestei misiuni se exprimă în nunta de la Cana, în Galileea, în timpul căreia Christos spune: Va veni timpul meu, dar el încă nu a venit. Ceea ce am de făcut aici se leagă în parte şi de ceea ce va trebui să fie învins mai târziu prin însăşi misiunea mea. – Pe de o parte, El este în prezent, şi indică în acelaşi timp deja viitorul, arătând astfel cum trebuie să acţioneze, nu într-un sens absolut, ci într-un sens cultural-pedagogic. De aceea inițiativa pornește de la mama Sa: „Nu mai este vin." El însă spune: Ceea ce trebuie să făptuiesc se raportează încă la trecut, la „mine şi la tine"; căci timpul meu, timpul în care vinul va redeveni apă, încă nu a venit. Ce sens ar avea

cuvintele: „Femeie, ce am eu cu tine?” când El face ceea ce i-a cerut mama Sa?! Ele au un sens doar dacă înțelegem că starea actuală a omenirii s-a bazat până acum pe legăturile de sânge şi că se va da un semn după vechile uzanţe care încă cer acţiunea alcoolului, pentru a indica timpul în care Eul independent se va degaja de legăturile de sânge; altfel spus, trebuie încă să lucrezi cu trecutul simbolizat prin vin, dar va veni un timp care va fi „timpul Său”. Evanghelia după Ioan, de la capitol la capitol, face să reiasă două aspecte. Mai întâi, ceea ce ea conţine este comunicat celor care pot înţelege până la un anumit punct adevărurile oculte. Astăzi, ştiinţa spiritului este expusă public; pe atunci puteau înţelege adevărurile spiritual-ştiinţifice numai cei care erau cu adevărat iniţiaţi până la o anumită treaptă. Cine era deci în stare să înţeleagă profundele adevăruri pe care trebuia să le reveleze Christos? Numai cel care putea percepe în afara corpului, care putea ieşi din corp şi putea să devină conştient de lumea spirituală. Dacă Christos voia să vorbească oamenilor care puteau să-L înţeleagă, El trebuia să se adreseze deci celor care erau într-un fel iniţiaţi, care oarecum puteau vedea deja în spirit. Şi aşa face atunci când vorbeşte despre renaşterea sufletului, în discuția pe care o are cu Nicodim; ne este arătat că acest adevăr este revelat unui om care vede cu simţurile spirituale:

„Or, era printre farisei un om numit Nicodim, fruntaş printre iudei;
El a venit la Iisus *noaptea*...”

Să medităm asupra fiecărui cuvânt! Se spune că Nicodim se duce la Iisus în timpul nopţii, ceea ce vrea să însemne că el este în afara corpului său fizic atunci când primeşte ceea ce Christos Iisus îi comunică. În timpul nopţii, adică atunci când se slujeşte de simţurile sale spirituale, el vine la Iisus. Aşa cum Natanael şi Christos se înțeleg ca iniţiaţi prin cuvintele despre smochin, şi aici este indicată acum o facultate de înțelegere.

Al doilea lucru care ni se spune este că Christos vrea să împlinească o misiune care face abstracţie de legăturile de sânge. Acest lucru ne este arătat clar prin istoria samarinencei aflată la fântână, căreia îi dă învăţătura destinată celor al căror Eu s-a eliberat de legăturile de sânge.

„Veni deci într-o cetate din Samaria numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov îl dăduse fiului său Iosif.
Şi acolo se afla fântâna lui Iacov. Iisus, întrucât era obosit de drum, s-a aşezat pe marginea fântânii; era cam la ceasul al şaselea. O femeie din Samaria veni să scoată apă. Iisus îi spune: Dă-mi să beau.
Căci ucenicii Săi erau plecaţi în oraş pentru a cumpăra hrană. Femeia samarineancă I-a spus: Cum, Tu care eşti iudeu ceri să bei de la mine care sunt samarineancă? (Iudeii, într-adevăr, nu au de-a face cu samarinenii.)”

Ni se arată că Christos face ceva deosebit mergând la un popor ale cărui Euri s-au eliberat, s-au desprins de sufletul-grup. Iată punctul important.

Din povestirea despre centurion se vede că Christos sfărâmă nu numai comunităţile formate prin legături de sânge, ci şi clasele izolate după legăturile de sânge. El merge către cei al căror Eu este, ca să spunem aşa, dezrădăcinat; El vindecă pe fiul centurionului care, după concepţia iudaică, îi era străin. Peste tot veţi găsi descris cum Christos este misionarul Eului independent care se găseşte în fiecare individualitate omenească. Tocmai de aceea El are dreptul să spună: Într-un sens mai înalt, când vorbese despre mine, eu nu vorbesc deloc despre Eul care este în mine însumi; când vorbesc despre „Eu sunt” vorbesc despre o entitate pe care fiecare o poate găsi în el însuşi. Eul meu este una cu Tatăl, dar tot aşa Eul fecărui om este una cu Tatăl. – Acesta este şi sensul mai profund al învăţăturii pe care Christos o dă samarinencei pe care o întâlneşte la fântână.

Aş vrea să vă aduc aminte înainte de toate un cuvânt care, dacă îl înţelegeţi bine, poate deschide o perspectivă mult mai profundă a ansamblului: pasajul cuprins de la versetele 31 la 34, din capitolul 3; trebuie să le citeşti fiind conştient că cel care vorbeşte este Ioan Botezătorul:

„Cel care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe Pământ vorbeşte de pe Pământ. Cel care vine din cer este deasupra tuturor şi aduce mărturie despre ceea ce a văzut şi despre ceea ce a auzit şi nimeni nu primeşte mărturia Sa.
Însă cel care o primeşte atestă că Dumnezeu este adevărat. Căci cel pe care Dumnezeu l-a trimis nu spune decât cuvintele lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură.”

Aş vrea să cunosc pe cel care ar înţelege eu adevărat aceste cuvinte după această traducere. Ce înseamnă aceste cuvinte contradictorii: „Cine vine de la Dumnezeu spune cuvintele lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură!” Care este sensul acestor fraze?

De nenumărate ori Christos se străduie să facă să se înţeleagă următorul lucru: Când vorbesc despre Eu, vorbesc despre Eul veşnic din om, care este una cu fundamentul spiritual al lumii. Când vorbesc despre acest Eu vorbesc despre ceva ce locuieşte în marile adâncuri ale sufletului omenesc. Dacă cineva mă ascultă – şi el nu vorbeşte acum decât de Eul inferior care nu simte nimic din ceea ce este veşnic – el nu primeşte mărturia mea; el nu mă înţelege deloc. Căci eu nu pot vorbi despre ceva care curge de la mine la el. Atunci el nu ar fi independent. Dumnezeul pe care Îl vestesc trebuie să Îl găsească fiecare în sine ca fundamentul său veşnic. – Câteva versete mai sus găsiți acest pasaj:

„Şi boteza şi Ioan la Enon, aproape de Salim, pentru că acolo erau multe ape şi mulţi veneau şi se lăsau botezaţi acolo.

Şi între ucenicii lui Ioan şi iudei a pornit o ceartă cu privire la curăţire” – adică despre forma de botez.

A ridica în acest cerc problema botezului însemna să vorbeşti despre legătura cu divinitatea şi despre cufundarea omului în materie şi despre modul în care, după vechea idee despre Dumnezeu, omul era legat cu divinitatea prin sufletul-grup. Apoi au venit ceilalţi şi au zis către Ioan: Dar Iisus botează şi El! Şi atunci Ioan trebuie să le explice că ceea ce Iisus aduce lumii este ceva cu totul special, ceea ce şi face, spunând: Iisus nu propovăduieşte acel gen de raport simbolizat de vechiul botez. El ne spune cum fiinţa umană este condusă prin însuşi darul liber al Eului devenit independent; şi fiecare trebuie să descopere în sine pe „Eu sunt”, pe Dumnezeu; acesta este drumul către divin. Când aceste cuvinte sunt citite astfel, atunci se înţelege de la sine că „Eu sunt”-ul este trimis de Dumnezeu. Acel cineva ce este trimis de Dumnezeu, care este trimis pentru a-L aduce astfel pe Dumnezeu în sufletul omului, acela Îl vesteşte pe Dumnezeu în sensul adevărat, nu după legătura de sânge.

Şi acum să traducem acest pasaj după sensul lui adevărat. Elemente pentru aceasta ne sunt date când ştim care erau învăţăturile celor vechi. Ele erau notate cu multă artă în multe cărţi. În Psalmi, de pildă, divinitatea este vestită în cuvinte alese. Acolo se vorbeşte doar de vechile legături de sânge ca relaţie cu un Dumnezeu. Tot ceea ce se învaţă acolo revine mereu la acest lucru. Dimpotrivă, dacă ai vrea să Îl înţelegi pe Christos, nu ai avea nevoie de vechile legi şi nici de vechile artificii. Ceea ce Christos ne învaţă putea fi înţeles în măsura în care cuprindeai în tine Eul spiritual; şi în măsura în care îl cuprindeai, chiar dacă nu aveai încă deplina cunoaştere a divinului, înţelegeai ceea ce venea de pe buzele lui Christos. Nu era nevoie nici de Psalmi, nici de doctrine abile, ci doar de ce era cel mai simplu. Puteai să te bâlbâi şi Îl mărturiseai pe Dumnezeu. Acest lucru putea fi făcut în cele mai simple cuvinte bâlbâite. Puteau fi doar simple cuvinte care nu au nicio „măsură” (metrică, în sensul ritmului – *n. t.*). Iar cel care doar se bâlbâia, cel care simţea în Eul său că este trimis de Dumnezeu, putea să

înţeleagă direct cuvintele lui Christos. Cel care cunoaşte doar legătura pământească cu Dumnezeu vorbeşte în măsura, în ritmul versetelor Psalmilor, însă ritmul său metric nu îl duce decât la vechii zei. În ce-l priveşte pe cel care îşi are adevărata rădăcină în lumile spirituale, el este deasupra tuturor şi poate aduce mărturie de ceea ce percepe acolo. Însă mărturia sa nu este acceptată de alţii, de cei care nu primesc mărturia decât după legea veche. Dacă sunt totuşi şi unii care primesc această mărturie, ei arată, acceptând-o, că sunt trimişii lui Dumnezeu. Ei nu *cred* numai, ei *înţeleg* ceea ce le spune celălalt şi, prin înţelegerea lor, pecetluiesc înseşi cuvintele lor. „Cine simte Eul revelează, fie şi numai bâlbâindu-se, Cuvântul lui Dumnezeu.". Căci spritul de care este vorba aici nu are nevoie să se exprime în metri poetici; el vorbeşte chiar prin bâlbâială. S-ar putea uşor crede că asta ar însemna dreptul la ignoranţă. Desigur, cel care respinge înţelepciunea pentru că ar vrea ca cele mai mari taine să fie exprimate într-un mod simplu nu trădează adesea inconştient decât o mare lene interioară. Dar aici este vorba de altceva. Când se spune: „Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură", asta înseamnă că „măsura", metrica, nu ajută la a primi spiritul, ci că acolo unde este Duhul acolo se naşte şi „măsura". Nu oricine are „măsură" are spirit; dar cine are spirit va ajunge în mod necesar la „măsură". Firesc, lucrurile nu trebuie inversate: ştiinţa nu este un semn cert de întelepciune, dar, în mod sigur, nici ignoranţa.

Aşadar, ni se arată că Christos apelează la Eul devenit independent din fiecare suflet omenesc. „Măsura" are aici sensul de măsură, de ritm al silabelor, ca limbaj artistic. Iar fraza care precede înseamnă textual: „Cel care Îl înţelege pe Dumnezeu în «Eu sunt» dovedeşte, chiar când se bâlbâie, un limbaj divin, un limbaj al lui Dumnezeu" şi găseşte drumul care duce la Dumnezeu.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a VI-a

Hamburg, 25 mai 1908

Am văzut deja în aceste conferinţe că discuţia lui Christos cu Nicodim are loc între Christos şi o fiinţă în stare să înţeleagă ceea ce se poate percepe în afara corpului fizic prin organele de cunoaştere superioare dezvoltate până la un anumit grad. Pentru cine ştie să îl înţeleagă, acest fapt este indicat în Evanghelie în mod clar prin cuvintele: Nicodim veni să îl găsească pe Christos în timpul nopţii, adică într-o stare de conştienţă în care omul nu se slujeşte de simţurile sale exterioare. Nu ne vom ocupa de explicaţiile comune date cu privire la acest „în timpul nopţii". Ştiţi că în acest dialog este vorba de faptul că există o nouă naştere a omului – „din apă şi Duh". Să ne aducem aminte aceste cuvinte care se referă la noua naştere, căci ele sunt foarte importante (capitolul 3:4):

„Nicodim îi spune: Cum poate să renască un om, când este deja bătrân?" (etc.).
Iisus răspunde: Adevărat, adevărat zic ţie, de nu se va naşte cineva din apă şi din spirit nu va putea intra în împărăţia lui Dumnezeu!"

Am spus de multe ori că toate aceste cuvinte trebuie gândite cu grijă. Pe de o parte, cuvintele unui astfel de document religios trebuie luate în sensul lor literal; pe de altă parte însă acest sens trebuie mai întâi desluşit. Se spune adesea că litera omoară şi că spiritul dă viaţă şi, sub acest pretext, se dă curs liber la ceea ce se numeşte „spirit" şi care nu este decât pură fantezie. Celui care îşi dă osteneala ca, înainte de a ajunge la spirit, să cunoască întâi literele, i se spune: Ah! Ce ne priveşte pe noi litera; litera omoară, spiritul dă viaţă! Când se spune că litera omoară şi spiritul dă viaţă este ca şi cum s-ar spune: Spiritul este viaţa adevărată, corpul este mort; să distrugem deci corpul şi atunci spiritul va fi viu! A vorbi astfel înseamnă să ignori faptul că omul se formează treptat, că omul trebuie să îşi folosească organele corpului său fizic pentru a lua în sine ceea ce el află în lumea fizică şi să înalţe apoi aceasta până la spirit. Trebuie deci să cunoşti mai întâi bine litera, mai târziu vom putea şi omorî litera aşa cum trupul omenesc se desprinde de spirit când spiritul a luat tot ce era de luat din el.

Acest capitol al Evangheliei după Ioan conţine un adevăr extraordinar de profund. Trebuie să ne întoarcem în evoluţia umană şi mai în urmă decât am făcut-o pentru a înţelege cele spuse în această Evanghelie. Astăzi putem urmări epoci şi mai timpurii ale evoluţiei omenirii.

Dar pentru ca să nu fiţi şocaţi chiar de la început de ceea ce trebuie spus cu privire la stările primitive ale omenirii, să ne întoarcem mai întâi la epoca veche atlanteeană.

Ştim că vechiul continent atlanteean a fost distrus prin cataclisme, despre care vorbesc legendele potopului. Acest continent pe care noi îl numim Vechea Atlantidă ocupă astăzi fundul Oceanului Atlantic. Cei care l-au locuit odinioară sunt strămoşii noştri. În ultimele timpuri atlanteene, cel puţin omul nu era atât de diferit de omul actual. Dacă urcăm la obârşia acestui continent, găsim deja o formă umană cu totul diferită. Dar să ne întoarcem şi mai înapoi.

Înaintea Atlantidei exista alt continent, care se numea Lemuria. Şi el a pierit în catastrofe cumplite. Era situat între sudul Asiei, Africa şi Australia. Forma omului, aşa cum se prezintă ea privirii clarvăzătorului, era atunci extrem de diferită de cea actuală. Nu este nevoie să vă descriu exact înfăţişarea omului lemurian şi a celui de la începutul erei atlanteene. Chiar când veţi fi acceptat descrierile date de ştiinţa spiritului, aspectul fundamental diferit al acestor vechi lemurieni vi se va părea de necrezut. Într-o anumită măsură trebuie însă descris dacă vrem să înţelegem ce s-a petrecut cu omul în cursul evoluţiei.

Presupuneţi că aţi putea percepe cu simţurile dumneavoastră actuale, pe care atunci desigur nu le aveaţi – ştiţi că asta nu este posibil dar să presupunem totuşi că ar fi –, presupuneţi deci că aţi putea percepe sfârşitul epocii lemuriene şi începutul epocii atlanteene şi aţi putea privi diferite părţi ale suprafeţei pământeşti. Ar fi o eroare să crezi că am putea să descoperim acolo fiinţa umană cu ochii noştri actuali. Omul nu exista odinioară într-o formă care să fi permis simţirilor noastre actuale să îl vadă. Dumneavoastră aţi vedea un fel de insule făcând parte din masa încă lichidă a Pământului. Aceste insule nu erau încă terenuri solide ca cele din ziua de azi, ci mase de pământ moi, între care dansau puteri de foc. Astfel, acele ţinuturi insulare erau în permanenţă fie împinse la suprafaţă de puterile vulcanice de atunci, fie scufundate din nou. Într-un cuvânt, focul era încă un element activ în pământ; totul fermentează, totul se transformă. În anumite puncte unde pământul s-a răcit deja, aţi găsi pe străbunii regnului nostru animal actual. Aţi putea percepe ici-colo urmele, formele groteşti ale precursorilor amfibiilor noastre, ale reptilelor noastre. Dar în ce priveşte omul n-aţi putea vedea nimic, pentru că el nu avea încă la acea epocă un corp fizic destul de dens, destul de solid. Omul ar trebui căutat în cu totul altă parte, să zicem aşa, în masele de apă şi de vapori; acolo îl găsiţi, ca

atunci când, înotând astăzi în mare, abia distingi în ea anumite animale inferioare sub o formă moale şi gelatinoasă. Cu cât mergi mai înapoi în timp, cu atât omul devine mai diafan şi se confundă cu mediul apei şi al vaporilor. Abia în epoca atlanteeană începe să se densifice şi, dacă ai putea să îi urmăreşti cu ochii evoluţia, ai vedea că el iese din apă solidificându-se şi coboară tot mai mult pe sol. Este deci corect să spui că omul fizic a apărut relativ târziu pe solul suprafeţei noastre pământeşti. El a coborât din spaţiul de aer şi apă, s-a cristalizat din masa de aer şi apă. Ne-am schiţat astfel un tablou după care poate să existe un om care, să spunem aşa, nu se deosebeşte de mediul înconjurător care constă din aceleaşi elemente în care trăieşte el. Dacă mergem şi mai în unnă în evoluţia pământească găsim acest corp omenesc tot mai diafan.

Să continuăm să urcăm până la începutul planetei noastre, Pământul. Ştim că ea este prelungirea vechii Luni, numită şi „Cosmos al Înţelepciunii". Pe o anumită treaptă a evoluţiei sale ea nu avea ceea ce numim astăzi pământul ferm, dur; trebuie să ne dăm seama că în încorporările precedente ale planetei noastre şi condiţiile fizice erau cu totul diferite. Să nu credeţi că pe vechiul Saturn au existat stânci pe care v-aţi fi putut aşeza, arbori de care v-aţi fi putut agăţa. Dacă în sânul spaţiului cosmic v-aţi fi apropiat de vechiul Saturn către mijlocul evoluţiei sale, n-aţi fi văzut un corp ceresc aparte ci aţi fi avut o impresie stranie care se poate compara eventual cu cea pe care o ai când intri într-un cuptor. Ocultismul nu deosebeşte – precum fizica – doar trei stări ale materiei. Unica realitate a lui Saturn consta într-o stare

calorică diferită de cea care îl înconjura. El nu ar fi putut fi perceput prin altceva. Fizicianul spune: Există corpuri solide, lichide şi gazoase. Or, starea gazoasă este mult mai densă decât cea mai mare densitate a vechiului Saturn. În ocultism, noi deosebim şi starea de căldură, care este mai mult decât o simplă vibraţie a materiei; este o a patra stare a substanţei. Or, Saturn nu era constituit decât din căldură. Trecând de la Saturn la Soare, constatăm o densificare a acestei vechi planete de foc. Soarele este prima încorporare gazoasă a planetei noastre. Pentru prima oară există un corp gazos, Soarele. Luna este şi mai densă; ea este un corp lichid; mai târziu, când Soarele o părăseşte, densitatea ei se accentuează. Însă starea de mijloc propriu-zisă, în care ea era încă unită cu Soarele, era cea fluidă. Cât priveşte ceea ce numim astăzi pământul mineral, stâncile, bulgării, nimic din acestea nu exista încă pe vechea Lună. Această cristalizare nu are loc decât pe Pământ.

Când Pământul îşi începe evoluția sa, el trebuie să repete toate stările precedente.

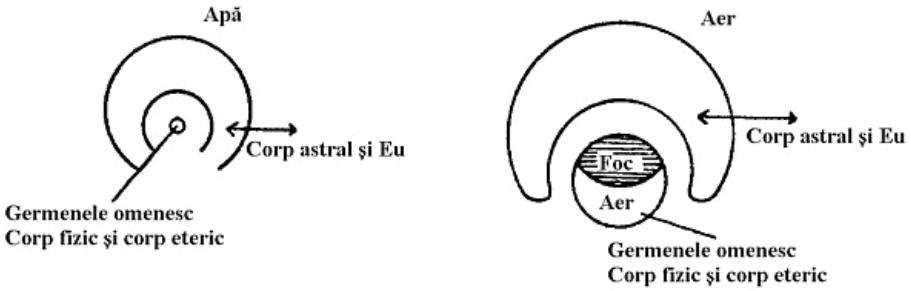

Epocile hiperboreană și lemuriană

Tot ce trăieşte în Univers trece, la fiecare nouă treaptă de evoluţie, prin stările precedente; aşa se face că Pământul nostru trece rapid prin stările vechiului Saturn, Soare, Lună. Când trece iar prin starea lunară, el este în întregime constituit din apă şi vapori. Această apă nu este apa actuală, ci o substanţă lichidă. Este forma cea mai densă a stării lunare. Această sferă de apă ce plutea în spaţiul cosmic nu era apă ca cea de azi, ci apă amestecată cu aburi de apă, deci gaz şi fluid întrepătrunse. Omul este deja acolo. El trăieşte în această sferă de apă, fiindcă în această masă lichidă nicio substantă solidă nu este încă sedimentată. Din omul actual nu exista atunci decât corpul astral şi Eul; acestea nu se simţeau încă o entitate separată, ci încorporate în sânul entităţilor divin-spirituale; ele nu se simt încă desprinse dintr-o entitate al cărui corp este pământul de apă şi vapori. Dar iată că acum, în aceste corpuri astrale dotate cu Eu, se formează incluziuni, germeni omeneşti fini cu totul diafani, infinit de fini. Aceasta este reprezentat în figura de mai sus.

Liniile superioare ale acestor figuri reprezintă corpul astral şi Eul, invizibile simţurilor exterioare, aşa cum erau ele unite globului de apă al Pământului; şi de aici ies primele rudimente ale corpului fizic uman şi ale corpului eteric, într-o stare încă foarte fină. De aici ies ele. Dacă aţi putea urmări prin clarvedere acest proces, aţi vedea aceste prime rudimente ale corpului fizic şi ale corpului eteric ca înconjurate de corpul astral şi de Eu, aşa cum este prezentat în figură. Aceste părţi ale naturii umane, adică corpul dumneavoastră fizic şi cel eteric care în timpul somnului rămân adormite, se formează, în primele lor rudimente, în această stare a Pământului. Ele sunt învelite deci în întregime de corpul astral şi de Eu. Masa de aburi de apă continuă să se condenseze. Corpul astral şi Eul slujesc drept intermediari pentru ca primele rudimente ale omului să se încorporeze în acest Pământ originar de apă. Nu urmărim deocamdată evoluţia plantelor şi a animalelor. Apoi apa continuă să se condenseze şi se conturează un anumit raport între aer şi apă; aburul şi apa nu mai sunt întrepătrunse; se separă. Urmarea este că corpul omenesc – adică corpul fizic şi eteric – devine şi el mai dens şi că, întrucât acum aerul s-a despărţit de apă, devine el însuşi aer şi primeşte în sine elementul foc. Astfel, ceea ce înainte exista sub formă de apă devine acum aer. Rudimentul fizic-eteric omenesc constă acum din aer care este străbătut de foc; corpul astral şi Eul le învăluie şi toate acestea se deplasează alternativ în ceea ce a mai rămas din apă, adică când în apă, când în aer (vezi figura care urmează).

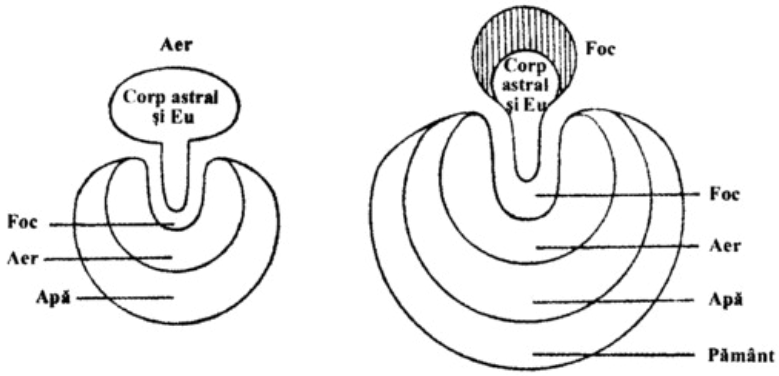

Epoca atlanteeană și postatlanteeană

Astfel, partea fiinţei umane care astăzi se odihneşte în timpul somnului exista atunci sub o formă rudimentară care avea densitatea aerului străbătut de foc. Fiecăreia din aceste fiinte de foc îi revenea un corp astral şi un Eu, care erau încă total adâncite în sânul divinității, adică încă nu se resimțeau ca un Eu separat.

Trebuie gândit îndelung la aceste lucruri fiindcă aceste stări sunt atât de diferite de starea actuală a Pământului încât ele şochează şi par de neînţeles. Acum te întrebi: Ce este cu acest foc schiţat în interiorul aerului? Acest foc omul îl are şi astăzi; este focul care animă sângele dumneavoastră. Este căldura sângelui. Şi în organismul dumneavoastră trăiesc încă resturi ale vechiului element aer. Prin inspiraţie şi expiraţie aveţi în corpul dumneavoastră, de altminteri solid, o masă de aer care intră şi iese alternativ. Când respiraţi foarte adânc, acest aer este asimilat în sângele dumneavoastră, suflul dumneavoastră, la contactul cu sângele, se încălzeşte. Reprezentaţi-vă acum că acest aer cald pătrunde întreg corpul dumneavoastră. Faceţi un moment abstracţie de tot ce este în dumneavoastră solid, lichid şi nu păstraţi decât forma acestui suflu de oxigen ajuns până la extremităţile corpului. Rămâne astfel o formă de aer care are contururi omeneşti. Aerul care circulă prin fiinţa umană îmbrăţişează cu totul formele corpului şi creează astfel un fel de corp-fantomă din aer, străbătut de căldură. Pe atunci nu aveaţi această formă, însă eraţi totuşi un om constituit din corp fizic şi corp eteric, învăluit de corpul astral dotat cu Eu. Această stare a durat până în primele timpuri atlanteene. Ar fi o iluzie să crezi că la începutul Atlantidei oamenii ar fi trăit ca cei de azi. Ca să spunem aşa, oamenii au coborât întâi din regiunile de aer în regiunea materială mai densă. Pe atunci, pe Pământ existau cel mult animale, care nu

putuseră să mai aştepte pentru a se încarna fizic şi, pentru acest motiv, au rămas pe loc, întrucât Pământul încă nu era în stare să ofere material pentru oameni. Şi dacă animale au rămas la forme inferioare este pentru că ele nu au putut aştepta momentul potrivit pentru a coborî.

În etapa următoare, în corpul fizic al omului s-au structurat şi elemente lichide; altfel spus, după terminologia ocultă, apare „omul lichid". Aţi putea să îmi spuneți că el exista deja înainte, dar asta nu ar fi cu totul exact. Înainte, Pământul era un glob lichid şi în el erau – doar spiritual – corpul astral şi Eul; ele înotau în apă ca entităţi spirituale; ele nu erau entități separate. Abia acum ajungem în punctul în care aţi putea găsi corpul fizic omenesc în sânul acestei ape primitive, să zicem aşa, sub formă de meduză. Dumneavoastră aţi fi putut înota în această mare primordială şi aţi fi găsit în ea făpturi condensate din apă, prin care aţi fi putut privi, ele fiind transparente. Aşa apărea atunci fiinţa umană. Ea avea un corp de apă şi, cât timp avea acest corp de apă, corpul astral şi Eul erau foarte adâncite în entităţile divin-spirituale.

În timpul în care fiinţa umană avea acest corp de apă, repartizarea stărilor sale de conştienţă era evident foarte diferită de ceea ce au devenit ele mai târziu. Nu le-ai putea împărţi într-o conştienţă diminuată, de noapte, şi una trează, de zi. Cât timp omul nu se separase încă de entităţile divin-spirituale, el avea noaptea o conştienţă astrală, crepusculară. Ziua, când se cufunda în corpul său fizic, fluid, pentru el începea noaptea, când ieşea din acest corp fizic îl lumina lumina astrală orbitoare. Dimineaţa, când se cufunda în corpul fizic, devenea crepuscular, tulbure. Începea un fel de inconştienţă. Dar organele sale fizice de azi se formau tot mai mult în corpul său fizic. Prin aceasta, omul a învăţat treptat să vadă. Conştienţa sa de zi capătă claritate şi încet-încet legătura care îl unise cu sânul originar divin se rupe. Şi abia către mijlocul epocii atlanteene omul devine carne şi oase, după ce mai întâi a atins un punct de densitate care îi transformă toate părţile cartilaginoase ale fiinţei sale în substanţe osoase. În jurul lui, pământul se solidifică şi el tot mai mult. Omul începe să coboare pe Pământ. El pierde astfel tot mai mult conştienţa pe care o avusese în lumile divin-spirituale; devine tot mai mult un observator al luminii exterioare şi se pregăteşte să devină cu adevărat un cetăţean al Pământului. În timpul ultimei treimi a Atlantidei forma umană devine tot mai asemănătoare cu cea care este astăzi.

Urmând astfel linia evoluţiei, se vede cum fiinţa umană a coborât, textual, literal, din sferele de apă şi vapori de apă, sfere de apă şi aer etc. Cât timp era în sferele de apă şi aer, conştienţa sa era o capacitate de percepţie astral-luminoasă, deoarece de câte ori era în afara corpului fizic era sus, la zei; însă prin condensarea corpului fizic el s-a rupt, să zicem aşa, de substanţa divină. El s-a desprins lent de legăturile sale, a încetat să mai existe sub formă de apă şi aer, ca ceva care capătă o coajă. Cât timp era sub formă de apă şi aer era sus, la zei; desigur, nu îşi dezvoltase Eul, dar nu se rupsese de conştienţa divină. Pe măsură ce cobora în corpul fizic, conştienţa sa astrală se întuneca tot mai mult.

Dacă vrem să caracterizăm sensul acestei evoluţii, putem spune: Odinioară, când omul era încă la zei, corpul fizic şi corpul eteric erau de apă şi aer, şi abia treptat-treptat, odată cu condensarea Pământului, s-a condensat el până la starea de materialitate actuală. Aşa s-a petrecut coborârea omului. Dar, dacă a coborât, el trebuie să urce iar într-o zi, când va fi învăţat lecţia pe care o poate primi din acest contact cu materia; el se va reîntoarce atunci în regiunile în care corpul său fizic va fi sub formă de apă şi aer. Trebuie ca omul să poarte în el certitudinea că, atunci când se va reuni cu zeii, existenţa sa adevărată va fi în regiunile din care el provine. Omul vine din aceste sfere de aer şi apă; el se va dilua din nou. El poate anticipa astăzi această stare doar spiritual, creând în el conştienţa interioară a ceea ce va putea fi mai târziu din punct de vedere trupesc. Însă forţa necesară pentru a primi ceea ce trebuie să vină nu se poate naşte decât dacă astăzi conştientizează aceasta. Dacă omul dobândeşte această conştienţă, el îşi va atinge ţelul şi îşi va împlini misiunea pământească. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că omul nu este născut din carne şi pământ, ci din aer şi apă. În viitor el trebuie să fie născut cu adevărat în spirit din aer şi apă. – Limba care se vorbea în timpurile Evangheliilor, şi de care trebuie să ţinem seama, are pentru apă un cuvânt care corespunde exact, în timp ce „pneuma", care astăzi se traduce în general prin „spirit", voia să spună „aer"; tocmai acest sens îl avea „pneuma" la acea epocă; „pneuma" trebuie tradus prin „aer" sau vapori, altfel îi dai un sens contrar. Iată deci traducerea exactă din această parte a dialogului cu Nicodim: „Adevărat, adevărat zic ţie, dacă nu se va naşte cineva din *apă* şi din *Duh* nu va putea intra în împărăţia lui Dumnezeu."

Iată cum Christos indică viitoarea stare către care trebuie să înainteze omul, şi iată adânca taină a evoluţiei noastre pe care o cuprinde acest dialog. Trebuie doar să înţelegi cuvintele şi să le foloseşti corect după cunoştinţele pe care le dă antroposofia. În limbajul curent a mai rămas ceva din asta; unele substanţe foarte volatile se numesc „spirit". La obârşie, acest cuvânt însemna „pneuma", aer. Vedeți cât de important este să prinzi sensul exact al cuvintelor şi să le cântăreşti bine. Atunci le poţi lua literal, şi ele relevă o profunzime spirituală extraordinară.

Să încercăm acum pentru o clipă să ne îndreptăm privirea spirituală către un alt moment al evoluţiei.

Să observăm timpul în care corpul astral şi Eul sălăşluiau în sânul astralităţii divine universale. Dacă urmăriţi evoluţia, vedeţi că nu o poţi descrie decât schematie.

La început, întreaga astralitate era încorporată în astralitatea generală; iar din procesele pe care tocmai le-am descris s-au format în jur fizicul şi etericul, ca nişte coji. Aşa s-a despărţit fiinţa umană, s-a desprins ca un fragment din astralitatea universală; ca şi cum aţi avea în faţa dumneavoastră o substanţă fluidă şi aţi extrage părţi din ea. Paralel cu această formare a corpului fizic, conştienţa individuală s-a rupt de conştienţa divină. Astfel, cu cât înaintăm mai mult în evoluţie putem spune că vedem individualităţile umane închizându-se în coaja corpului fizic ca părţi care se separă din astralitatea universală. Desigur, omul trebuie să plătească această independenţă prin întunecarea conştienţei astrale; în schimb, el priveşte în afara cojii trupului său fzic şi vede planul fizic. Însă vechea sa clarvedere se pierde treptat.

Vedem astfel născându-se ceea ce este interiorul omului, interiorul uman individual independent, care este purtătorul Eului. Atunci când priviţi astăzi un om care doarme, aveţi în corpul lui fizic şi corpul lui eteric, care rămân în pat, ceea ce a rezultat prin densificare din aceste coji care s-au format atunci în decursul timpului. Ceea ce odinioară s-a separat de astralitatea universală, se întoarce în fiecare noapte acolo pentru a se fortifica în substanţa universală divină. Desigur, această parte nu se ridică atât de departe înăuntrul substanței universale divine, precum era odinioară înăuntrul ei, căci atunci ar fi clarvăzătoare. Ea îşi păstrează independenţa. Această individualitate independentă este deci ceva ce s-a născut în cursul evoluţiei pământului.

Cui datorează existenţa sa acest interior omenesc individual independent care caută fortificare în afara corpului fizic şi eterie? El își datorează existența corpului fizic şi corpului eteric al omului, care s-au format treptat în cursul evoluţiei pământeşti. Ele au dat naştere la ceea ce ziua se cufundă în simţurile fizice şi vede prin ele în lumea fizică, dar care noaptea se scufundă într-o stare lipsită de conştienţă, findcă s-a desprins din starea în care se afla odinioară. – În limbajul ocult, această parte a naturii umane care rămâne întinsă în pat, adormită, se numeşte omul pământesc propriu-zis, „omul". Iar cea în care sălăşluieşte Eul zi şi noapte, care este născută însă din corpul fizic şi corpul eteric, era numită „copilul omului", sau „fiul omului". „Fiul omului" este termenul tehnic care desemnează Eul şi corpul astral, aşa cum s-au născut ele în cursul evoluţiei pământeşti din corpul fizic şi eteric.

De ce a venit Christos pe Pământ? Ce trebuia să îi aducă Pământului impulsul Său?

Acest „Fiu al omului” desprins din sânul divinităţii, smuls din legăturile în care trăise, dar care a dobândit în schimb conştienţa fizică, trebuie, prin forţa lui Christos apărut pe Pământ, să ajungă din nou la conştienţa spiritualităţii. El nu trebuie numai să vadă cu simțurile fizice în lumea fizică care-l înconjoară, ci prin forţa propriei sale fiinţe interioare, de care acum nu este conştient, el trebuie să-și aprindă conştienţa existenţei divine. Prin forţa lui Christos venit pe Pământ, Fiul omului trebuie să fie din nou înălțat în divin. Odinioară doar câtorva aleşi le era cu putinţă să perceapă lumea spirituală, pe calea vechii iniţierii în Misterii. Cei care pătrundeau astfel în lumile spirituale, şi care deveneau martori, primeau un nume deosebit. Ei erau numiți „şerpi”. „Şerpii” sunt acei oameni din timpurile vechi iniţiaţi în acest fel în Misterii. Aceşti „şerpi” erau precursorii faptei lui Christos Iisus. Moise şi-a înfăţişat misiunea înălțând în faţa poporului său simbolul înălţării celor care au putut să vadă în lumile spirituale: el a înălţat şarpele. Starea cucerită de aceşti câţiva aleşi trebuia să fie cucerită de toţi fiii omului prin forţa lui Christos pe Pământ. În discuţia cu Nicodim, Christos spune: „Cum Moise a înălţat şarpele în pustie, tot astfel trebuie să se înalțe Fiul omului!”

Christos Iisus se slujeşte anume de terminologia proprie timpului Său. Este de ajuns să cauţi adânc sensul literal al acestor cuvinte şi atunci prinzi şi sensul adevărat, care concordă şi cu învăţătura antroposofică. Așadar în timpurile vechi doar o prevestire a doctrinei „Eu sunt”-ului putea prinde rădăcini. Numai prin autoritatea iniţiaţilor puteau popoarele să audă ceva despre forţa „Eu sunt”-ului, care trebuie să fie aprinsă în fiecare „fiu al omului”. Şi despre asta suntem instruiţi îndeajuns.

Am văzut ce înseamnă „Eu sunt”-ul în Evanghelia după Ioan. Acest „Eu sunt” i-a fost şi el dat treptat? I-a fost făcut cunoscut treptat? Se arată într-adevăr profetic în Vechiul Testament şi se pregăteşte ceea ce i se dă omului ca impuls prin coborârea „Eu sunt”-ului încorporat?

Să ne amintim că tot ce apare de-a lungul timpurilor este totdeauna fructul unei lente elaborări. Ce aduce Christos Iisus a trebuit să fie maturizat puţin câte puţin în vechile Misterii, în adepţii Vechiului Testament, aşa cum se maturizează un copil în sânul matern. Şi ceea ce s-a pregătit în adepţii Vechiului Testament, în vechiul popor evreu, fusese maturizat, la rândul său, la vechii egipteni. Existau la egipteni mari iniţiaţi care au ştiut tot ce urma să se petreacă pe Pământ. În acest popor, care alcătuieşte a treia subrasă a rasei postatlanteene, s-a format treptat impulsul deplin al „Eu sunt”-ului; acest popor a creat oarecum sânul matern, structura exterioară a „Eu sunt”-ului, dar nu a ajuns atât de departe încât din el, din acest popor, să poată fi născut principiul Christos. În cele din urmă, poporul evreu s-a desprins atunci de el. Ni se arată cum Moise este ales printre egipteni să devină vestitorul Dumnezeului care este „Eu sunt”-ul încarnat. El trebuia să Îl vestească celor care ar fi putut să-L înţeleagă, trebuia să-L prevestească. El trebuie să anunţe că formula „Eu şi Tatăl Avraam suntem una” va fi înlocuită într-o zi prin alta: „Eu şi Tatăl suntem una!”, adică Eu şi fundamentul spiritual al lumii suntem unul şi acelaşi lucru. Adepţii Vechiului Testament, în marea lor majoritate, venerau sufletul-grup al poporului, iar individul se simţea în acest suflet-grup ca ocrotit într-o divinitate. Însă prin Moise, ca un iniţiat în sensul antic, a fost vestit că va veni Christos, altfel spus, că deasupra sângelui care curge prin generaţii există un principiu divin superior. Fără îndoială, Dumnezeu acţionează în sânge de la Avraam; dar acest tată după sânge nu este decât manifestarea exterioară a tatălui spiritual.

„Moise i-a spus lui Dumnezeu: Cine sunt eu ca să mă duc la faraon şi să fac să iasă din Egipt copiii lui Israel?
Şi Dumnezeu spuse: Eu voi fi cu tine. Şi iată semnul că eu te-am trimis. Când tu vei fi făcut să iasă din Egipt poporul meu, veţi aduce jertfă lui Dumnezeu pe acest munte.
Moise a spus lui Dumnezeu: Când voi merge la copiii lui Israel şi le voi spune: Dumnezeul părinţilor noştri m-a trimis la voi!, dacă ei mă întreabă care este numele Său, ce trebuie să le răspund?” (Exodul3, 13)

El trebuie să vestească profetic un Dumnezeu superior care este în Dumnezeul Tatălui Avraam, dar care în principiul Său este deasupra lui. Care este numele Său?

„Şi Dumnezeu i-a spus lui Moise: «*Eu sunt*»-ul.”

Aceasta este vestirea profundului adevăr despre Cuvântul care apare mai târziu încarnat în Christos Iisus.

„Şi spune: Aşa le vei răspunde copiilor lui Israel: «*Eu sunt*-ul m-a învăţat astfel!»“

Aşa arată textul literal. Ceea ce, în alţi termeni, înseamnă „Numele”, acel nume care stă la baza numelui de sânge, este „Eu sunt”; el este cel care apare încarnat în Christosul Evangheliei după Ioan.

„Şi Dumnezeu îi spune mai departe lui Moise: Tu vei spune deci copiilor lui Israel: Domnul Dumnezeul părinţilor voştri, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isac şi al lui Iacov m-a trimis la voi.”

Deci tot ceea ce până acum n-aţi văzut decât exterior, prin sângele care curge, este, în sensul său mai profund, „Eu sunt”-ul. Prin aceasta se anunţă ceea ce va intra în lume prin Christos Iisus. Acesta este numele Logosului; este cel care strigă către Moise: „Eu sunt «Eu sunt»-ul!” Logosul îşi strigă numele Său; El strigă ceea ce poate fi înţeles despre El în primul rând prin raţiune, prin intelect. Cuvântul care răsună acolo apare ca Logosul încarnat în Christos Iisus.

Să privim acum semnul exterior prin care Logosul se răspândeşte peste israeliţi, în măsura în care ei îl pot cuprinde pur raţional, în gândire. Acest semn exterior esta „manna” din deşert. „Manna” are în realitate – cei care cunosc ştiinţa ocultă ştiu asta – acelaşi sens ca cuvântul „Manas”, Sinea spirituală. Astfel primul val al Sinei spirituale pătrunde în acea parte a omenirii care a dobândit treptat conştienţa de Eu. Ceea ce trăieşte în esența însăşi a acestui „Manas” poate fi numit şi altfel. Nu este numai ceea ce se poate şti, ci şi o forţă care poate fi chiar asimilată. Când Logosul nu face decât să îşi strige numele, trebuie să Îl înţelegi prin raţiune. Dar când El se încarnează şi trăieşte printre oameni, atunci nu trăieşte doar ca doctrină şi idee, ci este o forţă-impuls la care omul poate adera. Atunci El nu se mai numeşte pe sine „manna”, ca în deşert, ci „pâinea vieţii”, ceea ce este chiar expresia pentru caracterizarea Spiritului vieţii, sau Budhi.

Apa transformată prin spirit, oferită ca simbol samarinencei, ca şi pâinea vieții, acestea sunt primele semne ale revărsării Spiritului vieţii, sau Budhi, în om.

De aici vom relua expunerea mâine.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a VII-a

Hamburg, 26 mai 1908

Întreaga Evanghelie după Ioan merge către acest fapt central al istoriei umane pe care îl numim „Misteriul de pe Golgota". A înţelege semnificaţia esoterică a acestui Misteriu înseamnă să descifrezi sensul profund al Evangheliei după Ioan. Dacă avem în vedere ce stă de fapt în centrul întregului Misteriu de pe Golgota şi vrem să explicăm aceasta în sensul ocultismului, trebuie să ne gândim la momentul Răstignirii, în care sângele Mântuitorului curge din rănile Sale. Şi prin aceasta ne aducem aminte ceva ce am avut adesea prilejul să spun în cursul acestor conferinţe, şi anume că, pentru cel care cunoaşte lumile spirituale, tot ceea ce este material, substanţial, fizic este doar expresia exterioară, manifestarea exterioară a ceva spiritual.

Şi acum să aducem în faţa privirii sufletului nostru evenimentul fizic al lui Christos pe cruce, pierzându-şi sângele prin rănile Sale. Ce semnificaţie spirituală are acest tablou al unui eveniment fizic pentru cel care înţelege corect Evanghelia după Ioan?

Acest proces fizic, evenimentul de pe Golgota, este expresia, revelaţia unui fenomen spiritual care formează punctul central al întregii evoluţii pământeşti. Pentru spiritul materialist modern, aceste cuvinte nu au niciun sens, căci acestui spirit îi este imposibil să îşi imagineze că în acest eveniment de pe Golgota, unic în felul său, s-a întâmplat altceva decât într-un eveniment identic sau asemănător. Este totuşi o diferenţă enormă, capitală, între tot ceea ce s-a petrecut pe Pământ înaintea evenimentului de pe Golgota şi ceea ce se petrece după el.

Şi, pentru a ni-l descrie lăuntric în toate detaliile sale, să ne aducem aminte că oamenii nu sunt singurii care au un corp fizie, un corp eteric, un corp astral, că niciun corp cosmic nu este doar această materie fizică pe care o contemplă astronomul sau alţi cercetători. Un corp ceresc are şi el un corp eteric şi un corp astral. Pământul nostru are corpul său eteric şi corpul său astral. Dacă nu ar avea corp eteric nu ar avea plante pe suprafaţa sa, iar dacă nu ar avea corp astral nu ar putea găzdui animalele. Pentru a-ţi reprezenta corpul eteric al Pământului trebuie să îţi dai seama că centrul său coincide exact cu centrul Pământului. Întregul corp fizic al Pământului este înglobat în corpul eteric al Pământului şi, împreună, în corpul astral.

Dacă un clarvăzător le-ar fi privit, el ar f văzut că acest corp astral şi acest corp eteric al Pământului nu au rămas aceleaşi ci s-au modificat.

Ca să ne imaginăm acest fapt să ne transpunem în spirit în afara Pământului, pe o stea oarecare. Să ne imaginăm că un clarvăzător priveşte de pe altă stea Pământul. El ar vedea Pământul nu numai plutind ca o planetă fizică, ci ar percepe o aură, ar vedea Pământul înconjurat de o aură luminoasă, fiindcă ar observa corpul eteric şi corpul astral al Pământului. Dacă acest clarvăzător ar rămâne mult timp pe această stea, destul ca să poată vedea trecând epocile care au precedat venirea lui Christos, şi ar asista la evenimentul de pe Golgota, iată ce ar constata: aura Pământului, corpul său eteric şi corpul său astral prezentau anumite culori, anumite forme înainte de evenimentul de pe Golgota; apoi, de la un anumit moment, el ar vedea cum întreaga aură îşi schimbă culorile. Care este acest moment? Este cel în care pe Golgota curge sângele din rănile lui Christos Iisus. În acel moment tot aspectul spiritual al Pământului se schimbă.

Am văzut că Logosul este în realitate suma celor şase Elohimi care sunt uniţi cu Soarele şi conferă Pământului daruri spirituale, în timp ce, în exterior, lumina Soarelui se răspândeşte pe Pământ. Lumina solară este precum corpul fizic exterior pentru spiritul şi sufletul Elohimilor sau al Logosului. În momentul în care s-a produs evenimentul de pe Golgota, forţa, impulsul care înainte se revărsa din Soare în lumină asupra Pământului a început să se unească cu însuşi Pământul; prin aceasta, aura Pământului a devenit cu totul alta.

Dar evenimentul de pe Golgota poate fi înfăţişat şi dintr-un alt punct de vedere. Am analizat deja evoluţia omenirii şi a Pământului din cele mai diferite puncte de vedere. Ştim că, înainte de a deveni Pământ, planeta noastră a traversat trei încarnări – vechiul Saturn, vechiul Soare, vechea Lună; deci încorporarea precedentă a Pământului nostru a fost vechea Lună. Când o astfel de planetă a atins ţelul evoluţiei sale, i se întâmplă acelaşi lucru ca şi unui om care într-o încarnare şi-a atins ţelul evoluţiei: planeta trece într-o altă existenţă, invizibilă, numită existenţa Pralaya, după care se încorporează din nou. Tot astfel, între încorporarea precedentă a Pământului nostru, care a fost vechea Lună, şi încorporarea prezentă a existat o stare intermediară. Dintr-o existenţă spirituală, însufleţită în sine, să zicem aşa, dar invizibilă exterior, Pământul a strălucit bruse în prima stare, din care ulterior au apărut celelalte stări pe care le-am descris ieri. Atunci, în acea perioadă străveche, când Pământul a strălucit pentru prima dată, el era încă unit cu tot ceea ce ţine de sistemul nostru solar. Pe atunci el se întindea până la orbita celor mai îndepărtate planete ale sistemului nostru solar. Totul încă era una. Planetele nu s-au desprins decât mai târziu. Până la un anumit timp, Pământul a rămas unit cu Soarele actual, cu Luna noastră actuală. A fost deci un timp în care Soarele, Luna şi Pământul erau un singur corp, ca şi cum aţi lua Soarele şi Luna şi le-aţi amesteca cu Pământul ca să faceţi din acestea un singur corp ceresc mare. Iată ce a fost altădată Pământul în momentul în care corpul dumneavoastră astral şi Eul pluteau încă în sânul unei mase de vapori de apă şi chiar înainte de asta. Astfel, forţele care sunt astăzi în Soare, forţe spirituale şi fizice, au fost unite cu Pământul.

A venit apoi un timp în care Soarele s-a separat de Pământ; s-a separat nu numai Soarele fizic pe care îl vede ochiul fzic, ci şi entităţile spiritual-sufleteşti având în fruntea lor Elohimii, Spiritele propriu-zise ale Luminii, locuitorii Soarelui. Globul care a subzistat a fost asemănător cu ceea ce ar da amestecul Pământ şi Lună actuale. Pentru un anumit timp, e adevărat, Pământul, despărţit de Soare, a rămas încă unit cu Luna. Abia în epoca lemuriană Luna s-a despărţit de Pământ şi atunci raportul celor trei corpuri cereşti s-a stabilit aşa cum este astăzi. Era necesar ca Elohimii să acţioneze întâi din afară. Unul din ei a trebuit să domnească pe Lună şi să reflecte de acolo către Pământ forţa puternică a celorlalţi Elohimi. Actualmente noi trăim pe Pământ ca pe un fel de insulă în spaţiul cosmic care s-a desprins de Soare şi Lună. Dar va trebui să vină un timp în care Pământul nostru se va reuni cu aceste astre şi va forma un *singur* corp cu ele. Oamenii vor fi atunci destul de spiritualizaţi pentru a putea suporta din nou forţele mai puternice ale Soarelui, a le putea asimila şi a se uni cu ele. Nu va mai fi atunci, ca să spunem aşa, decât un *singur* câmp de acţiune comun oamenilor şi Elohimilor.

Care este forţa care va realiza această unire?

Dacă evenimentul de pe Golgota nu ar fi avut loc, niciodată această reuniune a Pământului cu Soarele nu s-ar putea înfăptui. Fiindcă prin evenimentul de pe Golgota, prin care forţa Elohimilor din Soare, sau forţa Logosului, s-a unit cu Pământul, s-a dat impulsul care împinge forţa Logosului spre forţa Logosului, și în final va reuni iarăși cele două – Soarele și Pământul. De la evenimentul de pe Golgota, Pământul are iarăşi în el, din punct de vedere spiritual, forţa care îl va conduce la reunirea cu Soarele. De aceea noi spunem: Prin evenimentul de pe Golgota, forţa Logosului, care înainte se revărsa din afară, a fost absorbită în existenţa spirituală a Pământului. Ce trăia înainte pe Pământ? Forţele care radiau din Soare pe Pământ. Ce trăieşte de atunci pe el? Logosul însuşi, devenit, datorită Golgotei, Spiritul Pământului.

Pe cât de adevărat este că trupul dumneavoastră este locuit de un spirit şi un suflet, tot atât de adevărat este faptul că şi corpul Pământului – acest corp făcut din pietre, din plante şi animale, pe care mergeţi – este locuit de un suflet şi de un spirit care este Christos. *Christos este Spiritul Pământului*. Când Christos se adresează celor mai apropiaţi ucenici ai Săi, în momente cu totul aparte, ce le poate spune? El le poate spune: Dacă vă întoarceţi privirea de la trupul vostru către lăuntrul vostru, găsiţi acolo sufletul vostru. Ceea ce faceţi astfel o puteţi face şi în ce priveşte globul pământesc. Ceea ce stă acum în carne în faţa voastră este acelaşi spirit care nu numai că trăieşte în acest corp efemer, dar care animă întreg Pământul şi îl va anima mereu. El are dreptul să vorbească atunci despre Pământ ca despre adevăratul său corp: Vedeţi grâul şi această pâine pe care o mâncaţi, care vă hrăneşte; ce mâncaţi de fapt din spicele de pe câmp? Corpul meu este ceea ce mâncaţi! Şi când beţi sucul fructelor, ce este el? El este sângele Pământului – sângele meu! Iată literalmente ce le spunea Christos ucenicilor Săi celor mai apropiaţi, şi trebuie să luăm literal cuvintele pe care Le-a spus. Când îi adună pe ucenici şi le expune simbolic iniţierea creştină – cum o vom numi noi –, El rosteşte un cuvânt straniu în momentul în care le spune că unul dintre ei Îl va trăda (capitolul 13:18):

„Cel care mănâncă pâinea mea mă calcă cu picioarele.”

Acest cuvânt trebuie luat ca atare. Omul mănâncă pâinea Pământului şi îl calcă cu picioarele sale. Dacă Pământul este corpul al cărui spirit este Christos, atunci omul este cel care calcă cu picioarele lui acest corp, a cărui pâine o mănâncă.

Şi imaginea Cinei sfinte capătă, în sensul Evangheliei după Ioan, o infinită profunzime când ştim că Christos este Spiritul Pământului şi că pâinea a ieşit din corpul Pământului. Christos indică acest lucru, spunând: „Aceasta este carnea mea!”

Aşa cum musculatura ţine de trupul omenesc, tot astfel pâinea ţine de corpul Pământului, adică de corpul lui Christos. Şi seva care circulă în plante, sucul care umple strugurii sunt asemănătoare sângelui care circulă în corpul uman. Iar Christos poate să spună: „Acesta este sângele meu!”

Cel care nu vrea să înţeleagă, sau care nu are niciun simţ pentru aceasta, poate să creadă că Cina pierde prin această explicaţie adevărată ceva din sacralitatea ei. Dar cel care poate înţelege îşi va spune că în loc de a-i lua Cinei caracterul ei sacru această explicaţie sanctifică, sacralizează întreaga planetă a Pământului. Ce formidabil sentiment ne cuprinde când descoperim astfel în Cină cel mai mare Misteriu al Pământului: unirea evenimentului de pe Golgota cu întreaga evoluţie a Pământului; Cina ne pregăteşte să înţelegem că sângele care curge din rănile Mântuitorului nu are o semnificaţie pur umană, ci una cosmică, mai precis că el dă Pământului forţa de a-şi continua evoluţia sa!

Astfel, omul care înţelege mai profund Evanghelia după Ioan trebuie să simtă nu numai că trupul său fizic este unit cu trupul Pământului, ci şi că fiinţa sa spiritual-sufletească este unită cu ființa spiritual-sufletească a Pământului care este Christos însuşi; el simte că Christos, ca Spirit al Pământului, inundă Pământul, care este trupul Său.

Dacă simţim asta, putem să ne întrebăm: Ce inspiraţie i-a sclipit deodată autorului acestei Evanghelii când a fost cufundat în tainele adânci care se referă la Christos Iisus? Ceea ce a văzut el atunci a fost ansamblul de forțe și de impulsuri existente în Christos Iisus şi felul în care va trebui să acționeze toate asupra omenirii, numai dacă aceasta le primeşte.

Pentru a ne pătrunde de această taină, să ne aducem aminte în ce sens evoluează omenirea. Sensul acestei evoluţii este faptul că omul prelucrează, purifică şi fortifică prin forţa Eului său celelalte trei învelişuri ale sale: corpul fizic, corpul eteric, corpul astral. Eul lucrează mai întâi la purificarea corpului astral pentru a-l ridica pe o treaptă superioară. Când întregul corp astral va fi purificat şi fortificat prin forţa proprie a Eului, el va deveni Sine spirituală sau Manas. Când forţa Eului va fi metamorfozat corpul eteric sau corpul vieţii, acesta va fi Spirit al vieţii sau Budhi. Când, la rândul său, corpul fzic va fi total stăpânit de către Eu, el va fi Atma sau Om-spirit. Omul va fi atins atunci ţelul care îi stă acum în faţă. Dar acestea nu se pot împlini decât într-un foarte îndepărtat viitor; în afară de aceasta, transformarea corpului astral, a corpului eteric şi a corpului fizic în Sine spirituală, Spirit al vieţii şi Om-spirit trebuie să fie înfăptuită de către Eu în deplină conştienţă. Majoritatea oamenilor sunt astăzi încă foarte departe de acest lucru. În fond, abia azi începe omul să lucreze, deplin conştient la dezvoltare Manas-ului său din corpul astral. În această fază se află acum omul. Inconştient însă, datorită ajutorului entităţilor mai înalte, omul a prelucrat deja în cursul evoluției Pământului cele trei mădulare inferioare ale sale. În timpurite vechi el a prelucrat inconştient corpul său astral şi a străbătut corpul său astral cu sufletul senzaţiei. Tot inconştient, Eul a lucrat înăuntrul corpului eteric, iar acest corp eteric transformat inconştient este cel pe care îl găsiţi descris într-o prezentare sistematică în ***Teosofia*** ca suflet al înţelegerii sau raţiunii; iar ce a prelucrat inconştient Eul în corpul fizic este ceea ce numim acolo suflet al conştienţei. Sufletul conştienţei a apărut deci către sfârşitul epocii atlanteene, când corpul eteric, a cărui parte corespunzătoare capului rămăsese până atunci exterioară corpului fizic, a pătruns, puţin câte puţin, complet, în corpul fizic. Atunci a învăţat omul să spună „Eu”. Astfel, omul s-a adaptat treptat cu mădularele finţei sale la epoca postatlanteeană.

Epoca noastră este chemată să introducă Sinea spirituală sau Manas-ul în ceea ce a dobândit anterior în mod inconştient. Prin toate forţele care vin astăzi din corpul fizic, din cel eteric şi din cel astral, din sufletul senzaţiei, sufletul raţiunii şi sufletul conştienţei, omul trebuie să formeze Manas-ul şi să facă să răsară – chiar dacă firav – primul germene al Spiritului vieţii sau Budhi. Epoca noastră postatlanteeană are astfel de împlinit o sarcină de o importanţă imensă, aceea de a dezvolta conştient tripla natură superioară a omului: Manas, Budhi, Atrna, deşi acest din urmă ţel este rezervat unui viitor îndepărtat.

Încă de astăzi omul trebuie să dezvolte în sine aceste forţe, să dezvolte omul superior din omul inferior.

Să ne întrebăm acum: Ce s-a petrecut cu omul prin faptul că el nu şi-a dezvoltat încă aceste mădulare superioare, şi cum va fi în viitor? Prin ce se va deosebi omul viitorului de omul de astăzi?

Când, în viitor, omul superior va fi pe deplin dezvoltat, corpul astral va fi atins o astfel de treaptă de purificare încât va fi devenit în acelaşi timp Manas sau Sine spirituală; corpul eteric va fi astfel purificat încât el va fi totodată Spirit al vieţii sau Budhi; iar corpul fizic va fi în aşa măsură transformat încât va deveni Om-spirit sau Atma, tot atât de real precum corpul fizic. Pentru a birui corpul cel mai de jos trebuie forţa cea mai înaltă; de aceea metamorfoza corpului fizic va fi cea mai mare victorie a omului. Când el va împlini toate acestea, acest om fizic va fi Omul-spirit sau Atma. Astăzi, toate acestea sunt doar latente în om; într-o zi ele vor trăi deplin în om. Când ne întoarcem privirile către Christos şi la impulsurile pe care le primim de la El, facem să se nască în noi forţele de a împlini această transformare.

Care vor fi pentru om consecinţele faptului că astăzi el încă nu a realizat această transformare? Ştiinţa spiritului o spune foarte simplu: deoarece corpul astral nu este încă purificat, nu s-a transformat în Sine spirituală, prin aceasta este posibil egoismul; prin faptul că Eul nu a fortificat încă corpul eteric sunt posibile minciuna şi eroarea, iar prin faptul că forţele Eului n-au fortificat încă corpul fizie sunt posibile boala şi moartea. Într-o Sine spirituală deplin evoluată nu va mai exista egoism, nici minciună şi erori în Spiritul vieţii fortificat şi nici boală şi moarte în Omul-spirit împlinit. Când omul primeşte în sine impulsurile lui Christos, el învaţă să înţeleagă ce forţă sălăşluieşte în Christos, primeşte în sine forţele care îl fac să devină stăpân chiar asupra corpului său fizic.

Presupuneţi că un om ar fi în stare să primească pe deplin în el impulsul lui Christos, presupuneţi că tot acest impuls trece în el, că Christos însuşi revarsă direct în el puterea Sa; ce s-ar întâmpla atunci? Dacă omul ar fi fost orb, atunci, sub acţiunea forţei christice, el şi-ar fi recăpătat vederea, căci ultimul ţel al evoluţiei este învingerea bolii şi morţii. Când autorul Evangheliei după Ioan vorbeşte de vindecarea orbului din naştere, el exprima tocmai acest profund mister. El arată prin acest exemplu că forţa lui Christos este o forţă vindecătoare atunci când se manifestă cu întreaga sa tărie. Unde se află această forţă? În corpul lui Christos, în pământ. Trebuie numai ca pământul să fie cu adevărat pătruns cu fiinţa Spiritului lui Christos sau al Logosului. Să vedem dacă autorul Evangheliei după Ioan relatează faptele în acelaşi sens. Cum o face el?

Orbul este acolo. Christos ia pământ, îl frământă cu saliva Sa şi îl pune pe ochii orbului. Îi pune corp pătruns de spiritul Său. Prin această descriere, autorul Evangheliei după Ioan prezintă un mister pe care el îl cunoaşte exact. Şi trebuie ca, părăsind orice prejudecată, să aprofundăm măcar o dată unul din marile „semne" pe care le face Christos Iisus, pentru a înţeiege mai bine natura unui astfel de fapt fără să ne îngrijorăm că spiritele abile şi prea inteligente ale secolului nostru consideră drept nebunie ceea ce avem acum de spus. Căci este un fapt cert că există taine adânci în lume, care nu sunt încă pe măsura oamenilor. Aceştia, oricât de evoluaţi ar fi, nu sunt destul de puternici pentru a şi înfăptui marile mistere. Ei pot să le cunoască, să le înţeleagă dacă le vieţuiesc spiritual; dar să le transpună în fizic, pentru asta omul zilelor noastre, atât de adânc coborât în materie, este incapabil.

În fapt, orice viaţă este ţesută din opoziţii, din extreme. Viaţa şi moartea sunt astfel de extreme. Stranii lucruri apar în felul de a simţi şi gândi al ocultistului când el vede, de pildă, alături un cadavru şi o fiinţă vie. În omul viu, treaz, există un suflet şi un spirit. Dar, într-un fel, ele sunt, sub aspectul conştienţei, decuplate de întreaga lume spirituală, ele nu pot percepe această lume. În faţa unui cadavru, dimpotrivă, simţim că sufletul şi spiritul care i-au aparţinut sunt pe cale de a trece în lumile spirituale; pentru ele se aprinde lumina acestei lumi. Şi astfel cadavrul devine simbolul a ceea ce este în curs de a se împlini în lumile spirituale. Lumea fizică exprimă şi ea reflectarea a ceea ce se petrece în lumea spiritului, dar într-un mod cu totul aparte. Când o fiinţă umană trebuie să se nască, materia se condensează pentru a construi un corp; această concentrare a materiei apare clarvăzătorului ca o moarte a conştienţei în lumea spirituală. Un mort acolo, sus, o naştere aici, jos. Prin concentrarea acestei materii vezi într-un fel murind o conştienţă spirituală; cu adevărat, prin descompunerea sau arderea corpului fizic, când elementele se dizolvă şi se disociază, apare în acelaşi timp – în spiritual – contrarul: asişti spiritual la naşterea unei conştienţe. Descompunerea fizică este naștere spirituală. De aceea toate fenomenele de descompunere, de disociere, sunt şi altceva pentru ocultist. Un cimitir în care corpurile fizice se descompun poate fi sub aspect spiritual un fenomen curios – nu vorbim de fiinţa umană, ci de ceea ce se petrece spiritual în cimitir: este o ţâşnire, o strălucire continuă de naşteri spirituale. – Să presupunem acum că un om se supune – subliniem clar că nu sfătuim pe nimeni să o facă, fiindcă trupurile de astăzi nu pot să o suporte –, deci să presupunem că s-ar supune disciplinei de a-şi antrena corpul fizic să respire un anumit timp aer provenind din substanţe aflate în putrefacţie, el având în acelaşi timp conştienţa că primeşte în sine fenomenul spiritual pe care l-am descris. Dacă ar face-o într-un mod corespunzător, atunci în următoarele încarnări – ce-i drept, nu e posibil într-o singură încarnare – ar putea să se reîntrupeze cu forţa de a da impulsuri vivifiante, vindecătoare. A respira aerul care emană din descompunerea unui trup mort, acest lucru face parte din antrenamentul care îi conferă treptat salivei forţa ca împreună cu pământul obişnuit să dea ceea ce Christos a pus pe ochii orbului din naştere. Tocmai acest mister prin care se consumă moartea, se absoarbe, se respiră moartea, prin care se primeşte forţa de a vindeca, este taina la care se referă autorul Evangheliei după Ioan când ne prezintă astfel de „semne" precum vindecarea orbului din naştere. Ar fi preferabil ca în loc de a declama asupra modului de a interpreta un pasaj sau altul din Evanghelii oamenii să înveţe să înţeleagă că această vindecare a orbului din naştere corespunde literal cu ceea ce există în realitate şi, prin aceasta, să ajungă să respecte o personalitate, cea a autorului Evangheliei după Ioan: a fost, se poate spune, fără îndoială o astfel de personalitate care a fost iniţiată în aceste mistere, iar noi trebuie să încercăm să le înţelegem.

Era necesar ca mai înainte să vă atrag atenţia că suntem într-o adunare antroposofică în care se trec cu vederea multe idei preconcepute când se povesteşte un astfel de mister real precum cel al amestecului vindecător făcut din pământ şi salivă; şi aici trebuie să spunem că un astfel de fapt trebuie luat în sens literal. Să încercăm să ne dăm seama cum cunoaşterea unei astfel de taine ne leagă strâns de ideea centrală care ne-a preocupat astăzi, cea care vede în Christos Spiritul Pământului, iar în pământ corpul lui Christos. Am văzut, printr-un exemplu, cum Christos spiritualizează pământul şi am văzut cum El dă ceva din Sine însuşi pentru a înfăptui ceea ce ni se spune acolo.

Dar să ne referim şi la altceva. Să ne aducem aminte că Christos spune despre Sine însuşi: Taina cea mai profundă a naturii mele este „Eu sunt"-u1; adevărata şi veşnica putere a „Eu sunt"-ului sau a Eului care are forţa de a transforma celelalte corpuri trebuie să pătrundă în oameni. Ea este conţinută în Spiritul Pământului. Să reţinem cu toată seriozitatea că, prin faptul că Christos îl face pe fiecare om să intre în posesia adevărată a Eului, El vrea să-L trezească şi să aprindă treptat în fiecare om pe Dumnezeu, pe Domnul şi Regele. Ce vedem noi atunci? Ideea karmei, legea karmei este exprimată de Christos în sensul ei cel mai înalt. Pentru a înţelege pe deplin ideea kannei trebuie să o gândeşti în sens creştin. Ea spune, în fond, că niciun om nu se poate erija în judecător a ceea ce este finţa intimă a unui alt om. Cel care nu a înţeles încă ideea karmei în acest sens nu a aprofundat-o în întreaga sa adâncime. Când un om îl judecă pe un altul, îi impune constrângerea Eului său. Dacă crezi cu adevărat, în sens creştin, în „Eu sunt", nu judeci, ci spui: Ştiu, karma este marele compensator; eu nu judec! Dacă creştinismul este înţeles cu adevărat, cum te comporţi faţă de cineva care a păcătuit? Să presupunem că toţi cei care vor să fie creştini l-ar acuza pe acest om de un mare păcat. Un creştin adevărat ar spune: Oricare ar fi greşeala de care este acuzat acest om, şi dacă el a comis-o sau nu, „Eu sunt"-ul din el trebuie respectat; adică el trebuie să fie lăsat în seama karmei, a marii legi eare este cea a Spiritului lui Christos. Trebuie deci încredinţat lui Christos însuşi. Karma se întinde peste toată evoluţia; ca să spunem aşa, pedeapsa pe care karma o impune omului o putem încredinţa însăşi acestei evoluţii. Ne-am adresa poate pământului şi am spune celor care acuză: Îngrijiţi-vă de voi înşivă! Pământului îi revine sarcina de a formula pedeapsa. Noi o vom înscrie deci în pământ, unde este oricum înscrisă drept karmă!

„Iisus s-a dus la Muntele Măslinilor.
Şi la revărsatul zorilor se întoarse la templu şi întreg poporul veni la El; şi El, aşezându-se, îi învăţa.
Atunci scribii şi fariseii i-au adus o femeie care fusese prinsă în adulter şi, ţinând-o în picioare în mijlocul poporului, I-au spus lui Iisus: Învăţătorule, această femeie a fost prinsă în adulter; or, Moise ne-a poruncit în Lege să omorâm cu pietre pe cei ce comit adulter; ce spui Tu?
Ei spuneau aceasta ca să-L poată învinui; dar Iisus s-a aplecat şi scria cu degetul pe pământ. Fiindeă ei continuau să Îl întrebe, ridicându-se, El le-a spus: Cine dintre voi este fără de păcat să arunce cel dintâi cu piatra în ea. Apoi, aplecându-se iar, scria pe pământ. Dar ei,

mustraţi în conştienţa lor, auzindu-L vorbind astfel, au ieşit afară unul după altul, cei bătrâni ieşind primii. Şi astfel Iisus a rămas singur cu femeia care stătea acolo, în mijloc. Atunci El s-a ridicat şi, întrucât n-a văzut pe nimeni în jurul ei, i-a zis: Femeie, unde sunt pârâşii tăi? Nimeni nu te-a condamnat?”

El spune asta pentru a îndepărta orice judecată exterioară şi pentru a face aluzie la karma interioară.

„Ea însă spuse: Nimeni, Doamne.”

Ea este încredinţată karmei sale; nu-i rămâne de făcut decât un singur lucru: fără să se mai gândească la pedeapsă, care i se împlineşte de la sine prin karmă, să se corecteze.

„Dar Iisus spune: Nici eu nu te voi condamna. Mergi, şi de acum nu mai păcătui!”

Vedem astfel cum ideea de karmă se leagă de ideea cea mai profundă despre Christos şi de importanţa entităţii Sale pentru Pământ. – Dacă aţi înţeles natura mea, spune El, atunci L-aţi înţeles şi pe Cel a cărui fiinţă eu o exprim şi faptul că „Eu sunt”-ul aduce compensare oricărei greşeli. Christos dă oamenilor independenţă şi coeziune interioară.

Astăzi oamenii sunt încă foarte departe de a înţelege creştinismul adevărat, lăuntric. Dar când ei vor învăţa să înţeleagă ceea ce conține o operă precum Evanghelia după Ioan, impulsurile aflate în ea îi vor pătrunde încetul cu încetul; atunci, într-un viitor îndepărtat, se va realiza idealul creştin.

Vedem astfel cum în epoca postatlanteeană vine să acţioneze pe Pământ primul impuls care are ca scop dezvoltarea omului superior.

Mâine vom vedea care a fost evoluţia omului legată de principiul christic chiar în această epocă postatlanteeană; pornind de aici, vom arăta ce va fi Christos în viitor.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a VIII-a

Hamburg, 27 mai 1908

Am văzut că cea mai bună cale de a aprofunda Evanghelia după Ioan este aceea de a te apropia de ea din mai multe părţi în acelaşi timp. Ieri am putut privi dintr-o anumită latură una din cele mai mari taine ale Evangheliei după Ioan. Pentru a ajunge treptat la o deplină înţelegerea tocmai a misterului menţionat, să privim apariţia lui Christos ca atare în epoca noastră postatlanteeană. Am adunat cât se poate de multe date pentru a urmări evoluţia omului şi principiul lui Christos în ea. Să înţelegem motivul pentru care Christos s-a făcut om la un moment precis al evoluţiei şi a umblat pe Pământ. Va trebui să aprofundăm anumite cunoştinţe dobândite în cursul conferinţelor precedente, şi anume cele legate de evoluţia omenirii în epoca postatlanteeană.

Am spus de multe ori că strămoşii noştri, într-un timp foarte îndepărtat, au locuit departe în vest, pe un teritoriu care astăzi este acoperit de Oceanul Atlantic. Alaltăieri am putut arăta şi care fusese aspectul lor fizic. Am văzut că numai lent corpul lor a atins densitatea actuală şi că numai în ultima parte a acestei perioade atlanteene a început omul să aibă forma sa de astăzi. Şi în această ultimă treime a epocii atlanteene el era încă profund diferit de cel de azi, chiar dacă pentru simţurile exterioare nu se deosebea mult.

Ne putem face o idee despre progresul atins comparând omul actual cu una din rasele animalelor superioare. Ne-a devenit clar prin ce se deosebeşte în mod esenţial omul de un animal din ziua de azi, oricât de sus s-ar afla acesta. Orice animal care trăieşte în lumea fizică are corp fizic, corp eteric sau corp al vieţii şi corp astral; iar toate acestea la un loc reprezintă constituţia sa în lumea fizică. Să nu credeţi însă că în această lume n-ar exista decât fizicul. Te-ai înşela dacă ai căuta etericul sau astralul numai în lumea suprasenzorială. Evident, în lumea fizică simţurile fizice nu ne transmit decât impresii fizice, dar aceasta nu este un argument pentru a crede că numai acestea există în lume. Aici, jos, animalul are în afară de corpul său fizic o natură eterică şi o natură astrală, pe care clarvăzătorul le percepe. Dacă vrea să atingă Eul propriu-zis al animalului, omul nu poate să se oprească la lumea fizică. Trebuie să se ridice în lumea astrală. Aeolo se află sufletul-grup, sau Eul-grup animal, iar omul diferă de animale prin aceea că Eul său se află şi el aici, jos, în lumea fizică. Omul are deci patru naturi ale sale în această lume, deşi Eul, corpul eteric şi corpul astral nu pot fi percepute decât de un clarvăzător.

Acum, această deosebire dintre om şi animal îi apare clarvăzătorului şi într-un alt mod, să zicem. Presupuneţi, de pildă, că un clarvăzător observă un cal şi un om. El vede cum capul calului, prelungit până la bot, este aureolat cu o formaţiune eterică, şi spune: Capul eteric al calului depăşeşte capul fizie şi are o puternică organizare. La cal, cele două nu se suprapun. La omui zilelor noastre, dimpotrivă, clarvăzătorul constată cum capul fizic şi capul eteric se suprapun aproape total, au aceeaşi formă şi aceleaşi dimensiuni. Elefantul face o impresie foarte curioasă, fiindcă el are un corp eteric deosebit de mare, astfel încât, privit clarvăzător, el devine un animal cu totul şi cu totul grotesc. La omul de astăzi însă capul fizic şi capul eteric sunt, ca formă şi mărime, oarecum egale. Nu totdeauna a fost aşa, ci abia în ultima treime a epocii atlanteene. La vechiul atlant capul eteric depăşea cu mult capul fizic. Ele se întrepătrund apoi tot mai mult, ca să spunem aşa, pentru ca în final să se suprapună. Există în creier – în apropierea ochilor – un punct care se suprapune astăzi cu alt punct foarte precis al capului eteric; în vechime, aceste puncte erau separate. La atlant, punctul eteric era în afara creierului. Aceste două puncte importante s-au apropiat treptat şi, abia atunci când au coincis, fiinţa umană a învăţat să spună „Eu"; atunci a apărut ceea ce am numit ieri sufletul conştienţei. Capul a trecut atunci printr-o transformare importantă. Căci acest cap omenesc arăta la vechiul atlant cu totul altfel decât la omul actual. Pentru a înţelege cum a devenit posibilă evoluţia de azi, trebuie să studiem care erau condiţiile fizice în vechea Atlantidă.

Acolo nu ai fi putut găsi, mai ales în regiunile din nord, la vestul actualei Scandinavii, această diferenţă pe care o observăm astăzi între ploaie, negură, aer şi lumina Soarelui. Aceste ţări erau învăluite continuu în ceaţă. Oamenii care locuiau atunci în Irlanda actuală şi regiunile care se prelungese în vest, nu au cunoscut niciodată distincţia pe care o facem noi astăzi între ploaie şi timp frumos. Ei erau tot timpul adânciţi în ceaţă şi abia odată cu potopul atlanteean masele de ceaţă au început să se condenseze, să coboare pe Pământ sub formă de apă. În felul acesta aerul s-a purificat. Odinioară ai fi putut să străbaţi întreaga Atlantidă, dar nu ai fi găsit această minune a naturii: curcubeul. Faptul a fost posibil abia după potop, într-o atmosferă în care ploaia şi lumina Soarelui sunt distincte. Şi când ştiinţa spiritului ne învaţă aceste lucruri, dacă te gândeşti la legende, la povestirile care descriu potopul, îndeosebi la tradiţiile creştine care ni-l arată pe Noe ieşind din arcă, după potop, şi contemplând curcubeul, îţi poţi face o idee despre profunda exactitate a acestor documente religioase. Este adevărat că abia după potopul atlanteean oamenii au putut vedea pentru prima dată curcubeul. – Acestea sunt experienţe pe care

ocultistul le poate face când descoperă treptat, prin fragmente, cum aceste tradiţii trebuie să fie luate riguros literal cu condiţia, desigur, să înveţi să cunoşti aceste litere.

Către sfârşitul epocii atlanteene vezi că o anumită regiune vecină cu Irlanda actuală oferă condiţii exterioare şi interioare mai favorabile dezvoltării omului. Această parte a Pământului este astăzi acoperită de ape. Acolo s-a format, în sânul omenirii atlanteene, poporul cel mai dotat, cel mai pregătit să dezvolte libera conştienţă umană. Şi conducătorul acestor popoare, pe care de obicei literatura teosofică le numeşte „semiţii originari", era un mare iniţiat. El a reunit în jurul lui un număr relativ mic de oameni evoluaţi ai acestei populaţii atlanteene foarte avansată spiritual şi a emigrat cu ei în Orient, a traversat Europa pentru a ajunge în regiunile Tibetului actual.

Către sfârşitul epocii atlanteene, partea occidentală a Atlantidei a dispărut treptat, acoperită de ape. În acest timp Europa apărea în conformaţia sa actuală; în Asia, marile întinderi ale Siberiei erau încă în apă, dar sudul Asiei, deşi sub un aspect cu totul diferit, exista deja. Marea masă a populaţiei, mai puţin evoluată, se ataşa parţial de nucleul care se îndrepta din vest spre est şi îl urma mai mult sau mai puţin. O mare parte a populaţiei vechii Europe este dată de aceste valuri de popoare atlanteene care s-au stabilit pe solul ei şi l-au populat. În aceste curente s-au amestecat populaţii care făcuseră deja această migraţie, altele care veneau din regiuni diferite ale Atlantidei sau chiar din vechea Lemurie. Astfe1 mase întregi de oameni, foarte diferite prin dotarea şi calităţile lor spirituale, s-au stabilit în Europa şi Asia. Micul

grup care fusese condus de acea mare individualitate spirituală s-a stabilit în Asia, pentru a cultiva acolo cea mai înaltă treaptă de spiritualitate posibilă atunci. Din acest centru de cultură au pornit curenţi care s-au împrăştiat în cele mai diverse regiuni ale Pământului şi la cele mai diferite popoare.

Primul dintre aceste curente a coborât către India, unde a apărut, sub impulsul înaltei individualităţi de care am vorbit, prima civilizaţie, pe care noi o numim străvechea cultură indiană. Această civilizaţie hindusă este cu mult anterioară celei a Vedelor, despre care vorbesc tradiţiile. O putem numi *cultura anticilor sfinţi Rishi*, a acelor mari învăţători care într-o epocă foarte îndepărtată a omenirii au dat prima cultură postatlanteeană.

Să ne transpunem în sufletul acelui prim curent cultural al epocii postatlanteene. El a fost în realitate prima civilizaţie propriu-zis religioasă a omenirii. Cele care o precedaseră pe Atlantida nu pot fi numite religioase în adevăratul sens al cuvântului. „Religia" este, în fond, o particularitate a epocii postatlanteene. De ce? E destul să te întrebi cum trăiau atlanţii. Într-o stare de vagă clarvedere, datorită faptului că partea eterică a capului lor era încă în afara părţii fizice. În timpul nopţii, când omul se desprindea de corpul său fizic, el putea percepe această lume spirituală în care se afla; în timpul zilei, când se cufunda în corpul său fizic, el percepea lucrurile fizice din jurul său. Care era condiţia omului spre mijlocul sau chiar prima treime a epocii atlanteene? Când se trezea, corpul său astral pătrundea corpul fizic şi eteric, dar obiectele care îi apăreau nu aveau încă contururile atât de clar şi precis delimitate cum le au pentru noi. Vă puteţi face o idee despre ce vedeau ei la acea epocă dacă vă gândiţi la un oraş învăluit în ceaţă şi ale cărui felinare, seara, sunt aburite de o aură ceţoasă de raze colorate. Dar distincţia între conştienţa de zi şi inconştienţa de noapte nu era încă atât de precisă ca acum. Desigur, noaptea corpul astral se strecura în afara corpurilor fizic şi eteric, dar cum corpul eteric rămânea parţial unit cu corpul astral, el păstra reflexe ale lumii spirituale; este ceea ce îi dădea omului un fel de vagă clarvedere, de percepţie confuză a tuturor fiinţelor şi proceselor spirituale care îl învăluiau.

Când astăzi, în mediile ştiinţifice, se vorbeştc despre vechile legende, de mitologiile germanice şi nordice, eruditii vă spun de la masa verde că această poezie este născută din imaginaţia poporului! Ei spun că Wotan, Thor şi toţi zeii legendelor nu sunt decât personificări ale forţelor naturii etc. Şi există teorii întregi cu privire la această imaginaţie creatoare a popoarelor primitive. La auzul lor te întrebi dacă cei care emit aceste teorii nu sunt născuţi într-o retortă precum homunculusul din *Faustul* lui Goethe şi nu au văzut niciodată oameni reali. Căci cine cunoaşte cu adevărat poporul nu mai este tentat să vorbească despre o atât de fecundă imaginaţie creatoare. Legendele zeilor nu sunt altceva decât vestigiile faptelor reale pe care oamenii le-au văzut odinioară prin clarvedere. A existat un Wotan! Omul trăia noaptea printre zei în lumea spirituală; îi cunoaştea pe Wotan şi Thor tot aşa de bine cum cunoaşte aici jos pe aproapele său făcut din carne şi sânge. Fondul mitologiilor şi al legendelor, îndeosebi cele germanice, este tocmai ceea ce naturi primitive au continuat să vadă mult timp încă în această stare de clarvedere vagă.

Masele care emigrează din est către vest, şi care au locuit în regiunile numite mai târziu Germania, aveau toate o anumită treaptă de clarvedere, variind după individ, astfel încât, cel puţin în anumite perioade, ei mai puteau percepe lumea spirituală. În timp ce cel mai mare dintre iniţiaţi emigrase în Tibet şi dirija de acolo prima colonie culturală apărută în Indii, în Europa au rămas iniţiaţi care cultivau viaţa spirituală cu ajutorul Misteriilor. La aceste popoare Misteriile erau, de pildă, cele druidice, despre care omenirea de astăzi nu mai ştie nimic, căci şi puţinul pe care găseşte să-l spună nu este decât un talmeş-balmeş, o harababură de ipoteze. Dar ce este important de notat este faptul că atunci când se vorbea despre lumile superioare existau totdeauna câţiva oameni care ştiau despre lumile spirituale. Este ceea ce se întâmpla şi la druizi, la popoarele Rusiei Occidentale şi la scandinavi, unde

se celebrau Misteriile troţilor. Dacă vorbeau despre Wotan sau despre raportul dintre Baldur şi Hodur, pentru aceşti câţiva nu era ceva complet necunoscut. Mulţi vieţuiseră ei înşişi în stări de conştienţă deosebită astfel de evenimente, iar cei care nu le vietuiseră le auziseră de la vecinul lor demn de crezare.

În Europa, peste tot, persista încă amintirea vie a ceea ce fusese soarta comună pe Atlantida. Ce se petrecea în realitate? Un fel de comuniune cu totul naturală a oamenilor cu lumea spirituală şi cu ceea ce se numeşte astăzi cerul. Omul intra permanent în lumea spirituală şi trăia în ea. El nu simţea deci pe atunci nevoia unei religii care să îi atragă atenţia asupra spiritului şi a realităţii sale. Religia înseamnă legătură, ceea ce releagă lumea fizică de lumea spirituală. Nu era deloc nevoie să relegi omul acelor timpuri de o lume pe care el o cunoaştea din experienţă directă. Aşa cum dumneavoastră nu aveţi nevoie de nimeni care să vă facă să credeți în florile de câmp, în animalele pădurii, pentru că le vedeți, atlantul credea în zei şi spirite nu printr-o învățătură religioasă ci pentru că îi vieţuia.

Odată cu înaintarea omenirii, omul a atins conştienţa clară de zi. El a plătit această achiziţie cu pierderea clarvederii sale. Ea îi va fi redată în viitor alături de conştienţa clară de zi, actuală. La strămunii noştri europeni legendele şi povestirile mitologice sunt în mare parte născute din imagini-amintire ale timpurilor vechi. Şi prin ce se deosebeau de ceilalţi fiinţele cele mai avansate dintre ei? Oricât de bizar ar părea, cei pe care conducătorul i-a dus până în Tibet, cei care erau cei mai evoluați spiritual deja pierduseră conştienţa veche clarvăzătoare, de vis. În ce constă în fond trecerea de la a patra rasă la a cincea? În faptul că ea a dobândit vederea de zi, în deterimentul vechii clarvederi. Acest mare inițiat şi conducător şi-a luat cu sine unicul său grup tocmai pentru a nu fi obligat să trăiască printre cei care erau încă la stadiul vechiului popor atlanteean. Şi, chiar printre cei din acest grup, doar unii care s-au antrenat special, care au urmat drumul unei instruiri oculte, au putut fi conduşi în lumile superioare.

Oamenii acelei epoci au păstrat ceva din vechea lor convieţuire cu lumea spiritual-divină: dorul după aceasta! Chiar dacă se închisese poarta spre lumea spirituală, dorul după această lume rămăsese. Iată cam ce resimţea un om din acea epocă. Mitologiile, legendele îi spuneau: A fost un timp în care strămunii noştri priveau în lumea spirituală, în care ei trăiau împreună cu spiritele şi zeii, în care erau adânciți cu totul în realitatea spirituală mai profundă. O, dacă am putea să intrăm şi noi acolo! Aşa îşi spuneau ei. Acest dor stă la obârşia anticului mod de iniţiere hindusă. Ea s-a născut din dorul după o stare pierdută; ea constă în a părăsi pentru un anumit timp conştienţa clară de zi, nou dobândită, pentru a se readânci în starea de altădată. Această metodă este cea a disciplinei yoga, cea de iniţiere antică a Indiei. Ea constă în a restabili artificial legătura care se pierduse pe cale naturală. Reprezentaţi-vă pe unul dintre aceşti atlanţi, al cărui cap eteric încă depăşea cu mult capul fizic. Când corpul astral părăsea corpul fizic şi eteric, o mare parte a corpului eteric rămânea încă unită cu corpul astral şi ceea ce vieţuia corpul astral se putea imprima în corpul eteric. Prin aceasta puteau fi conştientizate trăirile sale. Către sfârşitul Atlantidei, când partea eterică a capului s-a retras total în corpul fizic, noaptea, corpul astral ieşea cu totul din corpul eteric. În vechea iniţiere trebuia încercat să se desprindă artificial corpul eteric, adică se cufunda neofitul într-un fel de somn letargic, un somn asemănător morţii, care dura trei zile şi jumătate. În acest timp, corpul eteric se înălţa deasupra corpului fizic; legăturile se relaxau şi marile viziuni ale corpului astral se imprimau în corpul eteric. Când corpul eteric era readus în corpul fizic, omul îşi amintea ceea ce vieţuise în lumile spirituale.

Aceasta este vechea metodă de iniţiere, iniţierea yoga, prin care el se ridica, să zicem aşa, din lumea pământească, în care fusese strămutat, pentru a se întoarce în lumea spirituală. Această iniţiere a dat întregii culturi umane care a ieşit din ea un caracter din care încă mai găsim o reflectare în civilizaţia hindusă târzie. Am putea să o caracterizăm astfel: adevărul, realitatea, existenţa nu se află decât în lumea spirituală, în care pătrunzi smulgându-te din lumea fizic-senzorială. Pe Pământ omul trăieşte în mijlocul regnurilor lumii fizice: regnul mineral, regnul vegetal, regnul animal. Dar ele nu sunt adevărul, ele nu sunt decât aparenţă; omul a pierdut contactul cu adevărul primitiv şi trăieşte acum în lumea aparenței: a iluziei, a *mayei*. Astfel, pentru vechiul suflet hindus lumea fizică nu este decât maya. În această stare

trăieşte acum în lumea aparenţei, a iluziei, a mayei. Acela, pentru vechiul hindus lumea fizică nu este decât mayă. În această stare sufletească trebuie să încerci să pătrunzi prin sentiment, nu prin teorii abstracte. Pentru vechiul hindus, a nu atribui nicio valoare mayei era un semn de sfinţenie. Şi această lume fizică este într-adevăr pentru el o iluzie; el nu găseşte realitatea decât când iese din această lume prin yoga, pentru a se readânci în lumea în care trăiseră şi străbunii săi în timpurile atlanteene.

Sensul întregii evoluţii care urmează este ca omul să se obişnuiască cu Pământul care îi este destinat şi să îi aprecieze valoarea. A doua epocă de civilizaţie, anterioară timpurilor istorice, face un pas mai departe în această direcţie; o numim *civilizalia Persiei antice*, din cauza poponalui care a ocupat mai târziu acelaşi teritoriu; şi aici avem în vedere nu cultura persană târzie ci o cultură preistorică.

Prin caracterul său, prin conţinutul sentimentelor sale, ea diferă deja în mod esenţial de prima. Devenea tot mai greu să desprinzi din corpul fizic corpul eteric; era totuşi încă posibil parţial, şi, într-un fel, a rămas aşa până la Christos. În timpul acestei antice culturi persane omul începe să preţuiaseă maya sau iluzia, să o considere ca ceva valoros. Indianul se simţea bine când putea fugi de iluzie; pentru persan, ea devenise un câmp de muncă. Este adevărat că încă vede în ea un duşman, dar acest duşman trebuie să fie învins. De aici apare mai târziu lupta dintre *Ormuzd* şi *Ahriman*, luptă care îi învaţă pe oameni să se unească cu zeii buni pentru a lupta împotriva puterilor zeilor răi, ascunse în materie. Vechiul persan încă nu a ajuns să iubească realitatea fizică, dar el nu mai fuge de ea ca vechiul hindus; el o lucrează, vede aici locul eforturilor sale, arena unde are ceva de învins. Această a doua epocă de civilizaţie a făcut deci un pas înainte în cucerirea lumii fizice.

Vine apoi cea de a treia treaptă de civilizaţie; ne apropiem treptat de epocile istorice. În ştiinţa ocultă o numim civilizalia caldeo-babiloniană-asiro-egiptearră. Toate aceste civilizaţii au fost fondate prin colonii, având în fruntea lor mari conducători. Prima colonie a întemeiat civilizaţia Indiei antice, a doua pe cea a Persiei antice, a treia a mers mai departe către vest şi a fondat *civilizaţia caldeo-babiloniană-asiro-egipteană*. Cucerirea lumii fizice face atunci un pas important. Vechiului persan această lume fizică îi apărea drept o masă nesupusă ce trebuia transformată, dacă voia să acţioneze în ea cu ceea ce gândeau spiritele bune ale adevăratei realităţi spirituale. Dar acum omul s-a familiarizat cu această realitate fizică. Luaţi vechea astronomie caldeeană, care este una din manifestările cele mai ciudate, cele mai măreţe ale spiritului uman după Atlantida. Sunt studiate orbitele astrelor, sunt cercetate legile cerului. Când contempla cerul, hindusul îşi spunea: Oricare ar fi mersul stelelor şi oricare ar fi legile care acţionează acolo, nu merită truda să le cercetezi! Pentru omul culturii egiptene însă era chiar de foarte mare importanţă înţelegerea acestor legi. Era un interes deosebit pentru studiul condiţiilor pământeşti şi se fondează o geometrie. Se explorează maya şi ia naştere ştiința exterioară. Omul cercetează gândurile zeilor şi se simte obligat să lege activitatea sa personală de o mână divină, a cărei urmă o găseşte gravată în materie. Veţi avea o cu totul altă idee despre noţiunea de stat, dacă veţi studia profund condiţiile vieţii sociale din timpurile caldeo-egiptene, fiindcă cei care conduceau statul cunoşteau şi legile care conduc mersul stelelor şi după care se mişcă corpurile cereşti. Ei studiaseră mişcările astrelor şi ştiau că trebuie să existe o armonie între ceea ce se petrece în cer şi ceea ce se petrece pe Pământ. După evenimentele cerului, ei prescriau ceea ce urma să se întâmple în cursul timpurilor pe Pământ. Chiar la începutul epocii romane – a patra epocă după Atlantida – exista încă conştienţa unui raport între evenimentele pământeşti şi cele ale cerului.

În vechile Misterii, la începutul unei epoci era prevăzut tot ce urma să aibă loc pentru mult timp. Şi, de pildă, în zorii istoriei romane, în înţelepciunea Misteriilor s-a ştiut: urma să vină un timp care va fi marcat prin cele mai diverse destine care se atribuiau ţinutului Albalonga. Pentru cine ştie să citească, aici este spus clar, prin această expresie de adânc simbolism, că înțelepciunea preoţească a punctat, ca să spunem aşa, de mai înainte civilizaţia vechii Rome. „Albalonga". Este lungul veşmânt sacerdotal. Astfel, în aceste vechi ţări, evenimentele istorice ce urmau să aibă loc erau, pentru a folosi o expresie tehnică, „punctate". S-a ştiut că există un şir de şapte epoci şi, după acest număr şapte, s-a împărţit viitorul, conturându-se un plan al istoriei. Va fi uşor de arătat că în cei şapte regi ai Romei care sunt înscrişi de la începutul epocii romane în „Cărţile sibiline" sunt încriptate tablouri istorice profetice. Dar în acel timp oamenii ştiau şi că ceea ce vedeau înscris în astre era ceea ce ei urmau să şi trăiască. – Şi, la mari evenimente, urmau să consulte cărţile sacre; de aici vine respectul lor pentru „Cărţile sibiline" şi misterul cu care acestea erau învăluite.

Astfel, omul epocii a treia a făcut să intre spiritul în materie; el a impregnat cu spirit lumea exterioară. Găseşti, în acest sens, în această epocă a celui de al treilea curent de civilizaţie, cel al culturii-caldeo-babiloniană-asiro-egipteană, nenumărate mărturii istorice.

Şi pentru a înţelege bine timpul nostru trebuie să ştii ce relaţii importante există între epoca noastră şi această civilizaţie. Aş vrea să vă dau un exemplu ca să înţelegeţi cât de strâns se leagă lucrurile între ele pentru cel ce ştie să le primească în profunzime. Niciodată o civilizaţie omenească nu a fost încă atât de egoistă, atât de lipsită de ideal ca cea de azi, şi ea va deveni şi mai mult în timpurile viitoare; egoismul, utilitarismul îşi ating apogeul; căci astăzi spiritul este în întregime înghiţit de viaţa materială. Omenirea a trebuit să cheltuiască o forţă considerabilă pentru a ajunge la marile invenţii, la marile descoperiri ale timpurilor moderne, îndeosebi la cele din secolul al XIX-lea. Ce energie spirituală există în spatele invenţiei telegrafului, telefonului, căilor ferate etc! Câte forţe spirituale folosite, cristalizate, pentru a asigura relaţiile comerciale de pe Pământ, pentru ca, de pildă, o sumă de bani înscrisă aici să fie plătită la vederea unei hârtii tipărite, a unui cec la Tokyo!? Şi te întrebi atunci: Această forţă spirituală slujeşte ea la progresul spiritual? Dacă pui astfel problema, trebuie să recunoşti: Voi construiţi căi ferate dar ele nu folosesc decât la a transporta ceea ce va sluji în final la a hrăni, iar când călătoriţi voi înşivă, o faceţi tot în legătură cu necesităţile voastre; cel mai adesea te vezi în raport cu nevoi analoage. Ce importanţă are pentru ştiinţa spiritului faptul că grâul se sfărâmă între pietre sau că ajunge să vină de departe, cu trenul sau vaporul? Forţa spirituală este astăzi imensă, dar ea este în slujba ţelurilor esenţialmente personale. Care să fie sensul a ceea ce oamenii îşi mijlocesc în felul acesta? Probabil nu astroposofia, adevărurile spirituale! Telegraful, vaporul cu aburi nu interesează decât prin cantitatea de bumbac ce poate fi transportată din America în Europa, sau pentru alte necesităţi personale de acest gen: oamenii au coborât în adâncurile cele mai mari ale necesităţii personale, ale personalităţii celei mai materialiste. Dar acest principiu utilitarist egoist era necesar să apară o dată pentru că în cursul întregii evoluţii omul se va înălţa cu atât mai sus cu cât a coborât mai jos. Dar ce anume s-a întâmplat încât omul să pună atâta preţ pe personalitatea sa, prin ce se simte el atât de mult personalitate individuală şi prin ce a fost pregătit faptul că omul se simte atât de refractar faţă de lumea spirituală în existenţa sa dintre naştere şi moarte?

Esenţialul în acest sens a fost pregătit de cea de a treia epocă după Atlantida. Pe atunci omul voia să păstreze forma corpului său fizic chiar şi după moarte, prin mumie. Îmbălsămând corpul, s-a voit cu orice preţ să i se menţină forma. Ataşamentul faţă de persoana individuală s-a imprimat atât de puternic încât la reîntrupare apare ca sentiment al personalităţii. Este un rezultat al practicilor de îmbălsămare din epoca egipteană. În evoluţia umană totul se leagă, este în legătură. Tocmai pentru că egiptenii îmbălsămau morţii, oamenii epocii a cincea au o conştienţă atât de personală de ei înşişi. Evoluția ascunde taine adânci!

Vedeți astfel cum oamenii coboară tot mai adânc în maya şi pătrund materia cu tot ceea ce îşi doresc. În epoca a patra după Atlantida, epoca greco-latină, omul proiectează fiinţa sa interioară în lumea exterioară. În Grecia, vedeți cum omul se obiectivează pe sine în materie, în forme. El dă zeilor propria sa formă umană. În dramele lui Eschil regăseşti încă ecoul acestei voinţe a omului de a-şi pune în valoare în artă propria sa individualitate. El păşeşte chiar în planul fizic şi creează o imagine a sa. Şi în civilizaţia romană, prin instituţiile civice, omul creează o imagine a sa. Ar fi dovada celui mai cras diletantism să transpui instituţiile juridice de astăzi dincolo de epoca romană. Ceea ce întâlneşti anterior este, conform noţiunii, cu totul altceva decât *„ius"*, dreptul. Căci noţiunea despre fiinţa umană ca o personalitate

exterioară, noţiunea juridică despre om nu exista înainte. În vechea Grecie exista „polisul”, micul oraş-stat, şi omul se simţea un membru al acestuia. Acum ne este greu să retrăim această stare de conştienţă a grecilor. În cultura romană lumea fizică este atât de prezentă încât personalitatea omenească individuală apare şi juridic ca subiect de drept, ca cetăţean roman. Astfel totul avansează în trepte şi vom vedea şi cum personalitatea se accentuează şi creşte tot mai mult prin această lume fizică. Omul se adânceşte tot mai mult în materie.

Civilizaţia noastră actuală este prima care a urmat culturii greco-latine; ea este deci a cincea epocă după Atlantida. Vor urma alte două epoci, a şasea şi a şaptea. Epoca greco-latină ocupă mijlocul acestui şir şi în această epocă de mijloc şi-a făcut Christos Iisus apariţia pe Pământ. Cum toate lucrurile din această lume sunt pregătite, epoca a treia a pregătit ceea ce trebuia să fie cel mai mare eveniment pământesc, evenimentul care a survenit atunci când oamenii îşi dezvoltaseră atât de mult personalitatea încât s-au pus pe ei înşişi în prim-plan, modelând zeii după asemănarea lor. În epoca greacă, omul creează în arta sa o lume zeiască, proiectându-şi propria sa imagine. El repetă acest lucru când creează formele statului. Astfel, el a coborât până la înțelegerea materiei, până la cununia dintre maya şi spirit. Este punctul în care omul a ajuns până la înţelegerea personalităţii. Tot atunci a putut înţelege şi că Dumnezeu a coborât într-o persoană umană. În mijlocul acestei evoluţii postatlanteene, Dumnezeu însuşi îi apare sub forma unui om. Când vezi cum artistul a creat în operele de artă greceşti o imagine a sa, poţi spune că vezi aievea ce s-a petrecut atunci. Şi când treci de la civilizaţia greacă la cea a romanilor, nu este în realitate ca şi cum zeităţile înseşi ar fi coborât de pe soclul lor şi circulă acum în togele romane? Le vezi cu adevărat!

Aşa s-a dezvoltat omul din timpul în care se simţea un mădular al divinităţii până la a se simţi pe sine ca personalitate. El concepe însăşi divinitatea ca pe o persoană care a coborât printre oameni într-un corp de carne.

Iată ce trebuie să ne facă să înţelegem pentru ce a coborât Christos Iisus tocmai în acel moment al evoluţiei. Vom vedea, data viitoare, cum s-a derulat acest Misteriu anunţat profetic în timpurile care l-au precedat, acţionând asupra timpurilor ce vin.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a IX-a

Hamburg, 29 mai 1908

Conferinţele precedente v-au arătat care este poziţia noastră în ce priveşte Evanghelia după Ioan când ne plasăm pe terenul ştiinţei spiritului. Aţi constatat că nu este vorba de a desprinde din ea unele adevăruri despre lumile spirituale, ci de a arăta că poţi să pătrunzi în lumile spirituale fără ajutorul vreunui document uman, aşa cum înveţi matematicile în ziua de azi; le înveți după ceea ce sunt ele în realitate şi nu după vreo carte-document din secolele trecute prin care ni s-a comunicat o parte sau alta a matematicii în cursul evoluţiei omenirii. Ce ştiu astăzi copiii care învaţă la şcoală rudimente de geometrie, pentru care este suficientă raţiunea, ce ştiu ei despre Euclid, despre cărţile care au revelat oamenilor pentru prima dată geometria! Dimpotrivă, când ai învăţat prin tine însuţi geometria poţi cu atât mai bine să apreciezi valoarea cărţii lui Euclid. Acest lucru ne arată tot mai mult că acele adevăruri care se referă la viaţa spirituală le poţi dobândi din viaţa spirituală însăşi. Când le-ai găsit şi te întorci la documentele istorice, descoperi acolo, ca să spunem aşa, ceea ce ştiai deja; ajungi atunci la o apreciere justă şi cu adevărat clară a acestor documente. Am văzut în cursul acestor conferinţe că Evanghelia după Ioan nu pierde nimic prin această metodă; respectul, veneraţia pe care o inspiră textele sacre nu sunt cu nimic mai prejos faţă de cele resimţite de cei ce stau dintru început pe acest sol. Am văzut chiar că învăţăturile cele mai profunde despre creştinism, pe care, la fel de bine, le putem numi înţelepciune universală, se regăsesc, în Evanghelia după Ioan. Şi am văzut că, dacă pătrunzi esenţa creştinismului, abia atunci poţi înţelege de ce Christos a trebuit să apară la un moment precis al evoluţiei, la începutul erei noastre.

Am văzut omenirea dezvoltându-se treptat, în urma potopului atlanteean şi fondând mai întâi civilizaţia Indiei antice, caracterizată prin dorul, nostalgia şi amintirea lumilor spirituale. Oamenii îşi aminteau de timpurile care precedaseră potopul, când natura umană avea încă un fel de vagă clarvedere care permitea să te adânceşti în lumea spiritelor şi să ai o experienţă la fel de vie ca cea pe care o avem astăzi în ce priveşte cele patru regnuri ale naturii: mineral, vegetal, animal şi uman. Am văzut că înainte de potop nu exista o diferenţă marcantă între conştienţa de zi şi conştienţa de noapte. În timpul somnului, experienţa spirituală a omului nu avea obscuritatea actuală; când imaginile vieţii diurne se atingeau, omului i se deschideau realităţile vieţii spirituale. El era în mijlocul lor. Apoi, dimineaţa, când se cufunda din nou în corpul său fizic, vieţuirile şi adevărurile lumii divin-spirituale recădeau în întuneric, iar în jurul lui se trezeau imaginile realităţii fizice, ale regnurilor mineral, vegetal etc. O delimitare strictă între conştienţa nocturnă şi conştienţa diurnă nu s-a stabilit deeât după catastrofa atlanteeană. În ce priveşte percepţia nemijlocită, omul era oarecum rupt de realitatea spirituală şi legat tot mai mult de realitatea pur fizică. I-a rămas doar amintirea că există şi un alt regn, cel al entităţilor şi proceselor spirituale, şi de această amintire s-a legat dorul sufletului său de a urca din nou, prin orice fel de mijloace, în sferele din care el a coborât. De aceste stări excepţionale nu au avut parte decât câţiva aleşi, iniţiaţii, ale căror simțuri interioare erau trezite în lăcaşurile vechilor Misterii; ei puteau depune mărturie în faţa celor care nu erau în stare să vadă că lumile spirituale sunt o realitate. În vechea cultură indiană, yoga era procedeul prin care omul reintra în vechea stare crepusculară de clarvedere. Când fiinţe de natură excepțională erau iniţiate, ele deveneau conducătorii omenirii, martorii lumii spirituale.

Sub impresia acestei dorinţe, a acestei nostalgii, s-a format în sânul civilizaţiei Indiei antice prevedice această stare, această dispoziţie sufletească pentru care realitatea exterioară nu este decât maya, iluzie. Se spunea: Adevărata realitate nu este decât în lumea spirituală, în care noi putem pătrunde numai printr-o stare excepţională, prin yoga; această lume a fiinţelor şi proceselor spirituale este reală. Ceea ce omul vede cu simţurile sale este nereal, este iluzie, este maya! – Acesta a fost primul sentiment religios fundamental al epocii postatlanteene, iar yoga a fost prima formă de iniţiere. În acele timpuri încă nu se înţelegea misiunea propriu-zisă a epocii postatlanteene. Misiunea omenirii nu era de a privi realitatea pe care noi o numim senzorială drept maya sau iluzie, de a fugi şi a ne înstrăina de ea, ci de a cuceri tot mai mult realitatea fizică şi de a deveni stăpânul lumii aparenţelor fizice. Şi, de asemenea, era firese ca la început omenirea, plasată pentru prima dată în planul fizic, să nu fi văzut aici decât maya sau iluzie. Dar această stare sufletească nu trebuia să persiste, nu trebuia să se statornicească. Şi am văzut cum omenirea postatlanteeană cucereşte bucată cu bucată împărăţia fizică şi se leagă de ea.

În cursul anticei civilizaţii persane (cea pe care o numim astfel în istorie, sau civilizaţia zoroastriană, nu este decât ultimul şi îndepărtatul ecou), oamenii au făcut primul pas către cucerirea lumii fizice. Ei nu o iubeau încă, nu găsim nicăieri ceva asemănător unui studiu al lumii fizice, dar există totuşi un progres faţă de vechea cultură hindusă; în ceea ce ne-a rămas până târziu de la această veche cultură hindusă se regăseşte peste tot această stare sufletească ce priveşte realitatea fizică drept iluzie. De aceea cultura noastră prezentă n-ar fi putut niciodată să provină din acea cultură indiană. Întreaga înţelepciune hindusă îşi îndrepta privirea spre lumea spirituală, care exista ca amintire, şi se întorcea de la lumea fizică, căreia nu îi atribuia nicio valoare. Ea n-ar fi putut niciodată să atingă această stăpânire a legilor naturii, care constituie astăzi însăşi baza civilizaţiei noastre. Căci, pentru ea, la ce bun să cunoşti aceste legi dacă ele nu sunt decât iluzie! Chiar dacă acest lucru s-a schimbat mai târziu şi în cultura indiană, această schimbare nu a venit din India; influenţe ulterioare străine au fost cauza.

În Persia antică realitatea fizică devine de la început un câmp de muncă; ea este privită încă drept expresia unei zeităţi astrale, dar deja încolţeşte speranţa că acest câmp material al realităţii poate fi pătruns cu ajutorul zeului luminii, poate fi transformat cu totul într-unul pătruns de puterile spirituale şi zeii buni. Persanul privea încă realitatea ca domeniul zeului întunericului, dar avea totuşi speranţa că va putea încorpora în ea forţele zeilor buni.

Următoarea civilizaţie este cea asiro-babiloniană-caldeo-egipteană. Pentru oamenii acestei epoci, cerul înstelat nu mai este o maya, ci o scriere pe care o pot descifra. Acolo unde hindusul nu vedea decât maya în mersul şi scânteierea astrelor, omenirea acestei a treia epoci vede expresia legilor şi intenţiilor ce vin de la entităţi divin-spirituale. Puţin câte puţin apare sentimentul că realitatea exterioară, departe de a fi o iluzie, este manifestarea fiinţelor divin-spirituale. Cu civilizaţia egipteană încep să se folosească, pentru împărţirea Pământului, noţiuni dobândite din citirea astrelor. De ce au devenit egiptenii învăţători întru ale geometriei? Pentru că ei au crezut că prin gândurile cu care împărţeau Pământul poţi să stăpâneşti şi materia şi o poţi şi transforma, dacă spiritul omului o poate înţelege. Oamenii care vin după aceea

pătrund treptat această lume materială cu ajutorul spiritului lor, care se trezeşte tot mai mult şi înăuntrul omului.

Vă aduceţi aminte că abia către sfârşitul Atlantidei ajunseseră oamenii să resimtă în ei Eul sau „Eu sunt”-ul. Atât timp cât oamenii contemplau imaginile spirituale le era clar că ei înşişi ţin de lumea spirituală, că erau chiar o imagine printre imagini. Dar acum venise vremea în care spiritul putea fi cuprins în interior. Să privim acum ceva ce am pomenit puţin astăzi, evoluţia propriului interior al omului.

Atât timp cât atlantul a putut percepe în jurul lui printr-un fel de conştienţă de vis, clarvăzătoare, el n-a ţinut cont, ca să spunem aşa, de ceea ce se petrecea în el. Lumea interioară, care este percepută cu Eul sau „Eu sunt”-ul, încă nu avea în ochii lui contururi foarte precise, clare; în măsura în care lumea spirituală a dispărut pentru el, omul a devenit conştient de propria sa spiritualitate. În epoca hindusă veche mai exista însă şi o altă dispoziţie stranie a propriei spiritualităţi. Se spunea: Dacă vrem să pătrundem în lumea spirituală, să depăşim iluzia, trebuie să ne pierdem în lumea spirituală, trebuie să înăbuşim cât putem „Eu sunt”-ul şi să ne ridicăm la spiritul universal, la Brahma. Vechea iniţiere era înainte de toate o renunţare la elementul personal, o ridicare impersonală în lumea spirituală.

Nu tot aşa stau lucrurile cu a treia epocă. Căci până în epoca a treia de cultură conştienţa de sine a omului s-a dezvoltat tot mai mult. El a devenit tot mai conştient lăuntric de fiinţa Eului său. Învăţând să iubească natura din jurul lui, să o pătrundă prin legile pe care spiritul omenesc le găseşte prin sine însuşi, şi nu printr-o stare crepusculară de vis, omul devine tot mai conştient de Eul său. În Egiptul antic această conştienţă a personalităţii atinge o anumită culminaţie. Dar aici vine să se amestece un alt sentiment, ce poate lăsa totodată impresia a ceva inferior, acela de a se simţi înlănţuit de lumea exterioară, de a nu mai putea să regăsească un contact cu lumea originară, de unde a ieşit omul. Aceste două dispoziţii fundamentale trebuie să ni le zugrăvim foarte clar în faţa ochilor, dacă vrem să înţelegem întreaga obârşie a problemei.

Dacă atlanţii şi chiar vechii hinduşi aspirau la a-şi anula personalitatea, lucrul acesta era pentru ei cu totul natural; în fiecare noapte, atlanţii, anulându-şi personalitatea, intrau într-o lume a spiritelor. Şi hinduşii, prin iniţiere, prin yoga, se dizolvau în impersonal. A se odihni în divinitatea universală, asta se voia. Acest sentiment de odihnire în sânul unui tot a rămas în conştienţa generaţiilor ca un ultim vestigiu în omenire – este vorba de conştienţa că te tragi dintr-un şir de generaţii, că individul, prin sângele său, se leagă prin generaţii de străbunul cel mai îndepărtat. Era starea provenită din antica dispoziţie prin care se simţea sălăşluind într-un divin-spiritual. S-a ajuns astfel ca oamenii ce parcurseseră o evoluţie normală să înceapă, în a treia epocă de cultură, să se simtă ca indivizi, dar în acelaşi timp să ştie că sunt oblăduiţi într-un tot, într-un divin-spiritual, că prin înrudirea de sânge sunt legaţi de o întreagă linie de strămoşi şi că, pentru ei, Dumnezeu trăia în sângele curs de-a lungul generaţiilor.

Şi am văzut cum în poporul Vechiului Testament această idee ajunge la apogeu. „Eu şi Tatăl Avraam suntem una.” Asta înseamnă, pentru fiecare individ, conştienţa de a fi înglobat într-un tot care urcă până la Tatăl Avraam. Cam aceasta era dispoziţia fundamentală a tuturor seminţiilor normal dezvoltate care trăiau atunci în a treia epocă de cultură. Însă doar poporul Vechiului Testament a primit profeţia unui principiu şi mai profund decât principiul Tatălui divin – care curge în sângele generaţiilor. Am arătat marele moment din evoluţia omenirii în care acest fapt este anunţat profetic. Este momentul în care Moise aude strigătul: „Spune, când vei vesti numele meu, că «Eu sunt»-ul ţi-a spus asta!”; atunci răsună pentru prima dată profeţia şi revelaţia Logosului, a lui Christos. Este profeţia care anunţă că în Dumnezeu nu trăieşte numai principiul consangvinităţii ci şi cel al unei spiritualităţi pure. Ceea ce străbate astfel tot Vechiul Testament este un curent profetic. Şi iată acum întrebarea la care trebuie să ne oprim: Cine a revelat în felul acesta pentru prima dată numele său lui Moise? Ajungem la un pasaj din Evanghelia după Ioan pe care, iarăşi, comentatorii l-au examinat foarte superficial, refuzând să vadă că în aceste scrieri totul trebuie să fie cercetat cât mai exact. Cine era deci cel care îşi anunţa profetic numele, căruia trebuia să i se dea numele de „Eu sunt”?

Vom şti aceasta dacă vom pătrunde, printr-un studiu serios sensul unui pasaj aflat în capitolul 12, versetul 40. Christos Iisus spune că s-a împlinit un cuvânt al profetului Isaia, prin care a fost prezis că iudeii nu ar vrea să-L recunoască pe Christos Iisus. Iată cum Iisus însuşi se referă la Isaia:

„Au orbit ochii lor şi le-a împietrit inima, de teamă ca să nu vadă cu ochii şi să nu înţeleagă cu inima, şi să nu se întoarcă şi Eu să-i vindec.

Aceasta a zis Isaia când a văzut slava Lui şi „a vorbit cu El.” Isaia „a vorbit de El!”. Cu cine vorbeşte Isaia? Este ceea ce ne spune pasajul următor (Isaia 6, 1):

„În anul morţii regelui Osias, am văzut pe Domnul aşezat pe un tron înalt şi sublim, iar pulpanele hainei sale umpleau templul.”

Pe cine vede deci Isaia? Evanghelistul o spune clar: El îl vede pe Christos. – În spirit a putut fi văzut totdeauna. Şi dumneavoastră nu vă veţi mai mira că ocultistul spune că Cel care a fost anunţat prin Moise sub numele de „Eu sunt” este aceeaşi entitate care a apărut ca Christos pe Pământ. Adevăratul „Spirit al lui Dumnezeu” din Antichitate nu este altul decât Christos. Iată-ne deci în faţa unui pasaj din documentele religioase care rămâne de neînţeles când nu ştii să-l descifrezi corect. Şi trebuie să vezi în mod foarte clar aici acest lucru, căci cuvântele „Tatăl”, „Fiul” şi „Duhul Sfânt” au dat loc la multe confuzii stranii. Aceste cuvinte au fost folosite din toate timpurile în lucrările exoterice, în modul cel mai diferit. Şi asta pentru ca adevăratul sens esoteric să nu fie imediat divulgat. Când în vechea religie iudaică se vorbea despre „Tatăl”, se vorbea înainte de toate despre principiul care curge prin sângele generaţiilor, adică material. Dacă se vorbea despre „Domnul”, cum face aici Isaia, despre Cel care se manifestă spiritual, atunci era vorba despre Logos, ca în Evanghelia după Ioan. Şi tocmai asta vrea să spună evanghelistul: Cel care a fost totdeauna vizibil în spirit este chiar Cel care s-a făcut carne şi care a rămas printre noi! – Dacă ne-am lămurit că şi în Vechiul Testament se vorbeşte într-un anumit context despre Christos, vom înţelege şi care este locul vechiului popor evreu în evoluţia noastră. Spiritul acestui popor a ieşit din civilizaţia egipteană; apoi s-a desprins de ea.

Vedem apoi continuându-se cursul normal al evoluţiei omenirii, aşa cum am descris ieri. După Atlantida vine civilizaţia Indiei antice, apoi cea a Persiei antice, apoi cea de a treia, care este cea asiro-babiloniană-caldeo-egipteană, urmată de cea de a patra sau epoca greco-latină. Astăzi ne aflăm în cea de a cincea. Înainte să înceapă epoca a patra, se vede apărând o ramură tainică care iese din epoca a treia, acel popor care va oferi terenul pe care se va dezvolta creştinismul. Dacă rezumăm tot ce am spus în conferinţele noastre, vom găsi şi mai de înţeles apariţia lui Christos în cea de a patra epocă de cultură.

Am arătat deja că în această a patra epocă omul este pe punctul de a avea propria sa spiritualitate, un Eu independent în raport cu lumea în care este plasat; şi din acest spirit care este în el, cu propriul său Eu, omul pătrunde treptat materia. În arta plastică şi dramatică din Grecia, omul vede prinzând chip ceea ce el numeşte avuţia sa sufletească. Apoi, în lumea romană, în conştienţa omului apare şi ceea ce este el însuşi; pentru lumea exterioară, el fixează aceasta în *„ius”*, adică legea, chiar dacă ştiinţa juridică actuală te împiedică să vezi asta. Dar când cunoşti istoria dreptului ştii că adevărata noţiune de drept, cea care îl priveşte pe om din unghi juridic, nu a apărut decât în această a patra epocă, când conştienţa de a fi un individ îl face să se simtă pentru prima dată cetăţean. Încă din Grecia individul se simţea un element al oraşului-stat; era mai important să fii atenian decât să fii un individ. Dar a spune „Eu sunt roman” este cu totul altceva decât a spune „Eu sunt atenian”. Când spun „Eu sunt roman” înseamnă a avea valoare, a avea o voinţă ca individ, ca cetăţean al statului. Vedeți, de pildă, că noţiunea de „testament” este o noţiune romană şi nu poate exista decât pornind din această epocă. Abia atunci omul individualizat îşi personalizează destul voinţa pentru a şi-o putea extinde şi dincolo de moarte. Datele ştiinţei spiritului concordă în toate

individualizat şi personalizează destul voinţa pentru a şi o putea chema şi direcţia de mişcare. Datele ştiinţei spirituale corelează în toate detaliile cu faptele reale.

Omul ajunsese deci să pătrundă materia cu ajutorul spiritului său şi mai târziu o face tot mai mult. A patra epocă este cea în care omul încorporează integral materiei ceea ce cuprinde în spiritul său. În epoca egipteană încă mai vedeţi în piramidă cum spiritul şi materia se luptă, cum ceea ce spiritul concepe nu se exprimă în întregime în materie. Marea cotitură care are loc în epocile ce urmează Atlantidei se exprimă în forma templului grec. Nu există arhitectură mai perfectă, care să aibă o expresie mai pură a legităţilor interioare ale spaţiului, ca cea greacă. Coloana este concepută exclusiv ca suport, iar ceea ce stă pe ea este conceput ca trebuind să fie susţinut şi care exercită o presiune. O idee suverană, emancipată despre spaţiu se exprimă în templul grec până în cele mai mici detalii. Puţini au fost cei care mai târziu au resimţit ideea de spaţiu ca atunci. Unii au resimţit-o, dar mai curând în pictură. Observaţi modul în care este tratat spaţiul în Capela Sixtină; lipiţi-vă de zidul din fund, acolo unde se află „Judecata de apoi" şi ridicaţi-vă ochii: vi se va părea că peretele din spate se ridică oblic în înălţime. Asta pentru că artistul a simţit ideea de spaţiu şi nu a perceput-o abstract, precum ceilalţi oameni. De aceea acest perete pare, în mod miraculos, înclinat. Asta înseamnă să nu mai simţi ideea de spaţiu precum un grec. Există un simţ artistic care percepe în spaţiu dimensiuni ascunse, tainice.

Simţul arhitectonic nu ţine de ochi ci de altceva. Astăzi se crede cu uşurinţă că la dreapta este acelaşi lucru cu la stânga, sus este acelaşi lucru cu jos şi în faţă este acelaşi lucru cu în spate. Vezi în unele tablouri zburând trei, patru sau cinci îngeri. Sunt în aşa fel pictaţi încât dau impresia că dintr-o clipă în alta vor cădea. Dacă ar fi fost pictaţi de un artist în care trăieşte simţul spaţiului, ei s-ar susţine reciproc. Dar pentru asta trebuie să resimţi prin pictură raporturile dinamice ale spaţiului. Grecul le-a redat prin arhitectură; el nu resimţea orizontala ca linie, ci ca o forţă de apăsare, iar coloana nu era pentru el numai băţ, baston, ci o forţă de susţinere. A te simţi unit cu liniile spaţiului înseamnă „să simţi geometrizând spiritul viu". Iată ce înţelegea Platon când folosea această bizară expresie: „Dumnezeu geometrizează mereu."

Aceste linii există în spaţiu, ele sunt cele care i-au inspirat pe greci la construcţia templului lor.

Ce este deci templul grec? Este, cu necesitate, o casă a lui Dumnezeu. El este cu totul diferit de biserica actuală, care este un loc unde se predică. În templul grec locuieşte însuşi Dumnezeu; oamenii nu se află acolo decât întâmplător, când vor să fie împreună cu Dumnezeu. Aceste forme ale templului grec au un raport tainic cu Dumnezeul care îl locuieşte. Coloanele şi tot ce se află deasupra nu sunt defel opera fanteziei omeneşti, ci sălaşul pe care lui Dumnezeu însuşi i-ar fi plăcut să-l construiască spre a locui în el. Este momentul culminant al pătrunderii materiei cu spirit.

Comparaţi templul grec cu biserica gotică. N-aş vrea să vorbesc de rău despre stilul gotic care, dintr-un alt punct de vedere, se află pe o treaptă superioară. În biserica gotică vedeţi că formele ei nu pot fi concepute în realitate fără ideea că ele adăpostesc o mulţime aflată în rugăciune. Sub bolţile gotice există, pentru cine poate să simtă asta, ceva care nu se poate traduce decât astfel: ansamblul nu este terminat dacă nu cuprinde în el mulţimea credincioşilor care îşi împreunează mâinile în formă de ogivă.

Biserica gotică nu este numai casa în care locuieşte Dumnezeu; ea este în acelaşi timp locul unde se adună cei care vin să se roage lui Dumnezeu. Omenirea depăşeşte într-un fel punctul maxim al propriei evoluţii. Simţul grec al spaţiului, care resimţise atât de minunat liniile spaţiului prin coloane şi grinzi, ajunge mai târziu în decadenţă. O coloană care nu susţine nimic, care este un pur motiv de decor, pentru greci nu este o coloană. În cursul evoluţiei totul este într-o armonie perfectă. Civilizația greacă este întrepătrunderea cea mai frumoasă a conştienţei descoperite în sine cu divinitatea pe care o percepe în spaţiu. În acel timp omul s-a armonizat complet cu lumea fizică senzorială.

Este pur şi simplu un nonsens când savanţii de azi vor să prezinte drept întunecat ceea ce resimţeau timpurile anterioare. În sens spiritual-ştiinţific, noi vedem cea de a patra epocă postatlanteeană ca fiind cea în care omul se află într-o consonanţă deplină cu lumea înconjurătoare. Această epocă, în care omul este încorporat realităţii exterioare, este singura în stare să înțeleagă în mod real că divinitatea poate să apară într-o individualitate omenească. Niciuna din epocile precedente n-ar fi putut înţelege asta; divinitatea era gândită ca mult prea mare, prea sublimă, pentru ca să se poată manifesta într-o formă umană. Se căuta chiar ca divinul să fie protejat de orice formă fizică. „Să nu îţi faci imagine a Dumnezeului tău" a trebuit să fie spus tocmai poporului care avea ca misiune să conceapă ideea de Dumnezeu în forma sa spirituală. Din astfel de concepţii s-a dezvoltat acest popor şi din sânul lui se naşte ideea de Christos, ideea că spiritualul urma să apară în trup. Pentru aceasta a fost destinat acest popor, şi atunci, în a patra perioadă după Atlantida, a avut loc evenimentul Christos.

De aceea, întreaga devenire a omenirii se împarte, pentru o conştienţă creştină, între timpurile care au precedat şi cele care urmează acestei apariţii. Dumnezeul-om a putut fi conceput de către om doar într-o anumită epocă. Vedem astfel cum Evanghelia după Ioan se adaptează întru totul şi prin întreg spiritul ei conştienţei epocii din care a provenit. Cu totul natural, firesc, ca să spunem aşa, şi ca printr-o afinitate interioară, imaginile mentale prin care autorul Evangheliei încearcă să surprindă cel mai mare evenimnent al istoriei lui i se par a fi exprimate cel mai bine prin formele gândirii greceşti. Şi, treptat, întreg sentimentul creştin intră în aceste forme de gândire. Vom vedea cum odată cu progresul omenirii a trebuit să apară apoi arta gotică, întrucât creştinismul era într-adevăr chemat să ridice din nou omul deasupra materiei. Dar acest fapt nu a putut să aibă loc decât acolo unde omul era intrat în materie atât cât să nu o supraestimeze, dar destul încât să o poată spiritualiza şi să o pătrundă.

Necesitatea absolută a apariţiei creştinismului este astfel demonstrată, am spune, prin întreg drumul spiritual pe care omenirea l-a străbătut până atunci. Pentru a înţelege forma pe care trebuia să o îmbrace treptat creştinismul, şi pe care o profeţea o individualitate ca cea a evanghelistului Ioan, în viitoarea conferinţă vom aborda anumite noţiuni esenţiale.

Am arătat că în Evanghelia după Ioan totul este de luat literal, însă mai întâi trebuie să înţelegi cu adevărat litera. Nu întâmplător nicăieri nu apare numele de „Ioan", ci totdeauna se vorbeşte de „ucenicul pe care Domnul îl iubea". După ce am văzut ce taină cuprind aceste cuvinte, vom examina acum o altă expresie care ne va sluji de tranziţie spre viitoarele perioade de evoluţie ale creştinismului.

În general se trece cu vederea modul în care se vorbeşte despre „mama lui Iisus". Când îl întrebi pe creştinul obişnuit cine este mama lui Iisus, el îţi va răspunde: este Maria! Unul din ei poate chiar să creadă că în Evanghelia după Ioan stă scris că mama lui Iisus se numeşte Maria. Or, nicăieri în Evanghelia după Ioan nu se spune asta. Peste tot unde este vorba despre ea, este menţionat înadins, vom vedea de ce, doar: „mama lui Iisus". În capitoul nunţii din Cana se spune: „Şi mama lui Iisus era acolo..." şi mai departe: „Mama Sa a spus slujitorilor..." Nicăieri numele de „Maria". Când o regăsim la picioarele crucii, în Evanghelie este scris: „Aproape de crucea lui Iisus stătea mama Sa şi sora mamei Sale, Maria, soţia lui Cleopa, şi Maria Magdalena."

E spus deci aici clar şi răspicat cine se află la picioarele crucii: mama, sora ei, care este soţia lui Cleopa şi se numeşte Maria, şi Maria din Magdala. Dacă reflectezi asupra acestor lucruri trebuie să îţi spui că este ciudat că cele două surori se numesc Maria! Nu este obişnuit astăzi şi nici pe acele timpuri. Din moment ce, după evanghelist, sora se numeşte Maria, este clar că mama lui Iisus nu se numeşte „Maria". Textul grec o spune clar şi răspicat: „La picioarele lui Iisus stăteau mama Sa, sora mamei Sale, Maria, nevasta lui Cleopa, şi Maria din Magdala." Se pune într-adevăr problema de a şti cine este mama lui Iisus. Atingem aici una din cele mai importante întrebări ale Evangheliei

după Ioan: Cine este tatăl lui Iisus? Cine este mama Sa?

Cine este tatăl Său? Problema se pune dacă examinezi nu numai Evanghelia după Ioan ci şi pe cea a lui Luca. Ar trebui să fii un gânditor cu totul nesăbuit să nu remarci ceea ce este spus în momentul Bunei Vestiri:

„Duhul Sfânt va veni asupra ta, şi forța Celui Prea Înalt te va adumbri şi Cel ce se va naşte din tine va fi numit Fiul lui Dumnezeu."

Astfel, în Evanghelia după Luca este arătat că tatăl lui Iisus este Duhul Sfânt. Acest lucru trebuie luat în sens literal, iar teologii care nu îl recunosc demonstrează că nu ştiu să citească Evanghelia. Trebuie să ne punem deci această întrebare: Cum se împacă cuvintele: „Eu şi Tatăl suntem una", „Eu şi Tatăl Avraam, suntem una", „Înainte să fi fost Avraam era «Eu sunt»-ul", cum se împacă acestea cu tot ce am învăţat? Cum să faci să concorde cu toate acestea faptul de netăgăduit că Evangheliile văd în Duhul Sfânt principiul patern? Şi ce trebuie să gândim, după Evanghelia după Ioan, despre principiul matern?

Pentru ca mâine spiritul nostru să fie pregătit pentru studierea acestei probleme, vă atrag atenția asupra felului de genealogie pe care o dă Evanghelia lui Luca, şi asupra faptului că în această Evanghelie este spus că Iisus a fost botezat de către Ioan, că El a început să predice la treizeci de ani şi că era fiul „Mariei şi al lui Iosif, care era un fiu al lui Ilie" etc., după întreaga genealogie care urmează. Citiţi acestea şi veţi vedea că linia urcă până la Avraam. Vin apoi aceste cuvinte foarte stranii: „... care era al lui Dumnezeu".

Exact aşa cum se urcă de la fiu la tată, Evanghelia după Luca urcă de la Adam la Dumnezeu. Trebuie să dai o mare atentie acestui pasaj. Şi, astfel, aproape am adunat întrebările care ne vor conduce mâine în însăşi inima Evangheliei după Ioan.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a X-a

Hamburg, 30 mai 1908

Am studiat după ce legi anume s-a desfăşurat evoluţia care a urmat Atlantidei şi am văzut de ce apariţia creştinismului se plasează la un moment bine determinat. La sfârşitul conferinţei de ieri am menţionat că pentru a înţelege întrebările esenţiale ale Evangheliei după Ioan şi creştinismul în ansamblul său trebuie ca această lege a evoluţiei să fie înţeleasă din punctul de vedere al esoterismului creştin. Doar aşa vom ajunge să ne facem o idee completă despre ceea ce înseamnă cuvintele „Duhul Sfânt", „Tatăl şi mama lui Iisus". Înainte de toate să ne aducem aminte că evoluţia care urmează potopului atlanteean cuprinde şapte subdiviziuni. Evit anume să numesc după rase aceste subdiviziuni fiindcă noţiunea „rasă" nu răspunde exact celor ce discutăm aici. Este vorba de perioade de evoluţie, în timp ce legea care guvernează rasa, aşa cum o cunoaşte încă omenirea noastră actuală, este un ecou al evoluţiei atlanteene. Evoluţia care a precedat potopul atlanteean pe acest continent care se întindea între Europa şi America actuale se împarte şi ea în şapte perioade succesive. Pentru aceste şapte diviziuni expresia „rasă" este încă la locul ei. Căci aceste şapte etape succesive ale evoluției umane pe vechea Atlantidă au avut chiar un caracter fizic, corporal, foarte diferit de la o etapă la alta; acest caracter corporal comportă atât configuraţia interioară a creierului cât şi cea a sângelui şi a umorilor interne. Dimpotrivă, între epoca Indiei antice şi cea a noastră nu poate fi vorba de o diferenţă atât de mare încât să mai poţi folosi expresia de „rasă". Totdeauna trebuie să ne mentineam pe linia teosotiei, şi de aceea adesea este necesar să ne raportăm la vechea noţiune de „rasă". Însă foarte uşor se trezesc, se nasc idei greşite prin cuvântul „rasă", findcă se uită că principiul împărţirii oamenilor pe care îl avem azi este mult mai interior decât cel legat de expresia de „rasă". Şi acest cuvânt nu va mai putea să fe aplicat epocii care va urma diviziunii a şaptea a timpurilor postatlanteene, căci omenirea se va împărţi atunci după cu totul alte principii.

Tocmai din acest punct de vedere trebuie să facem următoarea împărţire a epocii postatlanteene:

1. epoca indiană veche
2. epoca persană veche
3. epoca asiro-babiloniană-caldeo-egipteană
4. epoca greco-latină
5. epoca în care trăim astăzi.

Epoca noastră va fi urmată de perioadele de evolutie a şasea şi a şaptea.

Astăzi noi ne aflăm în a cincea epocă de cultură postatlanteeană şi putem spune: În deplina sa profunzime şi importanţă, creştinismul a intrat în evoluţia omenirii în cea de a patra epocă.

În măsura în care cea de a cincea epocă l-a putut înţelege, el a continuat să acţioneze şi, în măsura în care ştiinţa spiritului poate să prevadă, putem spune cum va acţiona în continuare. Am văzut ieri că misiunea creştinismului a fost pregătită în epoca a treia. Civilizaţia egipteană ține de această epocă şi din sânul ei a ieşit civilizaţia ebraică, a Vechiului Testament. Am văzut deci cum creştinismul a fost conceput, să zicem aşa, din sânul celei de a

treia epoci de cultură şi că el a venit deplin pe lume în cea de a patra epocă, cu Christos Iisus. Putem deci spune: În timpul epocii a treia, omenirea a primit o anumită influenţă spirituală al cărei efect s-a continaut în epoca următoare şi s-a concentrat în Christos Iisus. Această influenţă îşi extinde acţiunea până în epoca noastră şi va atinge şi epoca a şasea, cea care va urma epocii noastre. Să încercăm să înţelegem de aproape cum se vor desfăşura aceste acțiuni.

Să ne aducem aminte că în cursul evoluţiei omenirii diferitele părţi care alcătuiesc omul au o evoluţie. Am văzut că spre sfârşitul epocii atlanteene partea eterică a capului pătrunsese în partea fizică şi că abia atunci omul a primit primul impuls de a-şi spune sieşi „Eu sunt". Când a venit potopul atlanteean corpul fizic al omului era străbătut de această putere a lui „Eu sunt"; altfel spus, omul atinsese punctul în care poseda instrumentul fizic al conştienţei Eului sau al conştienţei de sine. Dacă ne-am întoarce până la mijlocul epocii atlanteene n-am găsi în ea un om care să fi dezvoltat o conştienţă de sine care să-şi spună lui însuşi „Eu sunt un Eu" sau „Eu sunt". Pentru aceasta trebuia ca partea eterică a capului să se unească cu partea fizică. Din acest moment şi până la scufundarea Atlantidei prin potopul atlanteean omul a dezvoltat primul lucru ce trebuia dezvoltat pentru a deveni un purtător al acestei conştienţe de sine: el a dezvoltat rudimentul creierului fizic şi restul conformaţiei capului. În momentul potopului, corpul fizic avea deci maturitatea necesară pentru a sluji de purtător unui Eu.

Ne putem întreba: Care a fost misiunea civilizaţiei atlanteene? Aceea de a face să coboare Eul în om; această misiune se continuă de la potop până în epoca noastră. Dar actualmente mai trebuie să intre în om şi altceva: încet, trebuie să pătrundă în el Manas-ul, adică Sinea spirituală. Influenţa Manas-ului sau a Sinei spirituale începe să se facă simţită odată cu epoca noastră postatlanteeană. Ştim că atunci când, ca urmare a numeroase încarnări, vom fi parcurs epocile a şasea şi a şaptea vom fi până la un anumit grad eclipsaţi de Manas, această Sine spirituală. Dar e nevoie de o pregătire mai lungă pentru ca omul să devină instrumentul acestui Manas sau Sine spirituală. Trebuie mai întâi – chiar dacă este vorba aici de mii de ani – ca el să devină cu adevărat un purtător al Eului. Nu numai corpul său fizic este cel care trebuie să fie un instrument al Eului ci şi toate celelalte părţi ale entităţii sale.

În timpul primei civilizaţii care a urmat dispariţiei Atlantidei omul face din corpul eteric un purtător al Eului, aşa cum a făcut mai înainte cu corpul său fizic. Prima civilizaţie hindusă constă în esenţă în faptul că omul ajunge să fie nu numai un instrument fizic al Eului, ci şi un instrument eteric al Eului. De aceea, în tabloul alăturat, prima epocă, cea veche indiană, este caracterizată prin corpul eteric.

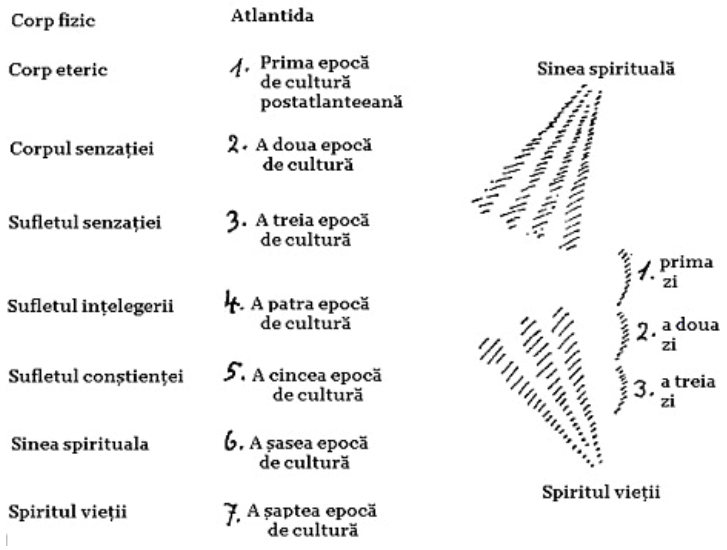

Pentru a înţelege din punctul de vedere al evoluţiei umane înlănţuirea perioadelor care urmează, va trebui să nu tratăm sufletescul în mod superficial drept corp astral, ci să procedăm mai riguros şi să ne sprijinim pe constituţia omului, pe care o găsiţi expusă în ***Teosofia***. Veţi vedea acolo că noi nu deosebim într-un mod general şapte principii care alcătuiesc natura umană, ci că partea de mijloc a omului se împarte la rândul ei în corpul senzaţiei, sufletul senzaţiei, sufletul raţiunii sau înţelegerii şi sufletul conştienţei; avem apoi Sinea spirituală, Spiritul vieţii şi Omul-spirit. De obicei nu se diferenţiază decât şapte părţi. Cea de a patra, pe care o concentrăm în cuvântul „Eu", trebuie şi ea subdivizată pentru că a fost de fapt astfel subîmpărţită în cursul evoluţiei.

Corpul astral sau corpul senzaţiei se dezvoltă la rândul său în a doua epocă, cea a Persiei antice; el este propriu-zis purtătorul forţelor care slujesc activităţii omului; de aceea, trecerea de la prima epocă la cea de a doua este marcată de trecerea la prelucrarea materiei. Începutul muncii, activitatea manuală, iată ce caracterizează această epocă. Vechii hinduşi erau înclinaţi mult mai mult decât se crede să nu lucreze cu mâinile lor, ci să evadeze din lumea materială pentru a intra, prin contemplare, în planurile superioare. Trebuia să te adânceşti profund în tine însuţi dacă voiai să îţi aminteşti de starea trecută. De aceea yoga hindusă constă într-o dezvoltare deosebită a corpului eteric.

După ce antica civilizaţie a Persiei a făcut să pătrundă Eul în corpul senzaţiei, cea care urmează, cea a Asiriei, Babilonului, Caldeei, Egiptului, îl face să se ridice în sufletul senzaţiei. Ce este în fond acest suflet al senzaţiei? Este esenţialmente, în senzaţie, ceea ce se întoarce către în afară; prin el, omul care percepe desfăşoară activitatea simţurilor sale, a ochilor săi etc., are percepţia spiritului care se găseşte în afară, în natură. Tocmai de aceea în timpul acestei epoci privirea se întoarce către obiectele materiale răspândite în spaţiu, către stelele şi orbitele pe care acestea le descriu pe cer. Tot ceea ce are o formă sensibilă în spaţiu acţionează asupra sufletului senzaţiei. În epoca de cultură asiro-babiloniană-caldeo-egipteană nu există încă decât o redusă cultură a personalităţii interioare şi a intelectului. Omul de astăzi nu îşi reprezintă corect ce a putut fi înţelepciunea egipteană din acea epocă. Propriu-zis ea nu are nimic comun cu ceea ce, mai târziu, a devenit gândire speculativă. Când omul acelor timpuri observa ce se petrece în jurul lui, el primea legea, pe care o citea cu simţurile. Era citirea legilor, o ştiinţă contemplativă şi a simţirii, nu a intelectului.

Dacă savanţii noştri ar reflecta – sunt poate puţin dur –, ei ar atinge cu degetul, ca să spun aşa, cu un deget spiritual, ceea ce tocmai am spus. Căci dacă la acea epocă nu ai gândit cu mijloacele facultăţilor lăuntrice, ale înţelegerii ca atare, este pentru că pe atunci propriu-zis nu exista o adevărată ştiinţă a logicii. Istoria ne învaţă că fondatorul logicii a fost, în fond, Aristotel. Dacă ar fi existat deja înainte o logică, o ştiinţă a logicii, aceşti oameni de altădată ar fi fost deja în stare să îşi adune ştiinţa lor într-o carte.

Logica, cugetarea în Eul însuşi, separarea şi unirea noţiunilor în Eu, deci judecata logică şi nu citirea lucrurilor, aceasta apare abia în epoca a patra de cultură. Iată de ce numim această a patra epocă sufletului raţiunii sau al înţelegerii.

Acum noi trăim în epoca în care Eul pătrunde în sufletul conştienţei; am intrat în această epocă abia spre mijlocul Evului Mediu, începând din secolele al X-lea, al XI-lea, al XII-lea, nu înainte. Acest lucru ar fi uşor de demonstrat istoric până în detalii; ar fi numai o problemă de timp. Atunci îşi face apariţia în fiinţa umană o noţiune foarte precisă: cea a libertăţii individuale, a destoiniciei individului ca Eu. Dacă aţi observa prima parte a Evului Mediu aţi găsi peste tot că omul este apreciat încă într-o mare măsură după locul pe care îl ocupă în societate. Se moştenea condiţia tatălui, cea a titlului şi a rangului său şi se acţiona în lume în virtutea unor lucruri cu totul impersonale, care nu aveau niciun raport conştient cu Eul. Abia mai târziu, când începe să se dezvolte comerţul şi când au loc descoperirile, invenţiile tehnice, abia atunci conştienţa Eului începe să se trezească; vedem atunci peste tot în Europa cum se exprimă exterior acest suflet conştient în modul cu totul special în care erau redactate consituţiile oraşelor, târgurilor etc. Ar fi uşor de găsit în istoria oraşului Hamburg, de pildă, cum au evoluat aceste lucruri (conferinţele de faţă sunt ţinute la Hamburg – *n. t.*). Ceea ce se numea în Evul Mediu „oraş liber" este expresia acestui suflet conştient de Eul său, care se răspândeşte în omenire. Şi dacă ne întoarcem privirea spre viitor, vom spune: Acum suntem chiar în curs de a dezvolta această conştienţă a personalităţii pornind de la sufletul conştienţei. Toate cerinţele timpurilor mai noi nu sunt nimic altceva decât că inconştient oamenii scot la suprafaţă cerinţele sufletului conştienţei.

Dacă mergem mai departe, observăm în spirit şi altceva. În perioada ce va urma epocii noastre vedem fiinţa umană înălţându-se până la Manas sau Sinea spirituală. În acea epocă oamenii vor poseda, la un nivel mai înalt decât astăzi, un fel de înţelepciune generală în care se vor găsi cufundaţi. Se va putea resimţi faptul că însuşirea cea mai profund personală a omului este în acelaşi timp lucrul cel mai general valabil. Ceea ce înţelegem astăzi prin bun individual nu este încă un bun individual care să fi ajuns pe o treaptă foarte înaltă. De individ, de personalitate se leagă cel mai adesea faptul că oamenii se ceartă, au opinii divergente şi îşi imaginează că dacă nu ar cultiva în ei opinii aparte, diferite de ale altora, nu ar fi ei înşişi. Tocmai pentru că oamenii vor să fe independenţi ajung fatalmente la divergenţe de opinii; dar acesta este un punct de vedere secundar. De fapt, pacea şi armonia se vor înfăptui cel mai bine printre oameni atunci când fiecare dintre ei va ajunge să fie cât se poate mai individual. Atât timp cât ei nu vor fi *adumbriţi* cu totul de Sinea spirituală, opiniile lor vor diferi şi nu vor fi vieţuite cu adevărat în adâncul inimii omeneşti.

Astăzi nu există decât foarte puţine lucruri care să fie cu adevărat resimţite în interiorul cel mai profund al omului. Acestea sunt adevărurile matematice şi geometrice. Aici nu poţi avea decât o singură opinie. Dacă un milion de oameni ar spune că 2 x 2=5, iar dumneavoastră recunoaşteţi în dumneavoastră înşivă că 2 x 2=4, nimic nu vă va face să renunţaţi la aceasta; aţi spune că ceilalţi se înşală. Tot aşa, dacă vi

s-ar spune că suma celor trei unghiuri ale unui triunghi nu este egală cu 180 de grade, nimeni nu v-ar convinge.

Când vom resimţi din ce în ce mai mult că izvoarele adevărului îşi au sălaşul în individualitatea, în personalitatea fortificată a omului şi când ceea ce este resimţit ca adevăr superior de către un om coincide cu ceea ce este resimţit ca adevăr superior de către celălalt om, aşa cum coincid adevărurile matematice, înseamnă că am ajuns să dobândim cultura Manas-ului. În privinţa adevărurilor matematice oamenii sunt cu toţii de acord, fiindcă ele sunt adevărurile cele mai banale. Privitor la celelalte adevăruri, oamenii nu se înţeleg nu pentru că ar exista două păreri care să fie valabile în timp, ci pentru că nu sunt încă destul de evoluaţi încât să recunoască şi să învingă simpatiile sau antipatiile personale care ridică bariere între ei. Dacă ar interveni păreri personale şi cu privire la adevărurile matematice poate că multe gospodine ar cădea de acord că 2 x 2=5 în loc de 4; cel ce pătrunde mai profund în natura lucrurilor este imposibil să polemizeze privitor la natura superioară a lucrurilor. Există doar posibilitatea de a te ridica la înălţimea lor. Atunci adevărul găsit de un suflet concordă exact cu adevărul găsit de un alt suflet; nu mai există niciun fel de discuţie pe marginea lui. Aceasta este singura garanţie a adevăratei păci şi fraternităţi; căci nu există decât *un singur* adevăr, şi acest adevăr este expresia Soarelui spiritual. Priviţi ce frumos cresc plantele: fiecare plantă se îndreaptă spre Soare, şi nu există decât un singur Soare. Astfel, în cursul epocii a şasea, când Manas-ul va pătrunde în omenire, va exista realmente un Soare spiritual către care vor tinde toţi oamenii şi în care se vor pune de acord. Aşa arată imensa perspectivă pe care ne-o deschide epoca a şasea. Iar în cea de a şaptea epocă, în evoluţia noastră va pătrunde într-un anumit fel Spiritul vieţii sau Budhi.

Este vorba de un viitor şi mai îndepărtat, pe care noi nu putem decât să-l presimţim. Acum suntem siguri de un lucru: această a şasea epocă va fi foarte importantă căci, cu sprijinul unei înţelepciuni generale, ea va face să domnească pacea şi fraternitatea. Pacea şi fraternitatea, pentru că Eul superior, mai întâi într-o formă inferioară, ca Sine spirituală sau Manas, va coborî în om nu numai pentru câţiva aleşi ci pentru orice fiinţă umană ajunsă la o treaptă normală de evoluție. Se va stabili atunci o legătură între Eul omului, care s-a dezvoltat treptat până aici, şi Eul superior, cel care unifică. Putem numi acest fapt o nuntă spirituală. Şi aşa s-a şi numit întodeauna în esoterismul creştin unirea Eului omului cu Sinea spirituală sau Manas-ul. Dar lucrurile sunt profund intercorelate în lume şi omul nu poate, ca să spunem aşa, doar să întindă mâna şi să atragă pur şi simplu la el acest Manas sau Sine spirituală; el trebuie să ajungă la o treaptă mult mai înaltă de evoluţie ca să se poată ajuta singur în această privinţă.

Pentru ca acest lucru să aibă loc, pentru ca în epoca postatlanteeană omul să se unească cu Eul superior, evoluţia omenirii a trebuit să primească un ajutor. Pentru a se obţine ceva, trebuie ca acest lucru să fie mai dinainte pregătit. Dacă un copil la 15 ani trebuie să devină ceva, trebuie lucrat la acest fapt începând încă de la şase, şapte ani. O evoluţie trebuie întotdeauna să îşi pregătească impulsurile ei. Ceea ce trebuie să se producă în omenire în epoca a şasea a trebuit să fie pregătit lent. Puterea şi forța pentru ceea ce urmează să se întâmple cu omenirea au trebuit să vină din afară.

Prima pregătire era încă una cu totul exterioară, acţionând din spiritual, o pregătire care nu a coborât încă în lumea fizică. Ea ne este indicată prin marea misiune a poporului evreu. Când Moise, iniţiatul în Misteriile egiptene, a primit de la conducerea spirituală a omenirii acea însărcinare care poate fi caracterizată prin cuvintele: „Când tu, promulgând legea Mea, vei rosti numele Meu, spune-le că Eu sunt oEu suntu-ul" – asta înseamnă: „Pregăteşte-i, vorbindu-le despre Dumnezeul invizibil, fără formă. Arată-le că, în timp ce Dumnezeu Tatăl acţionează încă în sânge, se pregăteşte, pentru cei care pot să înţeleagă, «Eu sunt»-ul, care va coborî până pe planul fizic!"

Ca să spunem aşa, baza a fost pusă în epoca a treia. Şi vedem în poporul evreu născându-se misiunea de a transmite omenirii pe Dumnezeul care apoi coboară şi mai profund, apărând în trup de carne. El este mai întâi vestit şi numai apoi apare ochilor tuturor într-un corp exterior. El este expresia exactă a ceea ce a fost pregătit prin Moise.

Să înţelegem bine acest moment. Vestirea spirituală prin intermediul lui Moise şi finalul ei: apariţia lui Mesia în Christos. În această epocă, pe care o putem numi primul capitol din istoria creştinismului, în această epocă a fost dat în evoluţia omenirii impulsul real care trebuie să ducă la unitate şi fraternitate, care se vor întâmpla în epoca a şasea. Este ca şi cum o forţă a fost sădită în adânc şi ea continuă să acţioneze, pentru ca apoi, cu timpul, să se formeze fructul. Această forţă acţionează astfel până în epoca noastră, în care omenirea, cu forţele sale intelectuale şi spirituale, se adânceşte profund în materie. Acum poţi să îţi răspunzi la întrebarea: De ce a trebuit să apară creştinismul în lume exact în epoca imediat premergătoare celui mai profund materialism?

Imaginaţi-vă că omenirea ar fi intrat fără creştinism în această epocă profund materialistă. Atunci i-ar fi fost imposibil să regăsească impulsul care să o ducă spre înalt. Imaginați-vă că impulsul care vine de la Christos nu i-ar fi fost dat şi că omenirea ar trebui să ajungă în decadență, că s-ar uni pentru vecie cu materia, că ar fi „cuprinsă de gravitația materiei", cum se spune în ocultism, şi ar fi aruncată în afara evoluţiei sale normale. În epoca ce a urmat Atlantidei, omenirea ar fi trebuit atunci să coboare, să se adâncească în materie. Dar înainte ca ea să fi ajuns treapta cea mai de jos i-a fost dat celălalt impuls, care o împinge să urce din nou, în direcţia opusă, în sus. Acesta a fost impulsul lui Christos. Dacă impulsul lui Christos ar fi acţionat mai devreme, omenirea n-ar fi cunoscut această coborâre în materie. Dacă el ar fl intervenit în epoca hindusă, cu siguranţă că omenirea ar fi fost pătrunsă de elementul spiritual al creştinismului, însă niciodată n-ar fi putut coborî într-atât încât să dea la iveală tot ceea ce noi numim cultură materială exterioară, pe care o cunoaştem astăzi.

Pare poate straniu să spui că, dacă creştinismul n-ar fi apărut când a apărut, astăzi nu ar exista vapoare cu aburi, căi ferate etc: Dar pentru cel care cunoaşte lucrurile în conexiunea lor aşa este. India antică n-ar fi putut produce niciodată acest gen de civilizaţie. Există o legătură ascunsă între creştinism şi ceea ce face astăzi mândria omenirii. Această civilizaţie exterioară a fost posibilă tocmai pentru că creştinismul a aşteptat momentul potrivit; şi din acelaşi motiv – că a aşteptat momentul potrivit – el le dă oamenilor care se unesc cu principiul Christos posibilitatea de a se ridica din materie.

Dar pentru că creştinismul a fost primit fără să fie înţeles cu adevărat, el a fost profund impregnat de materialism. A fost atât de rău înțeles, încât a fost perceput de-a dreptul materialist. În felul acesta, creştinismul a îmbrăcat un aspect puternic deformat în cursul timpului care s-a seurs până la noi şi pe care îl putem considera un al doilea capitol. De pildă, în loc să se înţeleagă ideea superioară, cea spirituală, a Cinei, ea a fost materializată şi închipuită drept o transformare banală de substanţă. Şi am putea da sute şi sute de exemple asemănătoare pentru a arăta că creştinismul nu a fost înţeles ca fenomen spiritual. Acum aproape am atins momentul în care acest al doilea capitol ia sfârşit, în care omenirii i se impune cu necesitate să se ralieze la creştinismul spiritual, la ceea ce trebuie să fie creştinismul cu adevărat pentru a extrage din el adevăratul conţinut spiritual. Acest lucru se va întâmpla prin aprofundarea antroposofică a creştinismului. Aplicând antroposofia la creştinism, noi răspundem unei necesităţi istorice, şi anume aceea de a pregăti cel de al treilea capitol al istoriei creştine, care deschide drumul pătrunderii Manas-ului în epoca a şasea. Primul capitol este epoca vestirii creştinismului, mergând până la apariţia lui Christos Iisus şi puţin după aceea. Al doilea capitol este al celei mai adânci coborâri a spiritului omenesc în materie şi al materializării spiritului creştinismului însuşi; iar al treilea capitol va trebui să fie cel al spiritualizării creştinismului printr-o aprofundare antroposofică.

Faptul că un document precum Evanghelia după Ioan a rămas neînţeles până în zilele noastre, acest fapt ţine de întreaga noastră evoluţie materialistă. O cultură materialistă, aşa cum s-a format ea treptat-treptat, nu putea înţelege deplin această Evanghelie. Cultura spirituală care trebuie să înceapă cu mişcarea antroposofică va înţelege în adevărata sa formă spirituală tocmai acest document şi va pregăti ceea ce urmează să vină în cursul epocii a şasea.

Celui care trece printr-o iniţiere creştină sau rosicruciană – în general, celui care a trecut printr-o iniţiere – i se revelează un fapt deosebit. Lucrurile care se petrec aici au pentru el o semnificaţie dublă: una care se raportează la ceea ce se desfăşoară în lumea exterioară şi alta prin care lucrurile care se petrec în lumea fizică sunt semne ale unor evenimente spirituale, mari, ample. Mă veţi înţelege deci de ce încerc să vă descriu acum impresia pe care a avut-o cu un anumit prilej cel care a scris Evanghelia după Ioan.

A existat în viaţa lui Christos Iisus un eveniment deosebit; acest eveniment a survenit pe plan fizic. Cel care, în Evanghelia după Ioan, face descrierea acestui eveniment o face însă ca un iniţiat. De aceea, pentru el acest eveniment reprezintă în acelaşi timp percepţiile şi rezultatele a ceea ce trăieşte el în actul de iniţiere. Reprezentaţi-vă ultimul act al acestei iniţieri.

În vremurile de demult, candidatul la iniţiere era adâncit, aşa cum am văzut, într-un somn letargic de trei zile şi jumătate ce reprezentau cuprinsul a trei epoci şi jumătate. El trecea în fiecare zi printr-o experienţă diferită a lumilor spirituale. În prima zi trecea prin anumite trăiri care lui i se înfăţişau ca evenimente petrecute în lumile spirituale, a doua zi altele, iar a treia zi altele. Or, ceea ce a văzut în locul respectiv cel despre care este vorba aici este ceva ce este întotdeauna vizibil unei facultăți de clarvedere: viitorul omenirii. Dacă noi cunoaştem impulsurile viitorului putem să le inoculăm prezentului şi, prin aceasta, să conducem prezentul la întâlnirea cu viitorul.

Reprezentaţi-vă pe văzătorul acestor epoci. El resimţea semnificaţia spirituală a acelui prim capitol despre care am vorbit, începând cu chemarea care se aude răsunând: „Spune acestui popor că Eu sunt «Eu sunt»-ul”, şi mergând până la venirea lui Mesia. Ca un al doilea capitol, el vieţuia felul în care omenirea urmează să fie pregătită treptat pentru a primi spiritul sau Sinea spirituală, Manas-ul, în epoca a şasea. Şi el vedea toate acestea într-o viziune astrală profetică. El vieţuia nunta omenirii cu spiritul. Este o vieţuire importantă, pe care însă omenirea o poate imprima în plan exterior doar prin faptul că Christos a coborât în timp, în istorie. Omenirea n-a trăit anterior într-o astfel de fraternitate, care se naşte prin spiritul trezit în interior, unde domneşte pacea între oameni. Mai înainte nu exista decât iubirea, care era o iubire ce fusese pregătită în mod material, prin legăturile de sânge. Această iubire se transformă treptat în iubire spirituală şi această iubire spirituală coboară în suflet. Încununarea celui de al treilea capitol al iniţierii este deci celebrarea nunții omenirii cu Sinea spirituală sau Manas-ul. Acest eveniment nu va veni decât la momentul potrivit, când timpul pentru deplina întronare a impulsului lui Christos se va fi copt. Până atunci însă vor predomina legăturile care se bazează pe consangvinitate; până atunci iubirea nu se va fi spiritualizat.

În toate documentele vechi în care se vorbeşte de numere este cuprinsă taina numerelor. Citim: „Trei zile după aceea a fost nunta din Cana Galileii...” Orice iniţiat ştie că prin aceste „trei zile” se vrea a se spune ceva special. Ce anume vrea să se spună? Autorul Evangheliei după Ioan indică faptul că aici nu este vorba numai de o vieţuire reală, ci şi de o mare şi puternică profeţie. Această nuntă simbolizează marea nuntă a omenirii care în inițiere se dezvăluie în ziua a treia. În prima zi, iniţiatului i se arată ceea ce s-a petrecut în prima epocă, la trecerea din epoca a treia de cultură în cea de a patra; a doua zi i se arăta ceea ce se petrece la trecerea din epoca a patra în cea de a cincea; în a treia zi, ceea ce se va întâmpla când omenirea va trece de la epoca a cincea la a şasea. Acestea sunt cele trei zile ale iniţierii. Impulsul chiristic trebuia să aştepte până la acest al treilea moment. Înainte de acesta nu venise timpul ca el să poată acţiona.

În Evanghelia după Ioan se face aluzie la acel „mine şi tine”, la acel „noi doi”. Textul nu conţine fraza absurdă: „Femeie, ce am eu cu tine.” Când mama îi cere lui Christos să facă semnul, minunea, El spune: „Ceasul meu încă nu venit”, pentru a acţiona asupra căsătoriilor, adică de a-i a aduna pe oameni. Acest timp urmează să vină. În prezent acționează încă ceea ce se întemeiază pe legăturile de sânge; de aici şi aluzia la relaţiile dintre mamă şi fiu la nuntă.

Când studiem astfel aceste texte, întreaga realitate exterioară se detaşează pe un fundal spiritual plin de sens. Privirea noastră se cufundă într-un adânc spiritual ca de prăpastie atunci când încercăm să pătrundem ceea ce a dat omenirii un iniţiat precum autorul Evangheliei după Ioan, ceea ce i-a putut da doar pentru că Christos a inoculat impulsul Său evoluţiei omenirii.

Am văzut astfel că aceste texte trebuie să fie explicate nu prin alegorii sau simbolisme seci, ci prin realitatea viziunilor astrale pe care le contemplă iniţiatul. Aici nu este vorba doar de o interpretare simbolică, ci de ceea ce vieţuieşte un iniţiat. Dacă nu ar fi aşa, atunci ar fi cu totul firesc ca cei care stau acolo, afară, să spună că ştiinţa spiritului nu aduce nimic în plus decât nişte interpretări alegorice! Dacă, dimpotrivă, aici aplicăm interpretarea spiritual-ştiințifică, aşa cum tocmai am văzut acum, atunci înţelegem cum acţionează impulsul lui Christos în sânul omenirii pe parcursul acestor trei zile cosmice, de la epoca a treia la a patra, apoi de la a patra la a cincea şi, în fine, de la a cincea la a şasea. Şi privim atunci această evoluţie în sensul Evangheliei după Ioan, astfel încât ne spunem: Impulsul lui Christos a fost atât de uriaş încât omenirea nu l-a înţeles până în prezent decât într-o mică măsură şi nu-l va putea înţelege deplin decât într-un timp viitor.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a XI-a

Hamburg, 30 mai 1908

Spre a ne putea face o idee mai profundă despre ceea ce înţelege Evanghelia după Ioan prin expresia „Tatăl şi mama lui Iisus" şi pentru ca prin aceasta să pătrundem creştinismul în esenţa sa, să reunim materialele care ne vor ajuta să descoperim sensul spiritual al naturii de „tată" şi „mamă". Fiindcă aici nu este vorba de interpretări alegorice şi simbolice ci de realităţi.

Mai întâi trebuie să înţelegem ce înseamnă faptul de a te uni cu lumile superioare, de a te deschide lumilor spirituale. Trebuie abordată aici însăşi esenţa iniţierii, îndeosebi din perspectiva Evangheliei după Ioan. Ce este un iniţiat?

În toate epocile care au urmat Atlantidei, un iniţiat a fost omul în stare să se ridice deasupra lumii fizice, senzoriale, şi să aibă experienţe proprii în lumile spirituale. Această fiinţă vieţuieşte aşadar lumea spirituală aşa cum omul vieţuieşte lumea fizică cu ajutorul organelor sale de simţ exterioare, a ochilor săi, a urechilor sale etc. Un astfel de iniţiat este deci un martor pentru lumile spirituale şi realitatea lor. Aceasta pe de o parte. Dar mai este ceva capital, pe care orice iniţiat îl dobândeşte în timpul iniţierii. Este facultatea de a se ridica deasupra sentimentelor şi senzaţiilor care în lumea fizică sunt nu numai justificate, ci şi indispensabile, dar care nu se pot regăsi în acelaşi mod în lumea spirituală. Trebuie să înţelegem bine lucrul acesta şi să nu credem că iniţiatul, când în afară de lumea fizică percepe şi lumea spirituală, ar trebui să se dezobişnuiască de toate celelalte sentimente şi senzaţii omeneşti, care aici în lumea fizică sunt la locul lor, şi să le schimbe cu alte sentimente de natură cu totul diferită. Nu este aşa. Iniţiatul nu schimbă sentimentele unele cu altele; el adaugă celor de aici pe cele privitoare la lumile superioare. Dacă, pe de o parte, omul trebuie să-şi spiritualizeze sentimentele, pe de altă parte este tot atât de necesar ca el, cu o forţă crescută, să păstreze sentimentele care îl fac în stare să acţioneze în lumea fizică. Tocmai în acest sens trebuie înţeleasă expresia „apatrid", fără patrie (*heimatlos*), care îl caracterizează. Nu în sensul că patria sau familia sa ar trebui să îi devină străine atât timp cât trăieşti în lumea fizică. Cuvântul vrea să spună cel mult că, prin dobândirea sentimentelor corespunzătoare în lumea spirituală, sentimentele pentru lumea fizică devin mai delicate, mai frumoase. Ce este un apatrid? Fără acest atribut nimeni nu poate dobândi, în adevăratul sens al cuvântului, iniţierea. Un apatrid este cel care nu creează în lumea spirituală afinităţi aparte, asemănătoare celor care ne leagă în lumea fizică de anumite locuri, de anumite condiţii. În lumea fizică aparţii totdeauna unui anumit popor, unei anumite familii, depinzi de o comunitate statală sau alta; aşa este. Avem nevoie de acestea pe Pământ. Dar, dacă ai vrea să introduci aceste sentimente în lumea spirituală, ar însemna să aduci cu tine acolo o zestre foarte rea. Acolo nu trebuie să dezvolţi niciun fel de simpatie personală, oricare ar fi ea, ci să laşi să acţioneze asupra ta, obiectiv, tot ceea ce întâlneşti acolo, după valoarea proprie a fiecărui lucru. S-ar mai putea spune, dacă toată lumea ar putea înţelege asta, că iniţiatul trebuie să devină, în sensul deplin al cuvântului, un om obiectiv.

În cursul evoluţiei sale pământeşti, omenirea a ieşit dintr-o stare primitivă, cea a vechii clarvederi nebuloase, în care între oameni nu existau deosebiri de patrii. Noi am urmat această coborâre din sferele spirituale în lumea fizică. În sferele spirituale originare, de unde a provenit, omenirea nu a cunoscut patriotismul şi niciun alt sentiment de acest gen. Punând piciorul pe Pământ, oamenii au populat unii o regiune, alţii alta; aceste diverse grupuri de oameni au primit amprenta locurilor pe care le ocupau. Omul negru a devenit negru nu numai din motive interioare, ci şi pentru că s-a adaptat regiunii pe care o ocupă. Şi tot aşa este şi pentru omul alb şi pentru celelalte rase de diferite culori; diferenţele de mai mică importanţă dintre popoare provin din influenţele pe care mediul le are asupra omului. De acest lucru este legată, să zicem aşa, şi specializarea iubirii pe Pământ. Prin faptul că oamenii au devenit neasemănători, iubirea s-a dezvoltat mai întâi în sânul unor comunităţi mici. Abia treptat, începând cu comunităţile mici oamenii se pot ridica la o colectivitate mare a iubirii, aşa cum se va întâmpla concret prin înrădăcinarea Sinei spirituale. Iniţiatul trebuie oarecum să anticipeze ţelul pe care îl urmăreşte şi restul omenirii, şi anume acela de a realiza o pace, o armonie şi fraternitate generală între oameni, care să depăşească toate barierele. Pentru a dezvolta această fraternitate generală, iniţiatul trebuie să dezvolte întotdeauna anticipat, prin starea lui de apatrid, germenii acestei mari iubiri frăţeşti. Este ceea ce se simboliza în Antichitate prin peregrinările pe care le făcea un iniţiat, de pildă. Pitagora. De ce se spunea asta? Pentru ca iniţiatul, prin toate senţimentele pe care le dezvolta în cadrul comunităţii mici, să devină obiectiv faţă de orice lucru.

Or, misiunea creştinismului este de a aduce omenirii întregi impulsul spre această fraternitate, ceea ce a fost întotdeauna bunul unui iniţiat. Să ne oprim asupra a ceea ce este ideea cea mai profundă a creştinismului, şi anume aceea că Christos este însuşi Spiritul Pământului şi că Pământul este corpul sau veşmântul lui Christos. Şi trebuie să luăm textual aceste cuvinte; căci, aşa cum am mai spus, un astfel de document cum este Evanghelia după Ioan trebuie pus până la ultimul cuvânt pe cântarul de aur. Ce aflăm privitor la „veşmântul" Pământului? Aflăm că mai întâi acest veşmânt al Pământului, adică părţile solide ale lui, au fost împărţite, separate. Unul a luat în posesie cutare loc, altul a luat cutare loc. S-a făcut o împărţire. Posesia, extinderea personalităţii prin însuşirea proprietăţii, iată ce este, într-un anumit sens, împărţirea, în decursul timpului, a veşmântului pe care îl poartă Christos, Spiritul Pământului. Un singur lucru nu putea fi împărţit. Acest lucru este învelişul atmosferic care înconjoară Pământul; el aparţine tuturor. După cum arată legenda Paradisului, din acest înveliş de aer i-a fost insuflat omului suflul divin; a fost primul rudiment al Eului în corpul fizic. Aerul nu poate fi fragmentat.

Să vedem dacă cel care prin Evanghelia după Ioan ne-a descris creştinismul cu cea mai mare profunzime ne indică acest aspect. Există un pasaj în care este spus: „Şi ei I-au sfâşiat veşmântul; dar tunica nu I-au sfâşiat-o."

Iată acest cuvânt revelator care ne face să înţelegem cum Pământul întreg, inclusiv atmosfera sa, este corpul sau veşmântul şi tunica lui Christos. Veşmântul a fost împărţit în continente, în teritorii, dar nu şi tunica. Aerul nu a fost împărţit, el aparţine tuturor. El este simbolul material exterior al iubirii care înconjoară globul pământesc şi care se va realiza mai târziu.

Şi în multe alte privinţe creştinismul va trebui să-i facă pe oameni să primească în ei ceea ce dădea antica înţelepciune iniţiatică. Pentru a înţelege acest lucru, să caracterizăm această iniţiere. Pentru noi este suficient să prezentăm caracterul esenţial al celor trei feluri principale de iniţiere: vechea iniţiere, yoga, iniţierea creştină propriu-zisă şi, cea care de fapt este în mod absolut cea mai potrivită omului actual,

iniţierea în acelaşi timp creştină şi rosicruciană. Să descriem acum cum se petrece în principiu iniţierea în aceste trei forme de iniţiere, ce este şi ce reprezintă ea.

Ce îl face pe om în stare să aibă viziunea lumii spirituale? Prin ce aţi devenit capabili să percepeţi lumea fizică? Corpul fizic are organe senzoriale pentru aceasta. Dacă mergeţi foarte departe în urmă în cursul evoluţiei veţi găsi că în epocile primordiale omul nu avea încă ochi pentru a vedea, urechi pentru a auzi, şi că toate acestea erau încă organe „neutre", „nediferenţiate", cum spunc Goethe. Gândiţi-vă, de pildă, la unele animale inferioare care şi astăzi mai au aceste organe nediferenţiate. Sunt unele animale inferioare care au anumite puncte sensibile prin care nu pot decât să deosebească lumina de întuneric. Noi am pornit de la aceste organe neutre, care treptat au fost modelate, transformate în ochi şi urechi; ele au fost prelucrate în substanţa plastică a corpului fizic. Şi prin faptul că ochiul a fost modelat se năştea pentru dumneavoastră lumea fizică a culorilor. Prin faptul că urechea a fost modelată, pentru dumneavoastră se năştea lumea fizică a sunetelor.

Nimeni nu are dreptul să nege că ar exista cu adevărat o lume; el nu poate spune decât că nu o percepe. Căci a vedea lumina înseamnă, în fond, să ai organele pentru a o percepe. Poţi să spui că nu cunoşti decât această sau această lume, dar nu poţi să afirmi că lumea pe care o percepe alt om nu există. A spune aşa ceva înseamnă a nega posibilitatea altora de a vedea ceea ce tu nu vezi, înseamnă a pretinde ca ceilalţi să nu discearnă decât ceea ce poţi tu discerne. Şi dacă cineva spune: Ceea ce afirmă antroposofii nu este decât o reverie de-a lor, căreia nu îi corespunde nimic real, el demonstrează prin asta pur şi simplu că nu percepe ceea ce percep ei. Noi ne situăm pe un punct de vedere pozitivist. Cine însă nu admite decât ceea ce percepe el pretinde nu numai ca noi să recunoaştem ce ştie el ci vrea să hotărască în mod autoritar asupra ceea ce el nu ştie. Nu există intoleranţă mai mare decât aceea a ştiinţei oficiale din zilele noastre faţă de ştiinţa spiritului şi ea va creşte cu mult mai mult decât a fost vreodată. Ea îmbracă toate formele. Oamenii nu au conştienţa faptului că emit judecăţi pentru care nu au niciun temei. Auzi, de asemenea, spunându-se în adunări de buni creştini: Antroposofii vorbesc despre un fel de ocultism creştin, dar creştinismul nu are nevoie de nicio doctrină secretă, căci singurul lucru important este ceea ce poate să vadă şi să înţeleagă un suflet simplu şi sincer! Adică, altfel spus, numai ceea ce el, cel care vorbeşte, poate vedea şi înţelege. Se cere astfel ca nimeni să nu înţeleagă mai mult decât înţelege el însuşi. Infailibilitatea papei nu este, pe bună dreptate, admisă în astfel de adunări creştine. Dar în zilele noastre se face apel, fără discuţie – chiar printre creştini –, la infailibilitatea propriei persoane. Te erijezi într-un mic papă pentru a condamna antroposofia.

Să ne gândim însă că această lume fizică există în ochii noştri pentru că toate organele noastre au fost cizelate, modelate în substanţa corpului fizic; atunci nu ni se va mai părea surprinzător că percepţia unei lumi superioare poate să depindă de încrustarea în mădularele superioare ale finţei omeneşti, în corpul eteric şi în corpul astral, a acestor organe superioare. Corpul nostru fizic de astăzi este înarmat deja cu organele sale; corpul eteric şi corpul astral nu au încă organele lor specifice; ele trebuie să fie întâi de toate modelate. Odată ce ele vor fi acolo, va apărea şi percepţia lumilor superioare.

Să studiem acum modul în care are loc această formare a organelor în corpul eteric şi corpul astral. Spuneam că celui care urmează să primească iniţierea îi sunt modelate treptat organele superioare. În ce fel? E vorba de a surprinde corpul astral acolo unde se află el în toate puritatea sa. În starea de veghe, corpul fizic – în care se adânceşte – acţionează asupra lui. Aici astralul nu este liber, el ascultă de ceea ce vrea corpul fizic. Ca să spunem aşa, nu pori face nimic cu el. Nu există un mijloc de a lucra asupra lui, de a-l modela, decât în somn, când se află în afara corpului fizic. Nu poţi ajunge să primeşti gata formate organele de simţ superioare în corpul astral decât dacă tu însuţi ţi le cizelezi acolo în timpul somnului, când el se află în afara corpului fizic. Totuşi nu este posibil să acţionezi asupra unui om în timpul somnului său. Este o imposibilitate când este vorba de omul modem, căci el nu ar putea să perceapă ce se petrece cu sine. El trebuie să fie conştient; or, în starea inconştientă el nu poate percepe aceasta. Pare aici o contradicţie, pentru că în timpul somnului corpul astral a pierdut conştienţa raportului său cu corpul fizic. Dar poţi remedia indirect acest lucru acţionând în timpul zilei asupra corpului fizic, astfel încât impresiile primite de corpul fizic în timpul veghei să rămână în corpul astral atunci când acesta se desprinde. Aşa cum impresiile care ne vin din lumea fizică înconjurătoare se imprimă în corpul nostru astral, tot astfel şi cu corpul fizic trebuie să facem ceva cu totul special pentru ca acestea să se imprime în corpul astral şi apoi să fie modelat în mod corespunzător.

Este ceea ce se petrece când omul nu se lasă la discretia impresiilor întâmplătoare care îi vin din afară, cum se întâmplă de obicei, ci, dimpotrivă, el ia în mâinile sale viaţa interioară şi urmează în mod metodic o disciplină care i-a fost prescrisă. Această disciplină constă în ceea ce se numeşte meditaţie, concentrare sau contemplare. Aici sunt exerciţii prescrise cu tot atâta rigoare în şcolile corespunzătoare precum sunt studiile la microscop în laboratoare. Când aceste exerciţii sunt practicate, ele au o acţiune atât de intensă încât corpul astral este remodelat plastic atunci când se desprinde de corpul fizic în timpul somnului. Exact aşa cum un burete se mulează pe forma mâinii mele atunci când îl ţin în mână, dar îşi recapătă forma dată de forţele existente în el îndată ce îi dau drumul, tot astfel corpul astral, când se desprinde din omul adormit, se supune forţelor astrale care au fost depuse în el. Trebuie deci ca în starea de veghe să faci toate acele exerciţii spirituale necesare pentru ca noaptea corpul astral să se modeleze plastic, astfel încât în el să se dezvolte organele percepţiei superioare.

Există trei moduri de a medita. Poţi lucra de preferinţă asupra materialului de idei, asupra a ceea ce numim elementele înţelepciunii, elementele pure ale gândirii. Aceasta este învăţătura yoga care lucrează în principal cu elementul gândirii, al contemplaţiei. Sau se poate acţiona mai mult asupra sentimentului, prin educarea lui într-un anumit mod; este orientarea specific creştină. Sau, încă, poţi acţiona combinând sentimentul şi voinţa. Aceasta este metoda creştin-rosicruciană. A ne opri la yoga ne-ar duce prea departe; şi nu ar avea legătură cu Evanghelia după Ioan. Ne vom opri la iniţierea specific creştină şi vom vedea pe ce se bazează ea. Dar trebuie să vă gândiţi că această iniţiere nu poate fi realizată în mediul social actual. Ea cere candidatului o izolare temporară. În ce priveşte metoda rosicruciană, scopul ei este tocmai acela de a-i permite ca, trudind, să urce în lumile superioare însă fără a-şi neglija îndatoririle sale pământeşti. În ce priveşte principiul general al iniţierii creştine, ne putem face foarte bine o idee despre acest fapt.

Această metodă de iniţiere lucrează exclusiv cu sentimentul şi eu vă voi indica aici şapte trăiri în sentiment, şapte trepte ale sentimentului prin a căror trăire corpul astral este într-adevăr influenţat, putând să dezvolte în timpul somnului organele sale. Să vedem cum trebuie să trăiască discipolul creştin pentru a parcurge aceste trepte.

Prima treaptă este cea care se numeşte „Spălarea picioarelor". Aici, maestrul îi spune discipolului: Priveşte planta. Ea încolţeşte în pământ; solul mineral este de o natură inferioară plantei. Dacă planta ar putea să îşi reprezinte natura sa proprie, ea i-ar spune solului: Desigur, natura mea este superioară naturii tale, dar dacă tu nu ai exista nici eu nu aş putea să fiu; căci din tine, solule, îmi extrag în mare parte hrana mea! Şi dacă planta ar putea să transforme aceasta într-un sentiment, ea ar trebui să se încline către piatră şi să îi spună: Mă înclin ţie, piatră, care îmi eşti inferioară, fiindcă ţie îţi datorez existenţa mea. – Şi, dacă ne ridicăm la animal, el ar trebui să simtă acelaşi sentiment faţă de plantă şi să îşi spună: Desigur, eu sunt superior plantei, dar acestui regn de sub mine îi datorez existenţa mea. Şi dacă, tot astfel, ne ridicăm mai sus şi ajungem la om, fiecare care stă pe o treaptă socială superioară ar trebui să se aplece către treapta inferioară şi să spună: Ei îi datorez existenţa mea! Şi tot aşa ar putea fi până la Christos Iisus. Cei 12 care Îl înconjoară sunt pe o treaptă inferioară Lui; dar aşa cum planta se dezvoltă din piatră, tot aşa Christos Iisus se înalţă din sânul celor 12. El se înclină în faţa acestora şi spune: Vouă vă

datorez existenţa mea!

După ce maestrul îi explica aceste lucruri discipolului, adăuga: Dăruieşte-te săptămâni întregi acestui sentiment cosmic, anume că superiorul trebuie să se încline în faţa inferiorului; când îl vei fi făcut să trăiască complet în tine vei vieţui două simptome, unul interior şi unul exterior. Dar aceste simptome nu sunt esenţialul. Ele sunt doar indiciul că tu ai exersat suficient de mult acest sentiment. Când corpul fizic era astfel influenţat de către suflet, rezultatul era un simptom exterior: el avea sentimentul că o apă îi spală picioarele. Era o senzaţie cu totul reală. Şi nu mai puţin reală decât senzaţia spălării picioarelor era cealaltă impresie, aceea de a avea în faţa sa, în astral, o puternică viziune a Sinei superioare care se înclină în faţa Sinei inferioare. Omul trăieşte atunci în astral ceea ce Evanghelia după Ioan descrie ca un fapt istoric.

A doua treaptă constă în faptul că maestrul îi explică discipolului: Tu trebuie să trezeşti în tine şi un alt sentiment. Reprezintă-ţi că te asaltează toate durerile lumii, toate suferinţele posibile, resimte ce înseamnă să fii înconjurat de tot acest rău şi pătrunde-te de sentimentul că tu trebuie să rămâi drept, chiar dacă te asaltează toată mizeria lumii! Când discipolul a exersat destul acest sentiment, îi apar iarăşi două simptome: unul este senzaţia de a fi lovit din toate părţile, iar al doilea este viziunea „Flagelării". Vă povestesc aici lucruri pe care le-au experimentat sute de oameni, lucruri prin care ei au dobândit facultatea de a se ridica în lumile superioare.

În al treilea rând, discipolul trebuie să-şi reprezinte că ceea ce are el mai sacru, ceea ce angajează întreaga sa fiinţă este acoperit de dispreţ şi de batjocură. El trebuie atunci să îşi spună: Orice ar veni, eu trebuie să mă ţin drept şi să apăr lucrul care îmi este cel mai sfânt! Când era pătruns de acest sentiment, el vieţuia ca nişte înţepături în cap, iar ca viziune astrală trăia „Încununarea cu spini". Şi iarăşi trebuie spus: Nu acestea sunt importante, dar ele apar ca o consecinţă a exercițiilor. Se iau de asemenea toate măsurile necesare pentru a nu intra în discuţie sugestia sau autosugestia.

În al patrulea rând, discipolului, în sentimentul său, corpul trebuia să îi devină la fel de străin ca un obiect exterior, ca o bucată de lemn, astfel încât nu îi mai spune „Eu". Trebuia ca el să simtă asta atât de puternic încât să îşi spună: Port cu mine corpul meu aşa cum port o haină! El nu mai leagă Eul cu corpul său. Atunci are loc ceva ce se numeşte proba sângelui. Ceea ce în numeroase cazuri poate fi o stare maladivă este în acest caz o consecinţă a meditaţiei, căci tot ceea ce poate fi maladiv trebuie exclus. La picioare, la mâini şi în partea dreaptă a pieptului apar ceea ce se numesc stigmatele, iar ca un simptom interior vede, într-o viziune astrală, „Răstignirea".

Nu putem descrie decât succint treptele de iniţiere a cincea, a şasea şi a şaptea.

Cea de a cincea treaptă constă în ceea ce se numeşte „Moartea mistică". Sentimentele prin care trece atunci discipolul îl fac să simtă ca şi cum peste tot ce este fizic-vizibil ar cădea o perdea neagră, ca şi cum totul ar dispărea. Acest moment este important şi prin altceva, ceva pe care trebuia să îl fi străbătut dacă voiai să fi ajuns realmente la iniţierea creştină în adevăratul sens al cuvântului. Vieţuiai atunci că te poţi coborî până la fundamentele originare ale răului, ale durerii, mâhnirii şi suferinţei, în tot răul care trăieşte în sufletul omenesc atunci când te cobori în iad. Este ceea ce se cheamă „Coborârea în Infern". Când ai vieţuit acest lucru, este ca şi cum perdeaua neagră s-ar sfâşia şi ai privi în lumea spirituală.

A şasea treaptă este cea care se numeşte „Punerea în mormânt şi Învierea". Pe această treaptă discipolul se simte unit cu corpul întreg al Pământului; el se simte ca şi când ar fi fost pus în pământ şi ar face una cu întreaga planetă Pământ. Viaţa sa s-a extins până la nivelul vieţii planetare.

Al şaptelea sentiment nu poate fi descris în cuvinte. Numai cel care ar fi în stare să gândească fără instrumentul creierului fizic ar putea să îl redea; şi pentru asta nu există cuvinte, căci limba noastră nu are cuvinte decât pentru planul fizic. De aceea nu poţi decât să menţionezi această treaptă. Ea depăşeşte tot ceea ce îşi poate imagina omul. Se numeşte „Înălţarea la cer" sau intrarea definitivă în lumea spirituală. Acolo se termină într-un anumit sens scara sentimentelor de care trebuie să se pătrundă discipolul în starea de veghe, într-o reculegere interioară deplină. Când discipolul s-a dăruit acestor trăiri, ele acționează atât de puternic asupra corpului său astral încât în timpul nopţii se plăsmuiese, se modelează plastic organele de percepţie interioare.

În iniţierea rosicruciană nu se parcurge această scală septuplă a sentimentelor, dar efectul obţinut este acelaşi ca cel despre care tocmai am vorbit.

Vedeţi deci că în iniţiere este vorba mai întâi de a influența corpul astral prin intermediul vieţuirilor din starea de veghe, în aşa fel încât atunci când acesta este liber, noaptea, el îşi dă singur o formă plastică.

Când omul, în felul acesta, ca ființă astrală, îşi dă lui însuşi o formă plastică, corpul astral devine un mădular ființial nou al omului. El este păstruns atunci în întregime de Manas sau Sinea spirituală.

Odată ce corpul astral s-a structurat în felul acesta se pune problema ca cele ce s-au plămădit plastic în el să fie introduse şi în corpul eteric. Este ca atunci când dumneavoastră apăsaţi cu o pecete ceara de sigiliu, după care numele de pe pecete nu mai este doar pe pecete ci şi în ceara de sigiliu. Exact aşa trebuie să se cufunde corpul astral în corpul eteric şi să imprime în el ceea ce posedă în acel moment.

Procedeul cel mai interiorizat – această acţiune asupra corpului astral – este identic în toate metodele de iniţiere. Ele diferă doar prin modul de a transmite corpului eteric rezultatele.

Vom reveni mâine asupra acestui lucru şi vom vedea în ce constă diferenţa dintre cele trei moduri de iniţiere care s-au dovedit a fi cele mai fecunde impulsuri evolutive apărute în cursul epocii postatlanteene şi vom arăta care este importanţa iniţierii pentru evoluţia omenirii. Atunci se vor lumina şi acele părţi ale Evangheliei după Ioan despre care încă nu am vorbit.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 103

CONFERINŢA a XII-a

Hamburg, 31 mai 1908

Am descris ieri schimbările pe care le provoacă în corpul astral meditaţia, concentrarea şi celelalte exerciţii prescrise prin diversele metode de iniţiere. Am văzut că aceste exerciţii permit corpului astral să formeze în el organele necesare percepţiei lumilor superioare. Deşi exerciţiile diferă după diversele epoci de civilizaţie, principiul iniţierii este propriu-zis peste tot acelaşi. Marea diferenţă intervine abia după aceea, când trebuie făcuţi următorii paşi. Pentru ca omul să poată vedea cu adevărat în lumile superioare trebuie ca ceea ce s-a dezvoltat în corpul astral drept organe să se imprime, să se impregneze în corpul eteric.

După o veche expresie, această muncă asupra corpului astral prin meditaţie şi concentrare este numită purificare sau „catharsis". Ea are în adevăr ca scop să elimine din corpul astral tot ceea ce l-ar împiedica să aibă o structură regulată şi armonioasă pentru a putea să dobândească organe superioare, căci germenul acestor organe se află în el; nu este, de fapt, vorba decât de a le elibera.

Am spus că existau tot felul de metode pentru a produce acest catharsis. Poţi face deja mari progrese în acest sens dacă asimilezi ceea ce este dat în cartea mea ***Filosofia libertății***, dacă trăieşti intens în tine însuţi cele scrise acolo astfel încât să îţi poţi spune:

Această carte mi-a dat un impuls, acum însă eu pot să reproduc prin mine însumi ansamblul de gânduri ce sunt indicate acolo. Dacă faţă de această carte ai raportul pe care îl are un interpret virtuoz când interpretează o bucată muzicală faţă de compozitorul care a compus-o, astfel încât el recreează în sine opera – desigur într-un mod corespunzător –, înlănţuirea gândurilor, care formează în această carte un tot închegat, organic, poate aduce până la o înaltă treaptă catharsisul. Căci esenţialul într-un astfel de caz, precum cel al acestei cărţi, este faptul că gândurile sunt astfel expuse încât ajung să acţioneze. În multe alte cărţi actuale ai putea, în fond, schimbând numai puţin sistematica, să modifici ceva din modul de expunere, spunând unele lucruri înainte, altele după aceea. Pentru ***Filosofia libertății*** acest lucru nu este posibil. Este imposibil să schimbi aici cele scrise la pagina 150 cu cele de la pagina 100, aşa cum este imposibil să-i pui unui câine labele din faţă în locul celor din spate. Această carte este un tot închegat organic şi studiul aprofundat al gândurilor pe care ea le cuprinde constituie de fapt un fel de antrenament interior. Există deci mai multe metode pentru a ajunge la catharsis. Dacă s-a lucrat după ea fără să se ajungă la aşa ceva, nu trebuie trasă concluzia că această carte nu poate face ceea ce am spus, ci mai curând că nu s-a lucrat corect sau cu destulă constanţă şi energie.

Să luăm acum în discuţie celălalt aspect. Când catharsisul s-a produs şi organele de simţ ale corpului astral sunt formate, trebuie ca totul să fie imprimat în corpul eteric. Iată ce i se spunea în iniţierile precreştine discipolului, după ce acesta efectuase exerciţiile pregătitoare, exerciţii care puteau dura mulţi ani: Corpul tău astral a ajuns acum în posesia organelor sale de cunoaştere astrală; a venit momentul în care acestea pot fi imprimate în corpul eteric. Discipolul era atunci supus unui procedeu care în zilele noastre – cel puţin pentru epoca noastră – nu numai că nu este necesar, dar nici nu-l poţi face în mod serios. El era adâncit timp de trei zile şi jumătate într-un somn letargic. Apoi era supus unui procedeu care nu numai că provoca acelaşi rezultat ca somnul obişnuit de noapte (adică desprinderea corpului astral de corpul fizic şi eteric), ei realiza detaşarea până la un anumit grad a legăturilor corpului eteric cu corpul fizic, avându-se grijă ca trupul fizic să nu sufere din cauza aceasta şi omul să nu moară în acest timp. Corpul eteric era deci eliberat de forţele corpului fizic care acţionau asupra lui. Se obţinea astfel un corp eteric oarecum elastic şi plastic şi, dacă adânceai în el organele de simţ formate în corpul astral, atunci în corpul eteric se imprima pecetea întregului corp astral. Când hierofantele readucea apoi pe discipol la starea normală iar corpul astral şi Eul erau reunite cu corpul fizic şi eteric – după un procedeu cunoscut de cel ce iniţia – avea loc nu numai „catharsisul", ci şi ceea ce se numeşte „iluminarea", „photismos ". Discipolul putea de acum să perceapă, în lumea care îl înconjura, nu numai lucrurile fizic-sensibile, ci el putea folosi şi organele spirituale de percepţie, altfel spus, vedea spiritualul şi putea să îl perceapă. Iniţierea consta în esenţă din aceste două procedee: purificarea şi iluminarea.

În cursul dezvoltării omenirii, pentru că evoluţia care a urmat Atlantidei tindea să lege tot mai mult corpul eteric de corpul fizic, omul a ajuns treptat până acolo încât nu a mai fost posibilă degajarea corpului eteric de corpul fizic fără să apară tulburări grave în funcţionarea organismului său. De aceea a fost necesar să fie folosite alte metode, care îi permiteau corpului astral, dacă acesta atinsese o treaptă destul de înaltă prin catharsis – dacă reuşea să revină singur în corpul fizic şi eteric –, să îşi imprime organele sale în corpul eteric fără să se despartă de corpul fizic şi de cel eteric, în ciuda obstacolului pe care corpul fizic i-l opunea. Trebuia deci ca în meditaţie şi concentrare să intre în joc forţe mai mari, pentru ca în corpul astral să apară impulsuri puternice, în stare să învingă rezistenţa corpului fizic.

Astfel vechea iniţiere a fost urmată mai întâi de iniţierea specific creştină, care cere ca omul să se supună acelor proceduri pe care le-am descris ieri ca fiind cele şapte trepte. Aceste sentimente şi aceste senzaţii pe care le-am descris acţionează atât de intens asupra corpului astral – se poate ca acest lucru să nu apară decât după mulţi ani, dar mai devreme sau mai târziu are loc – încât corpul astral îşi modelează plastic organele sale de percepţie şi le imprimă apoi în corpul eteric; rezultatul acestui fapt este iluminarea. Dacă ar trebui să descriu în detaliu acest gen de inițiere, care este iniţierea creştină propriu-zisă, ar trebui să ţin conferinţe nu doar mai multe zile, ci probabil timp de două săptămâni în fiecare zi, tratând toate detaliile. Dar asta nu se poate. Ieri v-am arătat, în această privinţă, unele particularităţi. Problema care se pune este de a înţelege principiul. Prin faptul că omul parcurge exerciţiile meditative, el poate să atingă iniţierea fără să treacă prin somnul letargic de trei zile şi jumătate; îndeosebi, dacă discipolul creştin meditează continuu, în fiecare zi, la cuvintele Evangheliei după Ioan, dacă lasă zilnic să acţioneze asupra lui primele fraze ale acestei Evanghelii: „La început era Cuvântul..." până la cuvintele: „plin de har şi de adevăr...". Ele constituie o meditaţie de o importanţă deosebită. Ele au această forţă, căci Evanghelia după Ioan înainte de toate nu trebuie citită şi înţeleasă intelectual, ci trebuie să fie în întregime şi intim trăită şi resimţită. Atunci ea însăşi este o forţă care vine în ajutorul iniţierii şi lucrează pentru ea. Atunci „spălarea picioarelor", „flagelarea" şi celelalte procese interioare şi viziuni astrale sunt vieţuite în întregime conform celor descrise în Evanghelia după Ioan, capitolul 13.

Inițierea rosicruciană, deşi stând întru totul pe o bază creştină, foloseşte mai mult alte reprezentări simbolice care produc catharsisul, îndeosebi tablouri imaginative. Aceasta este o altă modificare, ce a trebuit să fie introdusă pentru că omenirea avansase şi ea pe calea evoluţiei şi iniţierea trebuia să se adapteze la ceea ce omenirea a dezvoltat treptat.

Or, noi trebuie să înţelegem că, atingând iniţierea, omul devine un altul decât fusese înainte. În timp ce până acum el nu fusese în relaţie decât cu obiectele din lumea fizică, acum îi este dată posibilitatea de a face acelaşi lucru cu evenimentele şi fiinţele lumii spirituale. Aceasta înseamnă că omul ajunge la o cunoaştere infinit mai reală decât acea cunoaştere abstractă, rece, prozaică, pe care o ştim din viaţa curentă. Pentru cine atinge cunoaşterea spirituală, procesul de cunoaştere este ceva cu totul diferit. Este, în întregime, o materializare a frumosului dicton „Cunoaşte-te pe tine însuţi!" Nimic nu este însă mai periculos în domeniul cunoaşterii decât a înţelege rău această sentenţă; şi aceasta este ceea ce se întâmplă prea adesea în zilele noastre. Multe persoane o înţeleg astfel: nu trebuie să mai priveşti lumea din jurul tău, ci să te pierzi într-o contemplare liniştită a forului lăuntric şi să cauţi acolo izvorul oricărei spiritualităţi. Este o interpretare cu totul greşită a dictonului, căci nu asta este semnificaţia lui. Trebuie să îţi dai seama că o cunoaştere superioară adevărată este şi o evoluţie de la un stadiu deja atins la un stadiu pe care înainte nu îl atinsese. Dacă exersezi cunoaşterea de sine clocind în tine însuţi, nu vezi decât ceea ce aveai şi până atunci; nu ajungi la nimic nou, ci numai la o cunoaştere în sensul cunoaşterii actuale a propiului Eu inferior. Acest interior nu este decât o parte din ceea ce este necesar cunoaşterii. Cealaltă parte care aparţine cunoaşterii trebuie adăugată pe deasupra. Fără cele două părţi nu ajungi la nimic. Interior, poţi ajunge să dezvolţi în tine organele prin care cunoşti. Dar tot aşa cum ochiul, ca organ de simţ exterior, n-ar recunoaşte niciodată Soarele dacă ar privi în sine însuşi, ci trebuie să privească Soarele în afară, tot astfel organul interior de cunoaştere trebuie să se întoarcă spre în afară, adică spre spiritualitatea exterioară, pentru a cunoaşte cu adevărat. În timpul în care lucrurile spirituale mai erau percepute în mod real, conceptul de „cunoaştere" avea un sens mult mai profund, mai real decât astăzi. Deschideţi Biblia şi vedeţi ce înseamnă aceste cuvinte: „Avraam a cunoscut pe femeia sa", sau un alt patriarh „a cunoscut pe femeia sa". Fără să cauţi prea departe, veţi înţelege că asta înseamnă fecundarea; şi când se ia grecescul „Cunoaşte-te pe tine însuţi!", el nu înseamnă „contemplă-te interior", ci fecundează Eul tău cu ceea ce vine către tine din lumile spirituale!

Două lucruri sunt necesare pentru aceasta: ca omul să se pregătească prin catharsis şi iluminare, şi ca el să-şi deschidă apoi în mod liber fiinţa sa interioară lumii spirituale. Sub raportul cunoaşterii, interiorul omului îl putem compara cu elementul feminin, iar exteriorul cu elementul masculin. Interiorul trebuie făcut receptiv pentru Sinea superioară. Dacă el devine receptiv, atunci din lumea spirituală coboară în om Sinea sa superioară. Căci unde este Eul superior al omului? Este el acolo, în interiorul omului? Nu! În timpul evoluțiilor Saturn, Soare şi Lună, Eul superior era revărsat în întregul Cosmos. Eul Cosmosului era revărsat peste om; acest Eu omul trebuie să îl lase să acţioneze asupra lui. El trebuie să lase să acţioneze acest Eu asupra sufletului său, pe care l-a pregătit anterior. Ceea ce înseamnă că interiorul omului, altfel spus corpul astral, trebuie să fie purificat şi înnobilat, supus catharsisului. Atunci el poate aştepta ca spiritualitatea din afară să intre în el şi să provoace iluminarea. Acest lucru intervine atunci când omul s-a pregătit îndeajuns şi şi-a supus corpul lui astral catharsisului, dezvoltând astfel organele sale interioare de cunoaştere. Atunci corpul astral este, în toate împrejurările, suficient de dezvoltat pentru ca, adâncindu-se în corpul eteric şi fizic, să se producă iluminarea, *photismos*-ul. De fapt, ceea ce se petrece este întipărirea organelor corpului astral în corpul eteric, prin care apoi omul percepe în jurul lui o lume spirituală; deci interiorul lui, corpul astral, primeşte ceea ce îi poate oferi corpul eteric, ceea ce acesta poate extrage din întregul Cosmos, din Eul cosmic.

Esoterismul creştin numea acest corp astral purificat, „limpezit", care în momentul iluminării nu mai contine în el nimic din toate impresiile impure ale lumii fizice ci doar organele de percepere ale lumii spirituale, îl numea, „pura, casta şi înţeleapta Fecioară Sophia". Datorită forţelor pe care omul le primeşte prin catharsis, el purifică şi decantează corpul său astral care devine „Fecioara Sophia". Şi în întâmpinarea „Fecioarei Sophia" vine Eul cosmic, Eul lumilor, care produce iluminarea, care face deci ca omul să trăiască în lumină, să aibă în jurul lui lumină spirituală. Acest al doilea principiu care se adaugă celui al „Fecioarei Sophia" era numit de esoterismul creştin – şi este şi astăzi numit aşa – „Duhul Sfânt". După esoterismul creştin este deci foarte corect să spui: Ocultistul creştin, prin procesul iniţierii, ajunge la purificarea şi „limpezirea" corpului său astral; el face din acesta „Fecioara Sophia" şi este iluminat – dacă vreţi puteţi spune şi adumbrit – de către „Duhul Sfânt", de către Eul cosmic. Cel care este astfel iluminat, care, altfel spus, în sensul esoterismului creştin, a primit în sine „Duhul Sfânt", vorbeşte de acum înainte într-un alt sens. Cum vorbeşte el? În aşa fel încât, atunci când vorbeşte despre Saturn, Soare, Lună, despre diversele părţi constitutive ale fiinţei umane, despre procesele cosmice ale evoluţiei, el nu exprimă părerea sa personală. Părerile *sale* personale nu intră deloc în joc aici. Când el vorbeşte despre Satum, Saturn este cel care vorbeşte prin el. Când vorbeşte despre Soare, prin el vorbeşte entitatea spirituală a Soarelui. El este instrumentul; Eul său s-a micşorat, a apus, adică a devenit impersonal în acele momente, Eul cosmic este cel care se slujeşte de el ca de un instrument pentru a vorbi prin el. De aceea, când vorbim de doctrinele esoterice adevărate care emană din esoterismul creştin nu ne gândim la păreri sau opinii. Cel care vorbeşte despre lume în sensul esoterismului creştin şi este animat de spiritul care trebuie îşi spune: Când le vorbesc oamenilor şi le spun că acolo, afară, erau doi cai..., că unul îmi place mai puţin, şi cred că el este un cal leneş, nu aceasta este important. Ceea ce trebuie făcut este să-i descriu celuilalt exact pe cei doi cai şi să raportez obiectiv celorlalţi faptele. Iată ce trebuie! Trebuie să se descrie ceea ce s-a observat în lumile spirituale, excluzând orice părere personală. În orice sistem de învăţături spiritual-ştiinţifice trebuie relatate pur şi simplu faptele în succesiunea lor. Aceasta nu trebuie să aibă de-a face câtuşi de puţin cu părerile personale ale celui ce povesteşte.

Am făcut cunoştinţă, aşadar, cu două noţiuni, mai întâi în ce priveşte semnificaţia lor spirituală: natura „Fecioarei Sophia", care este corpul astral „limpezit", purifcat, şi „Duhul Sfânt", Eul cosmic, care este primit de „Fecioara Sophia" şi care poate să vorbească apoi din acel corp astral.

Există o treaptă şi mai înaltă de atins, şi anume aceea de a putea ajuta pe cineva, de a-i putea da impulsurile care să îl călăuzească spre aceste două realităţi. Fiinţele perioadei noastre de evoluţie pot primi pe „Fecioara Sophia", corpul astral limpezit, purificat, şi „Duhul Sfânt", iluminarea, aşa cum am descris. Numai Christos Iisus putea să dea Pământului ceea ce era necesar pentru asta. El a impregnat elementului spiritual al Pământului forţele care fac să se întâmple ceea ce s-a descris prin iniţierea creştină. Cum s-a făcut acest lucru?

Pentru a-l înţelege trebuie să ne oprim asupra a două lucruri. Mai întâi un fapt pur istoric. Modul de a da numele în epoca în care au fost scrise Evangheliile era cu totul diferit faţă de cel de astăzi.

Comentatorii actuali nu înţeleg deloc în ce constă principiul de atribuire a numelor pe timpul Evangheliilor şi, în consecinţă, ei nu vorbesc cum ar trebui. Este extrem de greu să descrii cum era altădată acest principiu. Este totuşi posibil să-l înţelegi, deşi n-am putea decât să-l schiţăm. Reprezentaţi-vă că am fi în prezenţa unui om şi că nu ne-am mulţumi cu numele care îi aparţine şi pe care l-a primit pe căi abstracte, aşa cum se obişnuieşte astăzi. Presupuneţi că am trage cu urechea, am fi atenţi la calităţile sale cele mai remarcabile, la trăsătura cea mai proeminentă a caracterului său şi că am fi în măsură să cercetăm prin clarvedere însuşi fondul fiinţei sale şi abia apoi i-am da numele, după calităţile cele mai importante pe care credem că trebuie să i le atribuim.

Dacă ne-am conforma vreodată acestui mod de a da un nume, am face aproape, la o treaptă inferioară, elementară, ceea ce făceau cei care dădeau nume în sensul de a da nume al autorului Evangheliei după Ioan. Pentru a mă face bine înţeles asupra modului în care proceda autorul Evangheliei după Ioan la darea numelor, iată ce pot spune: Acest autor al Evangheliei după Ioan şi-a imaginat-o pe mama oficială,

istorică, a lui Iisus din punctul de vedere al calităţilor sale cele mai proeminente şi şi-a pus întrebarea: Unde voi găsi un nume pentru ea, un nume care să exprime cel mai perfect natura sa? Pentru că ea atinsese înălţimea spirituală la care se afla prin încarnările sale trecute, pentru că în personalitatea sa exterioară ea apărea ca o expresie, ca o manifestare a ceea ce esoterismul creştin numeşte „Fecioara Sophia", el a numit atunci pe mama lui Iisus „Fecioara Sophia". Acesta a fost totdeauna numele său în centrele esoterice în care creştinismul era predat esoteric: „Fecioara Sophia". Exoteric, el nu îi dă niciun nume, contrar celorlalţi evanghelişti, care au ales pentru ea numele profan de Maria. Autorul Evangheliei după Ioan nu avea dreptul să aleagă un nume profan. Ioan trebuia să exprime prin nume evoluţia istorică profundă a Cosmosului. Este ceea ce face indicând că ea nu poate fi numită Maria; mai degrabă el o numeşte Maria pe sora sa, soţia lui Cleopa, iar pe ea, pe mama lui Iisus, o numeşte simplu: „mama lui Iisus". Prin aceasta el arată că nu vrea să o numească într-un fel, că numele ei nu poate fi făcut cunoscut în mod public. În cercurile esoterice ea a fost

întotdeauna numită „Fecioara Sophia". Ea era cea care, ca persoană istorică, reprezintă „Fecioara Sophia".

Dacă vrem să pătrundem mai adânc în natura creştinismului şi a fondatorului său, trebuie să examinăm şi un alt mister. Este foarte important să facem deosebirea între ceea ce se numeşte în esoterismul creştin „Iisus din Nazaret" şi ceea ce se numeşte Christos Iisus, Christos în Iisus din Nazaret. Ce înseamnă aceasta?

În persoana istorică a lui Iisus din Nazaret suntem în prezenţa unei fiinţe înalt dezvoltate, care a trecut prin multe încarnări, care se reîntrupează după o perioadă înaltă de evoluţie şi care datorită acestui fapt a fost atras spre o mamă atât de pură încât autorul Evangheliei după Ioan a putut să o numească „Fecioara Sophia". Avem de-a face, aşadar, cu un om superior, cu Iisus din Nazaret, care deja în precedenta încarnare a ajuns la un nivel înalt de evoluţie, iar în această încarnare a atins o treaptă superioară de spiritualitate.

Ceilalţi evanghelişti nu au atins o treaptă de iluminare atât de înaltă precum autorul Evangheliei după Ioan. Pentru ei se revelă mai curând lumea sensibilă, reală; ei îl văd mergând în ea pe maestrul lor, pe Mesia, sub înfăţişarea lui Iisus din Nazaret. Lor le scapă însă raporturile spirituale mai tainice, cel puţin la nivelul până la care pătrunsese autorul Evangheliei după Ioan. De aceea ei trebuie să pună un accent deosebit pe faptul că în Iisus din Nazaret se exprimă principiul care a trăit totdeauna în iudaism, Dumnezeul iudeilor, Tatăl, care s-a transmis prin toate generaţiile. Este ceea ce ei traduc astfel: Urmând ascendenţa lui Iisus din Nazaret, urcând din generaţie în generaţie, noi putem demonstra că sângele care circulă în El este cu adevărat cel care a străbătut toate generaţiile. – De aceea ei indică genealogia în mod corespunzător treptei de evoluţie pe care se află. Matei pune accentul mai ales pe faptul că în Iisus din Nazaret te afli în prezenţa unui om în care trăieşte Tatăl Avraam; sângele Tatălui Avraam a curs până la El. De aceea el indică genealogia lui Iisus până la Avraam. El se plasează într-un punct de vedere mai material decât Luca. Acesta din urmă nu se preocupă numai să arate că în Iisus trăia Dumnezeul care trăise deja şi în Avraam, ci că descendenţa, şirul genealogic se poate urmări şi mai sus, până la Adam, care era un fiu al Divinităţii însăşi; adică el aparţinea epocii în care oamenii au trecut pentru prima dată de la viaţa în spirit la viaţa în corp. Matei şi Luca deci caută să arate că acest Iisus temporal din Nazaret este situat în întregime în însuşi elementul patern divin.

Autorul Evangheliei după Ioan, care privea în spiritual, se preocupa mai puţin de aceasta; pentru el esenţialul nu era „Eu şi Tatăl Avraam suntem una", ci voia să arate că în om există în orice clipă ceva veşnic, care exista în el înainte chiar de a fi fost Tatăl Avraam. La început era Logosul, care aici se numeşte „Eu sunt". El era înainte de a fi existat toate lucrurile şi toate fiinţele exterioare; El era la începutul începuturilor.

Pentru cei care căutau înainte de toate să-L descrie pe Iisus din Nazaret, şi care nu-L puteau descrie decât pe El, era vorba de a arăta cum a curs sângele de-a lungul generaţiilor. Pentru ei conta să arate că în Iosif, tatăl lui Iisus din Nazaret, trăia sângele care cursese prin generaţii.

Firesc ar fi aici, dacă am putea vorbi cu totul esoteric, să înfăţişăm principiul a ceea ce se numeşte „imaculata concepţie", „conceptio immaculata", care însă nu poate fi dezvăluit decât în cercuri exclusiv reduse. Face parte din misterele cele mai profunde ale lumii; iar neînţelegerile legate de această noţiune provin din faptul că oamenii nu ştiu ceea ce trebuie înţeles prin „conceptio immaculata". Ei cred că asta înseamnă că aici nu există o paternitate. Nu asta înseamnă, ci un lucru mult mai profund, care se acordă perfect cu ceea ce şi ceilalţi evanghelişti vor să arate, şi anume că Iosif este tatăl. Dacă ar contesta acest lucru, n-ar mai avea niciun sens ceea ce ei se străduie să demonstreze. Ei vor să arate că în Iisus din Nazaret trăieşte Dumnezeul din obârşii. Luca în special se străduie întru aceasta. Tocmai de aceea el duce întreg şirul generaţiilor până la Adam şi de la Adam la Dumnezeu. Cum ar ajunge la acest rezultat dacă nu ar vrea să spună decât că există acest arbore genealogic, dar de fapt Iosif nu are nicio legătură cu el? Ar părea straniu să te strădui într-atât să arăţi că Iosif este o verigă atât de importantă, pentru ca apoi să o elimini cu totul.

În acest eveniment din Palestina nu avem de-a face numai cu această personalitate înalt evoluată a lui Iisus din Nazaret, care a trecut prin numeroase încarnări, care s-a dezvoltat la un nivel atât de înalt de sublim încât a avut nevoie pentru a se încarna de o mamă cu totul deosebită. Avem de-a face şi cu un alt mister.

Când Iisus din Nazaret a atins vârsta de 30 de ani, El era suficient de avansat chiar prin cele vieţuite în acea încarnare încât să împlinească un proces ce poate fi împlinit doar în cazuri excepţionale. Ştim că omul este alcătuit din corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu. Această constituţie cvadruplă este cea a omului normal actual. Când omul se află pe o anumită treaptă de evoluţie, el poate la un moment dat să-şi retragă Eul din celelalte trei corpuri şi acestea să rămână totuşi intacte, în perfectă stare. Acest Eu se ridică în lumile spirituale, iar cele trei corpuri rămân pe Pământ. Întâlnim acest fenomen din când în când în cursul evoluţiei lumilor. Intervine un moment de o deosebită înălţare, un moment de extaz – care în anumite condiţii se poate extinde pe o perioadă de timp mai mult sau mai puţin lungă – în care Eul omului se ridică în lumile spirituale şi, pentru că cele trei corpuri sunt atât de dezvoltate datorită Eului care a fost în ele, acestea devin instrumente pe care le poate lua în posesie o entitate şi mai înaltă.

Când Iisus din Nazaret a atins vârsta de 30 de ani, acea ființă pe care noi o cunoaştem sub numele de Christos a luat în posesie corpurile Sale fizic, eteric şi astral. Această entitate a lui Christos nu se putea încarna într-un corp obişnuit de copil. Ea nu putea intra decât într-un corp pregătit de un Eu extrem de dezvoltat; căci această ființă christică nu mai fusese încarnată înainte în lume într-un corp fizic. Astfel, începând cu al 30-lea an, avem de-a face cu Christos în Iisus din Nazaret.

Ce s-a petrecut deci în realitate? În fapt, partea corporală a lui Iisus din Nazaret, părăsită de Eul Său, era atât de matură, atât de perfectă, încât în ea putea să pătrundă Logosul solar, entitatea celor şase Elohimi, pe care noi i-am deseris ca fiind entitatea spirituală a Soarelui. Această entitate s-a putut încarna pentru trei ani în această corporalitate, a putut să devină carne. Logosul solar, Duhul Sfânt însuşi, care străluceşte prin iluminare în om, se coboară pe Pământ; Eul lumilor, Eul cosmic, apare pe Pământ şi cel care vorbeşte de acum înainte timp de trei ani din corpul lui Iisus din Nazaret este Logosul solar. Christos vorbeşte din corpul lui Iisus în cursul celor trei ani. Acest fenomen este indicat în Evanghelia după Ioan, dar şi în celelalte Evanghelii, prin coborârea porumbelului, a Duhului Sfânt în Iisus din Nazaret. În creştinismul esoteric acest lucru se exprimă spunând că în acest moment Eul lui Iisus din Nazaret părăseşte corpul Său şi că, de acum, cel care vorbeşte din El pentru a ne instrui şi a acţiona este Spiritul lui Christos. În sensul Evangheliei după Ioan, acesta este primul eveniment

care a avut loc. Christos se află deci acum în corpul astral, în corpul eteric şi corpul fizic al lui Iisus din Nazaret. El acţionează, în sensul pe care l-am descris, până la Misteriul de pe Golgota. Ce s-a petrecut pe Golgota?

Să ne oprim la momentul cu adevărat esenţial în care curge sângele din rănile Răstignitului. Aş vrea să vă fac să înţelegeţi mai bine ceea ce s-a petrecut folosind o comparaţie.

Imaginaţi-vă că aveţi un recipient plin cu apă. În această apă ar fi dizolvată o sare, încât apa ar fi destul de transparentă. Încălzind apa obţineţi o soluţie de sare. Acum lăsaţi apa să se răcească. Sarea se depune şi o vedeţi solidificându-se începând de jos şi depunându-se la fundul vasului. Aşa arată fenomenul pentru cel care nu îl vede decât cu ochii fizici. Pentru cel care îl vede însă cu ochii spirituali se mai petrece ceva. În timp ce sarea se depune la fundul vasului, spiritul sării străbate apa în sus şi o umple. Dacă sarea se poate condensa este pentru că spiritul său o părăseşte şi se răspândeşte în apă. Cine cunoaşte aceste lucruri ştie că peste tot unde există solidificare are loc şi o spiritualizare. Orice condensare îşi are contraimaginea într-o spiritualizare, o degajare către înalt. În aceeaşi măsură în care sarea se precipită la fundul vasului şi se solidifică acolo, spiritul ei irumpe în afară şi se răspândeşte în sus; când sângele s-a scurs din rănile Mântuitorului nu s-a produs deci numai un fenomen fizic, ci el a fost însoţit într-adevăr de un fenomen spiritual. Duhul Sfânt, care coborâse la Botez, s-a unit cu Pământul; Christos însuşi s-a revărsat în entitatea Pământului. Din acel moment Pământul a fost transformat. Aceasta este cheia a tot ce s-a spus în cursul acestor conferinţe. Dacă ai fi contemplat Pământul de pe o stea depărtată ai fi putut vedea cum întreg aspectul său se modifică odată cu evenimentul de pe Golgota. Logosul solar trebuia să se răspândească în Pământ, să încheie o alianţă cu el, să devină Spirit al Pământului. Calea pe care a folosit-o pentru aceasta a fost aceea de a intra în corpul lui Iisus din Nazaret la vârsta acestuia de 30 de ani, de a acționa în el trei ani şi de a rămâne apoi unit cu Pământul.

Se pune acum problema ca în creştinul adevărat să existe un efect al acestui eveniment, să existe ceva prin care el să primească puţin câte puţin germenele unui corp astral purificat în sens christic. Trebuia să existe ceva care să îi permită creştinului să facă corpul său astral puţin câte puţin asemănător unei „Fecioare Sophia", pentru a putea să primească în el Duhul Sfânt, Duhul Sfânt care, altfel, oricum ar fi fost răspândit pe Pământ dar nu ar fi putut fi primit de o fiinţă al cărei corp astral nu este asemănător cu al „Fecioarei Sophia". Trebuia să existe o posibilitate, trebuia să existe ceva care să aibă forţa de a transforma corpul astral omenesc într-o „Fecioară Sophia". În ce rezidă această forţă? Ea rezidă în faptul că Christos Iisus a dat ucenicului pe care îl iubea, deci autorului Evangheliei după Ioan, misiunea de a transcrie fidel şi în întreg adevărul, conform iluminării sale, evenimentele din Palestina, pentru ca oamenii să lase să acţioneze acestea asupra lor. Şi dacă ei se dăruiesc îndeajuns cuvintelor scrise în Evanghelia lui Ioan, corpul lor astral este pe cale de a deveni o „Fecioară Sophia" şi de a fi astfel receptiv pentru Duhul Sfânt. Absorbind în sine forţa impulsurilor care emană din Evanghelia după Ioan, corpul astral devine treptat în stare mai întâi să simtă, iar apoi să recunoască adevărata spiritualitate. Aceasta este misiunea pe care Christos Iisus i-a dat-o autorului Evangheliei după Ioan. Este suficient să citeşti Evanghelia pentru a vedea acest lucru. Lângă cruce stătea mama lui Iisus – „Fecioara Sophia", în sensul esoteric al creştinismului – şi de la înălţimea crucii El îi spuse ucenicului pe care îl iubea: „Iată mama ta! Şi din ceasul acela, ucenicul a luat-o cu el." Ceea ce înseamnă: Forţa care se afla în corpul meu astral şi îl făcea în stare să devină purtător al Duhului Sflnt Eu ţi-o transmit ţie; tu vei aşterne pe hârtie ceea ce poate atinge acest corp astral prin dezvoltarea sa! – „Şi ucenicul a luat-o la el", adică: el a scris Evanghelia după Ioan. Şi Evanghelia după Ioan este acea Evanghelie în care autorul a ascuns forţele de dezvoltare ale „Fecioarei Sophia". La piciorul crucii, lui i se încredinţează misiunea de a o primi ca mamă a sa, de a fi adevăratul interpret al lui Mesia. În realitate asta înseamnă: Pătrundeţi-vă cu totul de sensul Evangheliei după Ioan, cunoaşteţi-o spiritual, căci ea conţine forţa de a vă conduce la catharsisul creştin; ea conţine forţa de a vă da pe „Fecioara Sophia". Atunci şi Duhul Sfânt, care este unit cu Pământul, vă va acorda iluminarea – *photismos*, în sensul creştin! Şi ceea ce aflaseră ucenicii cei mai intimi atunci în Palestina a avut un efect atât de mare încât de acum înainte ei căpătaseră cel puţin predispoziţia de a vedea în spirit. Căci a vedea în spirit în sensul creştin înseamnă să-ţi fi transformat corpul astral, prin puterea evenimentului din Palestina, până acolo încât nu este nevoie să fi participat la el exterior, fizic-senzorial, ca să îl poţi vedea.

Omul mai are atunci încă ceva cu care vede în spiritual. Au existat astfel de discipoli apropiaţi. Femeia care L-a uns cu ulei pe Christos în Bethania şi-a căpătat marea forţă a vederii spirituale din evenimentul din Palestina. Astfel, de pildă, ea a fost printre cei dintâi care au perceput că ceea ce trăise în Iisus continua să existe după moarte, că a înviat. De unde primise ea această posibilitate. Din faptul că organele de simţ interioare i s-au deschis. – Evanghelia spune aşa ceva? Da, desigur. Aflăm că Maria din Magdala este condusă la mormânt, dar cadavrul dispăruse; ea vede atunci lângă mormânt două făpturi spirituale. Totdeauna se văd aceste două făpturi spirituale în locul în care sălăşluieşte de un timp un cadavru. Se vede pe de o parte corpul astral şi pe de altă parte corpul eteric, care se desprinde puţin câte puţin şi trece în eterul cosmic. Făcând abstracţie de corpul fizic, acolo există două făpturi care aparţin lumii spirituale.

„Ucenicii s-au întors iarăşi la ai lor. Dar Maria stătea lângă mormânt vărsând lacrimi.
Şi pe când ea, plângând, se apleca spre mormânt
Văzu doi îngeri în veşminte albe şezând acolo."

Ea vede aceasta pentru că a devenit clarvăzătoare prin forţa şi puterea evenimentului din Palestina. Şi vede şi mai mult: Îl vede pe Cel Înviat. Trebuia oare pentru asta ca ea să fie clarvăzătoare? Credeţi că întâlnindu-vă cu un om pe care nu l-aţi văzut de câteva zile nu l-aţi mai recunoaşte?

„Spunând aceste cuvinte, ea se întoarnă şi văzu pe Iisus în picioare, dar nu ştia că era Iisus.
Iisus îi spuse: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauţi? Ea, crezând că era grădinarul..."

Şi pentru a ne spune aceste lucruri cât mai exact, faptul este repetat a doua oară, în timpul unei alte apariţii a Înviatului la lacul Genizareth.

„Şi făcându-se dimineaţă, Iisus se afla pe mal, dar discipolii nu ştiau că era Iisus..."

Discipolii esoterici îl găsesc acolo. Cei care primiseră întreaga forţă a evenimentului din Palestina au putut să-şi dea seama că era Iisus Cel Înviat, pe care Îl puteau vedea în spirit. Dacă discipolii şi Maria din Magdala L-au văzut, erau totuşi printre ei alţii care erau mai puţin dotaţi pentru a dezvolta facultatea de clarvedere. Printre ei se afla, de pildă, Toma. Ni se spune că Toma nu era prezent prima dată când ucenicii L-au văzut pe Domnul; şi el spune că nu va crede înainte de a-şi pune mâinile sale pe rănile Lui, înainte de a fi avut o atingere fizică cu Înviatul. Ce s-a întâmplat? Trebuia încercat acum să i se vină în ajutor pentru ca, la rândul său, el să devină văzător spiritual. Cum se face asta? Se face în sensul următoarelor cuvinte:

„Opt zile după aceea, ucenicii erau încă în acelaşi loc şi Toma era cu ei. Iisus veni, uşile fiind încuiate, şi stând în mijlocul loc le spuse: Pacea vouă!
Apoi i-a spus lui Toma: Adu-ţi degetul încoace şi vezi mâinile mele, şi adu-ţi mâna şi pune-o în coasta mea, şi nu fii necredincios, ci credincios."

„Şi vei vedea ceva, dacă nu te încrezi numai în aparenţa exterioară, ci te pătrunzi de forţa interioară!"*

* „Iisus i-a zis: Pentru că m-ai văzut, ai crezut? Fericiți cei ce n-au văzut şi au crezut!” (Ioan 20, 29).

Această forţă interioară, care trebuie să emane din evenimentul din Palestina, se numeşte „credinţă”. Nu este o credinţă banală, ci o forţă interioară clarvăzătoare. – Pătrunde-te cu forţă interioară; atunci nu vei mai avea nevoie să iei drept adevăr doar ceea ce vezi exterior; căci fericiţi sunt cei care pot cunoaşte ceea ce nu văd în mod exterior!

Astfel, se arată că noi avem de-a face cu întreaga realitate şi întregul adevăr al Învierii şi că această Înviere o poate înţelege şi recunoaşte pe deplin doar cel care a dobândit mai întâi forţa interioară de a vedea în spirit.

În ultimul capitol al Evangheliei după Ioan se explică în mod clar acest lucru, arătându-se mereu şi mereu că discipolii cei mai intimi ai lui Christos Iisus, prin faptul că evenimentul din Palestina s-a împlinit în faţa lor, au ajuns la „Fecioara Sophia”. Dar prima dată când au fost puşi la încercare, prima dată când au trebuit să contemple cu adevărat un eveniment spiritual, erau încă orbiţi şi au trebuit întâi să-şi găsească drumul. Ei nu au cunoscut că era aceeaşi Fiinţă care fusese cu ei înainte. – Tot acest fapt trebuie înţeles cu o infinită subtilitate; căci spiritul grosolan materialist ar spune: Atunci ideea de Înviere se clatină! – Minunea Învierii trebuie luată cu totul literal şi exact aşa cum a spus El: „Eu rămân cu voi în toate zilele până la sfârşitul timpurilor lumii.”

El este acolo şi va reveni, e adevărat, nu în făptură de carne, ci într-o astfel de formă, încât oamenii, care până atunci se vor fi dezvoltat prin forţa Evangheliei după Ioan, Îl vor vedea, Îl vor putea percepe cu adevărat şi nu vor mai fi necredincioşi când vor avea forţa spirituală să Îl vadă. Mişcarea antroposofică are această misiune: să pregătească acea parte a omenirii care vrea să se lase pregătită pentru revenirea lui Christos pe Pământ. Aceasta este semnificaţia istorică a ştiinţei antroposofice: să pregătească omenirea şi să îi menţină ochii deschişi atunci când, în a şasea epocă de cultură, Christos va reapărea, acţionând printre oameni; astfel, pentru o mare parte a omenirii se va împlini ceea ce este arătat în capitolul privind nunta din Cana Galileii.

Concepţia antroposofică despre lume se prezintă ca un executor testamentar al creştinismului. Pentru a ajunge la adevăratul creştinism, omul viitorului va trebui să asimileze învăţăturile acestei concepţii antroposofice despre lume. Se poate ca astăzi mulţi încă să spună: Ah, antroposofia este ceva ce contrazice adevăratul creştinism! Dar cei care vorbesc astfel sunt acei mici papi care vor să decidă asupra unor lucruri despre care ei nu ştiu să spună nimic şi care vor să facă o dogmă din convingerea că, dacă ei nu ştiu ceva, atunci faptul nici nu există.

În viitor, această intoleranţă va creşte şi creştinismul va fi expus celor mai grave pericole tocmai din partea celor care cred că se pot numi buni creştini. Creştinismul prezentat în ştiința spiritului va cunoaşte atacuri grele de la cei creştini cu numele. Căci toate concepţiile vor trebui să se transforme, dacă trebuie să apară o adevărată înţelegere a creştinismului. Înainte de toate, testamentul autorului Evangheliei după Ioan, marea şcoală a „Fecioarei Sophia”, însăşi Evanghelia după Ioan va trebui să pătrundă tot mai mult sufletele şi să fie înţeleasă. În acest sens, numai ştiința spiritului poate pătrunde mai adânc.

Aceste conferinţe nu pot să fie decât un exemplu al modului în care ştiinţa spiritului ne poate introduce în Evanghelia după Ioan; căci este imposibil să explici Evanghelia după Ioan în întregime. Stă scris chiar în Evanghelia după Ioan:

„Iisus a făcut şi multe alte lucruri; dacă le-am povesti cu de-amănuntul cred că lumea aceasta n-ar putea cuprinde cărţile ce s-ar fi scris.”

Aşa cum însăşi Evanghelia după Ioan nu putea să se extindă în detaliu asupra tuturor amănuntelor evenimentului din Palestina, nici cel mai lung ciclu de conferințe nu poate reda întregul conţinut spiritual pe care ea îl cuprinde. De aceea ne mulţumim cu indicaţiile care au putut fi date cu acest prilej. Dar ne mulţumim în sensul că prin astfel de explicaţii se înfăptuieşte însuşi testamentul adevărat al creştinismul pentru cât va dura omenirea. Și să lăsăm să acţioneze asupra noastră toate acestea pentru ca să avem forţa de a ne menţine ferm pe terenul celor aflate de noi în Evanghelia după Ioan, atunci când alţii voi veni să spună: Voi ne aduceţi nişte concepţii prea complicate, pe care mai întâi trebuie să ni le însuşim pentru a înţelege Evanghelia după Ioan; dar Evanghelia este pentru cei simpli şi naivi şi lor nu poți să le dai tot acest noian de noţiuni şi reprezentări. Mulți vorbesc astfel astăzi. Ei se sprijină poate pe un alt cuvânt:

„Fericiți cei săraci cu Duhul căci a lor va fi împărăția cerurilor.”

Te poţi sprijini pe o astfel de sentenţă doar atât timp cât nu o înţelegi corect. Căci iată ce înseamnă în realitate aceste cuvinte: „Fericiţi cerşetorii în spirit, căci ei vor dobândi în ei înşişi împărăţia cerurilor.”

Asta înseamnă: Cei care sunt aici precum cerşetorii spirituali, care vor să primească mereu mai mult spirit, vor găsi în ei Împărăţia cerurilor!

În zilele noastre se acceptă prea uşor ideea că tot ceea ce este religia este identic cu ceea ce este primitiv şi simplu. Se spune: Admitem ca ştiinţa să aibă noţiuni multe şi complicate, dar acest lucru nu îl acceptăm pentru credinţă şi religie. Credința şi religia – spun astăzi mulţi „creştini” – trebuie să fie simple şi naive! Asta pretind ei; şi mulţi se sprijină pe o concepţie care este poate rar exprimată dar care bântuie mult spiritele în zilele noastre, şi anume aceea a lui Voltaire, unul din marii propovăduitori ai materialismului, care a spus: „Cine vrea să fie profet trebuie să se slujească de credinţă, căci ceea ce spune el trebuie să fie crezut şi numai ceea ce este simplu şi este repetat mereu şi mereu în simplicitatea sa găseşte credinţă.”

Tot aşa se întâmplă adesea în zilele noastre cu profeţii, adevăraţi şi falşi; ei se străduie să spună ceva şi să repete cu insistenţă mereu şi mereu acelaşi lucru; şi oamenii încep să-i creadă pentru că este repetat mereu. Reprezentantul ştiinței spiritului nu trebuie şi nici nu vrea să fie un astfel de profet. Nu vrea să fie niciun fel de profet. La fel de des i se mai spune: Şi nu numai că repeţi mereu aceleaşi lucruri, dar le abordezi de fiecare dată dintr-o nouă latură, le prezinţi mereu într-un alt mod; chiar dacă ni se spune aşa, noi nu vedem în asta un blam. Un profet vrea să fie crezut. Ştiinţa spiritului însă nu vrea să conducă la credinţă, ci la cunoaştere. De aceea, fraza lui Voltaire noi o vom interpreta în alt sens: El spune: „Ceea ce este crezut este simplu, şi asta este treaba profetului.” Ştiinţa spiritului spune: „Ceea ce este complex trebuie cunoscut.”

Să ne străduim să ne familiarizăm cu ideea că ştiinţa spiritului este complexă – nu o confensiune de credinţă, ci un drum spre cunoaştere; de aici şi complexitatea sa. Să nu ne temem deci să facem apel la un mare număr de idei pentru a ajunge să înţelegem unul din documentele cele mai importante ale creştinismului, Evanghelia după Ioan. De aceea am încercat să adunăm materialele cele mai diverse care să ne dea posibilitatea să înţelegem mereu mai mult adevărurile profunde ale Evangheliei după Ioan; să înţelegem că mama după trup a lui Iisus este o revelare exterioară, o imagine a „Fecioarei Sophia”; să înţelegem ce valoare spirituală avea „Fecioara Sophia” pentru ucenicul pe care Christos îl iubea; şi cum, pe de altă parte, pentru ceilalţi evanghelişti, care au în vedere descendenţa trupească, are un rol tatăl trupesc, care îşi are importanţa sa când este vorba de întipărirea exterioară a noțiunii de Dumnezeu în sânge; să înţelegem, în sfârşit, ce înseamnă pentru Ioan „Duhul Sfânt”, prin care Christos a fost zămislit în Iisus în timpul celor trei ani – Duhul simbolizat prin porumbelul care coboară în momentul Botezului de către Ioan.

Dacă înţelegem, aşadar, să numim pe Tatăl lui Christos Iisus „Duhul Sfânt”, care a născut în trupurile lui Iisus pe Christos, dacă putem cuprinde acest fapt din toate laturile, vom înţelege şi că discipolii mai puţin iniţiaţi nu ne puteau da un tablou atât de profund despre

evenimentele din Palestina precum a făcut-o ucenicul pe care Domnul îl iubea. Şi când astăzi unii spun că numai Evangheliile sinoptice contează pentru ei, demonstrează prin asta că nu au voinţa să se înalţe la înţelegerea adevăratei forme a Evangheliei după Ioan. Căci fiecare se aseamănă spiritului pe care îl înţelege!

Dacă încercăm să transformăm în sentiment, în simţire, ceea ce ne învaţă ştiinţa spiritului privitor la această Evanghelie, atunci vom afla că aceasta nu este numai o învăţătură, ci o forţă care poate acționa asupra sufletului nostru.

Dacă aceste scurte conferinţe au trezit în dumneavoastră sentimentul că Evanghelia după Ioan nu conţine numai ceea ce a fost exprimat aici, că, prin intermediul cuvântului, ea conţine şi forţa care face ca sufletul însuşi să evolueze, atunci s-a înţeles corect sensul pe care aceste conferinţe l-au urmărit. Căci aceste conferinţe nu intenţionează să fie doar o hrană pentru intelect, pentru facultatea de cuprindere intelectuală, ci vor să fie şi o forţă care să transforme în sentimente şi vieţuiri cele primite pe cale intelectuală; acestea trebuie să fie o rezultantă a tuturor punctelor de vedere expuse aici. Dacă acest lucru se percepe corect, atunci se înţelege şi despre ce este vorba când spunem că ştiinţa spiritului are misiunea de a ridica creştinismul la rang de înţelepciune, de a face ca în acest fel creştinismul să fie în mod real înţeles pe calea înţelepciunii spirituale. Se va înţelege că creştinismul nu este decât la începutul acţiunii sale şi că el îşi va împlini adevărata sa misiune doar atunci când va fi înţeles în adevărata sa formă, adică cea spirituală. Cu cât reuşim să pătrundem mai mult aceste conferinţe de acest sens, cu atât ele vor fi înțelese mai bine, aşa cum s-a dorit de la bun început.